

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Lövestaverket, del av fastigheten

Hässelby villastad 36:1 i stadsdelen Hässelby

villastad, Dp 2017-09500

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	3
Förslagets syfte och huvuddrag.....	3
Hur samrådet bedrivits	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets	
ställningstaganden.....	4
Allmänt om samrådet och planprocessen.....	4
Allmänt om förslaget och utvecklingen	6
Arkitektur och gestaltning	12
Gator och trafik	14
Hälsa och säkerhet	17
Landskapsbild och kulturmiljö	25
Miljö- och klimataspekter	28
Natur och grönområden	41
Rekreationsmöjligheter	43
Teknisk försörjning	47
Övriga frågor	49
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	52
Föreslagna förändringar.....	54
Inkomna synpunkter	55
Statliga och regionala myndigheter och förbund	55
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	74
Övriga remissinstanser	81
Sakägare enligt fastighetsförteckning	92
Övriga, ej sakägare	100

Sammanfattning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk, vilket även omfattar en kaj med transportband till verket, samt ny plats för återvinningscentral i Lövsta.

Planförslaget sändes ut på samråd 2019-04-24 - 2019-06-10. Under samrådet har 199 yttranden inkommit samt listor med totalt 2549 namnunderskrifter. Det framförs kritik från flera remissinstanser om brister i samrådsunderlaget och nästan alla föreningar, sakägare och övriga personer är negativa till planförslaget. Inkomna synpunkter fokuserar framförallt på lokalisering, förorenings- och spridningsrisken av sediment till Mälaren, påverkan på dricksvattentäkten, påverkan på rekreations-, kultur- och naturområden samt landskapsbilden, utformning, trafik och inverkan på bad, båthamn och andra verksamheter i området.

Samrådet har tydliggjort ett behov av betydande revideringar av utredningsunderlaget för att kunna göra en bedömning om lämplig markanvändning i detaljplanen. Som direkt följd av samrådssynpunkterna har de flesta utredningar uppdaterats och flera nya har tagits fram. Även behovet av samordning med detaljplaneområdet för Riddersvik har tagits med i detta. Ett större förvaltningsövergripande grepp inom staden, kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har även varit nödvändigt.

Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med stödjande kompetenser, planerar att under hösten påbörja en omfattande granskning av det uppdaterade underlaget, i syfte att säkerställa att dess innehåll och slutsatser kan godtas. Målsättningen är att eventuella oklarheter ska kunna tydliggöras och de regleringar som behöver tillkomma inom ramen för detaljplanen ska kunna fastställas utifrån detta. Hela underlaget ska hanteras, men följande frågor är av särskilt stor vikt, där tillräcklig redovisning och lämplig hantering behöver kunna säkerställas inför granskningsskedet:

- Ingen negativ påverkan på vattenförekomen och dricksvattentäkten Mälaren.
- Sanering av mark- och vattenområden ska kunna genomföras säkert och utan risk för spridning.
- Anläggandet av verk- och hamnområde får inte påverka vattenområden, deponier eller markstabilitet negativt.
- Tydligare redovisning och bedömning av påverkan på landskapsbilden samt natur- och kulturmiljön.
- Redovisning och bedömning av planförslagets påverkan på riksintresset för det rörliga friluftslivet.

- En helhetsbild som beskriver och hanterar konsekvenser på buller, risk, vatten samt andra miljöfrågor.
- Hantering av trafik och transporter under såväl bygg-, som driftskede.

Inte heller i övrigt föranleder inkomna synpunkter någon ändring av planförslaget. Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

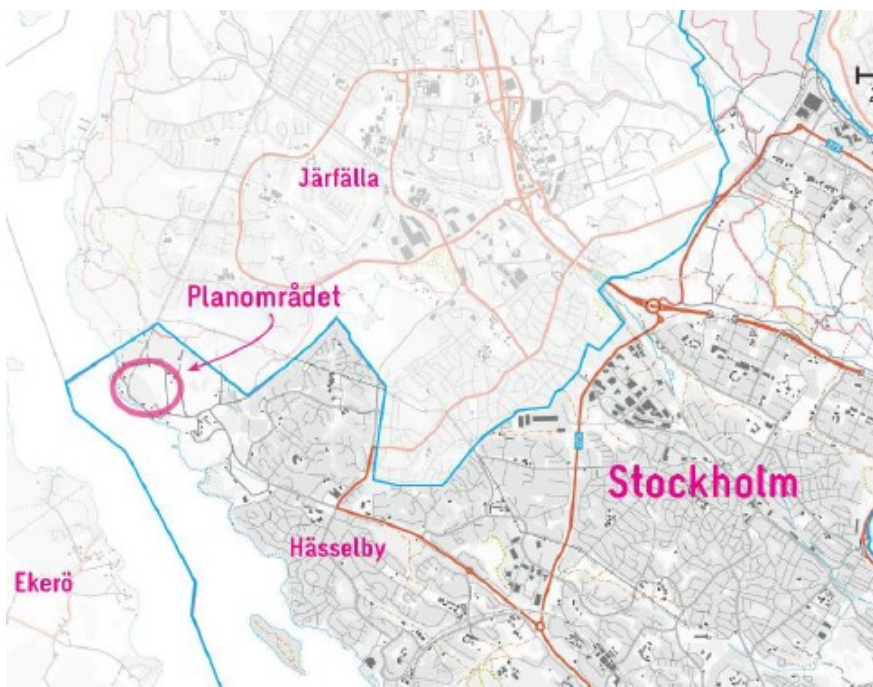
Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk på före detta Lövstatippen vilket även omfattar en kaj med transportband till verket. Kraftvärmeverket innebär storskaliga byggnader och byggnadsverk väl synliga vida omkring. Det är därför av vikt att placering sker med hänsyn till omgivande landskap och kulturmiljöer samt att den arkitektoniska kvaliteten är hög. Den återvinningscentral som idag finns på platsen ska även fortsättningsvis kunna verka i området.

Hur samrådet bedrivits

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande. Planförslaget och MKB sändes ut på samråd under perioden 2019-04-24 - 2019-06-10. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, på Hässelby villastads bibliotek i Åkermymtans centrum, på Medborgarkontoret i Hässelby gård samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet onsdag 24 april 2019. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades också i lokaltidningarna Mitt i Järfälla och Mitt i Västerort tisdag 23 april 2019 samt i Hässelby Tidning och Mälarö Tidning lördag 27 april 2019. Ett vykort med information om samråd och samrådsmöte delades ut med post måndag 29 april 2019 till ca 12 000 hushåll i Vällingby och Hässelby i Stockholms stad samt Viksjö, Barkarby, Skälby och Veddesta i Järfälla kommun. Samrådsmöte hölls 2019-05-15 i Vällingby teater, Kirunagatan 22, Vällingby där ca 230 personer, varav ca 100 kvinnor (ca 45 %), närvarade. Under samrådstiden har 199 synpunkter inkommit samt 3 namninsamlingar med sammanlagt 2549 namnunderskrifter.

Med anledning av planområdets geografiska placering nära kommunerna Ekerö och Järfälla annonserades samrådet även där. Karta: Lantmäteriet.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

Föreningen *Rädda Lövsta* påpekar, med hänvisning till Statens Geotekniska Instituts sida om förorenade områden och planering, att kommunen inte får överlåta ansvaret för att undersöka och utreda till någon annan, till exempel en exploatör. Föreningen menar att så har gjorts i detta ärende.

Länsstyrelsen efterfrågar en redovisning av samråd med övriga berörda kommuner, vad gäller mark- och vattenområden.

Lövsta Båtsällskap (LBS) och Kyrkhamns Varvsförening (KVF) framhåller att de innan samrådet har efterfrågat en närmare analys och redogörelse beträffande förutsättningarna för en energianläggning på f.d. Lövstatippen. De har inte fått någon respons på sina tidigare frågor. De har inte heller fått godtagbara skäl redovisade till varför placeringen av kajen nu har ändrats, endast svepande uppgifter om mindre ras- och skredrisk inom viss del av planområdet, vilket de menar endast är en byggteknisk fråga.

Föreningarna hade förväntat sig att samrådsmötet tillåtit tid för såväl öppna som slutna frågor. Dessvärre fick främst partsintresset Stockholm Exergi tid att tala efter egen agenda. Föreningarna finner det uppseendeväckande att det tilläts, särskilt utifrån den omständigheten att deras begäran om redogörelse före och under planprocessen från staden som markägare inte tillgodosetts.

LBS och KVF menar också att samrådstiden legat olyckligt i förhållande till den intensiva arbetsperiod som föregår och följer sjösättningen i maj samt att förslaget till samrådet överraskande har förändrats i stor omfattning. För att ges möjlighet att ta till sig den information som det ändrade samrådsförslaget innebär yrkar föreningarna att samrådstiden för dem och deras medlemmar förlängs till tidigast slutet av augusti.

Enstaka övriga anser att politiker bör ha närvarat vid samrådsmötet samt att tjänstepersoner från Stockholms stad verkade oengagerade och dåligt insatta i ärendet samt redan övertygade om att projektet kommer att genomföras oavsett vad som framkommer under samrådet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret vill förtydliga att kommunen inte får överlåta ansvaret för bedömningen av markens lämplighet till någon annan, däremot får utredningsunderlag som kan ligga till grund för denna bedömning tas fram av en extern part.

Detaljplanprocessen är till för att göra bedömningen om det kan anses vara lämplig markanvändning samt om tillräckligt underlag finns tillgängligt för att göra denna bedömning. Ansvaret ligger fortfarande på kommunen - genom dess planmyndighet - att göra denna bedömning.

Samråd har genomförts med berörda kommuner och stadsbyggnadskontoret är tillfreds med att samrådsgruppen har varit tillräcklig.

Flera kajlägen har utretts men har förkastats av olika skäl. De faktorer som har haft störst betydelse är geotekniska och topografiska förutsättningar, föroreningar, nautiska förutsättningar (närhet till farled), risker, byggteknik, arbetsmiljö samt kostnader. Genomförandet är av vikt avseende denna fråga och stor del av arbetet inför samråd berör undersökning av förutsättningar, varför det kan ha varit svårt att lämna besked om analyser och redogörelse innan samrådet. En mer omfattande beskrivning och

bedömning av studerade alternativ till kajläget ska uppdateras i planens MKB inför granskning.

Samrådsmötet innehöll både en presentation av projektet och möjlighet att ställa frågor i plenum samt därefter öppet hus med möjlighet att ställa individuella frågor. Tiden för mötet var kl. 17.30–20.30. Samtidigt som planen och MKB samråddes, höll Stockholm Exergi samråd om miljötillståndsansökan. Detta framgick i inbjudan till samrådet. Intresset under samrådsmötet var stort och möjligheten att bemöta alla frågor kan därför ha varit begränsad. Gällande samrådstiden, så var denna satt till över sex veckor för att ge möjlighet för föreningar och privatpersoner att kunna lämna synpunkter på förslaget. Under samrådet har många också inkommit med yttranden, vilket kontoret tolkar som att det funnits tid att lämna sina synpunkter och att information om planen har nått ut till berörda.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Flertalet remissinstanser, sakägare och övriga framhåller synpunkter i sak kring förslagets lokalisering samt befarar att det finns stora risker med projektet. Framförallt framhålls befintliga deponiernas stabilitet och förorening av Mälaren som dricksvattentäkt, med påföljande risk för dennas funktion i den regionala vattenförsörjningen.

Utifrån redovisat underlag anser *Länsstyrelsen* att kommunen i samrådshandlingarna inte visat att marken är lämplig för planerad mark- och vattenanvändning. Då planförslaget innebär att Lövstabadet och nuvarande småbåtshamn avvecklas till förmån för en industrihamn anser de även att förslaget delvis strider mot översiktsplanens tankar om lokala utvecklingsmöjligheter i Hässelby-Vällingby.

Länsstyrelsen framhåller att processen för detaljplaneförslaget Lövstaverket behöver samordnas med pågående planprocess för det nya bostadsområdet Riddersvik, avseende buller, föroreningar och risker.

Ett stort antal sakägare och övriga motsätter sig förslaget och ifrågasätter förslagets intrång i natur- och rekreationsområden – inte minst vad gäller befintliga bad och båtplatser. Utöver de ca 165 synpunkter som inkommit från privatpersoner – där i stort sett alla, motsätter sig förslaget – har även protestlistor som omfattar ca 2500 namnunderskrifter skickats in under samrådet.

Region Stockholm, Järfälla kommun och Hässelby

Hembygdsförening samt enstaka övrig är ur ett regionalt perspektiv positivt inställda till att ett nytt kraftvärmeverk uppförs som möjliggör högre kapacitet för produktion av inomregional förnybar elektricitet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning och Trafikkontoret

framhåller att de i allt väsentligt är positiva till remissförslaget.

Region Stockholm förtydligar vidare att uppförandet av

Lövstaverket måste ske på ett sådant sätt att såväl lokala som regionala motstående intressen omhändertas. Vidare påpekar

Region Stockholm att enligt RUFS 2050 ska behov av utrymme för framtida koldioxidinfångning säkerställas vid stora kraftvärmeverk. Detta är en fråga som inte lyfts i detaljplaneförslaget och som med fördel skulle kunna diskuteras.

Järfälla kommun framhåller att det finns risker med anläggning och framtida drift av verksamheten. Det finns betydande miljöaspekter ex. vattenföroreningar, luftutsläpp, bullernivåer, risker med sjötransport med hushållsavfall och även begränsade rekreativsmöjligheter i området som behöver utredas och tas i beaktande i större omfattning än vad som gjorts. Det aktuella området ligger även i anslutning till ett naturreservat samt ett område som är under pågående utredning för att bli naturreservat, dessa är sammanhängande rekreativsområden till Lövsta och Järfälla kommun. *Järfälla kommun* anser därför att kraftverket med fördel får en annan placering.

Norrvatten och Rädda Lövsta, Lövsta Båtsällskap och Kyrkhamns

Varvsförening anser att det saknas en fullständig

lokaliseringsutredning. Även *Naturskyddsföreningen* ifrågasätter avvägningar och redovisning avseende lokalisering.

Samfundet S:t Erik anser att Staden måste redovisa alternativa lägen för småbåtshamn och badplats samt säkerställa god gestaltning av strandpromenaden som kommer att gå igenom anläggningsområdet. Ambitionsnivån bör vara lika hög som den var vid Hässelbyverkets tillkomst.

Lövsta Båtsällskap och Kyrkhamns Varvsförening framför att

ursprunglig placering av kaj (presenterad i start-PM, 2018) är att föredra framför den ändrade placeringen i samrådsförslaget (2019). Några sakägare och övriga påpekar att kajplaceringen bör ses över och att ett läge som inte innebär att bad och båtplats påverkas.

Hässelby Hembygdsförening lämnade 2019-01-28 in ett Medborgarförslag till Hässelby/Vällingby Stadsdelsnämnd där de nya kajerna vrids 90 grader och läggs längs med stranden mot kullarna i stället för längs med nuvarande kaj. *Ett fåtal* övriga har också lyft alternativa lösningar för kajläget – några har även presenterat egna skisser.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet) anser att Lövstabadet och småbåtshamnen måste fredas samtidigt som det visuella intrånget i Riddersviks parkmiljö minimeras. Detta innebär att en ny last- och lossningslösning behöver studeras med utgångspunkt vid de befintliga deponikullarna, även om det medför en högre kostnad.

Exploateringskontoret och fastighetskontoret anser att anläggandet av det nya Lövstaverket är ett viktigt steg mot ett fossilfritt Stockholm. Instanserna ser positivt på projektet som innebär ett led i omställningen till förnybara och uthålliga bränslen i fjärrvärmeproduktionen. *Exploateringskontoret* framhåller vidare att exploateringen innebär att det befintliga kraftvärmeverket i Hässelby strand kan avvecklas och rivas och platsen därigenom blir tillgänglig för bostadsbebyggelse.

Naturskyddsföreningen anser att den tunga kritik, från bl.a Norrvatten och rapporten *Undersökningar av Mälarens botten utanför Lövsta gamla deponiområde, Hässelby, Stockholms kommun*, som riktas mot hela planprojektet i Lövsta bör tas på största allvar. Föreningen anser att säkerhetsmarginalerna för säker dricksvattenförsörjning ska vara mycket stora och framhåller att en placering av ett värmekraftverk i Lövsta sammantaget framstår allt mindre som ett lämpligt val med hänvisning till miljöbalken och sannolikt inte är bättre än jämförbara alternativ.

Föreningen *Rädda Lövsta* emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiserar kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned. Vidare anser föreningen att samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag.

Rädda Lövsta anser vidare att kompletterande utredning kring lokalisering bör göras av en opartisk aktör med hänvisning till

ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska partsintresset av att planen realiserar. Då utredningar tas fram av Sweco på uppdrag av Stockholm Exergi menar föreningen att dessa får antas ha ett förväntat resultat, nämligen en lokalisering till Lövsta. Specifikt hänvisar *Rädda Lövsta* till formuleringen av syftet i den framtagna Naturvärdesinventeringen (Sweco 2019), som underlag till detaljplaneförslaget. I denna lyfts att syftet med naturinventeringen sägs vara *att möjliggöra*, inte att *utreda om* planen är möjlig.

Rädda Lövsta anser att deponierna, i synnerhet de två som ligger på Mälarens botten, ska tas in i planområdet med hänvisning till det förmodad påverkan och efterföljande risk projektet tillför dessa. Vidare påpekar föreningen att, med hänvisning till beskrivning av planförslagets koppling till för området utpekade ändamål i översiktsplanen, att planområdet numera även inkluderar andra området som inte är utpekade som reservat för teknisk försörjning, nämligen Lövstabadet och småbåtshamnen.

Flera sakägare och övriga ställer sig direkt bakom synpunkterna som förmedlas av *Rädda Lövsta* eller ger uttryck för liknande ståndpunkter i en eller flera frågor som lyfts ovan. *En övrig* menar att anläggandet av en energihamn är den del av förslaget som medför störst negativa konsekvenser.

Ett fåtal övriga påpekar att föreslaget ianspråktagande av Lövstabadet går emot översiktsplanens intentioner gällande badet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

De synpunkter som inkommit under samrådet har tydliggjort att det finns ett behov av betydande revideringar i utredningsunderlaget för att kunna göra en ordentlig bedömning om lämplig markanvändning i detaljplan. Som direkt följd av samrådssynpunkterna har de flesta utredningar uppdaterats och flera nya har tagits fram. Även behovet av samordning med detaljplaneförslaget för Riddersvik har tagits med i detta. Ett större förvaltningsövergripande grepp inom staden, kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har varit nödvändigt.

Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med stödjande kompetens från andra förvaltningar och tredjepartsgranskare, planerar att under hösten 2020 påbörja en omfattande granskning av det uppdaterade underlaget, i syfte att säkerställa att dess innehåll och slutsatser kan godtas. Målsättningen är att eventuella oklarheter ska kunna tydliggöras och de regleringar som behöver tillkomma inom ramen för detaljplanen ska kunna fastställas utifrån detta. Hela underlaget

ska hanteras, men följande frågor är av särskilt stor vikt, där tillräcklig redovisning och lämplig hantering behöver kunna säkerställas inför granskningsskedet:

- *Ingen negativ påverkan på vattenförekomsten och dricksvattentäkten Mälaren.*
- *Sanering av mark- och vattenområden ska kunna genomföras säkert och utan risk för spridning.*
- *Anläggandet av verk- och hamnområde får inte påverka vattenområden, deponier eller markstabilitet negativt.*
- *Tydligare redovisning och bedömning av påverkan på landskapsbilden samt natur- och kulturmiljön.*
- *Redovisning och bedömning av planförslagets påverkan på riksintresset för det rörliga friluftslivet.*
- *En helhetsbild som beskriver och hanterar konsekvenser på buller, risk, vatten samt andra miljöfrågor.*
- *Hantering av trafik och transporter under såväl bygg-, som driftskede.*

Inom planområdet är förslagets huvudsakliga utformning och disposition av funktioner på platsen i grunden oförändrad sedan samrådet. Kajläget som presenterades i samrådet fortsätter att vara det förslag som planen prövar. En omlokalisering av bad- och båtplatser utreds som konsekvens av detta, där processen för ersättningen av dessa funktioner leds av Idrottsförvaltningen. Kring planområdet har flera kajlägen utretts, men har förkastats av olika skäl. De faktorer som har haft störst betydelse är geotekniska och topografiska förutsättningar, föroreningar, nautiska förutsättningar (närhet till farled), risker, byggteknik, arbetsmiljö samt kostnader. En mer omfattande beskrivning och bedömning av studerade alternativ till kajläget ska uppdateras i planens MKB inför granskningen.

Planförslaget frångår delvis utpekade område för tekniska anläggning i stadens översiktsplan. Det innehåll och de gränser som presenteras i översiktsplanen fungerar främst som stöd och vägledning inför framtida planering. Det är detaljplaneprocessen som gör en ingående bedömning om lämpligheten och gränserna på platsen. Detaljplaneförslaget är upprättat med ett utökat förfarande, vilket bl.a. ska tillämpas om planförslaget inte är förenligt med översiktsplanen, är av betydande intresse för allmänheten, eller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Lövstaverket är en del av flera sammankopplade projekt som är av vikt för Stadens framtida utveckling, där bl.a. byggandet av

bostäder vid Hässelbyverket också ingår. Utbyggnaden av ett fjärrvärmeverk är också ett viktigt led i att uppnå Kommunfullmäktiges mål om ett fossilfritt Stockholm 2040, och få alternativ till möjlig placering existerar.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att projektet har stor samhällsnytta för hela regionen och ligger i linje med de inriktningar som finns i översiktsplanen. Stora delar av planområdet är idag anspråkstagen för avfallshantering och industriändamål samt den befintliga föroreningssituationen gör att det är svårt att utnyttja marken till andra ändamål. Projektet medför en förbättring av föroreningssituationen i området, vilket är positivt.

Stadsbyggnadskontoret har ett politiskt uppdrag att utreda lämpligheten att anlägga ett kraftvärmeverk på den aktuella platsen genom en detaljplan. I budget 2020 under En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla framgår att säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrastystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande. I Stockholm Exergis budget framgår dessutom att bolaget ska ansvara för och koordinera ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta.

Val av plats grundar sig bl.a. på beslut och vägval gjorda i tidigare skeden än detaljplaneprocessen. I planens miljökonsekvensbeskrivning (MKB) beskrivs alternativ till lokalisering kort men ska utvecklas ytterligare till granskningsskedet. Även den lokaliseringsutredning som ingick i ansökan till miljötillståndet biläggs planhandlingarna för att tydligare visa på hur lokaliseringen motiverats. Inom arbetet med detaljplanen finns det inga ytterligare möjligheter för stadsbyggnadskontoret att göra bedömningar om lokaliseringsmöjligheterna jämfört med övriga platser i Storstockholm utan kontoret utreder lämpligheten på aktuell plats. Stadsbyggnadskontoret anser därför inte att en kompletterande och oberoende utredning kring lokalisering behöver göras inom ramen för detaljplaneprocessen.

Det är praxis i Stockholm stad att utredningar beställs av byggaktör eller fastighetsägare. Utredningar som tas fram som underlag till detaljplan syftar till att belysa eventuella konsekvenser, behov av åtgärder samt för att motivera genomförbarheten av detaljplanen.

Utredningarna granskas av berörd förvaltning i staden och dialoger förs mellan parter för att utredningar ska svara för sitt behov. Stadsbyggnadskontoret tar ställning och bedömer markens lämplighet i detaljplaneprocessen, men för ett genomförande av verket krävs även ett miljötillstånd och avtal om exploatering. Dessa processer bedömer och reglerar andra sidor av genomförandet och driften utanför ramen av detaljplanen. Detaljplanen reglerar heller inte sådant som styrs i annan lagstiftning eller regelverk. Syftesformuleringen i Naturvärdesinventeringen ska ändras för att förtydliga dess status som ett underlag till planering och bedömning.

Byggaktören har tittat på möjligheten till att förse verket med koldioxidinfångning. Planen tar höjd för att tillräckligt utrymme dedikerat till koldioxidinfångning finns inom byggrätt och utvecklar ett resonemang kring detta fortsatt i planbeskrivningen.

Arkitektur och gestaltning

Länsstyrelsen påpekar att kraftvärmeverkets höjder, färger och materialuttryck är viktiga aspekter att hantera och säkerställa i planprocessen för att mildra anläggningens avtryck i landskapsbilden.

Rädda Lövsta efterfrågar kompletterande visualiseringar av Lövstaverket sett från Lingonrisgränd och Bergmyntegränd m.fl. särskilt utsatta adresser för att få en uppfattning om hur verket kommer upplevas av de boende i området och hur villaområdets attraktions- och marknadsvärde kan komma att försämrats. Även Kolonilotterna och Broplatsen i föreslagna bostäderna på Riddersviks f.d. trädskola cirka 200 meter från planområdet, som ”markerar slutet på den byggda staden, en övergång mot kulturlandskapet” (Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik, Dnr 2013–11692) är platser som föreningen anser verket bör visualiseras från.

Vidare anser *Rädda Lövsta* att det råder oklarheter om pannbyggnadens absoluta höjd med hänvisning till att MKB och PM Massbalans anger olika principer för höjdsättning av mark. *Rädda Lövsta* efterfrågar att korrekt markhöjning är inkluderad i visualiseringsbilderna i underlagen.

Naturskyddsföreningen anser att kraftvärmeverket med sin höjd och sin höga skorsten borde placeras längre ifrån bostadsbebyggelse än vad som nu kan bli fallet.

Skönhetsrådet avstyrker såväl den föreslagna gestaltningen som anläggningens placering. Rådet anser att en arkitekttävling som tar hänsyn till både landskap och byggnad bör föregå uppförandet av Lövstaverket. Vidare ser *Skönhetsrådet* en stor risk i att låta gestaltungsfrågorna avgöras i bygglovsskedet och önskar en betydligt mer styrd detaljplan vad gäller utformning och material.

Samfundet S:t Erik anser att staden bör ställa högre krav på gestaltning av utemiljöer. En referens kan dras till anläggandet av Hässelbyverket på 1950-talet. Då ägnades stor omsorg åt att få verket att smälta in i det befintliga skärgårdslandskapet och att skapa en tillgänglig miljö för rekreation.

Några övriga påpekar att det råder oklarheter kring pannbyggnadens absoluta höjd samt efterfrågar att korrekt markhöjd inkluderas i visualiseringsbilderna.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret anser att verkets arkitektoniska gestaltning är en viktig fråga för helhetsupplevelsen och mötet med omgivningen. En mer detaljerad styrning och samlat grepp kring utformning och material skulle vara välgörande för anpassningen till landskapet. Dess styrning inom ramen för detaljplaneprocessen har dock visat sig vara delvis begränsad till följd av att storlek, utformning och mått på verkets element (pannor, skorsten etc.) kan variera när upphandlingen av dessa sker. Det innebär att en detaljprojektering och upphandling skulle behöva göras inom ramen för detaljplanen om gestaltningen ska styras tydligare.

Stadsbyggnadskontorets ambition är att genom avtal med byggaktören strukturera upp en formaliserad process som, med tydliga riktlinjer och bedömningsförfarande, hanterar gestaltningen efter ett antagande, men inför bygglov. En tänkbar process kan exempelvis vara parallella uppdrag eller annan form av tydlig och överenskommen bedömningsprocess med förväntat resultat. Inom detaljplanearbetet utformas då en målbild och struktur för verkets gestaltning, men där ytterligare styrning och bearbetning även ges utrymme efter den formella processens slut. En sådan överenskommelse har i nuläget inte träffats, men diskussioner pågår och ska säkras i avtal inför fortsatt arbete.

Fortsatt arbete med utformning av passagen vid strandpromenaden pågår i syfte att skapa ett bättre möte mellan gångvägen och transportbanden. Fler vypunkter som redovisar konsekvenserna för siktlinjer i området ska även redovisas till granskning. Mer

*ingående kring detta finns under ställningstaganden för
"Landskapsbild och kulturmiljö" (från s. 27) respektive
"Rekreationsmöjligheter" (från s. 46)*

*Det finns endast ett begränsat utrymme att placera verket på och
det bedöms inte möjligt att flytta anläggningen längre bort från
bostadsbebyggelsen. Kontoret bedömer att den direkta påverkan på
kringliggande bostäder är begränsad. Gällande pannbyggnadens
höjd ska det kontrolleras och säkerställs att det uttrycks på samma
sätt i utredningar och planhandlingar. På platsen där pannan
kommer att ligga sänks marknivån jämfört med dagens nivå.*

Gator och trafik

Biltrafik och parkering

*Trafikkontoret påpekar att parkeringssituationen i området idag är
mycket ansträngd då badet används. Den aspekten försvinner i och
med att badet tas bort men det bör tas i beaktan vid val av
ersättningsplats.*

*Järfälla kommun framhåller att ytterligare belastning av Järfällas
trafiksystém, samt ökade bullernivåer i nuvarande och
tillkommande naturreservat, inte ses som förenligt med en rekreativ
miljö och en eventuell etablering i området skulle därmed vara ett
intrång i Järfälla kommuns rekreativa värden.*

*SSBF lyfter att framkomlighet och tillgänglighet för
räddningstjänstens fordon bör beaktas.*

*Några sakägare och övriga påpekar att trafiken i området är
ansträngd idag och att vägnätet inte klarar ökningen av trafik och
tung transporter som planen innebär.*

*En övrig undrar om förstärkningsarbeten på de befintliga vägarna
eller bygge av nya vägar ska ske.*

Gång- och cykeltrafik

*Region Stockholm anser att staden bör komplettera
Blomsterkungsvägen med en gång- och cykelväg som ansluter väl
till busshållplatsen. Gång- och cykelvägen ska utformas säker,
trygg, gen, attraktiv och tillgänglig för personer med
funktionsnedsättning. Lövestavägen bör även kompletteras med
övergångställén så att passage blir trafiksäker. I övrigt är det*

positivt att det gång- och cykelstråket som idag finns längs Mälaren planeras hållas öppet även fortsättningsvis.

Trafikkontoret önskar att cykelparkering för anställda samt besökare redovisas.

Hässelby Hembygdsförening lämnade 2019-01-28 in ett Medborgarförslag till Hässelby/Vällingby Stadsdelsnämnd där en sammanhängande bilfri gång- och cykelväg från Riddersvik till Gåseborg möjliggörs.

Ett mindre antal övriga anser mer trafik på Lövstavägen påverkar dess funktion som cykelled för barn och ungdomar.

Kollektivtrafik

Ett mindre antal övriga påpekar att kollektivtrafiken i området inte är bra och att det kan behövas för arbetare på verket och bostäder som planeras.

Ridvägar

Några övriga menar att en ökning av trafiken på Lövstavägen försvårar även möjligheten att rida över Lövstavägen vid Riddersviks gårdsväg.

En övrig menar på att förslaget kommer att försvåra möjligheten att nyttja strandpromenaden som ridväg pga. bullersituationen. Detta då hästar är mycket lättskrämda djur.

Transporter

Region Stockholm ställer sig positiv till detaljplaneförslagets utbyggnad av en hamn, som möjliggör införsel av biobränslen på båt istället för att öka de tunga vägtransporterna, i anslutning till kraftvärmeverket. Det är viktigt att denna möjlighet nyttjas till fullo så att inte vägtransporter i området ökar i onödan.

Trafikkontoret delar bedömningen att det är lämpligt att undvika transporter till och från kraftvärmeanläggningen under de mest belastade perioderna.

SVOA framhåller att transporter till ÅVC måste kunna säkras även under byggskedet för Lövstaverket och Riddersvik. Handlingsplan för trafikflöde under byggtid och drift efterfrågas, vilket även lyfts i andra synpunkter från några *sakägare och övriga*.

Rädda Lövsta anser att det krävs en aktuell trafikutredning för trafiken längs hela Lövstavägen och dess anslutningsvägar samt konsekvenser för- och av planerat bostadsområde i Riddersvik. De påpekar vidare att Lövstavägen tidigare har blivit oframkomlig vid extrem issituation, vilket i externbullerutredningen nämns som exempel på när båttransporter kan behöva ersättas med lastbilstrafik. Föreningen anser därför att detta vara en otillförlitlig alternativlösning.

Rädda Lövsta samt flera sakägare och övriga ifrågasätter miljömässigheten med båttransporter och lyfter bl.a. utsläpp och spridning av miljögifter från bottenfärg.

Några sakägare och övriga efterfrågar en mer tydligare bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli. *En person* undrar hur det säkerställs att Blomsterkungsvägen inte kommer användas som smitväg för transporter under byggtid och drift.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Biltrafik och parkering:

Stadsbyggnadskontoret gör bedömningen, med stöd i trafikutredningen, att Lövstavägen har tillräcklig kapacitet för att hantera tillkommande trafik förutsatt att transporter till/från kraftvärmeanläggningen undviker de mest belastade perioderna (vardagar 07:00 – 08:00 samt 16:00 – 18:00). Med tillkommande trafik avses både trafik till kraftvärmeverket och ökad trafik till följd av planerade bostäder i Riddersvik.

Framkomligheten för räddningstjänstens fordon beaktas fortsatt i planprocessen och Trafikkontorets synpunkt om badets parkering vidarebefordras till berörd grupp som utreder ersättningsalternativen. I aktuell detaljplan ingår ingen allmän plats eller gata och utreder inte behovet av förstärkningsarbeten i vägnätet. För frågor kring detta hänvisas till Trafikkontoret.

Gång- och cykeltrafik:

Aktuell detaljplan styr inte hantering eller utformning av gång- och cykelkopplingar utanför planområdet, men möjliggör en passage längs strandpromenaden och förbi anläggningen för detta. Trafikutredningen visar på ett mycket begränsat tillskott av trafik längs Lövstavägen och Stadsbyggnadskontoret bedömer inte att detta inte bör medföra kännbara negativa konsekvenser för cykeltrafiken. Cykelparkering ska redovisas i granskningshandlingarna

Kollektivtrafik:

Detaljplanen hanterar ingen kollektivtrafik och möjligheten finns fortsatt att utveckla detta, dock sker det inte inom ramen för detaljplaneprocessen. För fler frågor hänvisas till Trafikförvaltningen, som hanterar utbyggnad av kollektivtrafiken.

Ridvägar:

Trafikutredningen visar på ett mycket begränsat tillskott av trafik längs Lövstavägen och stadsbyggnadskontoret bedömer inte att detta inte bör medföra kännbara negativa konsekvenser för möjligheten till passage över vägen. Bullerutredningen visar på förhöjda bullernivåer längs strandpromenadens delar närmast hamnen när lossning sker. Detta sker under begränsade tider och med driftstopp under sommaren. Övriga tider visar på lägre nivåer som inte kan antas försvåra möjligheten att nyttja strandpromenaden för ridning.

Transporter:

Stadsbyggnadskontoret anser att det är positivt att planera för båttransporter i syfte att minska belastning av tunga transporter på stadens vägnät. Transport med fartyg bedöms även vara positivt ur klimatsynpunkt. Trafikutredning bedömer på att Lövstavägen har tillräcklig kapacitet för att hantera tillkommande trafik förutsatt att transporter till/från kraftvärmeanläggningen undviker de mest belastade perioderna.

Samordning kring med detaljplaneprocessen för Riddersvik har skett, dock kommer en ny trafikutredning för hela Lövstavägen kommer inte tas fram. Förtydliganden och uppdateringar sker i utredningar och ny utredning som hanterar byggtrafik ska tas fram till granskningen.

Hälsa och säkerhet**Buller och vibrationer**

Länsstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden framhåller att planförslaget saknar en bullerutredning med en helhetsbild över bullersituation, där buller från värmekraftverkets verksamhet, buller från återvinningscentralen med ny placering samt buller från transporter med lastbil och fartyg, vid hamn och längs farleder, ingår avseende bullerstörningar var för sig och samordnat. En sammanfattning behöver ingå i planbeskrivningen och eventuella krav på åtgärder behöver redovisas i plankarta med bestämmelser.

Järfälla kommun anser att det behövs en bredare analys över bullernivåer.

Rädda Lövsta påpekar att det inte är relevant att enbart förhålla sig till Naturvårdsverkets allmänna riktlinjer för bullerspridning till ett friluftsområde (MKB) med hänvisning till att Kyrkhamn utsetts till ett av stadens tystaste områden. Vidare anser föreningen att utredning av spridning av fartygsbuller till bostäder i Hässelby villastad vid transport till och från energihamnen överhuvudtaget saknas, då fartygen antas vara anslutna till landström i bullerutredningen. Föreningen förutsätter vidare att kranar och annan utrustning förses med ljuddämpande utrustning och/eller byggs in för att dämpa ljud.

SVOA önskar förtydligande i bullerutredning avseende påverkan i planförslaget för Riddersvik, >2m ovan mark. Vad är max och under vilka klockslag?

Samfundet S:t Erik anser att verksamheten vid den nya anläggningen inte får orsaka besvärande störningar i form av exempelvis buller, lukt, stoftnedfall och vibrationer i områdena Riddersvik och Kyrkhamn.

Flera sakägare och övriga framhåller att ökat buller kommer att försämra miljön och rekreationsmöjligheterna i området. *Några* framhåller även att buller kommer att påverka befintliga och planerade bostäder i området samt att planförslaget förstör Kyrkhamn som en av de tystaste platserna i Stockholm.

Ljus

Sjöfartsverket påpekar att belysning på kajer, byggnader och andra installationer i anslutning till vattnet ska utformas så att de inte bländar sjöfarten eller försvårar upptäckt av navigationsljus vid mörker.

Lukt

Länsstyrelsen anser att kommunen bör redovisa spridningen av lukt från anläggningen och även ge förslag på åtgärder.

Rädda Lövsta påpekar att det finns ett stort antal rapporter om klagomål på lukt i förbindelse med hantering av RDF både från Sverige och andra länder. Föreningen kräver därför en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla

och hur man ska kunna kontrollera det. Vidare anser föreningen att frågan om skadedjur kopplat till RDF måste beaktas.

Några sakägare och övriga anser att det bör utredas om luktpåverkan.

Risk

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med redovisning av hur risken för olyckor med deponigas hanteras och även redovisa nödvändiga riskreducerande åtgärder för att marken ska vara lämplig för planerad bebyggelse. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och krav på åtgärder behöver regleras i plankartan med bestämmelser. Ytterligare riskreducerande åtgärder av teknisk art kan regleras vid tekniskt samråd och kontrollplan inför startbesked.

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med en redovisning av vilka mängder farligt gods som förväntas transporteras på Lövestavägen och vilka konsekvenser detta kan ha för bostäder längs med Lövestavägen, inklusive det planerade nya bostadsområdet Riddersvik. Beskrivningen och konsekvensanalysen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder behöver redovisas i plankarta med bestämmelser.

Storstockholms brandförsvär (SSBF) påpekar att det inom anläggningen förväntas hantering och förvaring av kemikalier. Detta betyder att det finns risk för allvarliga kemikalieolyckor. Enligt riskutredningen (*Riskbedömning Lövesta*, 2019-03-27) bör åtgärder för att minska brand- och explosionsrisken utredas vidare, SSBF är av samma åsikt. Även *Norrvatten* påpekar att brandutredning saknas och att det finns risk för utsläpp av släckvatten och spill av miljö- och hälsofarliga ämnen, partiklar och mikrobiologisk påverkan på vattentäkten.

SSBF anser vidare att riskbedömningen bör göras för hela Lövestavägen till följd av den ökade mängden farligt gods i och med etableringen av kraftvärmeverket.

SSBF påpekar att det i föreligger risk för deponigas från den nedlagda deponin i marken i det område som avses bebyggas. Risken är att deponigas kan tränga in i byggnader och antändas. Skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga utifrån upprättade riskbedömningar bör alltid om möjligt skrivas in som planbestämmelse i plankarta. Detta för att skyddsåtgärden ska bli juridiskt bindande och vara giltig över tid.

Norrvatten och SVOA påpekar att fartygstransporterna innebär risker med bland annat grundstötningar då fartygsbränsle riskerar att läcka ut och förorena vattentäkten. Låga vattenstånd i framtiden ökar riskerna för grundstötningar.

Rädda Lövsta efterfrågar vidare utredningar avseende risk, t.ex. brand eller explosion av deponigas, samt dessa risker i olika kombinationer och med redovisade konsekvenser för Mälarens vattenkvalitet.

Rädda Lövsta noterar att västra, östra och norra deponin inte ingår i anläggningsområdet och att inget deponigasningssystem finns installerat i de sluttäckta deponierna. Föreningen kräver därför en oberoende grundlig utredning av riskerna för människors hälsa och säkerhet utanför anläggningsområdet i förbindelse med deponierna och hur de riskerar att påverka Mälaren miljömässigt.

Rädda Lövsta anser vidare att det är anmärkningsvärt att varken brandskyddsutredning eller släckvattenutredning ingår i underlagen då de av föreningen bedöms vara relativt vanliga.

Rädda Lövsta efterlyser vidare en separat katastrofutredning, då oförutsedda katastrofer kan få mycket stora konsekvenser för Stockholmsområdet som helhet.

Vidare önskar *Rädda Lövsta* utredning av risker med markvandring av deponigas utanför planområdet till följd av gastät kvalificerad övertäckning av planområdet. Föreningen saknar den refererade deponigasutredningen som man menar borde ingå i underlagen.

Flera sakägare och övriga påtalar att ytterligare utredning av risker kopplat till bl.a. väg- och båttransporter, deponigas samt eventuella katastrofer behöver ske.

Enstaka övriga påtalar säkerhetsrisker med verket och undrar vad Försvarsmakten och MSB har att säga om planförslaget.

Ras och skred

Länsstyrelsen anser att kommunen i samrådshandlingarna inte visat att marken är lämplig för planerad markanvändning. Kommunen behöver reglera de förstärkningsåtgärder och grundläggningsåtgärder som krävs för att göra marken lämplig för föreslagen markanvändning. Förstärkningsåtgärderna ska vara utredda och genomförbara, tydligt preciserade och effektbeskrivna.

Kommunen behöver i planhandlingarna vara tydligare med vad som är grundläggningslösningar och vad som är förstärkningsåtgärd som är nödvändig för markstabiliteten. Vidare bedöms att svallvågorna från inkommande fraktfartyg till hamnen kan orsaka ökad erosion längs stränderna inom och utanför planområdet. Kommunen behöver redovisa riskerna med erosionen med hänsyn till planerad verksamhet. Nödvändiga åtgärder behöver redovisas i planbeskrivningen och säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Länsstyrelsen, SVOA och miljö- och hälsoskyddsnämnden framhåller att rådande markförhållanden förändras när en stor mängd massor samt tyngden från planerade byggnader tillförs området. Samrådshandlingarna saknar redovisning av hur detaljplaneförslagets genomförande, med ändrade markförhållanden, påverkar risker avseende stabilitet i deponierna och speciellt risken för skred och ras i deponikanterna, ned i Mälaren, med spridning av föroreningar. Instanserna saknar även åtgärdsförslag för stabilisering av deponierna för att motverka skred och ras. I redovisningen av risker och förslag på åtgärder behöver även ingå eventuella hänsynstagande till dimensionering för framtida klimatpåverkan med ökad temperatur och ökad nederbörd. Planförslaget behöver kompletteras med bedömning avseende risken för skred, ras och erosion i planområdet, även där ingen ny bebyggelse planeras.

Norrvatten och SVOA anser vidare att fartygstransporterna innebär kontinuerlig risk för erosion av stranden och sedimenten vilket innebär att föroreningar kan spridas till vattentäkten samt påpekar att låga vattenstånd väntas förekomma mer frekvent i framtiden p.g.a. klimatförändringarna vilket ökar risken för erosion i framtiden.

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med fullständiga åtgärder för att klara stabiliteten i kajområdet och stabilitetsberäkningar behöver genomföras och redovisas. De förstärkningsåtgärder och grundläggningsåtgärder som krävs behöver redovisas och riskerna med eventuell erosion orsakad av verksamheten behöver också redovisas. Samtliga kompletteringar behöver sammanfattas i planbeskrivningen och de åtgärder som krävs behöver framgå av plankarta med bestämmelser.

Rädda Lövsta anser att slutsatserna från den geotekniska studien är osäkra (PM, Geofysik 7700984_2_6), då koordineringen med tomtägarna var bristfällig och varken georadar eller refraktionsseismik gav några tydliga resultat. Vidare råder stor

osäkerhet kring ledningar i marken kring återvinningscentralen och freonåtervinningen (PM Geoteknik 7700985_2_6). Då totalstabiliteten, där skred tidigare inträffat, bedöms förbli oförändrad kräver föreningen en utredning av stabiliteten för hela det ursprungliga planområdet, inklusive deponierna. *Rädda Lövsta* anser vidare att det behöver göras en grundlig utredning av sjöbotten och invallning kan komma att påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.

SVOA anser att underlaget på ett icke tillfredsställande sätt redovisar och analyserar befintlig situation för den barriär som innehåller deponierna i Mälaren avseende utflöde av föroreningar från mark till vatten. Åtgärdsåtgärder för barriären måste tydliggöras. *SVOA* påpekar generellt identifierad hälsorisk avseende att föroreningar riskerar spridas till vattentäkten.

Flera sakägare och övriga påpekar att deponiernas stabilitet måste säkras. *Några sakägare och övriga* anser att det behöver utredas kring fartygsrörelsernas påverkan på ras och skred.

Översvämningsrisk

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver reglera de restriktioner eller åtgärder som krävs för att säkerställa att marken är lämplig. *Länsstyrelsen* anser även att alla byggnader inom området som riskerar att översvämmas behöver reglerad grundläggning ovan nivå +2,7 (RH 2000) om inte annan ändamålsenlig skyddsåtgärd redovisas i planhandlingarna.

Rädda Lövsta anser att ingenting nämns om risker vid översvämnning eller bräddning av dagvatten och att det måste utredas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Buller och vibrationer:

Bullerfrågan har utretts vidare efter samråd utifrån synpunkter i samråd. Utredningarna ska granskas fortsatt och relevanta ändringar i planhandlingar till följd av detta ska ses över inför granskning. Uppdaterad bullerutredning behandlar buller från planerad energianläggning med tillkommande hamn, tillkommande trafik samt återvinningscentralen. Samordning med detaljplanen för Riddersvik har också skett. Beräkningarna visar på att med bullerskyddsåtgärder vid ÅVC innehålls gällande riktvärden vid närmsta bostäder. Störst bullerpåverkan sker vid lossning av fartyg i hamnen.

De idag tystaste områdena inom naturområdet Kyrkhamn – i områdets norra del, vid kommungränsen – kommer fortsatt ha de kännetecknande låga ljudnivåer som idag och inte påverkas vid ett genomförande av planförslaget. Delar av Kyrkhamns naturområde påverkas redan idag av buller till följd av vägtrafik och bakgrundsbrus. Ljudnivåerna närmast planförslagets hamn kommer vid ett genomförande av planförslaget att exponeras för ökat buller när lossning av fartyg sker. Vid ett driftfall, där inget bränsle lossas från fartyg, hålls riktvärdet inom hela Kyrkhamns naturområde även med eventuellt inneliggande fartyg anslutna till landström. Under sommaren, när bedömt flest människor nyttjar området, kommer anläggningen dessutom att vara avstängd.

Sverige har inga riktvärden för buller från fartyg i drift då sjöfart till stora delar styrs genom FN-organet IMO, International Maritime Organization, och den bullerstörning som sjögående fartyg ger upphov till i svenska farleder och kanaler kan Sverige inte på egen hand reglera. Risken för störning av buller från tillkommande fartygstrafik och lågfrekvent buller från sjötransporterna ska hanteras vidare inom ramen för en reviderad MKB.

Ljus:

Frågan regleras inte i detaljplan, men hanteras i tillståndsprövningen enligt miljöbalken.

Lukt:

Inget av bränslena förväntas avge någon lukt som skulle kunna kännas vid bostäder. Åtgärder för att minimeras risken för luktspridning är att hantera gods i slutna system under undertryck och ventilationsluft förs till pannan alternativt skorsten för hetvattenanläggningen. För en närmaste beskrivning av luktfrågan hänvisas läsaren till miljötillståndsansökans tekniska beskrivning.

Risk:

Utifrån de synpunkter som lyfts i samrådet så har utredningar som berör olika risker har uppdaterats och nya har tillkommit, bl.a. i syfte att titta närmare på nautiska risker, förorenad mark, brand, farligt gods m.m. Stadsbyggnadskontoret och berörda förvaltningar i staden går igenom materialet för att fastställa att tillräckligt underlaget är tillräckligt för att bedöma markens lämplighet. Relevanta regleringar och ändringar i planhandlingar till följd av detta sker fortsatt inför granskning.

Frågan kring risker och ansvar kopplade till deponierna är komplex och Staden som helhet arbetar vidare kring hur dessa frågor bäst ska hanteras. Behovet av planläggning behöver ses över och ställas mot genomförda utredningar, föreslagna åtgärder, befintliga övervaknings- och kontrollprogram, men även hur detta hanteras i avtal. Stadsbyggnadskontoret fortsätter att se över frågan inför granskningsskedet.

Länsstyrelsen har samordnande ansvar för statens intressen, däribland MSB. Kontoret förutsätter därför att MSB:s eventuella synpunkter har förmedlats i samband med ett yttrande från Länsstyrelsen. Försvarsmakten har också tagit del av planhandlingarna och hade ingen erinran i samrådet. Stadsbyggnadskontoret informerar att kraftvärmeverk faller inom kategorin för skyddsobjekt, vilket medför att säkerhetsföreskrifter i anläggning och drift hanteras enligt praxis för detta. Detaljplanen reglerar och utreder endast sådant som är nödvändigt och styr inte sådant som hanteras i annan lagstiftning och regelverk eller i andra processer.

Ras och skred:

Påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt och markens stabilitet är centrala för stadsbyggnadskontorets bedömning om lämplig markanvändning i detaljplaneprocessen. Samrådsskedet visade tydligt att dessa frågor kräver tydligare utredning och kunskap för att kunna göra denna bedömning av platsen. Utredningar kopplade till bl.a. föroreningar, stabilitet, geoteknik och påverkan från fartygsrörelser har uppdaterats och nya utredningar inom dessa områden har tillkommit.

Ett större förvaltningsövergripande grepp inom Staden, kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har även varit nödvändigt och fortsätter parallellt med detaljplaneprocessen. Bedömning av utredningar samt behov av reglering och ändringar i planhandlingar till följd av detta kommer att ses över inför granskningsskedet.

Översvämningsrisk:

Stadsbyggnadskontoret ser över behovet av skyddsåtgärder för översvämnning. Uppdatering av utredningar och förtydliganden i planhandlingar ska ske. Hamnen kommer att anläggas nivån + 3,6 meter, med andra ord nära en meter ovan lägsta grundläggningsnivå. Inga andra byggnader planeras på lägre nivå.

Landskapsbild och kulturmiljö

Kulturmiljö

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen (*Kulturhistorisk värdering av befintliga byggnader*, Sweco 2019) att befintliga byggnader kopplade till Lövstaanläggningen har betydande kulturhistoriska värden, i synnerhet med tanke på anläggningens roll i stadens historia och att det är renhållningstekniska byggnader från tidigt 1900-tal. Det finns därför skäl från lokalhistorisk synpunkt att verka för ett bevarande på något sätt. MKB:ns samlade bedömning att planen medför små negativa konsekvenser på kulturmiljön bedöms som rimlig utifrån ett helhetsperspektiv, då miljön i sin helhet är så fragmentiserad. Vidare påpekar *Länsstyrelsen* att upplevelsen av den park som tillhör Riddersviks gård som ligger strax utanför planområdet eventuellt kan påverkas negativt av den planerade storskaliga anläggningen i Lövsta. Parkens höga kulturhistoriska värden motiverar att man ytterligare studerar hur viktiga komponenter och utblickar i parklandskapet kan störas visuellt av utvecklingen i Lövsta.

Rädda Lövsta anser att MKB:s samlade bedömning avseende kulturmiljö om ”små negativa konsekvenser” är direkt felaktig och närmast stötande, även med avseende störningar av kulturhistoriska värden utanför planområdet. Föreningen påpekar vidare planförslagets negativa konsekvenser för området för Riddersviks gård. Vidare efterfrågar föreningen en antikvarisk inventering och utredning som Museiförvaltningen yrkade skulle genomföras i samband med rivningsansökan (2006) för stora delar av soppåläggningen och som beskrivs i planens underlag avseende kulturhistorisk värdering. Om den gjordes vill *Rädda Lövsta* att denna ska redovisas.

SVOA efterfrågar förtydligande avseende järnvägsviadukten då denna innebär ett avgörande hinder för planerad verksamhet för ÅVC.

Hässelby Hembygdsförening önskar att den historiska gjutjärnsskylt med tillhörande stenfundament som markerar den tidigare gränsen mellan Stockholm stad och Län bevaras.

Vidare påpekar *Hembygdsföreningen* att de värden som finns i området kopplat till kulturmiljö riskerar att påverkas negativt i och med aktuellt planförslag.

Samfundet S:t Erik framhåller att störande upplevelser av anläggningen och dess verksamhet måste undvikas i känsliga

kulturmiljöer vid Riddersvik och Kyrkhamn samt närbelägna bostadsområden.

Flera sakägare och övriga anser att anläggningens volym, storlek och höjd negativt påverkar kulturmiljön. Det anses inte passa in på platsen och sticker ut från omgivningen.

Landskapsbild

Rädda Lövsta anser att belägg för påstådda positiva konsekvenser saknas med hänvisning till formulering i planbeskrivningen kring att både positiva och negativa konsekvenser för landskapsbild kan uppstå beroende på hur anläggningen utformas.

Vidare anser *Rädda Lövsta* att då området idag främst fungerar och uppfattas som ett grönområdet med mycket stora naturvärden, ser föreningen inga fördelar med att stärka och befästa dess tradition som soptipp och avfallsanläggning eller att bevara minnet av deponikullarnas övertäckta miljöskandal. Föreningen vill därtill understryka att strandpromenaden, Lövestabadet och småbåtshamnen inte är utpekad för teknisk funktion i översiktsplanen.

Hässelby Hembygdsförening menar att landskapsbilden kommer att förändras pga verkets storlek gör att det kommer att synas vida omkring och från många platser från vilka man i dag ser endast natur.

Samfundet S:t Erik vill särskilt betona vikten av att det nya verket inte ska dominera utsikten från de närbelägna kulturmiljöerna vid Riddersvik och Kyrkhamn och inte heller från närbelägna befintliga eller planerade bostadsområden.

Flera sakägare och övriga anser planförslaget har stor negativ påverkan på landskapsbilden i området. Anläggningen anses inte passa in på platsen och sticker ut alldeles för mycket från omgivningen. *Några sakägare och övriga* menar att verket kommer helt att dominera landskapsbilden. Bebyggelseskalan idag underordnar sig landskapet.

Flera sakägare och övriga anser att konsekvenserna för siktlinjer och påverkan på landskapet ska redovisas i fler vypunkter.

Några sakägare och övriga efterfrågar förtydliganden kring vad de positiva konsekvenserna innebär i planhandlingarnas skrivning ”Beroende på hur anläggningen utformas kan både positiva och negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild uppstå”?

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande**Kulturmiljö**

Verksamhetsområdet på platsen kännetecknas idag till stor del av strandzonen, med befintlig badplats och småbåtshamn.

Vattenkontakten och den topografiska variationen är betydelsefulla beståndsdelar för landskapets karaktär. Planförslaget påverkar upplevelsen av landskapet, som förändras i och med att området ges en mer storskalig industriell karaktär. Befintlig bebyggelse inom planområdet, inklusive järnvägsviadukten, kommer att behöva rivas då förslaget inte är förenligt med dessa.

Stadsbyggnadskontoret gör bedömningen att planen medför små negativa konsekvenser på kulturmiljön, då miljön i sin helhet är fragmentiserad. Länsstyrelsen delar i sitt yttrande denna bedömning.

Stadsbyggnadskontoret har undersökt förekomsten av den antikvariska utredning som efterfrågades av Stadsmuseinämnden i ett rivningsärende 2006. Av det som gått att hitta så gäller frågan ärende med diarienummer 2006-07394, vilket avskrevs 2006-12-01 med motiveringen att "rivningslov behövs ej, eftersom detaljplan saknas". Någon antikvarisk utredning har inte gått att hitta och genomfördes möjligtvis inte då ärendet alltså avskrevs.

Den gjutjärnsskylt som markerar den tidigare gränsen mellan Stockholm stad och Län ligger utanför planområdet och detaljplanen hanterar därför inte denna fråga fortsatt.

Landskapsbild

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planförslaget innebär en viss påverkan på landskapsbilden då det innebär en större skala än vad som går att återfinna i närområdet idag. Det öppna landskapet och vattenrummet samt avståndet till övrig bebyggelse minskar dock samhörigheten med kringliggande bebyggelsemiljö och tillåter anläggningen utgöra en mer fristående beståndsdel. Med undantag för den föreslagna kajkonstruktionen är ytorna dessutom ianspråktaga för industriverksamheter idag, vilket utgör ett avbrott i landskapsbildens uttryck och sammanhang. Planförslaget innebär att badstrand och båthamn försvinner för att kunna placera anläggningens kaj i det läget. Påverkan på rekreation, bad och båthamn hanteras mer ingående under ställningstagande för "Rekreationsmöjligheter" (från s. 46).

För att tydligare beskriva och bedöma påverkan på landskap och kulturmiljö ska planförslaget kompletteras med fler vypunkter som redovisar påverkan. Graden av anläggningens påverkan på

landskapsbilden är fortsatt beroende av volymhantering, utformning och materialval, vilka ska studeras vidare. Volym och konsekvensbedömning utgår från ett max-alternativ, där utbredningen sedan kan bli mindre beroende på slutgiltiga elementstorlekar som följer upphandlingsprocessen i genomförandet. Se ytterligare förklaring under ställningstagande för "Arkitektur och gestaltning" (från s. 13).

Miljö- och klimataspekter

Övergripliga miljökonsekvenser och klimataspekter

Länsstyrelsen anser att kommunen inför kommande planskede behöver komplettera planhandlingarna med en redovisning av vilken påverkan planförslaget har på dricksvattentäkterna. Vattentäkterna behöver även säkerställas utifrån de risker som utgörs av ras, skred och erosion i deponierna, spridning av föroreningar från deponier till grund- och ytvatten samt framtida klimatpåverkan. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och nödvändiga åtgärder behöver säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Rädda Lövsta begär att en fullständig utredning genomförs av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön, även med beaktande av samverkan mellan planområdet och angränsande deponi. Vidare påpekar föreningen att samrådsunderlaget saknar beskrivning av hur byggperioden ska genomföras och vilka miljökonsekvenser det kommer att innebära.

Rädda Lövsta och Norrvatten påpekar att samrådsunderlaget saknar uppgifter om hur klimatförändringar kan komma att påverka deponierna i framtiden.

Rädda Lövsta framhåller att skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ inte har redovisats i MKB. Vidare anser föreningen att det inte framgår av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir, i synnerhet deponigasen metan.

Rädda Lövsta anser att man inte i tillräcklig omfattning utrett alternativa metoder för att möta det påstådda behovet av fjärrvärme och el. Med hänsyn till att förbränning av importerat RDF skapar en överkapacitet för plastförbränning som inte är i linje med EU:s långsiktiga mål är alternativa metoder särskilt viktiga. Föreningen kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.

Några sakägare och övriga efterfrågar tydligare utredning av planförslagets klimatpåverkan.

Föroreningar i mark och vatten

Länsstyrelsen betonar att detaljplaneförslaget saknar grundläggande underlag för att kunna bedöma om detaljplanen är lämplig avseende förorenade områden i kombination med geotekniska risker. Inför kommande planskede behöver följande frågeställningar utredas och beskrivas med sammanfattning i planbeskrivningen, samt vid behov säkerställas i plankartan med bestämmelser. Vidare anser myndigheten att risken för spridning av föroreningar från deponier till grund- och ytvatten orsakat av ökat tryck på deponierna och förändrat grundvattenflöde, samt spridning av olja i fri fas, behöver redovisas tillsammans med en åtgärdsanalys. I redovisningen av risker och förslag på åtgärder behöver även ingå eventuella hänsynstagande till dimensionering för framtida klimatpåverkan med ökad temperatur och ökad nederbörd.

Länsstyrelsen anser vidare att kommunen behöver komplettera detaljplaneförslaget inför kommande planskede, med resultat från kontrollprogram för yt- och grundvatten samt ett fullständigt analysresultat från området med den planerade energihamnen. Provtagningarna behöver även omfatta PFAS, TBT, bekämpningsmedel samt klorerade lösningsmedel för både mark och grundvatten. Eftersom alla analysresultat inte är redovisade i detta skede och riskbedömningen och åtgärdsutredningen därmed inte är kompletta kan *Länsstyrelsen* inte bedöma föroreningssituationen och föreslagna åtgärder i sin helhet.

Länsstyrelsen vill även påminna om att det inte finns någon direkt koppling mellan Naturvårdsverkets riktvärden för förorenade områden och gräns- eller riktvärden som utgör miljökvalitetsnormer för vatten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att föroreningssituationen i området för den planerade återvinningscentralen behöver undersökas och bedömas.

Järfälla kommun, Norrvatten och Rädda Lövsta anser att anläggning och framtida drift av verksamheten är förknippad med risker för vattenkvaliteten i Mälaren och i en förlängning risk för förorenat dricksvatten. *Norrvatten* anser att föreslagen verksamhet med muddring, mark- och anläggningsarbete medför planerad förorening av Östra Mälaren och risk för vattenförorening.

Rädda Lövsta menar, med hänvisning till lakvattensspridning från deponikullarna och av föreningen identifierat genom projektet försvårande eller omöjliggörande av framtida saneringsåtgärder av deponiområdet, att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.

Vidare påpekar *Rädda Lövsta* att det är allvarligt att energihamnen inte ingår i riskbedömningen i samrådsunderlaget då den ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon.

Naturskyddsföreningen riktar kritik mot att *PM Förorenad mark och hydrogeologi* saknar analyser av sedimentprover samt innehåller många korrekturfel.

Många sakägare och övriga framhåller att området är mycket förorenat och att samrådshandlingarna inte hanterat detta tillfredsställande. Flera anser att platsen är olämplig på grund av detta och befarar att planförslaget kommer att ha stor påverkan på vattentäkten Mälaren samt spridning av föroreningar från deponier och sjöbotten.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen saknar en fullständig analys av påverkan på miljökvalitetsfaktornivå, vilket gör att Länsstyrelsen inte kan göra en helhetlig bedömning av slutsatserna i MKB.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att MKB ska kompletteras med avseende på alternativhantering, bedömningar, åtgärdsförslag samt förslag på uppföljning av planförslagets konsekvenser.

Norrvatten och SVOA anser att MKB i rubricerat ärende inte fullständigt beskriver risken för vattenförorening i samband med bland annat anläggningsskedet, dagvattenhantering och fartygstransporter. *Norrvatten och SVOA* lyfter följande brister i MKB:

- Bedömning av risker för vattenförorening under anläggningsskedet behöver utvecklas t.ex. avseende transporter, damning från förorenad mark, muddring av sediment, markerosion, förändrade markvattenflöden, spill, nedskräpning vid arbetsplatser.
- Bedömning av dagvattenutsläpp i industriellt område med kraftigt förorenad mark eftersom utgångspunkten varit Stockholm stads åtgärdsnivå för kvartersmark och allmän

mark som grund för bedömning av förutsättningar för hållbar dagvattenhantering.

- Fartygstransporternas risker utanför närområdet till Lövsta saknas i underlaget.

Norrvatten framför vidare att MKB saknar riskbedömning vid driftproblem samt bedömningar av omlokalisering av småbåtshamnen och badet.

Rädda Lövsta framhåller att förslaget inkräktar på flertalet naturvärdeobjekt som utpekats i naturvärdesinventeringen. Vidare menar föreningen att inventeringen har genomförts under delar av säsongen och därmed är ofullständig. Mot bakgrund av dessa brister och risken för mycket stora konsekvenser för områdets biologiska mångfald menar *Rädda Lövsta* att någon samlad bedömning av konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster inte kan göras. Slutsatsen i MKB om ”små till måttligt negativa konsekvenser” är enligt föreningen därför ogrundad.

Rädda Lövsta anser att slutsatsen i MKB samlade bedömning för konsekvenser på vattenmiljön om ”obetydliga till små positiva konsekvenser” inte kan sägas vara korrekt utan att bland annat en skyfallsutredning är genomförd. Dessutom påpekar föreningen att man inte kunnat ta del av den refererade släckvattenutredningen då den inte ingår i underlagen.

Rädda Lövsta anser man inte kan motivera upphävande av strandskyddet då det inte är tillräckligt utrett om behovet av säkrad tillgång och distribution av energi kan tillgodoses utanför området. Föreningen belyser de krav på alternativbeskrivning i MKB i miljöbalken och i miljöbedömningsförordningen. *Rädda Lövsta* menar att det enbart skillnader i miljöeffekter som ska utredas mellan de olika platserna enligt miljöbalken. Ekonomiska aspekter och möjlighet till framtida bostadsförsörjning ska alltså inte vägas in. Lövsta tycks enligt föreningen dock uteslutande ha valts eftersom det p.g.a. kraftiga föroreningar saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster, menar *Rädda Lövsta*, kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter.

Rädda Lövsta anser att MKB isolerat bara tar hänsyn till det så kallade anläggningsområdet och anser att hela det ursprungliga planområdet innefattande deponierna måste beaktas vid en bedömning av risken för spridning av föroreningar.

Rädda Lövsta anser att bedömningar i MKB om ”måttliga positiva konsekvenser med avseende på energi och klimat” är ogrundade med anledning av brister avseende bränsle, transporter och CO₂-avtryck.

Rädda Lövsta påpekar att det saknas redogörelse för kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver med avseende på utredning om nollalternativ i MKB och påstående om eventuell kapacitetsbrist.

SVOA påpekar att risken för att vattenverkens råvattenkvalitet kan förorenas vid utsläpp eller brand/olycka i planerat KVV Lövsta eller vid fartygs- respektive landtransporter är något som måste tas upp i en MKB.

SVOA anser vidare att både land- och sjötransporter, både under byggtid och i driftskede, ska belysas i MKB. Vidare anser *SVOA* att MKB bör ta upp hur risken för haveri respektive påverkan på råvattenintagen till vattenverk Lovö, Norsborg och Görväln på grund av transport till och från KVV Lövsta (sjö och land) påverkas inklusive övrig förändring av transporter (Förbifart Stockholm, Mälarbanan, etc) jämfört med nuläget, sjötransporter till KVV Hässelby.

SVOA anser även att MKB bör innehålla tidsperspektivet 100 år och 200 år inklusive höjning av Mälarens medelvattenyta med ca 0,5m år 2120. *SVOA* anser att Länsstyrelsens nivå +2,7 m i RH2000 ska minst uppfyllas av anläggningens lägsta bruksnivå. En säkerhetsmarginal på ca 1 m utöver +2,7 m i RH2000 bör införas.

SVOA framhåller vidare följande synpunkter om förtydligande från MKB:

- Hur deponierna, de täckta och ej täckta, påverkas av planerad verksamhet måste redovisas, inklusive delar både ovan samt under vattenytan
- Hur planerad verksamhet påverkar möjligheten att åtgärda/renovera/underhålla befintliga täckningar av deponier samt sanera förorenad mark och täckta markområden som i nuläget ej är täckta
- Om utrustning för mottagning, beredning och lagring av de olika bränsleslagen respektive för bränslehantering är placerad inom eller utanför det primära vattenskyddsområdet

- Förtydligande avseende hur muddring och pålning planeras att utföras och vilka konsekvenser den kan få avseende föroreningsproblematik
- SGU rapport 2012:6 *Undersökningar av Mälarens botten utanför Lövsta gamla deponiområde, Hässelby, Stockholms kommun* bör vara med som underlag till MKB

Enstaka övrig påpekar att det finns brister i planbeskrivningens rörande hanteringen av strandskyddsfrågan.

Dagvatten och skyfall

Länsstyrelsen anser att dagvattenhanteringen, som beskrivs i PM dagvatten (2019-04-11), behöver undersökas och redovisas mera i detalj. Utredningen rekommenderar att det bör sökas dispens, från vattenskyddsföreskrifterna, för verksamheten. *Länsstyrelsen* anser att det även kan behövas ett beslut om undantag för verksamheten i enlighet med vattenförvaltningsförordningen, vilket kommer att ingå i prövningen av verksamheterna. För detaljplanen gäller att tillräckligt med fördröjning och rening av dagvatten sker för att undvika att miljökvalitetsnormerna äventyras eller inte kan följas.

Länsstyrelsen påpekar vidare att det görs regelbundna analyser av dagvatten från tippområdet (SVOA), men trots det har dagvattenutredningen endast tagit med beräkningar med hjälp av modellerade data (StormTac). *Länsstyrelsen* anser att uppmätta data behöver ingå som underlag i dagvattenutredningen. De föreslagna dagvattenåtgärderna är dimensionerade efter Stockholm stads minimala åtgärdsnivå för dagvatten (målet med 20 mm fördröjning). Eftersom just denna detaljplan innefattar kända och okända punktkällor till föroreningar och industriell verksamhet behöver utredningen redovisa och tydliggöra att det räcker med denna åtgärdsnivå för att klara utsläpp till Mälaren-Görväln.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att placering och dimensionering av föreslagen dagvattenhantering utreds vidare och ytor för hantering av dagvatten säkerställs i planen.

Länsstyrelsen, Norrvatten, miljö- och hälsoskyddsnämnden, SVOA och exploateringskontoret anser att kommunen behöver göra en utförligare redovisning för hur man avser åtgärda problem med lågpunkter avseende skyfallsregn och vilken väg vattnet tar med spridning av föroreningar och påverkan på miljökvalitetsnormer.

Länsstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden framhåller att en mer uttömmande redovisning behöver sammanfattas i

planbeskrivningen och eventuella krav på åtgärder behöver säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Länsstyrelsen anser vidare att kommunen behöver säkerställa att uttryckningsvägar inte hindras eller att byggnader tar skada av ståenden vatten.

Norrvatten och Järfälla kommun anser att handlingarna saknar en fullständig utredning och beskrivning av hantering av dag- och dräneringsvatten enligt Östra Mälarens vattenskyddsföreskrifter. Vidare anser *Norrvatten och Järfälla kommun* att dagvattenbelastningen underskattas i dagvattenutredningen. Marken är kraftigt förorenad genom historisk deponering med föroreningar som inte hanteras i dagvattenutredningen och med ämnen som inte kan renas bort i föreslagen dagvattenanläggning t.ex. har överskridande halter uppmätts av PFAS, dioxiner i grundvatten i området.

Norrvatten påpekar även följande avseende dagvattenutredning:

- Det är oklart hur vatten från avvattningen av sediment i dagvattendammarna ska hanteras.
- Det är oklart vilka föroreningar och hur stor mängd som belastar dagvattnet och Mälaren från spill av bränslematerialet.
- Det är oklart hur släckvattenvolymen har beräknats eftersom brandutredning inte har tillhandahållits i handlingarna.

Rädda Lövsta efterfrågar en verifiering av funktion av befintliga oljeavskiljare för att verifiera beräkningar av dagens föroreningsbelastning. De anser även att relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.

SVOA påpekar att dagvatten, markvatten och grundvatten ska hanteras så att markföroreningar inte kan spridas till recipienten Mälaren, med hänvisning Östra Mälarens vattenskyddsområde och EU:s vattendirektiv. Dagvatten får inte riskera att tillföras grundvatten eller ledas under förorenad mark (deponier) inom planområdet. Alla markområden bör om möjligt saneras och förses med tätskikt för undvikande av infiltration av dagvatten.

SVOA anser även att dagvattenhanteringen och markvatten/grundvattenströmmar inom avrinningsområdet uppströms detaljplaneområdet måste ses över för undvikande av att föroreningar transporteras ner till vattenskyddsområdet för Östra Mälaren.

Vidare påpekar *SVOA* att dagvattenhantering enligt planbeskrivning inte överensstämmer med dagvattenhantering detaljplan.

SVOA framhåller vidare att allt dagvatten inom planområdet ska hanteras via, sedimentfälla, oljeavskiljare och för att klara större utsläpp av oljeprodukter från anläggningens bränslelager och från transporter/tankbilar. Dagvattenanläggningen ska även ha ett så kallat katastrofskydd inklusive utrymme för släckvatten och rengöringsvatten.

Vidare anser *SVOA* att dagvattenanläggningen måste dimensioneras minst utifrån ett klimatanpassat 100-årsregn för att hantera nästan allt dagvatten utan risk för föroreningar till vattenskyddsområdet för Östra Mälaren.

SVOA framhåller även att dagvattensystem/dagvattendike längs med Lövstavägen, utanför planområdet, bör kompletteras med reningsåtgärder och katastrofskydd för undvikande av utsläpp av föroreningar (oljeprodukter) från olycka/utsläpp från tanktransporter.

Flera sakägare och övriga påpekar att projektet kan komma att påverka vattenkvaliteten negativt. *Några sakägare och övriga* lyfter behov av vidare skyfallsutredning.

Luftkvalitet

Länsstyrelsen påpekar att det inte framgår vilken körsträcka som kommer bli aktuell för lastbilstransporter till planområdet (s. 20). Det är stor skillnad mellan 10 km och 40 km när det gäller utsläpp av föroreningar och koldioxidutsläpp. Majoriteten av bränslet till verk-samheten kommer att transporteras med båt. Kommunen behöver därför även redovisa båttransporternas klimatpåverkan och utsläpp till luft. Myndigheten anser att detta avsnitt i lufrapporten behöver kompletteras med hur både lastbilstransporter och båttransporter påverkar utsläpp av föroreningar och koldioxid. Lufrapporten behöver sammanfattningsvis redovisas i planbeskrivningen och eventuella behov av åtgärder behöver, där det är möjligt, redovisas i detaljplanekarta med bestämmelser.

Norrvatten samt Järfälla kommun påpekar att redovisade luftutsläpp av tungmetaller har hög bakgrundsbelastning och anläggningen bidrar till ytterligare belastning av tungmetaller i primärt vattenskyddsområde där miljökvalitetsnormen i vattenförekomsten redan överskrider avseende kvicksilver och kadmium. Vidare menar

Norrvatten att det är oklart om verksamheten medför ytterligare luftdeposition i form av organiska miljöföroreningar då detta saknas i utredning.

Rädda Lövsta kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket bl.a med hänvisning till hälsorisker vid kontinuerlig exponering som föreningen identifierar avseende nanopartiklar och innehåll i bränsle. Föreningen menar vidare att det är barnen som kommer utsättas för flest kumulativa hälsoeffekter av värmeverkets utsläpp under sin uppväxt.

Rädda Lövsta efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntas miljöbelastning. Vidare önskar föreningen en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.

Rädda Lövsta påpekar att Spridnings och depositionsberäkningarna (7701126_2_6) redovisar högst depositioner för alla undersökta utsläppsämnen över Riddersviks natur och boende i Hässelby Villastad. Även om gränsvärden och miljökvalitetsnormer klaras innebär det odiskutabelt en försämring jämfört med nollalternativet. De kumulativa effekterna i närområdet måste också utredas. Det redovisas heller ingenstans hur utsläppsövervakningen kommer att ske.

Flera sakägare och övriga påpekar att projektet kan komma att påverka luftkvaliteten negativt.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen och Naturskyddsföreningen framhåller att det finns uppenbara risker för försämring av status för flera parametrar och därmed även för kvalitetsfaktorer avseende ytvattenförekomsterna Mälaren-Görväln, Ulvsundasjön och Strömmen.

Länsstyrelsen anser vidare att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med en fullständig analys som redovisar påverkan av miljökvalitetsnormer på miljökvalitetsfaktornivå. Kompletteringen behöver införas i miljökonsekvensbeskrivningen, men även sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder behöver införas i plankartan med bestämmelser.

Länsstyrelsen framhåller även att planförslaget saknar en redovisning av hur mark- och sedimentföroreningar, inklusive olja i

fri fas och deponigas, påverkar miljökonsekvensnormen, vilka åtgärder som krävs och vilka effekter dessa åtgärder har för recipienten. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen med eventuella åtgärder redo-visade i plankartan med bestämmelser. Det är möjligt att ytterligare sanering av mark eller sediment (se *Föroreningar i mark och vatten*) kan behövas för att uppnå MKN vatten.

Region Stockholm och exploateringskontoret påpekar att risken för att utsläpp till Mälaren sker genom kraftvärmeverkets läge måste vara undanröjd före genomförande så att inte dricksvattentäktens funktion äventyras.

Rädda Lövsta anser att redovisning saknas för hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av statusen i Mälaren, exempelvis genom kumulativa effekter och uppgrumling. Föreningen ifrågasätter dessutom om redovisat förslag om muddring till 20 meter djup kan anses tillräckligt. Redovisning saknas även av hur mycket fartygstransporterna kommer att påverka miljön i Mälaren med sina utsläpp och kontinuerlig uppgrumling av sediment. Vidare anser föreningen att övrig biotopisk påverkan och andra effekter från varmvattenutsläpp, med anledning av områdets höga föroreningsbelastning också måste utredas.

Rädda Lövsta framhåller även att det saknas en redovisning av konsekvenserna vid ett läckage i dammarnas tätskikt. Föreningen vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten förblir täta och riskerna vid läckage.

Rädda Lövsta anser vidare att det är anmärkningsvärt att MKN för Mälarens vatten ska bero på vaga rekommendationer och personalens efterlevande av rutiner (hänvisning till PM Dagvatten). Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.

Rädda Lövsta påpekar vidare att då "*den branta sluttningen på botten gör området svårt att filma*" och "*området förefaller svårt att provta med bottenhuggare*" (Naturvärdesinventering i Mälaren 7701045_2_6) och inventering endast är utförd utanför det föreslagna hamnområdet, kan inga säkra slutsatser och bedömningar om djur- och växtlivets påverkan göras.

Några sakägare och övriga påpekar att projektet kan komma att påverka miljökvalitetsnormer för vatten negativt.

Miljöskydd

Länsstyrelsen vill påpeka att planen inte får medföra några åtgärder som påverkar sluttäckningskonstruktionen i deponierna. Till exempel kan tät- och skyddsskikt i sluttäckningskonstruktionen skadas av schaktarbeten eller genom rotpenetration från träd. Deponierna behöver därför kontinuerligt hållas fria från träd och buskar. Det bör därför tydligt framgå i planbeskrivningen om och i vilken omfattning som de sluttäckta deponierna kan komma att påverkas av anläggningsarbeten vid genomförande av detaljplanen. Detaljplanen får inte heller försvåra för skötsel och tillsyn av de gamla deponierna. Överlag bör det i planbeskrivningen framgå vilken bedömning som gjorts när det gäller risk för miljöpåverkan från de gamla deponierna i form av risk för luktstörning, eller föroreningsspridning via lakvatten.

Rädda Lövsta anser att det är oklart huruvida deponiförordningen (2001:512) tar hänsyn till deponier som ligger under vatten och menar därför att det behöver utredas om de sluttäckta deponierna är tillfredställande säkrade för till exempel allmänt tillträde.

Länsstyrelsen vill påpeka att då avfall i form av uppgrävda schaktmassor från planområdet avses att återvinnas för andra anläggningsändamål inom planområdet kan det krävas anmälan enligt 29 kap. 35 § miljöprövningsförordningen eller tillståndsprövning enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen. *Länsstyrelsen* vill även påpeka att det är oklart om den planerade verksamheten omfattar lagring eller behandling av avfall som behöver ske under tak för att minska föroreningspåverkan på dagvatten. Om lagring/behandling av avfall behöver ske under tak bör det framgå hur det i så fall påverkar utformningen av detaljplanen.

Många sakägare och övriga uttrycker oro för att projektet kan komma att påverka deponin negativt, vilket kan leda till ras och spridning av föroreningar.

Vattenskydd

Länsstyrelsen, SVOA, Norrvatten och Rädda Lövsta framhåller att det detaljplanerade området ligger inom vattenskyddsområdet för Östra Mälaren, både primär och sekundär zon. Inom skyddsområdet gäller särskilda bestämmelser och efterlevnaden av dessa är en förutsättning för att aktuell detaljplan och verksamhet ska vara tillåtlig. Med risk för vattenförorening avses en inte obetydlig eller

ringa risk för tillförsel/spridning av förorenande ämnen till yt- och grundvatten inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Verksamheter och åtgärder som medför sådana risker är därmed förbjudna. *Länsstyrelsen och Rädda Lövsta* anser vidare att planhandlingarna behöver redovisa och tydligt motivera, varför det inte föreligger en risk för förorening av yt- och grundvatten från den planerade verksamheten.

Storstockholms brandförsvär framhåller att även omhändertagande av släckvatten behöver beaktas eftersom olyckor inom området kan påverka miljön och resultera i stora konsekvenser för dricksvattenförsörjningen. Enligt riskanalysen har en släckvattenutredning gjorts av WSP men denna har SSBF ännu inte tagit del av. Även *Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning* påpekar behovet av utredning för magasin för uppsamling av släckvatten.

Norrvatten påpekar att anläggningen av verksamheten innebär omfattande arbete i mark och sediment på fastigheten. Marken och sedimenten är kraftigt förorenade och föroreningar riskerar att spridas genom uppgrumling och lakning till vattentäkten vid anläggningsarbetet. Vidare anser *Norrvatten* att rökgaskondensatet inte ska släppas till Mälaren och ser positivt på att Saltsjön utreds som recipient.

Rädda Lövsta anser att det saknas detaljer om hur ledningen för rökgaskondensatet ska dras och att det inte sägs något om eventuella konsekvenser och risker.

SVOA påpekar att ett utsläpp av petroleumprodukter som utspäds 100 000 gånger ger en direkt negativ påverkan på råvattenkvaliteten som påverkar möjligheten att kunna producera dricksvatten med hänvisning till skrivning under *Miljöbedömning* i planbeskrivningen om att ”ingen påverkan på dricksvattenintagen bedöms föreligga”.

SVOA anser vidare att kondensatvatten från anläggningen inte får ledas till Mälaren inom vattenskyddsområdet. Vidare får rökgaskondensat inte ledas till det spillvattenförande avloppsnätet.

Kyrkhamnsföreningen/Lövstaalliansen påpekar vikten av att inte orsaka onödig åverkan inom tippområdet eftersom risken för giftläckage ut i Lövstafjärden då kan bli påtaglig. Vidare uppmanar föreningen att berörda myndigheter och företag i första hand bör värna Lövstafjärden som dricksvattentäkt och därför utreda alternativa lokaler för placering av kraftvärmeverket samt att i andra

hand utföra så genomgripande saneringar av Lövstatippen att en byggnation inte riskerar läckage till dricksvattentäkterna i Mälaren.

Många sakägare och övriga framhåller oro för att dricksvattentäkten ska påverkas negativt av planförslaget.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att många synpunkter kring bristande underlag och utredningar lyfts i plansamrådet. Framförallt är risker kopplade till föroreningsituationen i området och risk för påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt centrala frågor som är avgörande för detaljplaneprocessens lämplighetsprövning. Samrådet har tydliggjort ett behov av betydande revideringar av utredningsunderlaget för att kunna göra en bedömning om lämplig markanvändning i detaljplanen. Som direkt följd av samrådssynpunkterna har de flesta utredningar uppdaterats och flera nya har tagits fram. Även behovet av samordning med detaljplaneförslaget för Riddersvik har tagits med i detta.

Ett större förvaltningsövergripande grepp kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har varit nödvändigt och fortsätter hanteras inom ramen för detaljplaneprocessen samt kopplat till processen för den pågående miljötillståndsansökan. Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med stödjande kompetenser, planerar att under hösten 2020 påbörja en omfattande granskning av det uppdaterade underlaget, i syfte att säkerställa att dess innehåll och slutsatser kan godtas. Målsättningen är att eventuella oklarheter ska kunna tydliggöras och de regleringar som behöver tillkomma inom ramen för detaljplanen ska kunna fastställas utifrån detta.

Eventuella risker för att miljökvalitetsnormer för vattenskyddsområdet Östra Mälaren skulle påverkas negativt och att Mälarens status som dricksvattentäkt skulle försämrats bedömer stadsbyggnadskontoret som oacceptabla. I den inom detaljplanearbetet pågående lämplighetsprövningen måste utredningsarbetet tydligt redogöra för hur dessa risker elimineras.

När det gäller deponin krävs ett fortsatt arbete inom Staden som, utöver möjlighet till regleringar i detaljplan även tittar på avtal, övervaknings- och kontrollprogram m.m. för att hantera detta.

Stadsbyggnadskontoret utreder och bedömer markens lämplighet i detaljplaneprocessen. För ett genomförande av kraftvärmeverket

krävs även ett miljötillstånd och avtal om exploatering. Dessa processer bedömer och reglerar driften utanför detaljplanens ramar. Detaljplanen reglerar heller inte sådant som styrs i annan lagstiftning eller regelverk.

Natur och grönområden

Länsstyrelsen påpekar att när det är klarlagt vilka arter som förekommer inom planområdet, med hänvisning till planerad naturvärdesinventering, samt vilka av dessa som omfattas av artskyddsförordningen behöver kommunen därefter bedöma om de planerade åtgärderna kan komma att påverka respektive arts bevarandestatus i området, samt artens naturliga utbredningsområde. Med hänsyn till att angränsande mark som är tänkt att omvandlas till naturreservat (Kyrkhamn-Lövsta) kan det även vara relevant att utreda om de planerade åtgärderna på sikt kan komma att påverka naturvärdena inom reservatet.

Länsstyrelsen konstaterar att planområdet berör ett sammanhängande grönområde benämnt som ”Grön kil”. Dessa områden är av vikt för såväl den biologiska mångfalden som tätortsnära rekreation samtidigt som de skapar viktiga ekologiska samband. Kommunen bör därmed redogöra för hur dessa negativa konsekvenser på det ekologiska spridningssambandet som planen antas medföra ska motverkas eller om möjligt förhindras. Med hänvisning till utpekande av berört område i RUFS som svagt grönt samband samt av staden identifierad spridningszon mellan kärnområden påpekar *Länsstyrelsen* vidare att stora ansträngningar bör göras för att främja biologisk mångfald, förutsättningarna för ekologisk konnektivitet samt rekreation, om projektet är genomförbart ur andra miljöaspekter.

Länsstyrelsen bedömer att redovisat förfarande avseende upphävande av strandskydd, med tydliggörande i plankartan, är i överensstämmelse med strandskyddsreglerna i 7 kap. miljöbalken.

Region Stockholm efterfrågar ett resonemang kring hur den gröna kilens funktioner kan stärkas och förlorade värden kan kompenseras till exempel genom att skapa förbättrade förutsättningar för ekologiska spridningssamband, ekosystemtjänster och biologisk mångfald genom eller runt detaljplaneområdet. Det kommande naturreservatet i Kyrkhamn, liksom ny markanvändning i Riddersvik, kan sannolikt bidra till detta.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att naturvärdesinventeringen av vattenmiljön kompletteras med utredning av vattenmiljön vid den planerade hamnen och att en bedömning av Lövstaverkets påverkan på vattenmiljön görs.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser vidare att planförslagets påverkan på skyddade groddjur och fladdermöss redovisas i detaljplanen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning framför att de utgår ifrån att det nu planerade kraftvärmeverket inte omöjliggör den fortsatta naturreservatsbildningen för ett långsiktigt bevarande av Kyrkhamns natur-, kultur- och rekreationsvärden och för säkerställandet av områdets funktion som en del av ett ekologiskt kärnområde och dess spridningsvägar.

Hässelby Hembygdsförening anser att området bör göras mer tillgängligt och att naturreservatet blir verklighet.

Rädda Lövsta anser att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat.

Många sakägare och övriga framhåller synpunkter i sak om områdets höga naturvärden och att planförslaget har negativ inverkan på detta. *Flera* anser att planförslaget kolliderar med pågående utredning om naturreservat samt att det inte bör byggas något här med hänvisning till detta.

Enstaka övriga påpekar att det finns risk för att nya arter att ta sig in i ekosystemen till följd av sopimporten. Risk för negativa konsekvenser finns.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Att förlägga ett stort värmeverk i anslutning till befintligt naturområde och det sammanhängande rekreationsområdet innebär en påverkan på dessa. Planområdet utgörs dock till stor del av redan ianspråktagen hårdgjord yta, som sedan tidigare utgör en viss begränsning för rörelse och ett avbrott i grönsstrukturen. Dock finns det delar av området som utgörs av mer värdefulla naturmiljöer, vilka bland annat hyser ett antal äldre grövre träd. Mer ingående kring visuell påverkan på grönområdet och dess funktioner finns under ställningstaganden för "Landskapsbild och kulturmiljö" (från s. 27) respektive "Rekreationsmöjligheter" (från s. 46)

De utredningar och inventeringar som efterfrågats i samrådet har uppdaterats och tagits fram. Behov av åtgärder kommer att ses över inför granskning.

Bildande av ett naturreservat i Kyrkhamn intill planområdet pågår och fortsätter att utredas. Samråd om reservatet hölls 2014 och i det område för naturreservat som då föreslogs ingick även en del av planområdet. En ny reservatsgräns utreds där småbåtshamn och badplats utgår. I de föreslagna reservatsföreskrifterna står att reservatet inte ska utgöra hinder för möjligheten att placera en anläggning för stadens tekniska försörjning vid före detta Lövstatippen. Inte heller för tillhörande anläggningar, som till exempel en kaj med anföringsväg, samt transportband eller likande för transporter mellan kaj och anläggningen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer – med stöd av länsstyrelsen - att redovisat förfarande avseende upphävande av strandskydd, är i överensstämmelse med strandskyddsreglerna i 7 kap. miljöbalken. Eventuellt behov av förtydligande i planhandlingar ska ses över.

Rekreationsmöjligheter

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget bör kunna tillgodose riksintresset för rörligt friluftsliv genom att förslaget inför kommande planskede innehåller en väl genomarbetad utformning vad gäller anpassning till landskapsbild, befintliga kulturmiljöer med viktiga vyer och anpassning till närliggande bebyggelse. Detta för att befästa rekreatiomsområdet, stärka de gröna sambanden och spridningskorridorerna för både djur och växtliv. Detta behöver sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder som krävs behöver redovisas i plankartan med bestämmelser.

Vidare anser *Länsstyrelsen* detaljplanen att kommunen planeringsmässigt behöver belysa och samordna rekreatioms- och miljöaspekter med detaljplanen för Riddersvik för att denna nya stadsdel ska kunna ge goda förutsättningar för folkhälsa och social hållbarhet med goda boendemiljöer och närhet till rekreativa kvaliteter.

Samfundet S:t Erik påtalar det problematiska i att allmänintressen och rekreation får stå tillbaka, genom att ett befintligt bad och en småbåtshamn på platsen försvinner och att den befintliga strandpromenaden ska korsas av transportband för förnyelsebara och återvunna bränslen. Den illustration av strandpromenadens möte

med transportbanden som redovisas i samrådsunderlaget ger inte intryck av att ha föregåtts av någon medveten gestaltning.

Järfälla kommun framhåller att ökade bullernivåer i nuvarande och tillkommande naturreservat, inte ses som förenligt med en rekreativ miljö och en eventuell etablering i området skulle därmed vara ett intrång i Järfälla kommuns rekreativa värden.

Sjöfartsverket framhåller att om badstranden och fritidsbåtshamnen som idag finns inom planområdet ska återetableras i närheten av den nya hamnen är det viktigt att det sker på tillräckligt avstånd så att det inte påverkar fartygstrafikens manöverförmåga och därmed sjösäkerheten för fartygen vid angöring och avgång från den nya industrihamnen. Avståndet är även viktigt för att säkerheten för fritidsbåtsägare och badande inte äventyras på något sätt.

Vidare anser *Sjöfartsverket* att det viktigt att badstranden och fritidsbåtshamnen placeras och utformas så att dessa inte kommer att störas av fartygstrafiken, vilket på sikt annars kan leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten. Sjöfartsverket värnar framkomligheten på vattenvägarna och är i allmänhet restriktiv mot införande av fartbegränsningar m.m. mot bakgrund av t.ex. buller och svallvågor från passerande fartyg.

Trafikkontoret påpekar att utredningar av ny placering av badplats och båtklubb ska ske i nära samarbete med stadsdelsförvaltningen och får inte inverka negativt på badvattenkvalitet, djur/naturvärden eller förhindra allmänhetens tillgång till Mälarens strand.

Hässelby Hembygdsförening påpekar att det välbesökta och uppskattade Lövsabadet försvinner. Båtklubbarnas verksamhet med båtplatser, parkering och vinteruppläggning försvinner. Hembygdsföreningen lämnade 2019-01-28 in ett medborgarförslag till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, där båtuppläggningsen föreslås bli kvar och utökas med 100-150 platser samt att Lövsabadet byggs ut.

Samfundet S:t Erik anser att staden bör anlägga nytt bad och ny småbåtshamn när man bygger bort, eller kraftigt inkräktar på, befintliga rekreativmiljöer.

Trafikkontoret påpekar att planförslaget innebar att en sammanhängande strandpromenad i naturmiljö omöjliggörs, men kompenseras av en gång- och cykelväg genom området. Det är mycket viktigt att denna kommer till stånd och att den gestaltas så

bra (tryggt, inbjudande och framkomlig) som möjligt. Att förstärka och förbättra strandpromenaderna längs Mälaren är ett av de viktiga målen i *Parkplan för Hässelby-Vällingby*.

Rädda Lövsta anser att planförslaget kraftigt påverkar det rörliga friluftslivet i området, vilket är ett utpekad riksintresse. Utöver de rekreativa värden som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, anser föreningen att planförslaget därtill inte beaktar konsekvenserna för skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden eller aktivitet, stråk och verksamhet kopplat till ridning i området. Föreningen menar att planens negativa konsekvenser för de rekreativa värdena sträcker sig långt utanför planområdet och berör även kolonilotter, elljusspår, golfbana och Tempeluddens utblickar. Föreningen vill att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare samt att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

Rädda Lövsta anser att det med anledning av områdets kraftiga utbyggnad och befolkningsökning och det stora besöksstrycket Lövstabadet har, kommer krävas flera badplatser i närområdet än i dag. Parkplanen för stadsdelen Hässelby-Vällingby (Stockholms stad, 2015) anger att det inom 1000 meter ska finnas möjlighet till bad och båtliv, vilket föreningen inte ser kommer kunna uppfyllas vid genomförande av detaljplaneförslaget.

Naturskyddsföreningen och Hässelby Hembygdsförening anser att det föreslagna placering av Lövstaverket kolliderar med höga värden för friluftsliv och rekreation och lyfter särskilt fram båtklubbens och friluftsbadets stora betydelse samt Lambarfjärden som viktig passage för personer som åker långfärdsskridskor på Mälaren.

Rädda Lövsta påpekar att om ersättningsbadet ska komma barnen i området till gagn är det en förutsättning att detta förläggs i det absoluta närområdet. Barnkonsekvenser avseende bad i planbeskrivningen menar föreningen är helt ogrundade innan ersättningsbadets placering och beskaffenhet fastställts.

Lövsta Båtsällskap (LBS) och Kyrkhamns Varvsförening (KVF) anser att ersättningsplatser som tillgodoser deras verksamheters och medlemmars behov ska lösas innan det finns anledning att för dem att flytta på sig. Kommunen har inte redovisat något för dem hållbart förslag.

Många sakägare och övriga motsätter sig att badplats och båtklubb ska behöva flytta och att planförslaget har en kraftigt negativ inverkan på rekreationsmöjligheterna i området. Förutom påverkan på bad och båt lyfts bl.a. att planförslaget ger inverkan på naturupplevelse, cykel, golfbana, skridskoåkning och ridning.

Flera sakägare och övriga anser att rekreationsmöjligheterna i området bör utvecklas istället. Några menar att rekreation behövs för boende för hälsa och välbefinnande – inte minst när omgivningen förtätas ytterligare. Flytt av funktioner kommer leda till sämre tillgänglighet, speciellt för barn som kan cykla till ex. badet idag. En övrig presenterar eget förslag på omstruktureringar av rekreationsytor i området.

Enstaka övriga menar att planförslaget innebär negativa konsekvenser för golfbanan, gällande landskapspåverkan och vindförhållanden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planförslaget innebär att hela planområdet kommer behöva tas i anspråk och att badplats, båthamn, banorna för radiostyrd bilsport och paddock behöver flytta. Med badplats och småbåtshamn kommer två viktiga lokala målpunkter med höga värden för rekreation att försvinna, vilket innebär att tillgängligheten till rörligt friluftsliv försämras påtagligt. Detta medför stora negativa konsekvenser. Ur ett mer regionalt perspektiv bedöms åtgärden medföra måttliga negativa konsekvenser. Med områdets höga värde och den lokalt stora negativa påverkan bedöms ett genomförande av planen som helhet medföra betydande negativa konsekvenser med avseende på rekreation inom området.

Delar av rekreationsområdet skadas fysiskt och upplevelsevärdet försämras påtagligt. Planens genomförande kommer att innebära en upplevelsemässig förändring från rekreationsområde till mer industripräglad område. Detta påverkar områdets upplevelse som ett sammanhängande och grönt rekreativt område samt Lövestavägen som en entrépunkt till naturområdet i Kyrkhamn. Möjligheten till vattenkontakt påverkas i de delar där kajen placeras, dock sker mycket av anläggningen på landsidan inom redan i ianspråktagen mark med begränsade rekreativa värden för allmänheten.

Förutsatt att en ersättning för båtklubb och badplats kan säkras blir den negativa påverkan mer begränsad. Mellan hamnområdet och markanläggningen behålls dagens möjlighet att röra sig till fots, på

cykel eller med häst längs Mälaren. Stråket knyter fortsatt samman naturområden i Kyrkhamn med Riddersvik och det kommer fortfarande vara möjligt att röra sig fritt över deponikullarna.

Passagen där strandpromenaden korsar planförslagets anläggning är viktig ur rekreativ synvinkel. Passagen behöver möjliggöra en oavbruten och väl gestaltad koppling mellan Kyrkhamn och Riddersvik. Möjlighet att röra sig till fots, cykel och med häst ska även fortsatt finnas här. Gestaltningen av passagen ska utvecklas ytterligare i den fortsatta processen i syfte att skapa ett gott möte mellan anläggningen och omgivande rekreationsområde. En bro av transportband mellan hamn och landanläggning är dock en förutsättning för att kunna åstadkomma passagen.

Stockholm stad och Stockholm Exergi arbetar gemensamt och utreder flera alternativ för att hitta ersättningsplatser för Lövstabadet och båtklubben. Arbetet samordnas i en separat process utanför detaljplanen som leds av Idrottsförvaltningen. Inkomna synpunkter kopplade till ersättningslösningen har vidarebefordrats till arbetsgrupp för detta. Målsättningen är att en lösning ska kunna presenteras till detaljplanens granskningsskede.

Inte heller i övrigt föranleder inkomna synpunkter någon ändring av planförslaget.

Teknisk försörjning

Avfallshantering

Norrvatten anser att det finns risk för att planerad verksamhet kommer medföra risk för vattenförorening genom avfallshanteringen. Fullständig beskrivning av lakvattenhantering saknas. Miljökonsekvensbeskrivning och riskbedömning saknas av lakvatten och nedskräpning.

Ett mindre antal sakägare och övriga påpekar att spill av material till vattnet kan ske i samband med lossning av fartyg och efterfrågar hur detta hanteras.

Energiförsörjning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att sluten bränslehantering vid Lövstaverket utreds vidare.

Rädda Lövsta anser att det inte finns några klara belägg för att RDF-bränslet och sjötransporter är miljömässigt fördelaktiga med

hänsyn till lokaliseringen till Lövsta. Föreningen efterlyser därför en grundlig oberoende utredning av miljömässigheten med att använda RDF samt fartygstransporter i nära anslutning till deponierna i Lövsta.

Flera sakägare och övriga ifrågasätter de miljömässiga fördelarna med RDF samt framför synpunkter i sak kring dess osäkerheter och hur detta ska hanteras. Enstaka övrig efterfrågar att oberoende utredning om miljöpåverkan av RDF ska göras.

Ledningar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att administrativa skyddsåtgärder gällande bland annat schakt och ledningsdragning behöver regleras i detaljplanen.

SVOA framhåller att ledningsförläggning inte får planeras under/genom/över avsedd yta för ÅVC.

SVOA efterfrågar en översyn av kapacitet i befintligt vattenledningsnät för att säkerställa försörjningen vatten från Hässelby tryckstegringsstation till befintlig högzon, detaljplan för Riddersvik och aktuell detaljplan. Vidare anser SVOA att nya vattenledningar till KVV Lövsta behöver byggas både från normalzonen och högzonen för att säkerställa leverans av vatten till anläggningens produktion i driftskedet.

Vidare framhåller SVOA att befintlig avloppspumpstation måste flyttas till ett nytt läge och befintlig tryckavloppsledning måste ersättas med ny tryckavloppsledning ner till tunnelpåslag vid Riddersviks Gårdsväg.

SVOA framhåller att befintligt va-system inte kan användas under byggskedet eller i driftskedet efter genomförd plan. SVOA redovisar i sitt yttrande behov av va-ledningsförstärkningar som även ligger utanför detaljplaneområdet, bl.a längs Lövstavägen, för att klara va-försörjningen efter genomförd plan.

Ellevio framför att man har två befintliga nätstationer med tillhörande förband och serviser i planområdet. Befintligt lokalnät kommer att behöva anpassas till nya verksamheter och ny lokalisering av återvinningscentral. Området har begränsad kapacitet och Ellevio lokalnät behöver uppgifter om planerade effektbehov för blivande verksamheter vid färdigutbyggd plan, samt de effekter som behövs under byggnationsskedet. Ellevio vill bli kallade till ledningssamordning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Avfallshantering:

Hantering av avfall från verksamheten beskrivs och prövas i ansökan om miljötillstånd, hanteringen. Detaljplanen hanterar frågan framförallt genom att inte omöjliggöra hanteringen och ytorna i plan. Dagvattenhanteringen beskrivs närmare i MKB och i PM-dagvatten som uppdateras. Nedskräpning kommer att undvikas genom sluten hantering av inkommande gods och återkommande städning. Lakvattenbildning förekommer inte i den planerade verksamheten.

Energiförsörjning:

Bränslehanteringen kommer att utformas sluten, vilket kommer att framgå tydligare i bl.a. uppdaterad dagvattenutredningen. Bränslet kommer att lossas och transporteras till ballagret genom eldrivna fordon som är utformade på sådant sätt att spill undviks eller via täckta transportband.

Förtydligande beskrivning av RDF ska uppdateras i planhandlingarna, men detaljplaneprocessen saknar verktyg att reglera frågor kring bränslets innehåll och tillvägagångssätt vid hantering. Detta sköts framförallt i miljötillståndet och hanteras inte vidare inom detaljplaneprocessen. För en närmaste beskrivning av bränslet hänvisas läsaren till tillståndsansökans tekniska beskrivning.

Ledningar:

Ledningssamordning genomförs inom ramen för projektet och Stadsbyggnadskontoret ser över behovet av administrativa skyddsåtgärder i planhandlingarna.

Övriga frågor

Fastighetsrättsliga frågor

Lantmäterimyndigheten framhåller att användningsområde J (industri) saknar beskrivning i planbeskrivningen under ”Fastighetsrättsliga frågor”. Vidare menar myndigheten att inrättandet av markreservat för gång- och cykelväg ska överensstämma med den faktiska funktionen, vilket man i förslaget menar inte fullt är fallet. Slutligen konstaterar myndigheten att tillgängligheten med motorfordon till området markerat V1 går över gång- och cykelvägen. Om området markerat med V1 i en framtid

ska avstyckas till egen fastighet så kommer annan tillfartsväg att behöva hittas.

Yrkesfiske

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget endast i ringa utsträckning påverkar riksintresset för yrkesfiske men hänvisning till att området ligger i anslutning till riksintresse för yrkesfiske, (sjöar), enligt 3 kap. miljöbalken, där detaljplaneförslagets nya hamnanläggning är placerad inom detta riksintresse.

Återvinningscentralen (ÅVC)

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) önskar förtydligande avseende:

- Restriktioner för prickmark. Hur stor markyta kommer användas för verksamheten?
- Definition av J1, icke störande industri
- Ansvar för utredning av föroreningar i mark avseende området för ÅVC
- Nedläggning av ledningar på/i närheten av området för ÅVC
- Plan för bef. viadukt inom området för ÅVC
- Plan för att säkerställa att nuvarande verksamhet kan fortsätta bedrivas fram tills att ny anläggning samt erforderligt tillstånd är på plats, inkl. under byggtiden för KVV Lövsta
- Avstånd till samt höjd på närmsta bostad i planen för Riddersvik samt förtydligande avseende bullerreducerande åtgärder för bostäder i Riddersvik
- Infart, utfart och parkeringsplatser under byggtid för KVV Lövsta med hänvisning till ökad trafik till området. Även förtydligande avseende parkeringsplatser för ÅVC under denna period.
- Plan för att säkra tillgänglighet för 150 000-200 000 besökande fordon per år såväl under befintlig drift (inkluderat byggtid) som framtida drift Plan angående vattenförsörjning under byggtiden. För behov av vatten under byggtiden för KVV Lövsta kan ej befintlig vattenledning användas. En provisorisk anslutning och vattenledning måste anläggas för byggvatten från befintlig högzon Hässelby.
- Planering inför utformning av och tillträden till och från planerad ÅVC under både byggtid och drifttid måste närmare studeras innan förslag till detaljplan.
- Plan för läggning av fjärrvärmeledningar, kondensatvattenledning, elledningar, va-ledningar och

övriga till planområdet. Ledningar får inte läggas inom område för ÅVC.

- Förtydligande avseende hur lång period, antal dagar, som landtransporter av toppbränsle pågår i underlaget.

SVOA efterfrågar följande justeringar i planbestämmelser avseende området för ÅVC:

- Maxhöjd på byggnad inom området behöver vara minst 10m från marknivå för att klara funktion.
- Bullavskärmande åtgärd mot närmsta planerade bostad kräver maxhöjd byggnad om minst 8 m från marknivå

Övriga befintliga verksamheter

Region Stockholm ser det som positivt att detaljplanen möjliggör omhändertagande av bland annat brännbara fraktioner från kraftvärmeproduktion genom att återvinningscentralen bibehålls i området. *Region Stockholm* är dock oroade över att verksamheten får freonåtervinningen som idag finns inom området inte ser ut att hanteras i den nya detaljplanen. Att kunna återvinna freon i regionen är angeläget och *Region Stockholm* saknar ett resonemang om ifall ett nytt läge bör utredas och hanteras innan verksamheten tas bort.

Fastighetskontoret anser att då caféverksamheten i två äldre byggnader (Kyrkhamnsvägen 20 respektive 23) troligtvis inte kommer kunna fortsätta med tanke på det nya verkets visuella inverkan samt nya bullersituation måste någon form av ersättning från *Stockholm Exergi* diskuteras.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Fastighetsrättsliga frågor:

Stadsbyggnadskontoret ser över bestämmelser i plankarta för att dessa bättre ska stämma överens med beskrivna funktioner och markanvändningar.

Yrkesfiske:

Stadsbyggnadskontoret delar länsstyrelsens bedömning bedömer att detaljplaneförslaget endast i ringa utsträckning påverkar riksintresset för yrkesfiske

Återvinningscentralen (ÅVC):

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) ingår i projektets arbetsgrupp och utgör en medverkande part i framtagandet av detaljplanen. *Stadsbyggnadskontoret* fortsätter arbetet med att behandla och förtydliga de frågor som faller inom ramen för detaljplanen

tillsammans med SVOA:s deltagande. Några av de synpunkter som har lyfts berör avtal, genomförande och tillståndsfrågor, vilket detaljplanen inte hanterar i helhet. Frågorna bedöms dock kunna fångas upp i andra forum, med berörda förvaltningar som hanterar dessa delar av projektet.

Övriga befintliga verksamheter:

En konsekvens av planförslaget är att bebyggelse och befintliga verksamheter inom planområdet kommer att försvinna. Inom ramen för detaljplanen utreds inga ersättningar för de påtalade verksamheterna, utan berörda parter hänvisas till de befintliga hyres- och arrendeavtal som finns idag samt att följa upp eventuella frågor med berörd markägare (exploateringskontoret) och byggaktör (Stockholm Exergi).

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret bedömer att projektet har stor samhällsnytta för hela regionen och ligger i linje med de inriktningar som finns i översiktsplanen. Stora delar av planområdet är idag anspråkstagen för avfallshantering och industriändamål samt den befintliga föroreningssituationen gör att det är svårt att utnyttja marken till andra ändamål. Projektet medför även genom planerade saneringar en potentiell förbättring av föroreningssituationen i området, vilket stadsbyggnadskontoret ser som positivt.

Stadsbyggnadskontoret har ett politiskt uppdrag att utreda lämpligheten att anlägga ett kraftvärmeverk på den aktuella platsen genom en detaljplan. I budget 2020 under *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla* framgår att säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrastystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande. I Stockholm Exergis budget framgår dessutom att bolaget ska ansvara för och koordinera ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta.

Val av plats grundar sig bl.a. på beslut och vägval gjorda i tidigare skeden än detaljplanprocessen. I planens miljökonsekvensbeskrivning (MKB) beskrivs alternativ till lokalisering kort men ska utvecklas ytterligare till granskningsskedet. Även den lokaliseringsutredning som ingick i ansökan till miljötillståndet biläggs planhandlingarna för att tydligare visa på hur lokaliseringen motiverats. Inom arbetet med

detaljplanen finns det inga ytterligare möjligheter för stadsbyggnadskontoret att göra bedömningar om lokaliseringsmöjligheterna jämfört med övriga platser i Storstockholm utan kontoret utreder lämpligheten på aktuell plats.

Den huvudsakliga avvägning som präglar planarbetet är den mellan planförslagets målsättning att möjliggöra för Stockholms stads klimatpolitiska mål i och med uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk och de lokala konsekvenser detta medför, främst för rekreativa och kulturmiljömässiga värden samt i viss mån även lokala naturvärden. Stadsbyggnadskontoret uppmärksammar de i vissa fall stora negativa konsekvenser planförslaget medför lokalt men gör avvägningen att det betydande allmänna intresse som Stockholms stads strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 innebär överväger dessa. Det är även kontorets uppfattning att det råder en bred samsyn inom stadens förvaltningar och politiska styrning i denna fråga.

Lövstaverket är också en del av flera sammankopplade projekt som är av vikt för stadens framtida utveckling, där bl.a. byggandet av bostäder vid Hässelbyverket ingår.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att många synpunkter kring bristande underlag och utredningar lyfts i plansamrådet. Framförallt är risker kopplade till föroreningssituationen i området och risk för påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt centrala frågor som är avgörande för detaljplaneprocessens lämplighetsprövning. Samrådet har tydliggjort ett behov av betydande revideringar av utredningsunderlaget för att kunna göra en bedömning om lämplig markanvändning i detaljplanen. Flera utredningar har uppdaterats och nya tillkommit till följd av samrådssynpunkterna. Ett större förvaltningsövergripande grepp kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har varit nödvändigt och fortsätter hanteras inom ramen för detaljplaneprocessen samt kopplat till processen för den pågående miljötillståndsansökan.

I det kommande planarbetet har stadsbyggnadskontoret för ambition att genom sin rådighet i möjligaste mån begränsa de negativa konsekvenser, i synnerhet för områdets rekreativa värden, som planförslaget medför. Stadsbyggnadskontoret ser positivt på det arbete som Stockholms stad under ledning av idrottsförvaltningen genomför i syfte att hitta ersättningsplatser för den badplats och småbåtshamn med tillhörande varv som planeras ianspråkta av kraftvärmeverket.

Eventuella risker för att miljökvalitetsnormer för vattenskyddsområdet Östra Mälaren skulle påverkas negativt och att Mälarens status som dricksvattentäkt skulle försämrats bedömer stadsbyggnadskontoret som oacceptabla. I den inom detaljplanearbetet pågående lämplighetsprövningen måste utredningsarbetet tydligt redogöra för hur dessa risker elimineras innan detaljplanen kan antas.

Stadsbyggnadskontoret utreder och bedömer markens lämplighet i detaljplaneprocessen. För ett genomförande av kraftvärmeverket krävs även ett miljötillstånd och avtal om exploatering. Dessa processer bedömer och reglerar driften utanför detaljplanens ramar. Detaljplanen reglerar heller inte sådant som styrs i annan lagstiftning eller regelverk.

Stadsbyggnadskontoret gör bedömningen att inkomna yttranden, i den mån de faller inom ramen för vad en detaljplan kan reglera alternativt berör lämplighetsprövningen, är hanterbara i det fortsatta planarbetet. Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av plansamrådet samt att slutligt planförslag upprättas och ställs ut för granskning.

Föreslagna förändringar

De synpunkter som inkommit under samrådet har tydliggjort att det finns ett behov av betydande revideringar i utredningsunderlaget för att kunna göra en ordentlig bedömning om lämplig markanvändning i detaljplan. Som direkt följd av samrådssynpunkterna har de flesta utredningar uppdaterats och flera nya har tagits fram. Även behovet av samordning med detaljplaneförslaget för Riddersvik har tagits med i detta. Ett större förvaltningsövergripande grepp inom staden, kring frågor om ansvar och granskning av utredningar har varit nödvändigt.

Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med stödjande kompetenser, planerar att under hösten påbörja en omfattande granskning av det uppdaterade underlaget, i syfte att säkerställa att dess innehåll och slutsatser kan godtas. Målsättningen är att eventuella oklarheter ska kunna tydliggöras och de regleringar som behöver tillkomma inom ramen för detaljplanen ska kunna fastställas utifrån detta. Hela underlaget ska hanteras, men följande frågor är av särskilt stor vikt, där tillräcklig redovisning och lämplig hantering behöver kunna säkerställas inför granskningsskedet:

- Ingen negativ påverkan på vattenförekomsten och dricksvattentäkten Mälaren.

- Sanering av mark- och vattenområden ska kunna genomföras säkert och utan risk för spridning.
- Anläggandet av verk- och hamnområde får inte påverka vattenområden, deponier eller markstabilitet negativt.
- Tydligare redovisning och bedömning av påverkan på landskapsbilden samt natur- och kulturmiljön.
- Redovisning och bedömning av planförslagens påverkan på riksintresset för det rörliga friluftslivet.
- En helhetsbild som beskriver och hanterar konsekvenser på buller, risk, vatten samt andra miljöfrågor.
- Hantering av trafik och transporter under såväl bygg-, som driftskede.

Inte heller i övrigt föranleder inkomna synpunkter någon ändring av planförslaget. Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För samtliga yttranden i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2017-09500. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Detaljplaneförslaget med nuvarande innehåll och utformning har brister i underlaget för att kunna göra bedömning i flera sakfrågor. Länsstyrelsen noterar att planförslaget delvis strider mot stadens översiktsplan. Avsaknad av redovisning eller bristfällig redovisning medför att Länsstyrelsen inte kan bedöma om marken är lämplig för föreslagen markanvändning utifrån:

- användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuners samordning på ett lämpligt sätt,
- riksintresse för vattenförsörjning,
- miljökvalitetsnorm för vatten enligt 5 kap. miljöbalken,
- hänsyn till människors hälsa eller säkerhet och
- risken för olyckor, översvämning eller erosion

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen innebär risk för påtaglig skada på riksintresset för vattenförsörjning och har negativ påverkan på riksintresset för rörligt friluftsliv. För att möjliggöra bedömning av markens lämplighet för föreslagen

markanvändning behöver förslaget inför kommande planskede kompletteras och bearbetas på följande punkter:

- komplettering med ett avsnitt om hur planområdet samordnas med pågående planprocess för det nya bostadsområdet Riddersvik avseende föroreningar, buller och risker,
- komplettering med redovisning av vilken påverkan detaljplanens genomförande har på dricksvattentäkterna Görvålnverket och Lovöverket samt redovisning av samråd med övriga berörda kommuner,
- komplettering med en genomarbetad utformning som främjar riksintresset för rörligt friluftsliv,
- komplettering som redovisar påverkan av miljökvalitetsnormer på miljökvalitetsfaktornivå,
- komplettering med redovisning av hur mark- och sedimentföroreningar, inklusive olja i fri fas och deponigas, påverkar hälsa och säkerhet samt miljökvalitetsnormer,
- komplettering med hur både lastbilstransporter och båttransporter påverkar luftföroreningar och koldioxid,
- komplettering med en bullerutredning som redovisar bullersituationen som helhet,
- komplettering med riskbedömning och åtgärdsutredning avseende förorenad mark,
- komplettering med geotekniska åtgärder för att klara stabiliteten i kajområdet,
- komplettering med reglering av grundläggning och andra åtgärder avseende översvämningsrisker och
- komplettering avseende transport av farligt gods

Synpunkterna nedan syftar till att ge kommunen underlag, råd och synpunkter inför nästa skede i planprocessen. Kommunen får på så sätt möjlighet att förtydliga och/eller komplettera planförslaget.

Riksintressen

Riksintresse för vattenförsörjningen

Planområdet ligger nära två av HaV:s beslutade 28 områden som är av riksintresse för vattenförsörjningen. Områdena vid vattentäkterna Görvåln och Lovön ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden, eller möjligheterna att använda områdena för avsett ändamål.

Det är av yttersta vikt att kvaliteten på dricksvatten inte äventyras med planerad markanvändning då risken för spridning av föroreningar till dricksvattenförekomsten Mälaren är påtaglig.

Vattentäkterna Görväln och Lovön har fått högsta regionala prioritet i Stockholms läns regionala vattenförsörjningsplan. De är Norrvattens respektive Stockholm Vatten och Avfall AB:s huvudvattentäkter.

Länsstyrelsen anser att kommunen inför kommande planskede behöver komplettera planhandlingarna med en redovisning av vilken påverkan planförslaget har på dricksvattentäkterna. Vattentäkterna behöver även säkerställas utifrån de risker som utgörs av ras, skred och erosion i deponierna, spridning av föroreningar från deponier till grund- och ytvatten samt framtida klimatpåverkan. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och nödvändiga åtgärder behöver säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Riksintresse för rörligt friluftsliv

Planområdet ligger inom riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. miljöbalken, MB. Då Mälaren med öar och strandområden utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet bör detta beaktas vid val av placering av olika funktioner och utformning för att i möjligaste mån tillgodose etablerade rörelsemönster (stigar och gångvägar) och fortsatt tillgänglighet. Detta är särskilt viktigt då ett nytt större bostadsområde planeras i intilliggande Riddersvik med ca 600 bostäder. Behovet av närrekreation kommer att öka. Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget bör kunna tillgodose riksintresset för rörligt friluftsliv genom att förslaget inför kommande planskede innehåller en väl genomarbetad utformning vad gäller anpassning till landskapsbild, befintliga kulturmiljöer med viktiga vyer och anpassning till närliggande bebyggelse. Detta för att befästa rekreativområdet, stärka de gröna sambanden och spridningskorridorerna för både djur och växtliv. Detta behöver sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder som krävs behöver redovisas i plankartan med bestämmelser.

Riksintresset för yrkesfiske

Området ligger i anslutning till riksintresse för yrkesfiske (sjöar) där detaljplaneförslagets nya hamnanläggning är placerad inom detta riksintresse. Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget endast i ringa utsträckning påverkar riksintresset för yrkesfiske.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Planområdet omfattar cirka 22 ha mark och 13 ha vattenyta. Området ligger bredvid Lövstatippen, som är en utfyllnad med avfall i Mälarens strandzon. Två km NV om tippen finns vattenintaget till norra Stockholms dricksvattenförsörjning via

Görvälnverket. Genom historiska verksamheter i området har marken och sediment i Mälaren förorenats. Tippen har vallats in med sprängsten för att hindra ras och skred. Trots det rasade en del av tippen ner i Mälaren under 1970-talet. Även idag är delar av strandlinjen ostabil. Planområdet ingår i sekundär och primär skyddszon för Östra Mälarens vattenskyddsområde, för vilket särskilda skyddsföreskrifter gäller. I föreskrifterna regleras bland annat hantering av spillvatten, dagvatten och mark- och anläggningsarbeten.

I PM Dagvatten, PM Förorenad mark och hydrogeologi, MKN Hydromorfologi, riskbedömning och Spridnings- och depositionsberäkningar, (samtliga Sweco 2019), har underlag sammanställts för att beskriva den förväntade påverkan på miljöfaktorerna.

Enligt planbeskrivningen påverkas ytvattenförekomsterna Mälaren-Görväln, Ulvsundasjön och Strömmen. Beskrivningen nämner att dagvatten från planområdet idag leds direkt, via oljeavskiljare, ut i Mälaren-Görväln, vid småbåtshamnen. Fördröjning och rening av dagvatten från den sluttäckta tippen sker i krossdiken runt hela anläggningen. Mark- och sedimentföroreningar förekommer i hela planområdet och dessutom förekommer olja i fri fas och deponigas (metan). Vid ianspråktagande av mark och vatten vid planens exploatering bedömer kommunen att planförslaget inte påverkar möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormerna för Mälaren-Görväln, (s. 33 planbeskrivningen), trots de i underlaget beskrivna ökade riskerna för föroreningar av vattnet och sediment i Mälaren. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning med hänvisning till det bifogade underlaget som nämnts ovan. Det finns uppenbara risker för försämring av status för flera parametrar och därmed även för kvalitetsfaktorer.

Marksanering kommer att göras upp till riktvärden anpassade för förorenade markområden. Länsstyrelsen vill påminna om att det inte finns någon direkt koppling mellan Naturvårdsverkets riktvärden för förorenade områden och gräns- eller riktvärden som utgör miljökvalitetsnormer för vatten. Det är möjligt att ytterligare sanering av mark eller sediment kan behövas för att uppnå MKN vatten.

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen saknar en fullständig analys av påverkan på miljökvalitetsfaktornivå, vilket gör att Länsstyrelsen inte kan göra en helhetlig bedömning av slutsatserna i MKB.

Länsstyrelsen anser vidare att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med en fullständig analys som redovisar påverkan av miljökvalitetsnormer på miljökvalitetsfaktornivå. Kompletteringen behöver införas i miljökonsekvensbeskrivningen, men även sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder behöver införas i plankartan med bestämmelser.

Planförslaget saknar en redovisning av hur mark- och sedimentföroreningar, inklusive olja i fri fas och deponigas, påverkar miljökonsekvensnormen, vilka åtgärder som krävs och vilka effekter dessa åtgärder har för recipienten. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen med eventuella åtgärder redovisade i plankartan med bestämmelser.

Utifrån nuvarande redovisat underlag anser Länsstyrelsen att kommunen i samrådshandlingarna inte visat att marken är lämplig för planerad mark- och vattenanvändning.

Miljökvalitetsnormer för luft

En lufrapport har tagits fram av Sweco, (2019-02-28), som beskriver spridnings- och depositionsberäkningar vid planområdet. Beräkningar har tagits fram för kväveoxider, svaveldioxid, partiklar, arsenik, bly, kadmium, nickel och kvicksilver. Det framgår i rapporten att samtliga miljökvalitetsnormer kommer att följas när verksamheten är i drift. Nedfall av kväve och svavel underskrider även det regionala miljömålet i Stockholms län.

Det framgår inte vilken körsträcka som kommer bli aktuell för lastbilstransporter till planområdet (s. 20) Det är stor skillnad mellan 10 km och 40 km när det gäller utsläpp av föroreningar och koldioxidutsläpp. Majoriteten av bränslet till verksamheten kommer att transporteras med båt. Kommunen behöver därför även redovisa båttransporternas klimatpåverkan och utsläpp till luft.

Länsstyrelsen anser att detta avsnitt i lufrapporten behöver kompletteras med hur både lastbilstransporter och båttransporter påverkar utsläpp av föroreningar och koldioxid. Lufrapporten behöver sammanfattningsvis redovisas i planbeskrivningen och eventuella behov av åtgärder behöver, där det är möjligt, redovisas i detaljplanekarta med bestämmelser.

Strandskydd

Platsen för delar av anläggning och placering av ny hamn omfattas av generellt strandskydd. Utifrån detta har kommunen redovisat upphävande av strandskyddet via planbestämmelse och i

planbeskrivningen hänvisat till det tredje av de särskilda skälen enligt miljöbalken 7 kap. 18 c §, (anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet). Länsstyrelsen bedömer att detta förfarande, med tydliggörande i plankartan, är i överensstämmelse med strandskyddsreglerna i 7 kap. miljöbalken.

Hälsa och säkerhet

Buller

I planbeskrivningen framkommer det att återvinningscentralen kommer att få en ny lokalisering inom planområdet. Återvinningscentralen kommer att placeras sydost inom planområdet vilket är närmare befintlig och planerad bebyggelse. När bullersituationen presenteras ligger fokus enbart på kraftvärmeverkets verksamhet och återvinningscentralen nämns inte.

I bullerberäkningen förutsätts att fartygen är anslutna till landström. Alla fartyg har inte den möjligheten.

Planförslaget saknar en bullerutredning med en helhetsbild över bullersituation, där buller från värmekraftverkets verksamhet, buller från återvinningscentralen med ny placering samt buller från transporter med lastbil och fartyg ingår avseende bullerstörningar var för sig och samordnat. En sammanfattning behöver ingå i planbeskrivningen och eventuella krav på åtgärder behöver redovisas i plankarta med bestämmelser.

Processen för detaljplaneförslaget Lövestavretet behöver samordnas med pågående planprocess för det nya bostadsområdet Riddersvik, avseende buller, föroreningar och risker.

Förorenad mark

Detaljplaneförslaget saknar grundläggande underlag för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om detaljplanen är lämplig avseende förorenade områden i kombination med geotekniska risker.

Inför kommande planskede behöver följande frågeställningar utredas och beskrivas med sammanfattning i planbeskrivningen, samt vid behov säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Rådande markförhållanden förändras när en stor mängd massor samt tyngden från planerade byggnader tillförs området.

Samrådshandlingarna saknar redovisning av hur detaljplaneförslagets genomförande, med ändrade markförhållanden, påverkar risker avseende stabilitet i deponierna och speciellt risken för skred och ras i deponikanterna, ned i Mälaren, med spridning av föroreningar. Länsstyrelsen saknar även åtgärdsförslag för stabilisering av deponierna för att motverka skred och ras.

Länsstyrelsen anser att risken för spridning av föroreningar från deponier till grund- och ytvatten orsakat av ökat tryck på deponierna och förändrat grundvattenflöde, samt spridning av olja i fri fas, behöver redovisas tillsammans med en åtgärdsanalys. I redovisningen av risker och förslag på åtgärder behöver även ingå eventuella hänsynstagande till dimensionering för framtida klimatpåverkan med ökad temperatur och ökad nederbörd.

Länsstyrelsen anser vidare att kommunen behöver komplettera detaljplaneförslaget inför kommande planskede, med resultat från kontrollprogram för yt- och grundvatten samt ett fullständigt analysresultat från området med den planerade energihamnen. Provtagningarna behöver även omfatta PFAS, TBT, bekämpningsmedel samt klorerade lösningsmedel för både mark och grundvatten.

Eftersom alla analysresultat inte är redovisade i detta skede och riskbedömningen och åtgärdsutredningen därmed inte är kompletta kan Länsstyrelsen inte bedöma föroreningssituationen och föreslagna åtgärder i sin helhet.

Risk för ras och skred

Kommunen beskriver att stabiliteten i kajområdet kan uppnås med grundläggning av kajen med bland annat pålar parallellt med stranden, (s. 54 i planbeskrivningen). I Swecos geotekniska PM framgår det på s. 35 att fler åtgärder krävs, bland annat muddring för borttagande av massor samt en 15 meters stödwall. Det kommer även att upprättas stabilitetsberäkningar när ännu pågående undersökningar är klara.

Länsstyrelsen anser att kommunen i samrådshandlingarna inte visat att marken är lämplig för planerad markanvändning. Kommunen behöver reglera de förstärkningsåtgärder och grundläggningsåtgärder som krävs för att göra marken lämplig för föreslagna markanvändning. Förstärkningsåtgärderna ska vara utredda och genomförbara, tydligt preciserade och effektbeskrivna. Kommunen behöver i planhandlingarna vara tydligare med vad som

är grundläggningslösningar och vad som är förstärkningsåtgärd som är nödvändig för markstabiliteten.

Länsstyrelsen bedömer att svallvågorna från inkommande fraktfartyg till hamnen kan orsaka ökad erosion längs stränderna inom och utanför planområdet. Kommunen behöver redovisa riskerna med erosionen med hänsyn till planerad verksamhet. Nödvändiga åtgärder behöver redovisas i planbeskrivningen och säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Planförslaget behöver kompletteras med bedömning avseende risken för skred, ras och erosion i planområdet, även där ingen ny bebyggelse planeras.

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med fullständiga åtgärder för att klara stabiliteten i kajområdet och stabilitetsberäkningar behöver genomföras och redovisas. De förstärkningsåtgärder och grundläggningsåtgärder som krävs behöver redovisas och riskerna med eventuell erosion orsakad av verksamheten behöver också redovisas. Samtliga kompletteringar behöver sammanfattas i planbeskrivningen och de åtgärder som krävs behöver framgå av plankarta med bestämmelser.

Översvämning på grund av högt vattenstånd i Mälaren

På s. 11 i planbeskrivningen redogör kommunen för riskerna för översvämning inom planområdet. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver reglera de restriktioner eller åtgärder som krävs för att säkerställa att marken är lämplig.

Länsstyrelsen anser även att alla byggnader inom området som riskerar att översvämmas behöver reglerad grundläggning ovan nivå +2,7 (RH 2000) om inte annan ändamålsenlig skyddsåtgärd redovisas i planhandlingarna.

Översvämning på grund av skyfall

Kommunen beskriver ett antal problem med lågpunkter, avseende ett skyfallsregn, på s. 54-56 i planbeskrivningen. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver göra en utförligare redovisning för hur man avser åtgärda problemen och vilken väg vattnet tar med spridning av föroreningar och påverkan på miljökvalitetsnormer. Kommunen behöver också säkerställa att utryckningsvägar inte hindras eller att byggnader tar skada av ståenden vatten. En mer uttömmande redovisning behöver sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella krav på åtgärder behöver säkerställas i plankartan med bestämmelser.

Läs mer i Länsstyrelsen Stockholms *Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall*.

Farligt gods

Kommunen har i plankartan infört bestämmelserna m1, m2 och m3 för att hantera risken för olyckor med transporter av farligt gods på Lövvästvägen för de som befinner sig inne på detaljplaneområdet. Lövvästvägen är, som kommunen beskriver, en sekundärled för transporter av farligt gods där ”det går relativt få transporter av farligt gods på vägen idag”. Den större mängden farligt gods kommer därför vara verksamhetens egna transporter. Den totala trafikmängden kommer att öka på Lövvästvägen med i storleksordning en tung transport per timme. Av dessa transporter är det dock endast ett fåtal som medför farligt gods. Detta bör inte ha en betydande effekt på risknivån i omgivningen för människors liv och hälsa samt miljön enligt planbeskrivningen s. 53. Kommunen redovisar att bränslet som behövs till kraftvärmeverket ska transporteras dit med båt eller lastbil och att bränsletransporten normalt ska ske med båt. Transportbehovet med lastbil beräknas vara en lastbil i timmen. Länsstyrelsen saknar en beskrivning av vilka konsekvenser det ökade antalet transporter med farligt gods har på andra områden intill Lövvästvägen. Vidare saknar Länsstyrelsen en noggrann beskrivning av mängderna farligt gods som kommer att transporteras på Lövvästvägen.

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med en redovisning av vilka mängder farligt gods som förväntas transporteras på Lövvästvägen och vilka konsekvenser detta kan ha för bostäder längs med Lövvästvägen, inklusive det planerade nya bostadsområdet Riddersvik. Beskrivningen och konsekvensanalysen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och eventuella åtgärder behöver redovisas i plankarta med bestämmelser.

Risker förknippade med deponigas vid kraftvärmeverket

Kommunen beskriver risken för olyckor med deponigas i planbeskrivningen på s. 56. Däremot saknar Länsstyrelsen en redovisning av hur kommunen bedömer och hanterar risken för olyckor med deponigas i planområdet.

I riskutredningen noteras risken för olyckor med deponigas från marken i planområdet utan att vidare behandla den risk för olyckor som det innebär. I PM förorenad mark och hydrogeologi, (2019-04-11), bedömer Sweco att det krävs tekniska skyddsåtgärder för byggnader som är planerade i delområden där deponimaterial finns (s. 96). I miljökonsekvensbeskrivningen ges förslag på åtgärder för att hantera risken för olyckor som deponigas innebär för planområdet, (s. 78). Kommunen behöver säkerställa att marken är lämplig med hänsyn till risken för olyckor.

Länsstyrelsen anser att detaljplaneförslaget behöver kompletteras med redovisning av hur risken för olyckor med deponigas hanteras och även redovisa nödvändiga riskreducerande åtgärder för att marken ska vara lämplig för planerad bebyggelse. Redovisningen behöver sammanfattas i planbeskrivningen och krav på åtgärder behöver regleras i plankartan med bestämmelser. Ytterligare riskreducerande åtgärder av teknisk art kan regleras vid tekniskt samråd och kontrollplan inför startbesked.

Rådgivande synpunkter

Vattenskydd

Det detaljplanerade området ligger inom vattenskyddsområdet för Östra Mälaren, både primär och sekundär zon. Inom skyddsområdet gäller särskilda bestämmelser och efterlevnaden av dessa är en förutsättning för att aktuell detaljplan och verksamhet ska vara tillåtlig.

Med risk för vattenförorening avses en inte obetydlig eller ringa risk för tillförsel/spridning av förorenande ämnen till yt- och grundvatten inom Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Verksamheter och åtgärder som medför sådana risker är därmed förbjudna. Planhandlingarna behöver redovisa och tydligt motivera, varför det inte föreligger en risk för förorening av yt- och grundvatten från den planerade verksamheten.

Enligt planbeskrivningen s. 33 (utdrag från MKB – samlad bedömning) anges bl.a. att ”planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Görväln. Dagvatten ska hanteras så att markföroreningar inte sprids till omgivningen.” Vidare anges i planbeskrivningen, s. 34, att ”gällande påverkan och konsekvenserna för vattenskyddsområdet visar resultatet av genomförda beräkningar att utspädningen vid Görväln och Lovön är minst 100 000 ggr. Av det skälet kommer de ämnen som sprids från dagvattenutloppet vara försumbart små varför ingen påverkan på dricksvattenintagen bedöms föreligga.”

Då motivering saknas till ovanstående bedömning om att förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Görväln förutsätts att detta baseras på uppskattat utsläpp via dagvatten. Även i den samlade bedömningen på vattenmiljön i bilagd MKB (s. 40) nämns endast dagvatten som potentiell föroreningskälla. Området är konstaterat starkt förorenat, men i motsvarande avsnitt i MKB:n, om spridning av föroreningar, saknas bedömningar av vilken påverkan planens genomförande har på föroreningstillförseln till Mälaren. T.ex. saknas bedömning av hur vattenkvaliteten kan påverkas av den

planerade muddringen av sedimenten vid båtupställningsplatsen. Under den samlade bedömningen (s. 63) anges att spridningen av föroreningar från området kommer att begränsas, under förutsättning att efterbehandlingen genomförs enligt rekommenderade åtgärdsförslag. Vidare anges dock att bedömningen baseras på en rapport där samtliga fälтарbeten och provtagningar för området runt energihamnen och sediment i hamnområdet ännu inte sammanställts.

Det saknas även ett resonemang om planens och verksamhetens påverkan på vattenkvaliteten. T.ex. innebär planen en ökad båttrafik till och från den planerade energihamnen vilket ökar risken för att föroreningar, genom t.ex. grumling eller olyckor, tillförs vattnet. En annan aspekt som måste beaktas är hur den planerade verksamheten, både i anläggningsskede och driftskede, kan komma att påverka omgivande mark och grundvatten, (t.ex. deponier utanför detaljplanelagt område), som i sin tur kan medföra ökat läckage till Mälaren.

Dagvatten

Dagvattenhanteringen, som beskrivs i PM dagvatten (2019-04-11), behöver undersökas och redovisas mera i detalj. Det finns några förslag till åtgärder i rapporten. Utredningen rekommenderar att det bör sökas dispens, från vattenskyddsföreskrifterna, för verksamheten. Länsstyrelsen anser att det även kan behövas ett beslut om undantag för verksamheten i enlighet med vattenförvaltningsförordningen, vilket kommer att ingå i prövningen av verksamheterna. För detaljplanen gäller att tillräckligt med fördröjning och rening av dagvatten sker för att undvika att miljökvalitetsnormerna äventyras eller inte kan följas. Det görs regelbundna analyser av dagvatten från tippområdet (SVOA), men trots det har dagvattenutredningen endast tagit med beräkningar med hjälp av modellerade data. Länsstyrelsen anser att uppmätta data behöver ingå som underlag i dagvattenutredningen. De föreslagna dagvattenåtgärderna är dimensionerade efter Stockholm stads minimala åtgärdsnivå för dagvatten (målet med 20 mm fördröjning). Eftersom just denna detaljplan innefattar kända och okända punktkällor till föroreningar och industriell verksamhet behöver utredningen redovisa och tydliggöra att det räcker med denna åtgärdsnivå för att klara utsläpp till Mälaren-Görvaln.

Kulturmiljö

Förhistoriska gravar i närområdet vittnar om Lövstas ursprung som bondby, men landskapet får idag sin främsta prägel av Lövstas tid som sopstation 1889-1986. Anläggningens historia speglar

huvudstadens behov av att lösa de hygieniska förhållandena i samband med den snabba befolkningstillväxten från och med 1800-talets senare hälft. I början av 1900-talet utökades

Lövstaanläggningen med en sopförbränningsstation och 1938 tillkom en ny, storskalig förbränningsanläggning ritad av Holger Blom i tidens funktionalistiska stil.

De tydligaste avtrycken från sopstationseran utgörs idag av deponikullarna. Den storskaliga 1930-talsanläggningen revs 2006, enligt Stadsmuseet hade detta byggnadskomplex höga kulturhistoriska värden. Av sopstationen återstår idag endast tre hus, samtliga från det äldre sopförbränningsverket från tidigt 1900-tal, två tegelhus och en villa. Byggnaderna är beskrivna i en särskild byggnadsinventering framtagen inom ramen för planarbetet. I egenskap av att vara de äldsta, kvarvarande byggnaderna, dessutom med gestaltningsmässiga kvaliteter, bedöms de ha betydande kulturhistoriska värden. Länsstyrelsen instämmer med denna bedömning, i synnerhet med tanke på anläggningens roll i stadens historia och att det är renhållningstekniska byggnader från tidigt 1900-tal. Det finns därför skäl från lokalhistorisk synpunkt att verka för ett bevarande på något sätt. MKB:ns samlade bedömning att planen medför små negativa konsekvenser på kulturmiljön är rimlig utifrån ett helhetsperspektiv, då miljön i sin helhet är så fragmentiserad.

Området med sina lämningar och sin historia är kopplad till Stockholm och ett tidstypiskt förhållningssätt till miljö- och hållbarhetsfrågor som riskerar att betraktas som en del av ”baksidan” av det moderna samhällets framväxt. Parallellt kan nämnas motsvarande förhållningssätt vad gäller de obesuttnas och torparnas livsmiljöer som inte uppmärksammats i särskilt stor utsträckning. Genom att lyfta vardagslandskapet, en viktig pusselbit i berättelsen om huvudstadens framväxt, kan det finnas en pedagogisk poäng med att bevara återstående äldre byggnader och dess säregna arkitektoniska uttryck för att kunna visa upp områdets 1900-tals-historia och roll i Stockholms framväxt.

En sammanhängande kulturmiljö med höga värden ligger strax utanför planområdet, Riddersviks gård med sjönära engelsk park och herrgårdsanläggning. Gårdens engelska park anlades årtiondena kring sekelskiftet 1800 och är en landskapspark med olika vegetationstyper, blickpunkter och accenter. Upplevelsen av parken kan eventuellt påverkas negativt av den storskaliga anläggningen i Lövsta. Parkens höga kulturhistoriska värden motiverar att man ytterligare studerar hur viktiga komponenter och utblickar i parklandskapet kan störas visuellt av utvecklingen i Lövsta. Här kan

nämnas till exempel utblickarna från Korsudden med dess lusthusliknande tempel från 1790. Kraftvärmeverkets höjder, färger och materialuttryck är viktiga aspekter att hantera och säkerställa i planprocessen för att mildra anläggningens avtryck i landskapsbilden.

Närhet till rekreativa miljöer – social hållbarhet

Planområdet ligger norr om och intill pågående detaljplanearbete, Riddersvik, med ca 600 nya bostäder. Detaljplan Riddersvik innehåller även upprustning av kulturmiljöer som Riddersviks gård och den tillhörande engelska parken. Parken, med sträckning utmed vattnet, har höga rekreativa värden för det nya bostadsområdet och befintliga närliggande bostäder. Norr om planområdet planeras instiftande av ett nytt naturreservat, även det med höga rekreativa värden.

Området har en tradition av rekreativa friluftsintressen som nu förstärks av upprustning och nytt naturreservat till en kvalitetsmässigt hög nivå för boendemiljön.

Att placera en industrianläggning med tillhörande hamn mitt i detta område med hög potential avseende boendemiljön kräver en noggrant avvägd balans mellan fullständigt olika intressen.

Industrianläggningens ingrepp med rivning av småbåtshamnen och nedläggning av Lövstabadet kan kräva någon form av compensation för de rekreativa värdena. Även miljöaspekterna behöver hitta sina lösningar som i bästa fall även kan bidra till en positiv boendemiljö.

Länsstyrelsen anser att kommunen planeringsmässigt behöver belysa och samordna dessa olika delar för att en ny stadsdel ska kunna ge goda förutsättningar för folkhälsa och social hållbarhet med goda boendemiljöer och närhet till rekreativa kvaliteter.

För mer konkreta synpunkter, t.ex. avseende barnperspektiv, hänvisar Länsstyrelsen till sitt samrådsyttrande för detaljplan Riddersvik.

Naturvärden

Det är positivt att kommunen planerar att utföra naturvärdesinventering med anledning av att det inom planområdet bland annat finns lämpliga miljöer för groddjur samt kända skyddsvärda arter knutna till äldre tall- och barrskogsmiljöer. När det är klarlagt vilka arter som förekommer inom planområdet samt vilka av dessa som omfattas av artskyddsförordningen behöver kommunen därefter bedöma om de planerade åtgärderna kan komma att påverka respektive arts bevarandestatus i området, samt artens naturliga utbredningsområde. Med hänsyn till att angränsande mark som är tänkt att omvandlas till naturreservat

(Kyrkhamn-Lövsta) kan det även vara relevant att utreda om de planerade åtgärderna på sikt kan komma att påverka naturvärdena inom reservatet.

Eventuellt berörs en trädallé i norra delen av planområdet.

Kommunen kan därför behöva klargöra om trädraden är en sådan allé som omfattas av biotopskyddsbestämmelserna.

Flera, enligt kommunen, skyddsvärda träd kommer att avverkas i samband med genomförande av detaljplanen. Särskilt skyddsvärda träd är ovanliga i vardagslandskapet och bör bevaras oavsett om de påträffas i skogsmark, odlingslandskapet eller urbana miljöer. Grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Att bevara så många som möjligt av dessa träd och att gynna nyrekrytering har därför hög prioritet. Om skyddsvärda träd ändå måste avverkas är det positivt att delar av träd och buskar som avverkas läggs upp i faunadepå i solbelyst park- eller naturmark i närheten.

Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att störa vilda fåglar under häckningstid, samt att skada eller förstöra fåglarnas häckningsplatser. Avverkning av träd där fåglar häckar får därför inte ske under perioden 1 mars - 31 juli.

I övrigt konstaterar Länsstyrelsen att planområdet berör ett sammanhängande grönområde benämnt som "Grön kil". Dessa områden är av vikt för såväl den biologiska mångfalden som tätortsnära rekreation samtidigt som de skapar viktiga ekologiska samband. Kommunen bör därmed redogöra för hur dessa negativa konsekvenser på det ekologiska spridningssambandet som planen antas medföra ska motverkas eller om möjligt förhindras.

Detaljplaneförslaget berör enligt RUFS ett svagt grönt samband, i Görvälnkilen, som behöver förstärkas, inte försvagas ytterligare. Staden har dessutom i det för planen nu aktuella området identifierat en spridningszon mellan kärnområden som har särskilt viktiga funktioner för växt- och djurlivet och som påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald i en större geografisk skala. Mellan det blivande hamnområdet och den norra tippen bör stora ansträngningar därför göras för att främja biologisk mångfald, förutsättningarna för ekologisk konnektivitet samt rekreation, om projektet är genomförbart ur andra miljöaspekter.

Miljöskydd

Planområdet gränsar till sluttäckta avfallsdeponier. Länsstyrelsen vill påpeka att planen inte får medföra några åtgärder som påverkar sluttäckningskonstruktionen i deponierna. Till exempel kan tät- och skyddsskikt i sluttäckningskonstruktionen skadas av schaktarbeten eller genom rotpenetration från träd. Deponierna behöver därför

kontinuerligt hållas fria från träd och buskar. Det bör därför tydligt framgå i planbeskrivningen om och i vilken omfattning som de sluttäckta deponierna kan komma att påverkas av anläggningsarbeten vid genomförande av detaljplanen. Detaljplanen får inte heller försvåra för skötsel och tillsyn av de gamla deponierna.

Överlag bör det i planbeskrivningen framgå vilken bedömning som gjorts när det gäller risk för miljöpåverkan från de gamla deponierna i form av risk för luktstörning, eller föroreningsspridning via lakvatten.

Länsstyrelsen vill påpeka att då avfall i form av uppgrävda schaktmassor från planområdet avses att återvinnas för andra anläggningsändamål inom planområdet kan det krävas anmälan enligt 29 kap. 35 § miljöprövningsförordningen eller tillståndsprövning enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen.

Länsstyrelsen vill även påpeka att det är oklart om den planerade verksamheten omfattar lagring eller behandling av avfall som behöver ske under tak för att minska föroreningspåverkan på dagvatten. Om lagring/behandling av avfall behöver ske under tak bör det framgå hur det i så fall påverkar utformningen av detaljplanen.

Lukt

I planbeskrivningarna s. 46 uppges det att anläggningen inte kommer orsaka problem med lukt eftersom bränslet som används inte luktar. Länsstyrelsen anser att kommunen bör utveckla detta resonemang. Hushållsavfall kommer att användas som bränsle i panna 1 med drifttid majoriteten av året. Avlastning och hantering av hushållsavfall kan orsaka problem med lukt vilket kan skapa olägenheter för människor som befinner sig i det närliggande området. Planområdet ligger i anslutning till närliggande bebyggelse samt ett rekreationsområde där människor rör sig till fots, cykel och häst. Vid utbyggnadsalternativet kommer rekreationsområdet till viss mån begränsas av kraftvärmeverket. Det är viktigt att det närliggande området får behålla sin funktion och att eventuella luktstörningar från kraftvärmeverket elimineras. Länsstyrelsen anser att kommunen bör redovisa spridningen av lukt från anläggningen och även ge förslag på åtgärder.

Försvarsmakten
Ingen erinran.

Luffartsverket

Ingen erinran.

Sjöfartsverket

Ingen erinran. Verket ser positivt på att transporter av bränsle till anläggningen kommer att ske sjövägen. Planerad utformning och dimensionering av hamnen och kajen samt omgivande vattenområde förefaller väl anpassad till tänkt sjötrafik.

Fritidsbåtshamn och badplats

Om badstranden och fritidsbåtshamnen som idag finns inom planområdet ska återetableras i närheten av den nya hamnen är det viktigt att det sker på tillräckligt avstånd så att det inte påverkar fartygstrafikens manöverförmåga och därmed sjösäkerheten för fartygen vid angöring och avgång från den nya industrihamnen. Avståndet är även viktigt för att säkerheten för fritidsbåtsägare och badande inte äventyras på något sätt.

Vidare är det viktigt att badstranden och fritidsbåtshamnen placeras och utformas så att dessa inte kommer att störas av fartygstrafiken, vilket på sikt annars kan leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten. Sjöfartsverket värnar framkomligheten på vattenvägarna och är i allmänhet restriktiv mot införande av fartbegränsningar m.m. mot bakgrund av t.ex. buller och svallvågor från passerande fartyg.

Swedavia Stockholm Arlanda Airport

Ingen erinran.

Swedavia Stockholm Bromma Airport

Ingen erinran. Planområdet ligger innanför flygplatsens influensområde avseende flyghinder, dock är skorstenarna under de hinderreglerade ytor som gäller för området och utgör därmed ingen påverkan på flygplatsens procedurer. Planområdet ligger utanför flygplatsens influensområde avseende flygbuller.

Trafikverket

Ingen erinran.

Region Stockholm, trafikförvaltningen (med tillväxt- och regionplaneförvaltningen)

Regional fysisk planering och RUFS 2050

Stockholmsregionen har genom RUFS 2050 som långsiktigt mål att vara utan klimatpåverkande utsläpp senast 2045 och flera regionala delmål för att möjliggöra uppfyllande av det långsiktiga målet. År 2030 ska regionen ha 100 % förnybar energiproduktion, samt i princip halverade växthusgasutsläpp per invånare jämfört med år 2014 (<1,5 ton per invånare). Att lägga ner Värtaverkets kolkraftverk är en förutsättning för att dessa delmål ska kunna nås, varför Region Stockholm anser att det är mycket viktigt att kunna uppföra anläggningar för förnybar kraftvärmeproduktion i regionen.

Enligt RUFS 2050 ligger detaljplaneområdet delvis inom område utmärkt för anläggning och delvis i den gröna kilen Görvälnkilen, som sträcker sig från Upplands-Bro via Järfälla och in mot centrala Bromma. Vid Lövsta finns ett grönt svagt samband klass 3. Detaljplaneförslaget har uppmärksammat detta vilket är positivt.

På plankartan samt på kartan för befintlig och potentiell energiproduktion (karta 20, sid 125) i RUFS 2050 finns Lövsta utpekad som en potentiell framtida energianläggning/ett potentiellt kraftvärmeverk (läget var även utpekad i RUFS 2010). RUFS 2050 pekar på vikten av att regionen både säkrar sin energiförsörjning och producerar mer förnybar elektricitet, varför kraftvärme, det vill säga produktion av både el och värme, är särskilt betydelsefullt, men även den regionala betydelsen av funktionella samband mellan bland annat avfallsanläggningar och energianläggningar. Även hållbara och resurseffektiva transporter av bränslen är en viktig regional fråga, där transporter till sjöss och på spår är att föredra framför transporter på väg.

Uppförandet av kraftvärmeverket i Lövsta omfattar sammantaget många viktiga regionala aspekter, däribland regional energiförsörjning, minskade växthusgasutsläpp, och den regionala grönstrukturen. Region Stockholm är ur ett regionalt perspektiv positivt inställda till att ett nytt kraftvärmeverk uppförs som möjliggör högre kapacitet för produktion av inomregional förnybar elektricitet. Uppförandet av Lövstaverket måste dock ske på ett sådant sätt att såväl lokala som regionala motstående intressen omhändertas.

Region Stockholm ser det som positivt att detaljplanen möjliggör omhändertagande av bland annat brännbara fraktioner för kraftvärmeproduktion genom att återvinningscentralen bibehålls i området. Region Stockholm är dock oroade över att verksamheten för freonåtervinningen som idag finns inom området inte ser ut att hanteras i den nya detaljplanen. Att kunna återvinna freon i

regionen är angeläget och Region Stockholm saknar ett resonemang om ifall ett nytt läge bör utredas och hanteras innan verksamheten tas bort.

Region Stockholm ställer sig positiv till detaljplaneförslagets utbyggnad av en hamn, som möjliggör införsel av biobränslen på båt istället för att öka de tunga vägtransporterna, i anslutning till kraftvärmeverket. Det är viktigt att denna möjlighet nyttjas till fullo så att inte vägtransporter i området ökar i onödan. Risken för att utsläpp till Mälaren sker genom kraftvärmeverkets läge måste också vara undanröjd före genomförande så att inte dricksvattentäktens funktion äventyras.

Enligt RUFS 2050 ska behov av utrymme för framtida koldioxidinfångning säkerställas vid stora kraftvärmeverk. Detta är en fråga som inte lyfts i detaljplaneförslaget och som med fördel skulle kunna diskuteras.

Ur ett regionalt perspektiv är det särskilt viktigt att den gröna kilens funktioner bibehålls och förstärks, särskilt som det redan finns ett svagt samband i detta läge. Region Stockholm efterfrågar ett resonemang kring hur den gröna kilens funktioner kan stärkas och förlorade värden kan kompenseras till exempel genom att skapa förbättrade förutsättningar för ekologiska spridningssamband, ekosystemtjänster och biologisk mångfald genom eller runt detaljplaneområdet. Det kommande naturreservatet i Kyrkhamn, liksom ny markanvändning i Riddersvik, kan sannolikt bidra till detta. Se gärna rapporten "När, vad, hur? Svaga samband i Stockholmsregionens gröna kilar" (Rapport 2012:5, Stockholms läns landsting, 2012) som lyfter fram konkreta åtgärdsförslag på hur svaga samband kan stärkas vid exploatering.

Kollektivtrafik, gång- och cykelvägar

Närmsta busshållplats finns på Blomsterkungsvägen, hållplats Lingonrisgränd, som är belägen cirka en kilometer meter från personalområdet enligt planförslaget. Idag saknas gång- och cykelkoppling längs Blomsterkungsvägen på en sträcka om cirka 200 meter norr om Lövestavägen, där busshållplatsen är placerad. Det saknas även viktiga kopplingar för gång- och cykeltrafik över Lövestavägen. Det är därför viktigt att förbättrad tillgänglighet till och från hållplatserna ses över. Staden bör komplettera Blomsterkungsvägen med en gång- och cykelväg som ansluter väl till busshållplatsen. Gång- och cykelvägen ska utformas säker, trygg, gen, attraktiv och tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Lövestavägen bör även kompletteras med

övergångsställen så att passage blir trafiksäker. I övrigt är det positivt att det gång- och cykelstråket som idag finns längs Mälaren planeras hållas öppet även fortsättningsvis.

Förslag flytt av busshållplatsläge

I angränsade detaljplan Riddersvik har diskussion förts gällande nytt hållplatsläge på Lövestavägen, mellan nuvarande hållplatser Riddersvik på Lövestavägen och Lingonrisgränd på Blomsterkungsvägen. Trafikförvaltningen ställer sig positivt till att diskutera en flytt av nuvarande hållplats på Lingonrisgränd till Lövestavägen, då gångavståndet skulle kortas ner för de som ska till Lövestaverket.

Storstockholms Brandförsvär

Hantering av olycksrisker

SSBF har tidigare yttrat sig i detta ärende i behovsbedömningen. Utifrån riskidentifieringen som gjordes då fann SSBF riskkällorna: en sekundär transportled för farligt gods, en återvinningscentral inom området samt den tillkommande verksamheten Lövestaverket som bedöms kunna medföra förhöjda risknivåer. Risker såsom översvämning samt ras och skred är också av vikt att utreda och hantera men ligger utanför SSBF:s kompetensområde.

Inom anläggningen förväntas hantering och förvaring av kemikalier. Detta betyder att det finns risk för allvarliga kemikalieolyckor. Enligt riskutredningen bör åtgärder för att minska brand- och explosionsrisken utredas vidare, SSBF är av samma åsikt.

Med olycksrisker inom verksamheten avses även olycksrisker utanför anläggningsområdet men som är följd av verksamheten, så som vägtrafik till och från verksamheten eller båttrafik till och från verksamheten. Som anges i planbeskrivningen så angränsar planområdet till Lövestavägen som är en rekommenderad sekundär farligt godsled. Mängden farligt gods på Lövestavägen bedöms öka i och med etableringen av kraftvärmeverket. Den större mängden farligt gods kommer vara från verksamhetens egna transporter, uppemot cirka 30 transporter per dag till och från anläggningen. I och med att transporterna till största del är en följd av verksamheten bör riskbedömning göras för hela Lövestavägen. SSBF har kännedom om *Riskbedömning för Riddersvik* som borde kunna användas efter en aktualitetsprövning.

Återvinningscentralen inom området ska finnas kvar men flyttas något. När denna flyttas bör hänsyn tas till rekommenderade avstånd enligt gällande lagar och föreskrifter.

I riskanalysen framgår det att det föreligger risk för deponigas från den nedlagda deponin i marken i det område som avses bebyggas. Risken är att deponigas kan tränga in i byggnader och antändas. De åtgärdsförslag som redovisas i miljökonsekvensbeskrivning och i riskanalysen med avseende på farligt gods ska säkerställas för att hantera riskerna. Skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga utifrån upprättade riskbedömningar bör alltid om möjligt skrivas in som planbestämmelse i plankarta. Detta för att skyddsåtgärden ska bli juridiskt bindande och vara giltig över tid.

Möjlighet till räddningsinsatser

Framkomlighet och tillgänglighet för räddningstjänstens fordon bör beaktas. I tidigare yttrande i behovsbedömning (2017-11-06) lyfte SSBF upp att en utredning avseende utökat behov av brandvatten för den planerade verksamheten behöver genomföras. Även omhändertagande av släckvatten behöver beaktas eftersom olyckor inom området kan påverka miljön och resultera i stora konsekvenser för dricksvattenförsörjningen. Denna utredning kan samordnas med tillståndsansökan om miljöfarlig verksamhet. Enligt riskanalysen har en släckvattenutredning gjorts av WSP men denna har SSBF ännu inte tagit del av.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Under rubriken ”Fastighetsrättsliga frågor” saknas beskrivning av användningsområdet J (industri).

Ett markreservat för gång- och cykelväg m.m. ska inrättas i planområdet. Gång- och cykelvägen ska vara minst 2,5 meter. Det innebär att del av det område som avsätts som markreservat för gc-väg kanske inte kommer användas, men kommer likväl vara avsatt för det ändamålet i detaljplanen. Lantmäterimyndigheten menar att det bästa är om endast det område som faktiskt ska vara gång- och cykelväg också avsätts för det.

Lantmäterimyndigheten konstaterar att tillgängligheten med motorfordon till området markerat V1 går över gång- och cykelvägen. Om området markerat med V1 i en framtid ska avstyckas till egen fastighet så kommer annan tillfartsväg att behöva hittas.

Stadsdelsnämnden

Planförslaget för anläggande av ett kraftvärmeverk i Lövsta innebär en situation där nödvändig stadsutveckling leder till svåra avvägningar mellan olika mål och intressen. Förvaltningen är emellertid i allt väsentligt positiv till remissförslaget som på ett tydligt sätt lyfter de problem och utmaningar som staden måste lösa för att möjliggöra en övergång till förnybar energi i Stockholms Exergis fjärrvärmeproduktion.

Som en konsekvens av den föreslagna placeringen av kraftvärmeverket, pågår utanför denna planprocess, samverkan mellan stadsdelsförvaltningen, exploateringskontoret, idrottsförvaltningen och Stockholm Exergi för omlokalisering av Lövstabadet och Lövsta båtklubb. Stadsdelsnämnden ansvarar för skötsel och utveckling av stadsdelsområdets strandbad och målet är att hitta en alternativ plats. Det kommer emellertid inte bli möjligt att behålla ett strandbad intill det kommande kraftvärmeverkets hamnverksamhet som kommer medföra en omfattande båttrafik samt risk för föroreningar. EU-direktiv och övrig miljölagstiftning reglerar krav för vattenkvalitet och sediment vid offentliga bad, det kommer också att krävas ett par års provtagning för att konstatera om en plats är lämplig för ett offentligt anlagt bad.

Vidare har stadens arbete med att inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn fördröjts bland annat med anledning av de större planprojekt som nu har påbörjats i Riddersvik och Lövsta. Kyrkhamns naturområde är bland annat ett av Stockholms stads tystaste områden, ett av få kvarvarande och därför viktig att bevara. Förvaltningen anser därför att det är av största vikt att nödvändiga bullerdämpande åtgärder vidtas vid de planerade verksamheterna inom den nu föreslagna detaljplanen med syfte att säkerställa Kyrkhamn som ett fortsatt rofyllt naturområde.

Stadsdelsnämnden ansvarar för skötsel och utveckling av parker, strandbad och naturområden inklusive naturreservat inom stadsdelsområdet. Förvaltningen utgår ifrån att det nu planerade kraftvärmeverket inte omöjliggör naturreservatsbildningen för ett långsiktigt bevarande av Kyrkhamns natur-, kultur- och rekreationsvärden och för säkerställandet av områdets funktion som en del av ett ekologiskt kärnområde och dess spridningsvägar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positivt på att det planerade kraftvärmeverket kommer till stånd för att minska användningen av fossila bränslen i fjärrvärmeproduktionen samt för att trygga el- och

värmeförsörjningen i den växande staden. Nämnden delar även Stockholm Exergis syn om att det finns få, om några, andra lägen i Stockholm som kan lämpa sig för en sådan anläggning, även med hänsyn taget till avstånd till omgivande bostäder. Anläggandet på platsen kompliceras dock av att området till stor del består av den före detta Lövstatippen med tveksam stabilitet och där tidigare skred inträffat, att delar av området har förorenats av ett flertal tidigare verksamheter samt att området är beläget vid Mälaren. Även hanteringen av dag- och släckvatten är komplicerat i och med närheten till Mälaren. Flytten av återvinningscentralen närmare bostäder är en fråga som ytterligare komplicerar detaljplanen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden synpunkter är huvudsakligen begränsade till de frågor som miljöförvaltningen bedömer måste hanteras vidare inom detaljplaneprocessen. Behovet av skyddsåtgärder behöver klarläggas, främst för hantering av förorenad mark, skredrisk, dagvatten, skyfall, buller samt skyddsvärda arter. Dessa klarläggningar behöver göras för att säkerställa att bland annat stadens krav på rening av dagvatten, miljö kvalitetsnormerna för vatten, vattenskyddsområdets föreskrifter, Artskyddsförordningen följs samt att planförslaget inte innebär en oacceptabel påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt, miljön eller människors hälsa.

I tjänsteutlåtandet redovisas även miljöförvaltningens synpunkter på frågor som behöver utredas vidare i andra prövningar. Dessa synpunkter berör främst efterbehandling av markföroreningar, hanteringen av processvatten, kraftvärmeverkets alstring av störande lågfrekvent buller, transporter av aska från kraftvärmeverkets förbränning, möjligheterna att kompensera förlorad natur och rekreation samt spridning av lukt från kraftvärmeverkets bränslehantering.

Nämnden tillstyrker planförslaget under förutsättning att:

- Föroreningssituationen i området för den planerade återvinningscentralen undersöks och bedöms.
- Risken för sättningar och skred från befintliga deponier orsakat av bland annat fartygstrafik redovisas tydligare och minimeras genom eventuella skyddsåtgärder.
- Administrativa skyddsåtgärder gällande bland annat schakt och ledningsdragning regleras i detaljplanen.
- Placering och dimensionering av föreslagen dagvattenhanteringen utreds vidare och ytor för hantering av dagvatten säkerställs i detaljplanen.

- Nödvändiga ytor och höjdsättningar samt eventuella skyddsåtgärder för hantering av skyfall säkerställs i detaljplanen.
- Naturvärdesinventering av vattenmiljön kompletteras med utredning av vattenmiljön vid den planerade hamnen och en bedömning av Lövstaverkets påverkan på vattenmiljön görs.
- Sluten bränslehantering vid Lövstaverket utreds vidare.
- Risken för buller från återvinningscentralens nya lokalisering utreds och behovet av eventuella skyddsåtgärder utreds och läggs fast i detaljplanen.
- Fartygens ljudalstring vid Lövstaverkets hamn och längs farleder utreds.
- Planförslagets påverkan på skyddade groddjur och fladdermöss redovisas i detaljplanen.
- Miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras med avseende på alternativhantering, bedömningar, åtgärdsförslag samt förslag på uppföljning av planförslagets konsekvenser.

Trafikkontoret

Kontoret ser positivt på planförslaget och anser att det ligger i linje med gällande översiktsplan.

Gator och trafik

Kontoret önskar att cykelparkering för anställda samt besökare redovisas. Trafikkontoret delar bedömningen att det är lämpligt att undvika transporter till och från kraftvärmeanläggningen under de mest belastade perioderna, vardagar 07-08 och 16-18. Idag är parkeringssituationen i området mycket ansträngd då badet används, det bör tas i beaktan vid val av ersättningsplats.

Park och natur

Planförslaget innebär att en sammanhängande strandpromenad i naturmiljö omöjliggörs, men kompenseras av en gång- och cykelväg genom området. Det är mycket viktigt att denna kommer till stånd och att den gestaltas så bra (tryggt, inbjudande och framkomlig) som möjligt. Att förstärka och förbättra strandpromenaderna längs Mälaren är ett av de viktiga målen i

Parkplan för Hässelby-Vällingby.

Planförslagets inverkan är negativ på flera sätt och måste balanseras så mycket som det bara går. Befintlig populär badplats försvinner. Hur ny badplats ska förläggas på annan plats måste utredas i nära samarbete med stadsdelsförvaltningen.

En eventuell ny placering för båtklubb måste även det utredas i nära samarbete med stadsdelsförvaltningen och andra berörda. En ny placering får inte inverka negativt på badvattenkvalitet, djur/naturvärden eller förhindra allmänhetens tillgång till Mälarens strand.

Exploateringskontoret

Lövstaverket är ett stort och mycket viktigt steg mot ett fossilfritt Stockholm. Kontoret ser mycket positivt på projektet som innebär ett led i omställningen till förnybara och uthålliga bränslen i fjärrvärmeproduktionen. Exploateringen innebär vidare att det befintliga kraftvärmeverket i Hässelby strand kan avvecklas och platsen blir därigenom tillgänglig för bostadsbebyggelse. Projektet stämmer väl överens med kontorets verksamhetsplan att öka bostadsbebyggelsen i Stockholm. Exploateringskontoret ser också positivt på att återvinningscentralen fortsatt ska kunna verka på platsen.

Innan detaljplanen antas ska överenskommelse om exploatering upprättas mellan Stockholm Exergi och Exploateringsnamnden.

Dagvattenhantering och skyfallsregn

Föreskrifter för vattenskyddsområdet ska följas och miljö kvalitetsnormerna får inte försämrats. Det är därför viktigt att bedöma hur dagvattenhanteringen förhåller sig till uppställda miljö kvalitetsnormer. Vidare bör det tydliggöras och bedömas vilka konsekvenser ett skyfallsregn får med detaljplanen och hur detta ska följas upp i planeringen.

Fastighetskontoret

Kontoret ser positivt på den nya kraftvärmeanläggningen, anpassad för förnyelsebara och återanvända bränslen, vilket möjliggör avvecklingen av kolkraftverket i Värtan.

Kontoret förvaltar de flesta av de byggnader som staden äger. Flera av dessa kommer direkt beröras av det planerade kraftvärmeverket. På adresserna Kyrkhamnsvägen 20 respektive 23 hyrs två äldre byggnader ut till caféverksamhet. Det kan inte anses troligt att den verksamheten kan fortsätta, med tanke på det nya verkets visuella inverkan samt bullersituation. Någon form av ersättning från Stockholm Exergi måste diskuteras.

Längre nordväst på Kyrkhamnsvägen förvaltar kontoret ytterligare ett tiotal byggnader. Har bedrivs olika verksamheter samt boende. Bebyggelsen är en intressant del av platsens tidiga historia, och har

därmed ett högt kulturhistoriskt värde. Förutsättning för pågående verksamhet får inte negativt påverkas av föreslagen anläggning. Med tanke på platsens historia vars läsbarhet delvis kommer försvinna med det nya verket, är kontoret positivt till det skyltsystem med informationstext, som föreslås i planbeskrivningen.

Precis sydost om den planerade återvinningsstationen förvaltar kontoret två äldre bostadshus, med adresserna Riddersviks gårdsväg 101 respektive 103. De bildar en helhet tillsammans med bebyggelsen runt Riddersviks gård. Kontoret ser problem med en fortsatt användning av husen till bostadsändamål, men ser gärna annan verksamhet på platsen, som en försäkran om att byggnaderna kommer till användning och därmed underhålls och tas om hand. Fastighetskontoret önskar att dessa två byggnader med tillhörande uthus ska införlivas i den pågående detaljplanen för Riddersvik. Byggnaderna ska placeras på kvartersmark och ges en lämplig användning, typ förskola och/eller centrumändamål. På så vis bevaras en kulturmiljö, utan att försvåra för anläggandet av Lövstaverket.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet har ingen erinran mot att ett nytt kraftvärmeverk uppförs men avstyrker såväl den föreslagna gestaltningen som anläggningens placering. Rådet anser att en arkitektävling som tar hänsyn till både landskap och byggnad bör föregå uppförandet av Lövstaverket.

Det finns ett stort behov av en ny energianläggning för att säkra tillgång och distribution av energi i Stockholm. Idag importeras 29 procent av Stockholms energi och därutöver kommer en stor andel från olja. Skönhetsrådet ställer sig helt och hållet bakom stadens mål om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2040. Det rådet invänder emot i föreliggande förslag är valet av plats samt gestaltningen av en så viktig byggnad. Skönhetsrådet ser en stor risk i att låta gestaltungsfrågorna avgöras i bygglovsskedet och önskar en betydligt mer styrd detaljplan vad gäller utformning och material. Rådet anser vidare att Lövstabadet och småbåtshamnen måste fredas samtidigt som det visuella intrånget i Riddersviks parkmiljö minimeras. Detta innebär att en ny last- och lossningslösning behöver studeras med utgångspunkt vid de befintliga deponikullarna, även om det medför en högre kostnad. Närliggande Hässelbyverket har förvisso en kort kaj men flytpontonerna som är frikopplade från stranden, en liknande lösning borde vara möjlig även här. Möjligheten att grundlägga transportör och kaj samt gräva

ned byggnaden i det tidigare föreslagna läget bör utredas och analyseras ytterligare. Det finns en stolt tradition i Stockholm i uppförandet av kommuntekniska anläggningar som förenar funktion med god arkitektur. Detta bör också gälla för Lövstaverket, som skulle kunna gestaltas i samspel med landskapet och till och med bli ett landskapsarkitektoniskt element att lyfta fram i internationella sammanhang. Med anledning av detta föreslår rådet en arkitekttävling för att säkerställa en gestaltning av hög klass. Staden i egenskap av delägare i Stockholm Exergi bör göra allt som står i dess makt för att se till att platsens befintliga värden inte spolieras, och att Lövstaverket blir ett tillskott i stadsbilden.

SISAB

Ingen erinran.

Stadsbyggnadsnämndens råd för funktionshinderfrågor

Ingen erinran.

Järfälla kommun

Kommunen ställer sig positivt till Stockholm stads vision att vara fossilbränslefri till 2040 samt att säkra behovet av el i regionen. Kommunen ser nödvändigheten i att alla aktörer bidrar till att uppfylla Parisavtalet om max 1,5-2 graders uppvärmning. Kommunen har dock invändningar till att det byggs ett nytt kraftvärmeverk just på denna plats. Den tänka kraftvärmeverket ligger i nära anslutning till Görvåln, ett naturreservat samt ett av Stockholms tre vattenverk som ägs av Norrvatten. Härifrån får ca 600 000 invånare sin vattenförsörjning. Kommunen delar Norrvattens uppfattning att anläggning och framtida drift av verksamheten är förknippad med risker för vattenkvaliteten i Mälaren och i en förlängning risk för förorenat dricksvatten. Järfälla kommun förutsätter att samtliga miljörisker utreds, och anser att en förutsättning för projektet är att det primära råvattnet i Mälaren inte kontamineras.

Det finns betydande miljöaspekter ex. vattenföroreningar, luftutsläpp, bullernivåer, risker med sjötransport med hushållsavfall och även begränsade rekreationsmöjligheter i området som behöver tas i större beaktande. Det aktuella området ligger även i anslutning till ett naturreservat samt ett område som är under utredning för att bli naturreservat, dessa är sammanhängande rekreationsområden till Lövsta och Järfälla kommun. Järfälla kommun anser därför att kraftverket med fördel får en annan placering.

De av Norrvatten identifierade riskerna med föroreningar och grumling av sjövattnen (dagvattnen och släckvattnen vid en eventuell brand i anläggningen som kan påverka Mälaren), luftutsläpp samt risker förknippade med sjötransporter till verksamheten, behöver utredas och tas i beaktande i större omfattning än vad som har gjorts. Utöver detta är Järfälla kommun av uppfattningen att det behövs en bredare analys över bullernivåer samt övriga risker med miljöpåverkan.

Kyrkhamn-Lövsta är Stockholms tystaste naturområde. Det angränsar även till ett redan befintligt naturreservat. Ökade bullernivåer i nuvarande och tillkommande naturreservat och ytterligare belastning av Järfällas trafiksystem ser vi inte är förenligt med en rekreativ miljö och en eventuell etablering i området skulle därmed vara ett intrång i Järfälla kommuns rekreativa värden. Området används idag av såväl Järfällabor som boende i Stockholms stad för rekreation, idrott och bad och området har dessutom ett stort kulturhistoriskt värde med stark koppling till Hässelby slott och rik på fornlämningar.

Övriga remissinstanser

Ellevio AB

Befintligt lokalnät kommer att behöva anpassas till nya verksamheter och ny lokalisering av återvinningscentral. Området har begränsad kapacitet och Ellevio lokalnät behöver uppgifter om planerade effektbehov för blivande verksamheter vid färdigutbyggd plan, samt de effekter som behövs under byggnationsskedet. Utökad kapacitet kommer att tas fram till planområdet via det nya nät som byggs i exploateringen av området Riddersvik. Tidplan för detta påverkar när byggkraft kan etableras. Kontakta Ellevio i god tid innan byggstart för projektering av nytt nät. Ellevio lokalnät vill bli kallade till ledningssamordning.

Hässelby Hembygdsförening

Vi tror att ingen, någonstans, välkomnar ett uppförande av ett kraftvärmeverk i sin relativa närhet. Naturligtvis önskar alla att det byggs "någon annan stans". Vi i Hässelby Hembygdsförening utgör inget undantag, vi ser också helst att verket kunde få en annan plats. Inte bara pga av sin storlek, utan även sina transportbehov under såväl byggtiden som i driftskedet. Vi oroas också av de risker som finns i projektet tex med de avfallsrester som finns både på land och i vattnet i området. Vi skulle kunna säga "Nej, vi vill inte ha något KVV Lövsta!". Men samtidigt förstår vi ju att ett nytt verk, som kan ersätta det 60 år gamla Hässelbyverket och koleldningen i Värtan,

har sina fördelar. I stället för att bränslet transporteras till dessa, körs det i stället till Lövsta, så för Stockholm är nettoökningen avseende transporter inte så stor. Samma gäller utsläpp och borttransport av slagg. Ett nytt verk torde också ha högre verkningsgrad än de gamla och med modern teknik kommer reningen av utsläppen vara effektivare. Så ett nytt verk ”Ja, men synd om det måste bli Lövsta. Och hur går det med gifter o dyl i mark och vatten?”

Hässelby Hembygdsförening vill därför framföra nedanstående synpunkter.

- Planen inskränker friluftslivet och har negativ effekt på upplevelsen av området.
- Det välbesökta och uppskattade Lövstabadet försvinner.
- Båtklubbarnas verksamhet med båtplatser, parkering och vinteruppläggning försvinner.
- Fartygen som transporterar bränsle kommer att behöva isrännor vilket försvårar nyttjandet av isarna för promenader, skid- och skridskoåkning.
- Verkets och kajernas placering försämrar upplevelsen och värdet av att promenera längs vattnet från Riddersvik, runt kullarna och vidare mot Kyrkhamn.
- Verkets storlek gör att det kommer att synas vida omkring och från många platser från vilka man i dag ser endast natur. Landskapsbilden kommer att förändras.

Hembygdsföreningen lämnade 2019-01-28 in ett Medborgarförslag till Hässelby/Vällingby Stadsdelsnämnd. Förslaget presenterades av oss vid ett ordinarie möte med stadsdelsnämnden. Vi har även vid ett antal möten, på plats i Lövsta, med bla miljöborgarrådet, representanter från Exergi, exploateringskontoret och Stadsbyggnadskontoret, framfört dess innehåll, vilka kan sammanfattas enligt:

- Kajerna vrids 90 grader och läggs längs med stranden mot kullarna i stället för längs med nuvarande kaj
- Båtoppläggningsen kan bli kvar och även utökas med 100-150 platser
- Lövstabadet kan bli kvar och fler bad anläggas
- En sammanhängande bilfri gång- och cykelväg från Riddersvik till Gåseborg möjliggörs
- I många år har det talats om ett naturreservat. Vi anser att nu är det hög tid att avsluta de diskussionerna, att området utvecklas, görs mer tillgängligt och att naturreservatet blir verklighet.

Hembygdsföreningen önskar att den historiska gjutjärnsskylt med tillhörande stenfundament som markerar den tidigare gränsen mellan Stockholm stad och Län bevaras.

Vidare påpekar Hembygdsföreningen att de värden som finns i området kopplat till kulturmiljö och rekreation riskerar att påverkas negativt i och med aktuellt planförslag.

Kyrkhamnsföreningen/Lövstalliansen (KFLA)

Föreningen är en politiskt obunden, ideell förening som verkar som en paraplyorganisation för 23 organisationer och företag, vilket motsvarar drygt 6 000 enskilda medlemmar boende i närområdet. Verksamheten syftar till att värna områdets unika natur- och kulturhistoria, utveckla områdets aktivitetsutbud samt öka tillgängligheten för en bredare allmänhet.

Friluftsområdet Lövsta-Kyrkhamn-Riddersvik intar en central funktion för boende i Storstockholms västra stadsdelar. Området har årligen mer än 150 000 besök, motsvarande flerdubbelt fler friskvårdstimmar. KFLA och dess medlemmar har i drygt två decennier och i samråd med stadens förvaltningar verkat för att vidareutveckla och tillgängliggöra området för stadens medborgare.

Det har varit föreningens upplevelse att såväl stadsdelen som centrala staden haft ambitionen att värna friluftsområdets betydelse för allmänheten. Likaså har målet att skydda omistliga natur- och kulturvärden manifesterats i beslutet att inrätta ett naturreservat i Lövsta- Kyrkhamn (2011). Till detta kommer skyddandet av Mälaren och i synnerhet Lövstafjärden som dricksvattentäkt, något som Västerortsborna dagligen påminns om på stora skyltar längs stadsdelens huvudleder.

Förutsatt att viktiga natur- och rekreationsvärden inte inskränks och att vattenskyddsområdet inte äventyras intog KFLA:s årsmöte 2009 en positiv ställning till vidare utredning och planering av ett kraftvärmeverk i Lövsta. Föreningen hade då sedan några år engagerat sig i planerna på ett värmeverk i Lövsta och hade förutom överläggningar med olika myndigheter även ett flertal möten med Fortum i Hässelby strand. Det fanns då uttalade utfästelser att strandpromenaden skulle förbli intakt,

- Lövstabadet och båtklubbsområdet bevaras
- inga byggnationer skulle påbörjas innan tillförlitliga undersökningar kunde garantera att läckage av föroreningar till Mälarens vatten inte skulle uppstå.

I december 2018 presenterade Stockholm Exergi AB ett samrådsunderlag inför mark- och miljödomstolens kommande ställningstagande för kraftvärmeverket i Lövsta. Av detta framgår att tidigare utfästelser till KFLA inte längre gäller. Underlaget beskriver, liksom ett flertal andra undersökningar, vikten av att inte orsaka onödig åverkan inom tippområdet eftersom risken för giftläckage ut i Lövstafjärden då kan bli påtaglig.

KFLA uppmanar berörda myndigheter och företag att i första hand

- värna Lövstafjärden som dricksvattentäkt och därför ånyo
- utreda alternativa lokaler för placering av kraftvärmeverket,
- och att i andra hand
- utföra så genomgripande saneringar av Lövstatippen att en byggnation inte riskerar läckage till dricksvattentäkterna i Mälaren.

Vidare måste en eventuell byggnation värna tidigare utfästelser om ett bevarande av befintliga natur- och rekreationsvärden i friluftsområdet.

Naturskyddsföreningen, Stockholm

Sammanfattning:

- Ett kraftvärmeverk i Lövsta framstår allt mindre som ett lämpligt val
- Expertis och angränsande vattenverk avråder från placeringen i Lövsta
- Minst två avfärdade alternativ bör studeras igen, Energihamnen och Igelstaverket
- Placeringen i Lövsta är problematisk med hänsyn vad som står i miljöbalken
- Nytt bostadsområde nära inpå kraftvärmeverket problematiskt
- Lövstabadet, båtklubb och populärt stråk för långfärdsskridskor försvinner
- Ytterligare belastning på vattenförekomster måste minimeras för att klara miljö kvalitetsnormer
- Klar brist att underlag för markföroreningar inte innehåller analyser av sedimentprover

Föreningen har även uppmärksammat att distribuerad samrådsversion av *PM Förorenad mark och hydrogeologi* innehåller korrekturfel.

Norrvatten*Östra Mälarens vattenskyddsföreskrifter*

Enligt handlingarna kommer den planerade verksamheten att ligga inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Förslaget berörs därmed av gällande vattenskyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde fastställda av Länsstyrelsen i Stockholms län år 2008-11-25 (5210-2001-65713). Den planerade kajen med transporter kommer huvudsakligen att gå via Mälaren och ligger inom den primära skyddszonen. Kraftvärmeverket är planerat att anläggas inom den sekundära skyddszonen. Syftet med vattenskyddet, enligt föreskrifterna, är att bevara en god kvalitet på råvattnet för ytvattentäkterna vid Lovö, Norsborg, Görväln och Skytteholm inom Östra Mälaren. Skyddsföreskrifterna syftar till att reglera och förhindra sådana verksamheter, hantering och åtgärder som kan medföra risk för vattenförorening och negativ påverkan på vattenkvaliteten.

Norrvatten anser att det saknas en fullständig lokaliseringsutredning i handlingarna till rubricerat ärende.

Av underlaget framgår att Lövsta kraftvärmeverk är en ny verksamhet som i såväl anläggnings- som driftskede medför en planerad förorening av Mälaren samt ytterligare risk för vattenförorening.

Norrvatten anser sammanfattningsvis att miljökonsekvensbeskrivningen i rubricerat ärende inte fullständigt beskriver risken för vattenförorening i samband med bland annat anläggningsskedet, dagvattenhantering och fartygstransporter. Brister finns i underlaget av t.ex.:

- Bedömning av risker för vattenförorening under anläggningsskedet behöver utvecklas t.ex. avseende transporter, damning från förorenad mark, muddring av sediment, markerosion, förändrade markvattenflöden, spill, nedskräpning vid arbetsplatser.
- Bedömning av dagvattenutsläpp i industriellt område med kraftigt förorenad mark eftersom utgångspunkten varit Stockholm stads åtgärdsnivå för kvartersmark och allmän mark som grund för bedömning av förutsättningar för hållbar dagvattenhantering. Fullständiga tekniska lösningar för hantering av det förorenade markvattnet som finns i området saknas. Skyfallsutredning saknas. Lövsta kraftvärmeverk planerar att lagra bränslen och ha en verksamhet som utgör risk för större brandutveckling. Brandutredning och därmed fullständig släckvattenutredning saknas.

- Fartygstransporternas risker utanför närområdet till Lövsta saknas i underlaget. Norrvatten medverkade vid den HAZID som genomförts på uppdrag av Stockholm Exergi. HAZID arbetet resulterade i över 40 identifierade faror under de planerade fartygsrutterna med ett flertal platser där incidenter redan har inträffat, orsakat i de flesta fall av "mänskliga faktorn". Antalet fartygsanlöp planeras att öka från 60 till 300 per år jämfört med Hässelbyverket som ska läggas ner och en bedömning av ökad sannolikhet för olyckor behöver bedömas ytterligare. Riskbedömning av brand på fartyg saknas. Bedömning av nedskräpning vid lossning av lasten t.ex. på grund av hantering av trasiga balar saknas. Sannolikhet och konsekvens av spill vid fartygsolycka undervärderas eftersom antalet fartygstransporter ökar, incidenter har redan inträffat, endast tankfartyg har krav på dubbla skrov och utsläpp i Östra Mälaren kan ge extremt stora konsekvenser för dricksvattenförsörjningen.

Ett förslag presenterades vid samrådets öppna möte till ny lokalisering av existerande småbåtshamn och bad inom Kyrkhamns naturområde norr om planerat verksamhetsområde, dvs närmare Görvälnverket än nulägets placering. Verksamheter som småbåtshamnar och bad utgör risk för vattenförorening genom t.ex. spill av petroleumprodukter, användning av båtbottnfärger, användning av solskyddsmedel och mikrobiologisk påverkan på badvattnet. Småbåtshamnen med fritidsbåtar kommer att ligga i anslutning till samma farled som den nya hamnen i Lövsta med planerade dagliga fartygsanlöp.

Miljökonsekvensbeskrivningen saknar bedömningar av omlokalisering av småbåtshamnen och badet.

Rädda Lövsta

Sakägarna (Rädda Lövsta) emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiseras kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned.

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i

egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och vi ifrågasätter om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Vi begär därför att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka vi har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till;

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat.

Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset / partsintresset av att planen realiserar anser vi att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco. Även om Sweco håller sig inom yrkesetiska ramar utförs utredningen på uppdrag av Stockholm Exergi och Sweco får därför antas ha ett uppdrag avseende ett förväntat resultat, nämligen en lokalisering till just Lövsta vilket påverkar hur Sweco värderar olika aspekter. Sweco skriver exempelvis i (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6) att: *"Landskapsanalysen i sin tur ska utgöra underlag för fortsatt planering. Planeringens syfte är att möjliggöra för ett kraftvärmeverk på platsen för före detta*

Lövstatippen i nordvästra Stockholm. Kraftvärmeverket ska ersätta Hässelby värmeverk som då läggs ner.” Syftet med inventeringen sägs alltså vara att möjliggöra, inte att utreda om planen är möjlig.

Vi anser att den inte kan ligga till grund för ett beslut att anta detaljplan. Vi begär därför att en fullständig utredning genomförs av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön, även med beaktande av samverkan mellan planområdet och angränsande deponi (och vidare konsekvenser vid ev. spridning från deponin), som inte borde ha lämnats utanför detaljplan från början.

Vi finner ingenting i samrådsunderlaget om hur byggperioden ska genomföras och vilka miljökonsekvenser det kommer att innebära. Det är anmärkningsvärt då bygget är planerat att ske i ett mycket känsligt område med stora potentiella miljörisker.

Punkter som behöver utredas ytterligare:

- Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
- Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
- Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
- Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
- Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
- Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
- Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
- Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.

- Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
- Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
- Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
- Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.
- Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
- Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
- Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
- En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.
- Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
- Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

Rädda Lövsta bifogar i sitt yttrande en lista (kallad "Appendix A. Sakägarförteckning") med 283 privatpersoners namn samt Lövsta Koloniträdgårdsförening och Föreningen Riddersviks Kolonilotter. Vidare överlämnade Rädda Lövsta i samband med samrådet en protestlista om 2213 namn. Dessutom redovisas i den sistnämnda listan kommentarer från flera av de som undertecknat. Innehållet i kommentarerna överensstämmer i huvudsak med Rädda Lövstas yttrande. Vidare tillägger några privatpersoner i deras kommentarer att förslaget är i strid med stadens policy om bevarandet av Stockholms "gröna kilar", att förslaget påverkar befintliga verksamheter i Kyrkhamn samt att förslaget inte nog beaktar barnkonventionens skrivelse om barn och ungdomars rättigheter till tillgänglig fritid och rekreation.

Samfundet S:t Erik

Störande upplevelser av anläggningen och dess verksamhet måste undvikas i känsliga kulturmiljöer vid Riddersvik och Kyrkhamn samt närbelägna bostadsområden. Staden måste redovisa alternativa lägen för småbåtshamn och badplats samt säkerställa god gestaltning av strandpromenaden som kommer att gå igenom anläggningsområdet. Ambitionsnivån bör vara lika hög som den var vid Hässelbyverkets tillkomst.

Samfundet konstaterar att den mycket stora planerade kraftvärmeanläggningen med tillhörande skorstenar, hamn- och transportanläggningar, liksom den verksamhet som kommer att äga rum där, kommer att synas, höras och märkas inom ett mycket vidsträckt omland. I dess omedelbara närhet finns värdefulla och upplevelserika kultur- och naturmiljöer samt en stor mängd bostäder.

En referens kan dras till anläggandet av Hässelbyverket på 1950-talet. Då ägnades stor omsorg åt att få verket att smälta in i det befintliga skärgårdslandskapet och att skapa en tillgänglig miljö för rekreation. Man planterade ett parkstråk framför kraftverksbyggnaden, bland annat en hög poppelallé för att minska verkets synlighet från vattnet och gångstråket. Man anlade även en helt ny småbåtshamn på platsen osv. En liknande ambitionsnivå borde tillämpas när man nu bygger ett nytt kraftvärmeverk.

Samfundet vill särskilt betona vikten av att det nya verket inte kommer att dominera utsikten från de närbelägna kulturmiljöerna vid Riddersvik och Kyrkhamn och inte heller från närbelägna befintliga eller planerade bostadsområden. Verksamheten vid den nya anläggningen får inte heller orsaka andra besvärande störningar i form av exempelvis buller, lukt, stoftnedfall och vibrationer i dessa områden.

Samfundet vill också påtala det problematiska i att allmänintressen och rekreation får stå tillbaka, genom att ett befintligt bad och en småbåtshamn på platsen försvinner och att den befintliga strandpromenaden ska korsas av transportband för förnyelsebara och återvunna bränslen. Såvitt vi förstår har man ännu inte föreslagit någon alternativ lokalisering av bad och småbåtshamn. Den illustration av strandpromenadens möte med transportbanden som redovisas i samrådsunderlaget ger inte intryck av att ha föregåtts av någon medveten gestaltning. Samfundet anser att staden bör ställa högre krav på gestaltning av utemiljöer och på att anlägg nytt bad

och ny småbåtshamn när man bygger bort, eller kraftigt inkräktar på, befintliga rekreativmiljöer.

Stockholm Vatten och Avfall

Avseende återvinningscentralen (ÅVC) framför Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) önskas förtydligande främst gällande förutsättningar för centralens framtida funktion. Bland dessa nämns:

- användningsbestämmelser och allokerad yta,
- definition av planbestämmelser,
- ansvar för utredningar av föroreningar i mark samt iordningställande av mark
- Föreslagen maxhöjd för byggnader inom området avsett för ÅVC
- Förutsättningar för verksamhetsdrift under byggtid
- Uppskattning och hantering av transport och parkering
- Bullerutredningar kopplat till planerna för Riddersvik
- Genomförandefrågor kopplat till bl.a ledningssamordning

Vidare framför SVOA synpunkter avseende VA-försörjning:

- Översyn av kapacitet och utredning om nya vattenledningar för att säkerställa försörjning inom planområdet samt till omkringliggande bebyggelse
- Utrymme för nya ledningar behöver tillskapas
- Dagvattenhanteringen inom planområdet ska kunna klara större utsläpp av oljeprodukter från anläggningens bränslelager och från transporter.
- Dagvattenanläggningen ska ha ett s k katastrofskydd inklusive utrymme för släckvatten och rengöringsvatten
- Avledning av dagvatten från skyfall ska ske utan risk för skada på människor och bebyggelse men även ske utan risk för att markföroreningar frigörs och transporteras till Mälaren
- Säkra avrinningsvägar inom området behöver även ses över för mark utanför planområdet
- Dagvatten får ej riskera att tillföras grundvatten eller ledas under förorenad mark (deponier) inom planområdet. Alla markområden bör om möjligt saneras och förses med tätskick för undvikande av infiltration av dagvatten.
- Dagvattenhantering enligt planbeskrivning överensstämmer inte med dagvattenhantering detaljplan.
- Påpekar att är en vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv, vilket innebär att miljö kvalitetsnormer, bestämmelser för vattenskyddsområde samt Weserdomen ska uppfyllas för vattenförekomsten.

Sammantaget lyfter SVOA att dagvatten, markvatten och grundvatten ska hanteras så att markföroreningar inte kan spridas till recipienten Mälaren – detta innefattar bl.a händelse av brand, haveri eller olycka, även kopplat till sjötransport.

Vidare framför SVOA synpunkter kopplade till detaljplanens MKB:

- Både land- och sjötransporter ska belysas i MKB, inkl skyddsåtgärder för dessa
- Utökning av MKB tidsperspektiv (100 år och 200 år)
- Efterfrågar förtydligande av befintlig situation samt framtida lösning avseende den stenbarriär som håller deponierna avseende risk för utsläpp
- MKB bör belysa hur markföroreningar inom hela området och speciellt deponierna påverkas av planerad verksamhet i både byggskedet och driftskedet. Avseende muddring behöver ett utökat område undersökas
- Hur deponierna, de täckta och ej täckta, påverkas av planerad verksamhet måste redovisas, ovan och under vattenytan. Även förutsättningarna för hur dessa kan hanteras i framtiden
- Förtydligande kring sjötransporternas karaktär samt miljöpåverkan/konsekvenser
- Omfattande förtydliganden kring eventuell muddring: genomförande, konsekvenser, risk etc.
- Förtydliganden kring underlag, beskrivningar och lösningar kopplade till genomförandefrågor och tekniska system
- SVOA framför synpunkter angående MKB struktur och omfattning
- SVOA framför att de ska kontaktas
- Angående dagvattenutredning
- Angående behovet av utredningar av bottenfauna
- Behov av undersökningar av sediment
- Behov av dagvattenundersökningar
- Innehåll i riskanalys

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Hälsovillan Konferens & Utveckling
Instämmer i Rädas Lövstas yttrande.

Lövsta Båtsällskap (LBS) och Kyrkhamns Varvsförening (KVF)
Föreningarna har tillsammans cirka 550 medlemmar. De motsätter sig inte en energianläggning på f.d. Lövstatippen, men de invänder mot samrådsförslagets placering av kaj rakt över deras verksamheters geografi. Kajen inkräktar på såväl verksamheterna de

bedriver som på de övriga rekreationsmöjligheter, som näraliggande bad, fiske etc., representerar för Stockholms invånare. Föreningarna menar att det är orimligt och oskäligt att de drabbas av så svåra konsekvenser som samrådsförslaget medför för deras verksamheter och medlemmar.

Föreningarna framför att ursprunglig placering av kaj (presenterad i start-PM, 2018) är att föredra framför den ändrade placeringen i samrådsförslaget (2019). Den ursprungliga kajen ger mindre påverkan på föreningarnas verksamheter samt för Lövstabadet. Med det kajläget går det att förena kraftvärmeverket med de intressen som föreningarna lyfter fram. Alla blir vinnare.

Innan samrådet har föreningarna efterfrågat en närmare analys och redogörelse beträffande förutsättningarna för en energianläggning på f.d. Lövstatippen. De har inte fått någon respons på sina tidigare frågor. De har inte heller fått godtagbara skäl redovisade till varför placeringen av kajen nu har ändrats, endast svepande uppgifter om mindre ras- och skredrisk inom viss del av planområdet, vilket de menar endast är en byggteknisk fråga.

Föreningarna efterlyser bättre redovisning av förslagets bakgrund och konsekvenser. Varför ska anläggningen ligga på just denna plats och ha den storleken? De menar att platsen för verket är fel. Det finns bättre angöringsmöjligheter för 120 meter långa fartyg till en så miljöpåverkande verksamhet. Etablering av kraftvärmeverket till just denna plats verkar inte heller optimal med beaktande av dess omfattande lastbilstrafik. Vilka övriga natur- och miljöaspekter kommer kraftvärmeverket att orsaka för föreningarna och deras medlemmar? Hur kommer området och deras verksamheter att påverkas? Det är frågor de vill ha begripliga svar på.

Föreningarnas anser att ersättningsplatser som tillgodoser deras verksamheters och medlemmars behov ska lösas innan det finns anledning att för dem att flytta på sig. Kommunen har inte redovisat något för dem hållbart förslag.

Föreningarna hade förväntat sig att samrådsmötet tillåtit tid för såväl öppna som slutna frågor. Dessvärre fick främst partsintresset Stockholm Exergi tid att tala efter egen agenda. Föreningarna finner det uppseendeväckande att det tilläts, särskilt utifrån den omständigheten att deras begäran om redogörelse före och under planprocessen från staden som markägare inte tillgodosetts.

Föreningarna menar att samrådstiden ligger olyckligt i förhållande till den intensiva arbetsperiod som föregår och följer sjösättningen i maj, att medlemmar har inplanerade ledigheter på annan ort samt att förslaget till samrådet överraskande har förändrats i stor omfattning. För att ges möjlighet att ta till sig den information som det ändrade samrådsförslaget innebär yrkar föreningarna att samrådstiden för dem och deras medlemmar förlängs till tidigast slutet av augusti.

Lövsta Koloniträdgårdsförening

Föreningens koloniområde är beläget 200 meter från det tilltänkta kraftverket. De är oroliga för den miljöpåverkan som kraftverket troligen kommer belasta området med och kanske hela Stockholms vattenförsörjning. Det som oroar mest är risk för spridning av gifter från marken och hamnen till vattnet runt Lövsta och kanske hela Mälaren. Det skulle innebära miljökatastrof för vattnet och förstöra dricksvatten för upp till 450 000 människor. De ifrågasätter om kraftverk får byggas inom vattenskyddsområde.

Området planeras bli naturreservat vilket de menar kolliderar med ett eventuellt kraftverk. Hela Lövstaområdet har en enorm friluftaktivitet med bad, joggning, rastning av hundar, golfbana, båthamn, golfbana, skjutbana, koloniträdgårdssamhet etc. Det skulle till stor del påverkas negativt av kraftverket. Varje höst anordnas Kyrkhamnsdagen – en friluftsfestival med tusentals gäster vilka skulle störas av kraftverket.

Eftersom behov av rekreation och naturliv antagligen kommer att öka i framtiden pga. ökad stress och miljöpåverkan är det viktigare än någonsin att värna om Stockholmarnas gröna miljö och "lunga" samt skydda den från förgiftning.

De uttrycker stor tveksamhet till att avfall från utlandet ska förbrännas. Går det att lita på att det inte är miljöfarligt? Utökad fartygsverksamhet inskränker fritidsbåtars utrymme och medför risk för utsläpp via utländska båtars oljetankar m.m. De tror att stora fartyg kommer virvla upp bottensediment med gifter och förstöra Mälarens vatten som skall skyddas enligt lag om vattentäkt. De misstror att kraftbolaget klarar att ta bort gifter i vattnet som det lovar.

I längden innebär ett miljöskydd för Lövsta en ekonomisk vinst för staden, ökad livskvalitet samt ökad produktionsförmåga för Stockholm.

Samfälligheten Stenmåran

Samfälligheten ligger i direkt anslutning till planområdet. De motsätter sig planförslaget i sin helhet. Flera av deras fastigheter skulle bli drabbade visuellt och ljudligt av trafik och drift. Boende i samfälligheten är oroade av byggprocessen samt de miljörelaterade problem som bygget kan ge. Att Lövstabadet försvinner utan att det i samma förslag läggs fram hur badet ska ersättas är skrämmande och helt oacceptabelt. Rädsla finna för att det mest är tomma ord.

Föreningen har listat det som oroar dem:

- Buller från ökad trafik både på land och vatten.
- Buller under byggprocessen.
- Avsaknad av bad.
- Avsaknad av båtklubb.
- Säker cykelväg saknas i förslaget.
- Säker övergång mellan östra och västra sidan.
- Fotbollsplaner, nyttjande.
- Möjlighet med flygaktiviteter (drake, kite, modellflyg).
- Vindsurfing, strand försvinner.
- Långfärdsskridskor.
- Hästridning och dess möjlighet att få fortsätta.
- Kompensation, ta bort återvinningen.
- Båtvibrationer accelererar "kullarnas" glidning ner i Mälaren.
- Muddringen kan skada dricksvattnet.
- Båtar som drar runt bottensegmenten.
- Kyrkhamn är naturreservat i de boendes ögon. Rör ej.
- Stockholms tystaste plats.
- Båtförbindelse till Ekerö (Ett projekt som är lagt på is och nu troligen försvinner helt?).
- Anläggningen kommer att vara synlig för hela området.
- Opassande struktur.
- Verksamheter försvinner, t.ex. RC-klubb, motorcykelklubb
- Golfklubben blir hotad.
- Förslagen för kompensation av badet är ännu inte realistiska.
- Förslagen för ny båtklubb är inte klara eller realistiska.
- Infrastrukturen ej byggd för den belastningen av tyngre trafik.
- Buss för arbetare och nya området bredvid (Riddersvik).
- Café försvinner, 2 st.
- Transportbåtarna och deras utsläpp, det talas om vätgas men om de ska gå på entreprenad hur kontrolleras det?
- Utsikten för boende i närmiljön.

Västerorts RC Sportklubb (VRCSK)

Klubben sysslar med radiostyrda bilar och markfordon för tävling och rekreation. Klubben med tävlings- och ungdomsverksamhet för 250-300 medlemmar har verkat i Hässelby i snart 40 år. Klubbens banor är de enda som finns i sitt slag i norra Stockholm och har byggts upp med ideella arbetsinsatser och privata gåvor.

Samrådsförslaget medför att klubben sägs upp från nuvarande hyresavtal och tvingas bygga upp banorna igen på en annan plats. Det är inte mycket av det som byggts upp genom åren som kan återanvändas efter en flytt och verksamheten måste praktiskt taget upphöra tills klubben fått igång nya banor. Klubben anser att de ska erbjudas samma möjligheter till kompensation som båtklubben fått.

Klubben har utarbetat ett konkret förslag till lösning – en återflytt till Norra tippen där banorna tidigare legat. Deras förhoppning är att en lösningsorienterad dialog med staden kan påbörjas omgående.

Klubben har observerat att två olika hyresgäster, båtklubben respektive RC-klubben, hittills har behandlats olika i planarbetet. Ersättningsplatser för småbåtshamn och båtuppställningsplatser har ägnats stor uppmärksamhet medan RC-klubben med längre historia på platsen och ett stort antal medlemmar upplever att de sägs upp lättvindigt. RC-klubben undrar varför och söker vidare dialog.

AP och JP

Anser det olämpligt med stort värmeverk nära tät bebyggelse. Ett värmeverk som ska förbränna sopor bör placeras långt från boende. Trafiksituationen är redan ansträngd och har inget utrymme för ytterligare tung trafik. Mälarens vatten är i stor fara. Sjöbotten bör inte röras upp eftersom där finns gamla föroreningar. Buller från bilar och båtar samt utsläpp från värmeverket skulle förstöra området för all framtid. Lövstaområdet ett viktigt naturområde som skulle gå totalt förlorat.

AR

Boende på Färingsö, med åratals erfarenhet av dylik verksamhet på Lövsta, protesterar mot projektet. Det ligger intill ett av Stockholms tystaste områden. Där finns havsörn och ska bli naturskyddsområde. Finner det ofattbart med placering en miljöstörande verksamhet där med risk för att riva upp farliga gifter i Mälarens bottensediment och att dessutom projektera för förbränning av bland annat sopor från olika håll.

BE

Boende i Färjestaden protesterar mot projektet. Vattentäkterna vid Görveln och Lovö äventyras när gamla föroreningar riskerar att sättas i rörelse. Kraftvärmeverket kommer bullra ner ett av Stockholms tystaste områden. Stockholm Exergi har planer på att elda plasticsopor i verket, till och med i sopor från utlandet. Röken kommer att sprida gifter som förstör miljö och hälsa.

DL

Boende på Bergmyntegränd motsätter sig planförslaget. Menar att fartyg och lossning vid kaj kommer bullra och störa boende. Befarar värdesänkning på fastighet och undrar över ersättning. Att ta bort Lövstabadet skulle vara en katastrof. Badet är Lövstas och Hässelby Norra Villastads naturliga samlingsplats på sommaren. Realistiskt alternativ till Lövstabadet har inte presenterats. Besökare tvingas ta bil dit, vilket inte är miljömässigt bra, farligare för barnen samt det finns inga anpassade vägar. Katastrof för planerna på naturreservat i Kyrkhamn och friluftsliv med en stor industri istället för att främja naturen, hälsan och ett tyst område i ett annars så stressigt Stockholm.

Anser att alternativa platser för verket är otillräckligt utredda. Det finns möjliga lokaliseringar i redan industrialiserade områden som medför mindre intrång för miljön och hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört Lövsta. Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i MKB. Lövsta tycks ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar så som t.ex. Loudden. Denna typ av effektivitetsvinster kan dock inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som avgör.

MG

Boende på Bergmyntegränd motsätter sig planförslaget. Påpekar att verket inte beskrivs i bilder från bostadsområden precis bakom dungen. Det är flera hundra hushåll som bor nära planområdet och kommer se en skyhögt industribyggnad samt skorstenar istället för tidigare naturskön utsikt. Ingenstans visas dessa vinklar, de finns inte att välja som utsiktsvy i det virtuella verktyget. Om ett förslag ska presenteras som realistiskt bör det visas ärligt från alla vinklar, speciellt ur de boendes. Yttrandet innehåller vyer som visar utsikt från bostad mot verket före respektive efter utbyggnad. Yttrandet återger också synpunkter som framförs i yttrandet direkt ovan.

GS

Boende på Bergmyntegränd protesterar mot projektet. Finner allt för många oklarheter och nackdelar i denna stora fråga.

GÖ

Boende i Färjestaden saknar i riskbedömningen de största riskerna som rör sprängstensvallens integritet samt de giftiga sediment som identifierats på sjöbotten. Ifrågasätter om det finns risk för större skred orsakade av vibrationer från byggverksamhet, om vibrationer från fartyg kan orsaka skred samt om det kan garanteras att större skred inte kommer att utlösas. Ifrågasätter också om det är möjligt att utföra ett muddringsarbete av aktuell omfattning på ett säkert sätt, utan att miljögifter läcker ut i Mälaren.

Vid en muddring måste sannolikt hänsyn tas till att området utanför deponierna använts av Svea Livgarde för ammunitionsdumpning fram till år 2000. Känner Stockholm Exergi till omfattningen och vilka typer av ammunition som dumpats?

Lokalisering till Lövsta innebär omfattande sanerings- och förstärkningsåtgärder. Dessutom innebär den föreslagna lösningen att ett mycket populärt friluftsbad och en båtklubb offras. Vilka alternativa lösningar har analyserats och varför har de förkastats?

LN

Boende på Bergmyntegränd protesterar mot projektet som anses förstöra miljön, naturen och de fina omgivningarna. Har sökt sig Hässelby för den underbara naturen, lugnet, fina promenadstråk längs vattnet, Riddersvik, båthamnen, Lövstabadet och omgivning runt omkring. Gäster kommer ofta för den fina miljön, lugnet och avkopplingen. Det måste finnas andra platser som passar bättre för värmeverk. Att bygga i Lövsta handlar bara om pengar, man vill åt marken där gamla värmeverket ligger för att kunna bygga bostäder.

LH och UH

Boende på Kråkbärsgränd motsätter sig planförslaget då verkets lokalisering innebär för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiserar kommer det mycket populära strandbadet Lövstabadet att läggas ned.

Hur säkerställs det att Blomsterkungsvägen inte kommer användas som smitväg för transporter under byggtid och drift? Det är redan idag problem med tung genomfartstrafik som inte är tillåten där. Det vore orimligt att polisen ska kontrollera verkets transporter. Efterlyser handlingsplan för trafikflöde under byggtid och drift.

Lövsta och Lövstabadet används flitigt för hälsa och rekreation av invånare i stadsdelen och i Järfälla. Det behöver utredas hur och i vilken utsträckning de nyttjas av barn, vuxna och föreningsliv. Går verksamheterna ens flytta till annan plats? Alternativ placering av badplats måste vara klarlagd innan bygget av värmeverket kan påbörjas. Till Lövstabadet cyklar många. Kommer det vara möjligt till ett nytt bad? Hur mycket mark måste tas i anspråk för parkering om det inte är möjligt att cykla till badplatsen? Hur kommer det nya badets placering påverka miljön i Hässelby i form av buller och utsläpp?

Hässelby-Vällingby är ett av stadens utsatta områden. Varför då förstöra den miljö som ger medborgarna ett rikt vardagsliv och som gör dem stolta över att bo i Hässelby? Hässelby är ett attraktivt område att bo i, mycket tack vare den vackra miljön i Lövsta/Riddersvik och barnvänligt bad i Lövsta. Vi anser att det behöver analyseras noggrant hur Hässelby kommer att uppfattas om det Lövstaverket byggs.

Klimatkrisen är här och heta vårar och somrar kommer bli mer regel än undantag. Lövstabadet är välbesökt heta sommark dagar. Det nya badet måste vara klart innan Lövstaverket börjar byggas.

Människors hälsa äventyras om Lövstabadet stängs. I Hässelby bor en del socioekonomiskt resurssvaga människor. Sommartid är Lövstabadet deras möjlighet till avkoppling, bad, återhämtning och rekreation. Har man gjort någon analys av det?

NH

Boende på Kråkbärsgränd motsätter sig projektet. Det finns frågetecken gällande bottensegment och hur de kommer påverka dricksvattnet. Det är omöjligt att garantera att dricksvattnet inte kommer påverkas. Det är en för stor risk att ta för ett sådant projekt.

Upplever bilder som lagts ut med förslaget som missvisande då de inte visar bebyggelse i omgivningen. Verket kommer nära Lingonrisgränd, Riddersvik, Bergmyntegränd, golfbanan samt alla de naturområden som ska vara skyddade mot miljöpåverkan. Alla de kommer kraftigt påverkas av både buller från lastbilar, höga torn

som kommer upp över trädtopparna och syns från flertal områden runt omkring med en konstant bolmande rök. Ökad trafik skapar mer buller och påverkar all trafik i området. Den enda vägen ut är Lövstavägen och den får högre trafikering med köer som följd.

Lövstabadet är en tillflyktsort för hela regionen. Att sätta stopp för den positiva miljö och trivsel som har skapats genom att stänga badet och smälla upp en koloss som kommer spy ut rök dygnet runt är totalt förnedrande mot alla som bor i omgivningen. Det finns ett flertal ställen som skulle fungera bättre, men förmodligen kosta lite mer att utforma och det är väl det i slutändan som detta handlar om pengar, men det får inte hända på bekostnad av alla människor och djur som bor eller rör sig i denna del av västerort. Detta är ett extremt dåligt förslag och ett nytt kraftvärmeverk får inte byggas i ett sådant utsatt område.

Övriga, ej sakägare

Hässelby Skridskoförening

Det har kommit till styrelsen i Hässelby Skridskoförenings kännedom att Exergi(tidigare Fortum) tillsammans med Stockholms stad planerar ett nytt Kraftvärmeverk vid Lövsta och att även Lövstabadet tas i anspråk för kaj och transport.

Sträckan isvägen för skridskoåkare från Uppsala till Hässelby strand så plogas isen för den så kallade Vikingslingan, vid goda isförhållanden kan man ta sig hela vägen Uppsala-Stockholm. Alla kommuner utmed sträckan hjälps åt att ploga sin del. VI i Hässelby Skridskoförening har tagit på oss, med Stockholms stads goda minne att sköta plogningen här i Hässelby.

Men med det nu nya eventuella Kraftvärmeverket i Lövsta så detta mer eller mindre en katastrof för de tusentals skridskoåkare som vintertid vill passera sträckan, alltså inte bara Hässelby Skridskoförenings medlemmar, detta då alla skridskoåkare i hela Stockholm kan nyttjar isen.

Hässelby Skridskoförening har på eget initiativ tagit på sig att ploga sträckan mellan Hässelby strand upp till Görväln där Järfälla kommun tar vid och plogar vidare in mot Kungsängen. En för skridskoåkare perfekt dag, passerar ca 2000 personer Hässelby på skridskor!

En förläggning av ett nytt kraftvärmeverk vid Lövsta och kaj vid Lövstabadet skulle förstöra möjligheten till människors möjlighet

att på ett enkelt och smidigt sätt komma ut på isarna för friluftaktiviteter.

Skridskoåkare kan kanske ta en landpromenad förbi kajområdet men plogfordonen kan inte köra ned på isen NV om kajen då badet tas i anspråk, därefter uppåt är det endast branta klippor ut mot vattnet. Det finns få ställen plogfordon kan köra ned på isen. Den normala plognedfarten är vid Riddersvik. Som bekant ofta så snöar isen igen och behöver plogas för att skridskoåkning skall möjliggöras. Vi tror inte det blir möjligt att ta landvägen med plogfordon förbi Lövstaområdet då båtrafiken samt ev. vattenvirvlar som håller isfritt i ett större område runt kajen. Noteras att vi har även fått bidrag från Stockholm idrott att utföra plogningen av sjöis i Hässelby.

Plebs Choppers (10 separata synpunkter med samma innehåll)
Vi är starkt emotsättande till att det skall byggas ett kraftvärmeverk i anslutning till Görvälns naturreservat.

Då Mälaren är Sveriges största dricksvattentäkt så är det mycket vanskligt att påbörja ett bygge utav den storleken som är tänkt här. Så jag har ett par frågor som måste besvaras och jag hoppas att de är utredda och omhändertagna så att det inte ställer till något för oss i området.

- Ur ett rent estetiskt och naturmässigt perspektiv så är det mycket konstigt att man tillåter en 68 m hög byggnad med en skorsten som når 120 m att få byggas i ett område som har enbart låg bebyggelse och att andra aktörer har fått avslag på högre byggnationer än de som finns i dagsläget. Så vem har godkänt den delen och hur ställer sig de andra aktörerna som fått avslag till detta?
- Från ett samhälls- och arbetssäkerhetssynpunkt, hur har MSB blivit informerade om detta bygge och hur ser deras analys ut vid ett eventuellt tillbud där räddningstjänst måste finnas tillgänglig?
 - Samt hur ser deras svar ut på vad som måste tillföras?
 - Ny Brandstation?
 - Nya bilar som kan hantera dessa höjder som vi står inför?
- Det kan även finnas andra aktörer som kan vara intresserade utav hur man skall agera vid olika tillbud. Har Försvarmakten fått ta del utav detta då det kommer att vara en strategisk punkt då den försörjer så många hushåll med både el och värme? Hur ser deras analys ut om vilka åtgärder som måste vidtas?

- Fartygstransporter under vintertid. Hur har ni tänkt ersätta skridskoåkarna för den is som används flitigt då det kommer att vara öppet vatten där det under vintertid är is idag?
- Sista och inte minst viktiga frågan: Hur ser ni på det kulturarv och det hantverk som idag bedrivs i lokaler inom och runt om kring området? Hur tänker ni ersätta det?
 - R/C bilbanan som har en stor mängd utövare och den har funnits i 40 år.
 - Båtklubben.
 - Badet och den verksamhet som finns runt om.
 - MC byggarföreningen som har ett stort internationellt erkännande och har funnits på platsen i 30 år.

Svenska Turistföreningen

Ända sedan 2003 har Stockholm stad haft en utfästelse att bilda naturreservat av hela Kyrkhamn-Lövsta ända fram till Riddersviks herrgård. Se handlingsprogram för skydd av tätortsnära natur, *Aldrig långt till naturen*, som Länsstyrelsen och Stockholm stad m.fl. var med och tog fram (program 2003:20).

Ett nytt Lövstaverk kolliderar med det tänkta naturreservatet. Även ett mycket betydelsefullt gångstråk längs Mälaren och en badplats påverkas negativt. Över området finns även bestämmelser om strandskydd. Ett nytt kraftvärmeverk här ökar buller och trafik, och synintrycken av landskapet påverkas negativt.

Vi förordar i 1:a hand att nuvarande Hässelbyverk byts ut mot ett nytt kraftvärmeverk.

Skulle dock ett nytt Lövstaverk komma till stånd önskas att detta grönytekomпенсeras med att låta återstående delar av det restaurerade tippområdet och intilliggande Tempeludden med engelska parken vid Riddersvik ingå i blivande naturreservat.

För att möjliggöra att reservaten får en bättre avgränsning m.m. än vad som hittills presenterats föreslår vi ånyo att den/de inom Exploateringskontoret som arbetar med reservatsbildningar flyttas över till Stadsbyggnadskontoret. Det kan göra att det nuvarande oproportionerligt höga tryck som finns mot Stadens grönområden och reservat från exploateringsintressena kan minskas.

Riddersviks fältrittklubb

Riddersviks fältrittklubb får härmed lämna sina synpunkter på planförslaget om ett kraftvärmeverk i Lövsta (dnr 2017-09500)

- För att rida till skogs- och ängsområdena norr om Lövstavägen där flertalet ridvägar ligger används antingen strandpromenaden vid Lövsta eller Riddersviks gårdsväg. Planförslaget innebär en stor påverkan på båda dessa ridvägar.
- Buller från lossning av fartygen och det planerade transportbandet kommer att allvarligt försvåra möjligheten att nyttja strandpromenaden som ridväg. Detta då hästar är mycket lättskrämda djur.
- En ökning av den tunga trafiken på Lövstavägen med i genomsnitt en tung lastbil i timmen försvårar även möjligheten att rida över Lövstavägen vid Riddersviks gårdsväg.
- En ytterligare konsekvens av förslaget är att hoppbanan öster om återvinningen kommer att försvinna. Hoppbanan används frekvent av klubbens barn och ungdomar.
- Parallellt med planerna på kraftvärmeverket pågår även planer på att bygga bostäder på Riddersviks trädplantering. Även dessa planer får stora konsekvenser för Riddersviks fältrittklubb.
- Den kumulativa effekten av båda dessa förslag är att stallet kan tvingas att lägga ned sin verksamhet.

Pensionärernas Riksorganisation (PRO)

En undertecknad protestlista från PRO (Hässelby Villastads Folkets Hus) överlämnades via stadsdelsförvaltningen. Listan består av ca 53 namn där flertalet är oläsliga. Även inledande text är oläslig.

FB

Anläggningens skala och karaktär

Den föreslagna anläggningens skala/storlek är synnerligen malplacerad i aktuellt landskap. Ett kraftvärmeverk i denna skala kommer att ändra platsens karaktär radikalt och innebära en påtaglig och irreversibel påverkan på områdets landskapsbild och rekreativvärden. Anläggandet av en energihamn är den del av anläggningen som medför störst negativa konsekvenser.

Konsekvenser för landskapsbilden

Landskapsbildens konsekvenser är starkt underskattade eftersom påverkan innebär en fullständigt ändrad karaktär på området där de föreslagna mycket stora och höga byggnaderna kommer synas vida

omkring. Det finns inga andra byggnader i samma storleksklass i närheten.

Samrådshandlingarna saknar tydliga beskrivningar av befintliga industribyggnader i form av storlek och höjd, vilket försvårar en jämförelse av planerad verksamhet med nuläget. Detta behöver kompletteras.

Redovisad siktanalys visar med all önskvärd tydlighet att ett kraftvärmeverk på platsen ger en mycket stor visuell påverkan som knappast döljs av kullarna.

Planbeskrivningens påstående att:

”Mellan och intill deponikullarna kan bebyggelse, likt idag, placeras utan större negativ påverkan på landskapsbilden” är kraftigt förskönande då planerat värmeverk är betydligt större och högre än dagens byggnader som är underordnade landskapet i skala. Värmeverket kommer inte döljas bakom kullarna på det sätt som befintliga verksamheter görs, utan istället helt dominera landskapsrummet.

”Beroende på hur anläggningen utformas kan både positiva och negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild uppstå” behöver förtydligas med en förklaring av på vilket sätt ett värmeverk i ett rekreationsområde alls kan innebära positiva konsekvenser för områdets landskapsbild.

”Föreslagen exploatering bygger därmed vidare på en för platsen präglade funktion under mer än ett sekel”, är en tolkning som knappast ses som positiv av närboende. Området upplevs idag främst som ett natur- och rekreationsområde och inte som en soptipp och avfallsanläggning.

MKB:n beskriver nuläget: ”Området kännetecknas idag till stor del av strandzonen, med badplats och småbåtshamn. Stråket längs stranden kopplar samman Riddersvik med Kyrkhamn och gör det möjligt att promenera mellan dessa. Över vattnet finns en visuell koppling som också är viktig för upplevelsen av dagens landskap och som kopplar samman de kulturhistoriska miljöerna. Vattenkontakten är en betydelsefull beståndsdel för landskapets karaktär.” Planerad verksamhet kommer att förstöra den visuella kopplingen mellan Riddersvik och Kyrkhamn, bryta stråket längs stranden och ändra karaktären på området från ett rekreationsområde till ett industriområde. Att då bedöma

konsekvenserna med avseende på landskapsbild som små negativa är en kraftig underdrift, även enligt den bedömningsmetodik som refereras till.

Konsekvenser för rekreation

Verket leder till att Lövstabadet och småbåtshamnen försvinner, rekreatiionsstråket förstörs, strandområdets karaktär ändras fullständigt och den visuella påverkan blir mycket påtaglig.

Omgivningarna i och omkring planområdet åt alla väderstreck nyttjas mycket flitigt för rekreation året om, och inte bara sommartid vilket samrådshandlingarna fokuserar på. I området bedrivs idag både organiserad rekreation som golf, skärmflygning, ridning, gruppträning mm och enskilda familjer och individers rekreation i form av promenader, löpning, bad, grillning och liknande. Flera förskolor och grundskolor nyttjar regelbundet Riddersviksområdet som utflyktsmål. En vardag med fint väder under vår till höst kan det utan att överdriva finnas en handfull barngrupper samtidigt utspridda i Riddersviksskogen samt på Lövstakullarna.

Planerad verksamhet innebär även en negativ påverkan på de rekreativa värdena av närliggande målpunkter för friluftsliv som golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter, Görvälns naturreservat och det nyanlagda elljusspåret.

Att det rent fysiskt kommer att gå att förflytta sig längs strandkanten även framöver är starkt underordnat det faktum att man kommer behöva passera mellan en storskalig hamn och industribyggnader, man kommer t.o.m. behöva gå under transportbanden! Dagens rekreatiionsstråk kommer de facto att brytas av planerad verksamhet och därmed ge mycket stora negativa konsekvenser för områdets rekreatiionsvärden.

Bedömningen att ”närhet till andra badplatser bedöms till viss del kompensera förlusten av aktuell badplats.” är en felaktig slutsats. Om man inte åker bil är Hässelby allmänna bad det enda andra tillgängliga alternativet i närområdet. Det ligger visserligen nära villastaden, men är alldeles för litet, både i storlek, service och parkering, för att räcka till för alla nuvarande och tillkommande invånare i villastaden.

Samrådshandlingarna trycker på att översiktsplanen anger att: ”Lövstaområdet i västra Stockholm är ett reservat för teknisk försörjning där en ny energiproduktionsanläggning kan tillkomma.”

Ingenstans nämns att föreslaget ianspråktagande av Lövstabadet går emot översiktsplanens intentioner gällande badet: "Lövstabadet, Riddersviks gård och Hässelbys allmänna bad har goda förutsättningar att utvecklas till attraktiva områden för rekreation och möten för hela västerort."

Konsekvenser för Mälaren

Redovisade bedömningar för risken för påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt fokuserar främst på områdets dagvattenhantering. Den betydligt allvarligare risk som anläggande av energihamnen och fartygstrafiken innebär, i form av frisättande av ämnen från de extremt förorenade sedimenten som visat sig finnas i området, har inte bedömts. Det gör att risken för allvarliga konsekvenser för Mälaren som dricksvattentäkt synes kraftigt underskattad. Denna aspekt måste utredas och redovisas mycket noggrannare, inga tvivel får överhuvudtaget finnas om att samtliga delar av planerad verksamhet kan bedrivas, inklusive alla tänkbara olyckshändelser, utan att äventyra dricksvattenkvaliteten. Mälaren som naturresurs i form av dricksvattentäkt är av omistligt värde!

Buller

Bullerutredningen tar inte hänsyn till att Riddersviks naturområde i allra högsta grad utgör ett friluftsområde där låg ljudnivå utgör en särskild kvalitet. Riddersvik är ett synnerligen väl nyttjat rekreativsområde, vilket gäller under hela året och inte bara sommartid som samrådshandlingarna fokuserar på. Bedömningen att konsekvenserna för aspekten buller skulle bli små med risk för måttligt negativa är troligen underskattade eftersom bullersituationen i Riddersviksområdet förbisetts. Bullerutredningen behöver kompletteras med slutsatser kring bullersituationen i Riddersvik och ett eventuellt framtida miljötillstånd måste säkerställa att bullerriktlinjerna gällande friluftsområden innehålls vid maxfallet för såväl Kyrkhamn som för hela naturområdet kring Riddersvik, vid alla årstider.

Strandskydd

Texterna kring strandskyddet är bristfälliga på flera ställen:

- I MKB:ns sammanfattning anges att: "påverkan på strandskyddets syften bedöms inte påverkas negativt vid ett genomförande av planen". Möjligen kan detta påstående gälla MB 7 kap 13 § andra punkt, det är knappast korrekt för paragrafens första punkt.
- Under rekreation i MKB:n behandlas strandskyddet och här anges att "tillgången till strandområdet kommer därmed inte begränsas." Här förbises helt det faktum att den delen av

planområdet med störst värde för allemansrättslig tillgång till strandområden, nämligen Lövstabadet, helt ianspråkats i och med planerad verksamhet.

- Under samlad bedömning för aspekten ”Naturmiljö och ekosystemtjänster” är bedömningen av påverkan på strandskyddet inte korrekt gjord. Att blanda in helt andra aspekter som att det allmänna kommer att få fördelar i och med energiförsörjning är inte tillämpligt. Bedömningen av strandskyddsfrågan ska endast göras utifrån strandskyddets tvåsyften, och huruvida planerad verksamhet påverkar dessa, samt om särskilda skäl för dispens finns (vilket det korrekt bedöms finnas i detta fall).

Ovanstående brister behöver korrigeras och det faktum att planerad verksamhet motverkar strandskyddets ena syfte att ”trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden” måste redovisas korrekt.

Barnkonsekvenser

Att hävda att ett ersättningsbad sannolikt innebär en förbättring mot idag och att det är positivt ur ett barnperspektiv är för tidigt att göra. Detta går inte att bedöma förrän nytt bad är färdigutrett och beslutat. En avgörande faktor ur ett barns perspektiv är avståndet och möjligheten att ta sig till en målpunkt. Vi, liksom många andra barnfamiljer cyklar till stranden, om ersättningsbadet hamnar på hittills föreslagen plats blir det en betydligt längre sträcka från villastaden och dessutom med mindre cykelvänliga höjdförhållanden. Bullerpåverkan på Riddersviksområdet innebär en negativ påverkan ur barnperspektivet eftersom detta nyttjas av många barn. Detta gäller både barnfamiljer på fritiden men även barnomsorgen i närområdet.

AMS

Platsen är olämplig av flera skäl:

Lövsta är ett vackert och fridfullt naturområde, Stockholms kommuns tystaste plats med ett populärt bad.

Kraftvärmeverket kommer att innebära starkt ökad fartygstrafik i området. Sjöbotten lär vara hårt förorenad, så vad händer med vattnet när stora fartyg sätter bottenlammet i svall? Mälaren är ju Stockholms dricksvattentäkt!

Förslaget innebär också ökade transporter på den smala, redan hårt belastade, Lövstavägen. Dessutom gränsar den till mark som var

Riddersviks plantskola, där det finns planer på att bygga bostäder. Men vem skulle vilja bo där om vägen blir mer trafikerad än i dag?

Lövstabadet kommer behöva läggas ned om värmeverket byggs och de gamla husen på området är trevliga utflyktsmål i dag. Det vore så trist om området skulle bli förstört av en jättelik värmeanläggning! Bevara det för kommande generationer i stället.

AA och RB

Samma yttrande som Rädda Lövsta.

AK

Anser att boende i Järfälla kommun kommer också att påverkas negativt när Lövstabadet försvinner och undrar när alternativa placeringar till badplats och båtklubb presenteras, samt vad som händer med alla som har båtplats i Lövsta om staden inte hittar någon alternativ placering?

I plandokumentet nämns det att transporter till värmeverket kommer ske med fartyg och hur många fartyg i snitt per år, men inget om ifall fartygstrafiken kommer öka jämfört med fartygstrafiken till Hässelbyverket. Borde inte fartygstrafikens påverkan på området undersökas efter som det återgående hänvisas till transporter med fartyg i planunderlaget? Hur kommer fartygstrafiken gå genom Mälaren? Hur påverkas det kommande Lövstaverket av Mälarpjektet i Södertälje? Kommer byggmaterial transporteras på land eller per fartyg? Sker fartygstrafiken till Lövstaverket dygnet runt?

ASB

Personen menar att förslaget skulle påverka alla som bor här, unga som vuxna. Det kommer inte vara möjligt att bada på Lövstabadet så som personen gjort varenda sommar. Man kommer inte kunna åka skridskor eller gå på isen nere vid Riddersvik eftersom det kommer behöva gå båtlaster med sopor där som bryter upp isen. Man kommer inte kunna ta en promenad, en cykeltur eller fira midsommar i närheten utan att hela tiden påminnas om det värmekraftverk som ligger ett ögonkast bort. Men det skulle inte bara förstöra för människor, utan även vildliv och alla djur vars klimat och omgivning skulle förändras drastiskt. På våren finns möjlighet att sitta ensam i skogen bland vitsipporna och lyssna på fåglarna, och flera gånger har rådjur då kommit mig så nära som

några meter. Sådana här upplevelser förtjänar alla barn att få ha under sin uppväxt. Vädjar att inte ta bort denna möjlighet.

AB och GB

Anser att placeringen av ett stort kraftvärmeverk i Lövsta är olämpligt av följande skäl:

Skadligt för miljön

Både mark och vattenområdena är redan i dag starkt förorenade efter en nu nedlagd sopstation och avfallsförbränning. Dessutom finns idag en stor deponi. Vid samrådsmötet i Vällingby 2019-05-15 uppgav Stockholm Exergis representant att deponin är instabil. Detta kan betyda läckage ut i Mälaren.

Även om det finns teoretiska modeller för hur man ska kunna muddra i Mälaren, utan att giftiga bottensediment rörs upp och friläggs, anser vi att man inte kan lita på det i praktiken. (Var det meningen att t ex deponin skulle vara instabil). Här bör försiktighetsprincipen gälla. Norrvattens vattenverk Görvälnverket förser 630 000 invånare med dricksvatten. Placeringen innebär flera allvarliga risker, anser Norrvatten som driver vattenverket. Vi har lämnat ett yttrande och vi skriver att det är en olämplig placering av värmeverket, säger Helene Ejhed, miljöingenjör på Norrvatten.

Bland farorna som Norrvatten ser är att muddring i vattnet i Lövsta kan röra upp den svårt förorenade sjöbotten. Dessutom kan sjötrafik till det framtida värmeverket leda till ökad risk för olyckor. Kraftvärmeverket ska bland annat eldas med sopor, inhemska och importerade, mest från Norge enligt Stockholm Exergi. Dessa behandlas till det som kallas RDF (Refuse-derived fuel). Det finns ingen standard vad sådant bränsle innehåller, men i en skrift från Svenska miljöinstitutet IVL kan man se vad en mottagare har ställt för krav på RDF:

- Ska innehålla låga andelar icke-brännbara material
- Leverantören ska om möjligt sortera ut metaller
- Leverantören ska minimera innehåll av elektriskt avfall, kablar och PVC
- Inget avfall ska vara större än 30 cm i diameter
- Max 25 procent plast
- Max 50 procent papper/kartong
- Max 40 procent trä
- Max fyra procent metall
- Max fem procent inert material
- Max tio procent organiskt avfall

- Värmevärdet förväntas vara 11-17 MJ/kg. (Jämför Diesel som har effektivt värmevärde 42-46 MJ/kg, vår anmärkning, dvs 3-4 gånger effektivare)
- Max 40 procent fukt

I Naturskyddsföreningens tidning Sveriges natur protesterar företrädare för norska värmeåtervinningsindustrin mot onödiga utsläpp från lastbilstransporterna. Det är slagsmål om sopor skriver de. Norrmännen sorterar nu sämre. De som tar hand om osorterat avfall får bäst betalt. Och endast 20 procent av soporna blir askor, som måste tas om hand på något sätt. Bottenaskorna, som samlas i botten av pannan, används till exempel som fyllnadsmaterial. Askan som bildas av rökgaserna samlas in i skorstenen och kallas flygaska. I den askan samlas ofta giftiga ämnen, som är farliga för människor och djur om de släpps ut i naturen. De giftiga askorna exporteras tillbaka till Norge, där de deponeras i ett tidigare kalkbrott på ön Langøya i Oslofjorden. Kalken stabiliserar askorna. Vart askorna ska ta vägen när kalkbrottet är fullt om några år är det ingen som vet. Naturskyddsföreningens Bra Miljöval miljömärker inte fjärrvärme från avfallsbränning. Och trots att tekniken för att rena avgaserna hela tiden blir bättre leder sopeldningen till utsläpp av koldioxid och miljöfarliga ämnen. En ny rapport från naturvårdsverket visar att under 2018 ökade utsläppen av koldioxid mest från kraftvärmeverk; 10 %.

Vad kommer ut ur de tre skorstenarna vid förbränning av en sådan palett av olika ämnen? Finns risk för spridning av dioxiner och andra gifter t ex HCB (hexaklorobensen)? Kommer växthusgasen koldioxid att tas bort från rökgaserna (CCS-teknik) eller ska den förstärka klimathotet? Kan man kalla ett sådant RDF för fossilfritt eller ens förnybart?

Att koldioxid från biobränslen ska vara klimatneutrala ifrågasätts allt mer. Skogsindustrin lobbyar nu hårt för att mer skog borde avverkas för att rädda klimatet. I januari 2018 skrev dock cirka 800 forskare under ett öppet brev till EU där de varnade för att ytterligare förbränning av trä kan förvärra klimatkrisen genom ökade växthusgasutsläpp.

De som förespråkar ökad användning av skogsbiobränslen bortser från att förbränning av biobränslen också leder till snabba utsläpp av koldioxid som under de första 50–100 åren till och med kan ge högre koldioxidutsläpp än fossila bränslen. Kan vi i Sverige då vara koldioxidneutrala 2045? Eller som Anders Lindroth, professor emeritus i naturgeografi på Lunds universitet säger, biobränslen är

inte koldioxidneutrala utan kan tvärtom ge dubbelt så stora koldioxidutsläpp som de mest effektiva fossila bränslena. Besparingen kommer först över tid och är teoretisk.

Även båttrafiken och lastbilstrafiken bidrar med koldioxid och andra gifter, t.ex. kväveoxider och hälsoskadliga partiklar PM 2,5 och PM 10.

De stora propellrarna från båtarna river upp bottensediment och orsakar störande vibrationer, även på land.

Fastlåsning i internationell avfallshandel

I Stockholm Exergis information står att skogsråvara och sekundära energiråvaror ska användas och vid informationsträffen fick vi veta att det handlar om finfördelade och sorterade sopor, RDF. I Sverige där vi har välutbyggd fjärrvärme är det konkurrens om sopor och import blir nödvändig. Det låter märkligt att förbränningen planeras för import av sopor, som ska fraktas från Norge, kanske även från England och Irland med båt. Det ger utsläpp av koldioxid och minskar vår självförsörjningsgrad. Avfall är dessutom en resurs som bör återvinnas så mycket som möjligt. Enligt EU:s avfallshierarki ska avfall först och främst förebyggas. Plast som idag inte kan återvinnas borde sparas för att möjliggöra framtida återvinning. ”Det långsiktiga målet är en cirkulär ekonomi där avfall i princip inte uppstår och resurser behålls i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återförs till naturens eget kretslopp.” [5]. Men när avfall blir handelsvara finns mindre skäl för människor och länder att minimera avfall.

Framtiden

Vad händer om 10, 20, 30, 40 år? Ingen vet. Med ett stort centraliserat kraftvärmeverk med fjärrvärmeledningar är vi beroende av att bränsletillförseln fungerar. Därmed är vi ganska fastlåsta. Kommer vi att behöva lika mycket energi efter energieffektivisering? Vad betyder den förväntade boomen av solceller? Vad kan flera decentraliserade vatten/berg-värmepumpar bidra med? Priset på energin kommer helt att dikteras av ägarna av kraftvärmeverk som har energileveransen i sina händer. Fjärrvärme minskar incitament för satsning på energisnåla hus, solceller och olika värmeväxlare.

För att motverka den hotande uppvärmningen på jorden måste koldioxidhalten ner. Ett effektivt sätt att minska på den växthusdrivande gasen är att skattebelägga den. Detta skapar

konflikter. Ett aktiebolags syfte är att ge avkastning till ägarna och klimatkrisen kräver ett noll-utsläpp 1945.

Angående skatter säger Stockholm Exergis VD Anders Egelrud att Stockholm Exergis samlade elbalans försämras med cirka 500 GWh. Detta motsvarar hela Lövstaverkets årsproduktion av el. Valet verkar stå mellan aktiebolags konkurrenskraft och jordens fatala uppvärmning.

Livscykelanalys, LCA

För att kunna göra en övergripande bedömning av miljöpåverkan av anläggningen borde en LCA göras. Då måste man försöka skapa en helhetsbild av hur stor den totala miljöpåverkan är under anläggningens livscykel, från råvaruutvinning, via tillverkningsprocesser och användning till avfallshantering, inklusive alla transporter och energiåtgång i mellanleden. (Här ska naturligtvis effekterna av bränsletillverkning (RDF), fjärrvärmeledningar, elledning, båttrafik och last bilstrafik ingå). De miljöeffektkategorier som ska beaktas är:

- 1) växthuseffekt (Global Warming Potential),
- 2) övergödningspotential (Eutrophication Potential),
- 3) försurningspotential (Acidification Potential),
- 4) bildning av fotokemiska oxidanter (Photochemical Oxidant Creation Potential),
- 5) ozonlagerutarmning (Ozone layer depletion),
- 6) hälsoeffekter och partiklar (PM_{2,5} och PM₁₀).

Rekreationsområden

Områdena omkring det planerade kraftvärmeverket är populära friluftsområden. Här finns Lövstabadet som under sommaren besöks av många människor. Under vintern, när isarna bär, åker många skridskor. Kommer isrännor för båtarna att hindra skridskoåkare att ta sig fram i norr/sydlig riktning? Kommer kylvattenutsläpp i Mälaren att förändra vattenkvaliteten och isarnas bärighet?

Sammanfattning

Det planerade kraftvärmeverket planeras ligga inom Östra Mälarens Vattenskyddsområde. Att i ett sådant läge börja muddra i den giftiga sjöbotten och tillåta båttrafik (3 båtar per dag) med bränsle till kraftverket verkar inte förnuftigt. Här bör försiktighetsprincipen gälla. Det är 630000 människor som får sitt dricksvatten från Norrvattens vatten vid Görvälnverket. Olyckor kan få enormt stora konsekvenser.

Osäkerhet vad som händer med den instabila deponin vid t.ex. vibrationer från muddring och båtpropellrar. Blir det mera läckage ut i Mälaren? Att satsa på långväga transporter av avfall verkar helt fel och både transporter och eldning ger förstärkt växthusgaseffekt. Är detta något framtida energiförsörjning ska bygga på. Kan koldioxidneutrala målet nås till 2045?

Ingen värme- och elproduktion sker under sommaren (ca 3 månader). Den förväntade elbilsboomen innebär att el behövs hela tiden, kanske mer under sommaren än under andra årstider. Hur hanteras denna obalans?

Friluft och rekreationsområdet mycket värdefullt. Lövsabadet och isarna.

Ett av de större miljöproblemen är risken att vattenkvaliteten riskeras, dels genom muddringen och dels genom olycksrisken med båtar som passerar nära Norrvattens vattenintag.

Ur ett hållbarhetsperspektiv, dvs. där man ser projektet ur ekologisk, ekonomisk och social synvinkel, är en nybyggnation av ett kraftvärmeverk i Lövsta ett dåligt alternativ.

ACS

Personen motsätter sig förslaget då det kommer att påverka dricksvattentäkten eftersom det ligger mycket giftigt avfall i vattnet vid Lövsta och att det inte kan garanteras att avfallet läcker ut i vattnet. Miljömässigt verkar hela planen helt otidsenlig dels med tanke på miljögifter och vad händer med sjön och stränder när fartygen åker där.

AS

Ur miljösynpunkt är förslaget en dålig idé ur alla tänkbara perspektiv. Att ta bort en populär badplats övergår mitt förstånd och det förslag som ligger som ersättning är mindre. Dessutom med transporter på vatten där det tas dricksvatten (dessa fartyg är inte de mest miljövänliga heller) och långtradare på vägarna. Privatpersonen kräver att denna satsning omgående läggs ned till förmån för en framtidssäkrad klimatneutral lösning med förnyelsebar energi och som inte bidrar till försämrad livskvalitet för boende, miljöförstörning och klimatpåverkan.

AH

Privatperson undrar vad som händer om dricksvattnet blir förgiftat, driftstopp på verket, varför byggnaden är stor och verkets ägandeskap. Personen föreslår att bygga ut det kraftverk som finns i Hässelby Stand.

Riddersvik bebyggas med bostäder (5 våningshus) ett stenkast från kraftverket. De som bestämmer kommer att förstöra Riddersvik som är en oas för boende i området, grönska och hästhagar och en mycket fin kulturbyggd. Alla som bestämmer måste tänka om och inte ha storhetsvansinne.

BR

Privatperson protesterar mot förslaget för att det kommer att förstöra omgivningen helt med sin förskräckligt jättestora höga byggnad på 68 m och tillika skorsten på 102 m.

Förslaget riskerar dricksvattnet i Mälaren, medför ett större antal lastbilar med aska per dag på redan trånga vägar, tar bort Lövstabadet och båthamnen utan godtagbar ersättning, att förstöra det tidigare orörda rekreationsområdet i Kyrkhamn och blivande bostadsägare i Riddersviksområdet kommer få sina planerade bostäder att sjunka i värde.

BF

Privatpersonen instämmer i de synpunkter som föreningen Rädda Lövsta framfört och anför därutöver följande synpunkter:

- I de alternativ som övervägts saknas miljöaspekterna varför det inte går att avgöra vilket alternativ som är det från helhetssynpunkt bästa.
- Med hänsyn till att vindfrekvensen till nära hälften är sydliga till västliga uppstår vinddrivna ytströmmar upp mot vattenverket vid Görveln. Därmed kan det finnas risk att uppgrumlade kolloider/nanopartiklar från muddring och båttrafik kan nå råvattenintaget och störa vattenproduktionen. Detta bör klarläggas.
- Det saknas redovisning av riskerna för vilka risker för driftsstörningar som kan finnas och den miljöpåverkan som sådana kan medföra.
- Vibrationer som kan uppstå under byggskedet och vid senare drift i hamnverksamheten och av båttrafiken bör klarläggas och i vilken utsträckning de kan påverka stabilitet och medföra rasrisker.

BR och AY

Personerna anser att anläggningen är jättestort och fult och kommer förfula inte bara naturreservatet Kyrkhamn utan också utsikten från både Riddersvik och fornborgen Gåseborg. Lövstabadet kommer att försvinna. För att inte tala om vad alla transporter till och från anläggningen innebär för området. Inte blir det någon lugn oas som nu, vilken man idag säger är den tystaste platsen i Stockholm.

Kommer nya ledningar behöva dras från Lövsta till husen i Hässelby Strand/Hässelby gård?

Det mest oroande är att kraftvärmeverket kommer att ligga nära vattenverket i Görväln, är detta bygge värt riskerna att förstöra dricksvattnet för Stockholmsborna?

BN

Är emot byggandet av det planerade kraftvärmeverket i Lövsta. Området används mycket för rekreation. Privatpersonen är orolig för vad verket skulle innebära för miljön, och hur det kommer att påverka både människor och djur i området. Naturreservatet skulle bli betydligt mindre och Lövstabadet försvinner helt.

Förslaget innebär ökade utsläpp i vattnet och i luften, ökad trafik till platsen som innebär än mer utsläpp och buller, bygget riskerar att röra upp miljöfarliga sediment och förstöra badmöjligheter och dricksvattentäkter.

Nog måste det finnas lämpligare platser att belägga ett nytt värmeverk längre bort från bostadsområden och där man inte riskerar röra upp en massa miljöfarliga sediment?

BS

Stödjer i huvudsak förslaget att bygga ett nytt kraftvärmeverk för förnybart bränsle, att placeringen av själva kraftvärmeverket är rätt med tanke på att marken uppenbarligen redan är alltför förorenad för att kunna användas till t.ex. bostäder och att bränslet transporteras till verket med fartyg.

Däremot tycker medborgaren att placeringen av hamnanläggningen är olycklig då både Lövstabadet och båtklubben kommer att försvinna, och föreslår att hamnanläggningen i stället byggs längre söderut utmed stranden så att badet och båtklubben kan vara kvar.

BE

Medborgaren anser det är en dålig idé att bygga ett kraftvärmeverk vid Lövsta med tanke på befintliga föroreningar och risker på dricksvattentäkten. Satsa i stället på att bygga nytt vid Värtan.

BJ

Protesterar kraftigt mot förslaget om ny hamn till det föreslagna kraftverket i Lövsta och att staden slutar förstöra Stockholms kvarvarande friluftsområden.. Den planerade hamnen kommer att förstöra det mycket värdefulla rekreationsområdet Kyrkhamn och medborgaren ställer sig frågande till hur tystnaden behålls om det blir en bullrig hamn med transportband alldeles intill.

Nedanstående citat är från Stockholmsstads egen hemsida:

"Kyrkhamn är ett av de tystaste områdena i Stockholms stad. Större vägar ligger förhållandevis långt borta och flygtrafik eller andra störningar är i de flesta fall begränsade, men sommartid kan en del båttrafik förekomma."

Medborgaren föreslår att hamnen placeras på andra sidan kraftverket, eller att kraftverket flyttar till annan plats. Dessutom att staden uppfyller löftet om att göra Kyrkhamn till ett naturreservat, inkl badet och båthamnen.

CH

Medborgaren föreslår att befintliga anläggningar tex i Värtahamnen byggs ut istället och är starkt emot förslaget då värmeverket kommer:

- förbränna sopor vilket är helt oacceptabelt med tanke på luft- och miljö
- att ligga mycket nära tätbebyggt område
- att förstöra unikt naturområde och det är fruktansvärt att man från staden ens funderar på att förstöra såväl naturområde som vattenlinje med ett stort kraftvärmeverk
- innebära att båtklubb och bad förstörs
- innebär att vattenkvaliteten i Mälaren kommer att försämrats
- innebär att trafiken med bl.a. sopor kommer öka betydligt och denna trafik påverkar såväl boende som luftkvaliteten i området.

CO

Medborgaren emotsätter mig planförslaget i sin helhet, är orolig över planerat värmekraftverk eftersom placeringen innebär flera allvarliga risker och vill att projektet flyttas till en lämpligare plats.

Lövsta ligger nära vattentäkt och uppförandet av värmekraftverket skulle riskera att dricksvattnet förorenas. Sjöbotten utanför den gamla soptippen är svårt förorenad av tungmetaller och miljögifter, föroreningar som ligger lagrade i bottensedimentet. Muddring i vattnet kan röra upp den svårt förorenade sjöbotten. Detta skulle vara en fara för hundratusentals personer som har sitt dricksvatten från detta område av Mälaren.

Riskerna för ett förorenat dricksvatten är flera; uppgrumling av botten vid själva bygget och i driftsskedet med ökande fartygstransporter som kan innebära grumling och grundstötningar så att petroleumprodukter kan läcka ut. Dessutom kan sjötrafik till det framtida värmeverket leda till ökad risk för olyckor. Det planerade värmekraftverkets lokalisering skulle innebära stora negativa konsekvenser för naturvärden, kulturvärden, Lövstabadet, rekreation och friluftsliv i området.

CR

Samtycker till Rädda Lövstas yttrande och framför ytterligare synpunkter. Den livskvalitet och närmiljö med natur och friluftsområden som värdesätts mest av allt kommer försvinna. Många kommer att ha kraftvärmeverket nära sin bostad. Att det i marken och i vattnet, ligger gifter av alla de slag som när man nu ska börja röra i dem kommer börja läcka ut gifter i vårt dricksvatten och i vårt närområde.

Hur bra är det med bårtransporter som kan skeppa importerade sopor som sedan eldas och avger farlig aska? Sthlm Exergi nämner att minst 1 tung långtradare i timmen ska transportera bort den farliga askan, rakt igenom våra bostadsområden på Lövstavägen. Boenden längst ut i Stockholms kommun, förväntas acceptera detta. Detta påverkar HELA Hässelby Villastad.

På samrådet fanns inga folkvalda representerade, "Politikerna behöver inte delta på samråden". Ni kunde inte ens visa upp er på samrådet för att ta del av vår oro, våra frågor och vår förtvivlan över att vår närmiljö ska slaktas. Hur kan ni sitta och bestämma att det här får ske utan att ens ha minsta kontakt med era väljare? Varför får Bromma behålla sina grönområden? Judarnskogen, Solvik, Ålsten... det är fortfarande orört. I innerstan har man fina välhållna parker dit folk kan gå och ha picknick och umgås. Men ute i Hässelby behöver vi tydligen inte sånt. Här ska man bygga hus överallt istället. Helst flerfamiljshus så att många får plats att bo, men ingenstans att vara.

Stockholm Exergi säger att de har tittat på olika alternativ men att Lövsta är det bästa stället för ett kraftvärmeverk. Bästa för vem? För invånarna i innerstan så att ni kan uppfylla era mål om ett koldioxidfritt Stockholm 2040? Gäller det bara innerstan? Det finns i dagens läge inte någon officiell redovisning att någon sådan utredning gjorts på ett seriöst sätt.

CW

Hänsyn till miljön har utvecklats under det senaste århundradet och i ökad takt de senaste decennierna. Dessvärre tillhör området i Lövsta de värst drabbade i Sverige m. a. p. giftkontaminering under lång tid (mer än 120 år). Påverkan på miljön klingar succesivt av i och med att gifterna som dumpats får vara ifred. Successivt omvandlas de till nya föreningar, dels lakas de ur och dels begravs de i sedimenten.

Det går inte att på ett kontrollerat sätt röra om i denna giftgrav i fjärd och mark och delvis försök lägga ”locket på” och delvis försöka transportera bort. Deponiområdet är geografiskt utbredd på åtskilliga hektar. Fjärden utanför bubblar av metangas och har mer än 40 meter till botten och 90 meter till berggrunden. Etableringsprojektet av hamnen är förenat med risker för en miljöbedrövelse till. Nästa generation ska inte behöva säga ”Hur kunde man?”

Båttrafikens omfattning blir hög och kostnaderna för transport på sjön är låga delvis på grund av att inom transportsektorn på sjön är reglerna till stora delar omoderna och öppna för tolkningar inte minst i ett internationellt perspektiv. Ronja och Jehander som trafikerar Lövstafjärden i nuläget är tydliga exempel på lågt utvecklade och omoderna farkoster. Placeringen i Lövsta som är geografiskt så långt in i kommunen man överhuvudtaget kan komma medför risker med mänskliga faktorns misstag på promillenivå.

Privatpersonen befarar att storleken på båtar kommer att öka då projektplanering föregår gällande Södertäljeslussens expansion och muddring och ökat djupgående i anknytande farleder.

1. Kommer det att bli större än 125 meter långa fartyg?
2. Vill veta exakt vilken storlek, tonnage, propellerturbulens som kommer att användas?
3. Vilka rederier kommer att köra sträckan? Vilken flaggning har dessa rederier? (Onykterhet på sjön i denna bransch är dessvärre inget man kan bortse ifrån. Ni har bättre statistik över detta än jag men det kan ha katastrofala miljöeffekter

om olja och andra miljöfarligaämnen hamnar i vår dricksvattentäkt och känsliga naturmiljö, Mälaren. Senaste grundstötning var i höstas då en transport i anslutning till Hässelbyverket gick på grund vid Hässelbyholme och som jag förstår var kaptenen onykt. Kommer ni att ha någon beredskap över detta? Alkolås? Nykterhetstest? Vem är ansvarig? Var och när kommer dessa kontroller i så fall att ske?

4. Beträffande kondensatvattnet framgår det i "Underlag för samråd" punkten 6.2 från Stockholm Exergi att man vill vara "extra försiktig" och inte riskera Mälaren utan skicka det till Saltsjön. Denna risk avser drift och kontinuerlig utsatthet som också alla båttransporter kommer utgöra. Kontinuerligt riskeras bottenskred kunna utlösas, kontinuerligt kommer propellerturbulens kunna väck gömt bottensediment till liv. Kontinuerligt kommer båtar med olja (10 000 ton per år) skeppas i Mälarens sund. Kommer också askan transporteras med båt? Hur många ton och transporter per år? Vad innehåller askan för ämnen som kan skada Mälaren vid olycka? är transporten av kondensatvattnet inräknat i dessa 300 skepp eller kommer det ytterligare transporter? Hur ska det lösas? Vad finns det för gift i kondensatvattnet?
5. Vindens påverkan vid framförallt sydlig riktning. Många sjömil med öppet vatten. Kraftfulla manövrar för att komma rätt och korrigera kurs och driv. Kommer alla båtar att vara utrustade med schottelpropeller eller liknande utrustning?
6. Kommer båtar få vänta på sin tur? Var och hur i så fall? Väntplats för båttrafiken var kommer den att lokaliseras?
7. Hur påverkar vibrationer miljön från maskin och propellrar? Vibrationerna från propellrarna kan sannolikt utlösa skred i sprängstensvallen och deponierna. Hur kommer ni att ställa krav på att båtarna har en acceptabel turbulens och manövrerings kapacitet?
8. Hur på verkar den undanträngda massan när båtarna är stora? Hävningar i viken som dränerar ut gifterna? Om man utgår ifrån exemplet Ronja, så har hon en dödvikt (DWT) på 2377 ton. DWT anger ett fartygs totala lastförmåga, d.v.s. "last, bränsle, förråd, besättning och passagerare som ett fartyg förmår bära när det lastats ned till lägsta tillåtna fribord" (Wikipedia). Men DWT omfattar inte skrovets eller maskineriets vikt. Om man antar att skrov och maskineri väger 500 – 1000 ton så skulle Ronja ha ett displacement på 2900 – 3400 ton, vilket i sin tur skulle innebära att en vattenmassa på 2900 – 3400m³ skulle pressas framåt, nedåt

och åt sidorna vid tillägningsmanövrar. Det finns en risk att så stora vattenmängder dels skulle kunna pressas in i marken vid stranden och dels kunna utlösa skred. Kan nya undervattenskred utlösas utanför deponin p g a båtarnas rörelse i området? Eftersom det var just här Industridestillation AB hade sin verksamhet anser vi att det finns en risk att inträngande vatten skulle kunna laka ur gifter som finns kvar i marken och föra dem ut i Mälaren. Hur mycket turbulens bildas och vad kommer slammas upp? Grumligt vatten med gifter i?

9. Är placeringen av fjärrvärmeanläggningen klok i och med att man åker i Mälaren till yttersta utposten i kommunen och därmed optimerar trafikdistansten? Vilka färleder kommer att användas? Vill ha en karta.
10. Vilken typ av bränsle kommer att användas.? Hur mycket miljöfarligt utsläpp kommer varje båt att bidra med. CO₂, svavel, kväveföreningar, partiklar mm. Hur ser den sammanlagda miljöbelastningen ut för båttransporterna? Vem, var och när utförs kontrollerna?
11. Hur får man garanti att barlastvatten ej pumpas ut i Mälaren? Vem utför kontroller. Var och när utförs kontrollen?
12. Vilken bottenfärg kommer fartygen att använda? Vem utför kontroller. Var och när utförs kontrollen?
13. Det framgår av samrådsunderlaget att import från andra länder kommer att ske. Hur eliminerar man risken att man inte sprider invasiva arter. Fartygstrafiken kommer ju att öka? Kan få katastrofala och helt okontrollerade konsekvenser på miljö och djurliv. Mälaren är ett känsligt ekosystem. Det framgår av samverkansprotokollet att de minst 300 fartygstransporterna kommer från skogsbruk i norden, östersjöregionen samt från mer avlägsna områden! Vilka avlägsna områden omfattas av planerna och i vilken omfattning? Den 1 januari 2019 trädde en svensk förordning om Invasiva främmande arter i kraft. Denna förordning innehåller bestämmelser om Invasiva främmande arter och kompletterar EU parlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva arter. SFS 2018:1939 samt EU nr 1143/2014. Hur hanterar ni förordningen?
14. Det framkommer även i ert samrådsunderlag att man kommer att emballera RT balarna med plast? Plast är problematiskt. Hur sker hanteringen av plasten? Förbränning?

15. Vilka tider på dygnet kommer dessa fartygstransporter att ske? Tidtabell?
16. Har förstått att det finns planer på att muddra och ta upp giftet. Är det möjligt att muddra i vatten och inte röra upp gifterna i vattnet? Beskriv hur detta ska gå till.

I egenskap av konsument av Mälarens dricksvatten och sommarbadare kräver personen tydliga och utförliga svar på samtliga frågor. Anser att förnuftiga myndigheter och politiker borde utreda en mer och bättre plats (för skattebetalarnas slantar) än denna för ett stort kraftvärmeverk med en jätteskorsten och giftigt kondensatsvatten, giftig aska m.m. på en giftgrav i Lövsta naturområde med transporter av minst 300 stora skepp långt in i Mälaren. Har detta gjorts?

DN och MS

Det vore lämpligare att placera kraftvärmeverket i ett redan exploaterat område. En lokalisering i Lövsta skulle medföra att betydande naturvärden går förlorade samtidigt som potentiellt allvarliga miljökonsekvenser kan realiseras, inte minst av sjötransporterna på dricksvattentäkten. Det är därför synnerligen anmärkningsvärt att de två deponierna på sjöbotten lagts utanför planområdet i vad synes vara ett försök att kringgå kravet att genomföra en fullständig konsekvensanalys. Detta anser personerna är djupt oansvarigt och otillbörligt, gränsande till tjänstefel! Behovet av en konsekvensanalys är ovillkorligt och avsaknaden kan leda till omfattande skador på miljö och människors hälsa.

Utöver detta ser vi en förlust av Tempeluddens och Kyrkhamns höga natur- och kulturmiljövärden, det sistnämnda ett av stadens tystaste områden; en utmärkelse som sannolikt inte kommer att kvarstå om Lövstaverket realiseras. Det rimmar dessutom illa med den upprustning av Engelska parken, vari Tempeludden ingår, som utgör en av satsningarna vid uppförandet av bostadsområdet i anknytning till Riddersvik. Vi kan inte se att något av detta beaktats i sin fulla omfattning och en mer fullständig konsekvensanalys även i detta avseende behöver genomföras. Bedömningen av Lövstavägens tillräckliga kapacitet verkar inte ta hänsyn till den tillkommande bostadsbebyggelsen i Riddersvik. Om inte detta beaktas riskerar bedömningen om tillräckligheten vara synnerligen missvisande. De alternativa placeringar som presenterats är så otillräckligt analyserade att de närmast får karaktären av formkrav, varför något ställningstagande för Lövsta inte låter sig göras på basis av det redovisade underlaget. Vi emotser en mer komplett redovisning av alternativa placeringar och alternativa utbyggnad(-

er) av befintliga etablerade kraftvärmeverk, inklusive den nuvarande anläggningen i Hässelby strand.

DG och MG

Privatpersonerna instämmer i de synpunkter som föreningen Rädda Lövsta framfört.

DS

Att bo i stan har klara fördelar vad det gäller restider, tillgänglighet till kulturaktiviteter, möjligheter att leva klimatsmart utan bil osv. Personen lyfter att hen ville ge sina barn ett liv närmare naturen och valde därför för 12 år sedan att flytta ut till en villa i Hässelby. Att det blev just Hässelby kommer sig av närheten till naturen, den orörda naturen.

Det värmeverk som planeras i Lövsta skulle förändra allt detta på ett så dramatiskt sätt att det knappast går att överskatta. Känslan av närhet till naturen skulle vara som borblåst, då man mitt i denna orörda natur skulle stöta på gigantiska byggnader med monstruöst höga skorstenar, transportband och enorm ny hamn. Denna byggnad skulle också att synas från stora delar av Hässelby och de som bor här skulle bli tvungna att förhålla sig till den oavsett varifrån i stadsdelen de än befinner sig.

Tystanden och stillheten skulle också att vara ett minne blott. Visst låter det lite från Återvinnings Centralen idag, men är en ljum bris i förhållande till hur det skulle låta framför allt vintertid vid ett värmeverk.

Att sedan stranden skulle försvinna och att man förmodligen inte längre kommer att kunna nyttja Mälarens is till långfärdsskridskor är bara toppen på ett isberg. Personen påpekar att hen vet att man har planer på att ”flytta stranden till en plats nära gränsen till Järfälla”, men undrar om den som har tagit fram det förslaget verkligen har varit på den föreslagna platsen. Personen är väldigt tveksam till att det går att få till en strand liknande dagens på denna nya plats.

Visst behöver vi framtidssäkra vår energiproduktion, säkert också med en ny generation av värmeverk, men vore det då inte bättre att göra det på en plats som har en befintlig hamn till vilken det gick att transportera sopor med tåg och fartyg. En plats längre ifrån orörd natur.

EA

Emotsätter sig planen för Lövstaverket i sin helhet. Bakgrunden till detta är att området har en stor betydelse för friluftsliv och rekreation för den stora mängden medborgare som bor i närområdet. Personen förstår inte hur man ens kan komma på idén att göra så stora förändringar av ett områdes miljö. Att bygga Lövstaverket skulle påverka otroligt många boende som INTE valt att bosätta sig bredvid en industri. Personen blir upprörd över hur lättvindigt man verkar se på att omvandla en naturskön plats, där generationer möts i olika friluftaktiviteter, till en industri som kommer sätta en död prägel området och inte vara en vacker syn på långt håll.

EG

Privatpersonen anser att Stockholm Exergi ska ta fram alternativa placeringar. Det måste finnas en bättre plats att lägga värmeket på alternativt låta det vara kvar på nuvarande plats. Protesterar därför mot förslaget att placera ett värmeverk i Lövsta för att:

- Riskerar att få problem med dricksvattnet i Mälaren.
- Förstöra miljön då det blir granne med ett fantastiskt naturreservat. Att förstöra ett område som idag är relativt oexploaterat är direkt olämpligt.
- Det är bättre att flytta till t e x Värtahamnen alternativt låta det ligga kvar i Hässelby med utbyggnad vilket enligt chefer på värmeverket skulle vara fullt möjligt.
- Förstöra ett rekreativsområde som används av många olika personer för promenader, löpturer, ridturer mm.
- Förstöra ett av de tystaste områdena i Stockholm med mer bil och båttrafik. Redan idag är biltrafiken längs vägarna in till Stockholm mycket hög och det finns inte utrymme för mer trafik samtidigt som man bygger ut områden i närheten och diskuterar en avstängning av gröna linjen då den behöver repareras.
- Förstöra en mycket välbesökt badplats och en båthamn som används av många.

EB

Längs hela vägen från Lövsta till Kyrkhamn står bilar parkerade. Det är framförallt ungdomar som åkt ner för att sitta på klipporna, bada och grilla. Ingen av dem hade hört talas om planerna på värmeverket. De har inte för vana att gå in på biblioteket och läsa dokumentation från Stadsbyggnadskontoret. De vet inte ens vad det är. Men det var inget tvivel om att de blev engagerade när de fick höra att badet, fotbollsängarna, båthamnen, vägen ut till Kyrkhamn - att allt skulle försvinna till förmån för Stockholms största värmeverk.

På informationsmötet i Vällingby för några veckor sedan kändes det fördjävligt när en person i informationspanelen sa att man måste räkna med sånt här när man bor i en storstad. Det känns uppenbart att ni som utrett värmeverket inte tillbringat särskilt mycket tid härute. Ni kan inte ha sett hur folk lever här, inte pratat med någon om vad det är för liv vi valt. Ni ägnar inte en enda reflektion över det sociala liv och den livskvalitet som ni raserar med era resonemang om storskaliga energiprojekt. Allt utredningsmaterial saknar förankring i människans väl och ve och absolut inga hänsyn till den yngre generationen.

Härute finns inte ett kulturutbud som inne i stan, men ungdomarna gör annat - inte på gator och torg, men i naturen. Det är deras framtid ni struntar i.

Hässelby är ett av de områden i Stockholm där integrationen funkat som bäst. En av förutsättningarna är att det finns miljöer för möten och interaktion. Midsommarfirandet och valborg i Riddersvik är mycket välbesökta, så även Kyrkhamns höstfest, koloniträdgårdarnas marknader, Riddersviks julmarknad och Riddersviks vänners olika arrangemang. Hela den miljön slås sönder av värmeverket. Ska vi fira midsommar med ett värmeverk mitt framför näsan? Vet ni ens var vi brukar hålla hus? Integration är mer än en valfråga. Det behövs goda praktiska exempel. Ni äventyrar vårt.

Hässelby har länge varit ett område för fritid och rekreation. I en tid när allt fler lider av psykisk ohälsa, hur kan ni då värdera rogivande miljöer i stadens närmiljö så lite? Har ni tänkt på att isarna längs med stränderna hela vägen in till stan förstörs av båttransporterna. Vikingarännen brukar gå förbi här. Vintertid är isarna utanför Hässelby proppfulla med folk. Räknas inte värdet av det?

Att äventyra vattenkvaliteten genom att utsätta gamla Lövstatippen för så stora byggen och vibrationer är helt obegripligt - inte bara med tanke på dricksvattnet för hela stan, utan med tanke på alla som simmar, fiskar, badar och lever båtliv härute.

När vi nu ska bygga mer - förbifarten kommer att dra mer bebyggelse och dessutom ska Riddersvik bebyggas med 600 nya bostäder - bara några hundra meter från det tänka värmeverket. Hur ska vi leva härute? Ni kan inte belasta miljön med fler människor och samtidigt ta bort så viktiga värden för rekreation.

Ni talar bara om att återvinningsstationen ska bli kvar, men vad med fotbollsplanerna, ridpaddocken, golfbanan, bilbanan, skidspåren - vi talar om ett mycket väl utnyttjat område fritidsmässigt. Hässelby har också lång tradition av odlingshistoria och här finns många kolonilotter i området med mycket välskötta grödor. Många odlar i sina trädgårdar och att inte värna om denna stadsnära odling, utan istället låta miljöföreningar i luft och vatten äventyra möjlig framtida självhushållning ligger inte alls i tiden.

Inte heller att satsa på båttrafik. Varför inte järnväg? Infrastrukturen med vägar är redan överbelastad här, att lägga till ytterligare tunga transporter är inte vettigt.

Kulturmiljön är viktig med allt från drottning Kristinas gamla jaktmarker till Pelle Holmebergs svampskola. I Kyrkhamn ligger gamla arbetarbostäder och en gammal folkskola där det huserar diverse kulturaktiviteter och cafeet nere vid badet fungerar som galleri och kurslokal. Det pågår många spännande aktiviteter i området - var vänlig besök dem och inventera beståndet.

Djur-och fågellivet kommer att påverkas. Här finns ugglor och domherrar, till och med lodjur ibland.

I en tid av allt fler terrorattentat och sabotage - är det vettigt att samla så mycket energiförsörjning på ett ställe? Gör om kolkraftverket i Värtan till sopförbränning och detsamma med Hässelby strand.

Härute skulle man kunna göra en storskalig solcellsanläggning på den gamla soptippen!

EH

Privatpersonen emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiseras kommer Lövestabadet, att behöva läggas ned. Verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

EE ochJE

Samrådsmötet visade klart och tydligt vilken okunskap stadens tjänstemän uppvisade. Det stod nog ganska så klart att de inte varit på stället för att studera platsen för denna byggnation.

Området används sommartid för bad och rekreation. De som inte har tillgång till sommarstugor och eventuella utlandsresor kommer hit vuxna och barnfamiljer samt ungdomar. Och nu har staden beslutat att de inte längre ska få tillgång till denna härliga plats. Är det för att det ligger i ett område där det inte finns en kapitalstark population? Ser detta som en klassfråga. Nu ska man mota ut medborgarna till en plats längre ut som inte har det omfång som Lövsabadet har. Många frågor väcktes på mötet och svar uteblev...

Personerna vill ha svar på om staden kan garantera följande saker:

- De containerfartyg som kommer att trafikera Mälaren, vilka utsläpp kommer detta att medföra?
- Mälaren är vår vattenresurs där vi hämtar vårt dricksvatten, vad händer när dessa fartyg rör upp det bottenslam som bevisligen finns där. Vilka gifter kommer att frigöras?
- Man berättade också om att lastbilar ska transportera avfallet bort från Lövsta, man sa att en bil i timmen kommer att köra därifrån. Det låter som ett önsketänkande! Är våra vägar byggda för detta, den infrastruktur som finns idag är undermålig med långa köer som följd. Transport på landsväg är väl inte ett miljövänligt alternativ.
- De utsläpp som senare, om denna koloss byggs kommer att förpesta en hel byggd. Där liknande verk finns så sprider dom en anskrämlig lukt plus att en massa flugor kommer att finnas.
- Att bränna sopor är en föråldrad teknik, lär av utvecklingen och tillvara på förnybar energi. Är det verkligen så att vi behöver energi i den omfattning som staden och företagen försöker att skrämma oss med.

Personerna kräver att projektet läggs ner, eftersom det handlar om medborgarnas välmående och rättighet till en bra miljö.

GB

Det planerade värmeverket kommer att sätta stopp för boendes båt- och friluftsliv samt naturupplevelse. Ingen normal människa kommer att vilja vara friluftaktiv i skuggan av den grå koloss som föreslås. Estetiskt motbudande, helt annan ljudnivå (både från verket, fartygen och långtradarna), kanske ohälsosamt utsläpp?

Dessutom miljöaspekten under byggnationen med byggtrafik, mudderverk som river upp gifter samt senare med lastfartygens strömmar.

Hur kan man locka med "attraktiva" bostäder i Riddersvik när mycket av det "attraktiva" kommer att förstöras av värmeverket? Stora miljö- och kulturhistoriska värden äventyras när man anlägger en så dominerande byggnad mitt i naturen och nära planerade naturreservat.

Hur ska man kunna behålla reservatet och samtidigt bygga en jämförbar badplats någon annan stans och var ska den ligga?

GS

Personen protesterar starkt mot det planerade värmeverket. Intentionen från riksdagen är ju att allt fossilbart bränsle skall vara ett minne blott om ca 20 år. Såsom framgick vid mötet, skall också stora bilar transportera bort askan och detta kommer att ske 1 ggr/tim. Det bör då innebära stora förstärkningsarbeten på de befintliga vägarna eller att bygga nya? Det skall också byggas 600 nya bostäder runt Riddersviks gård? Ett oerhört slöseri med pengar; dessutom hur skall själva muddringen säkerställas med hänsyn till dricksvattentäkten? Platsen är också ett naturreservat.

HB och TJ

Personerna anser det skrämmande att någon ens förespråkar att bygga ett kraftvärmeverk på en plats som kommer att äventyra dricksvattenförsörjningen för ca 2 miljoner människor. Lövstaområdet kryllar av delvis övertäckta miljögifter som långsamt läcker ut i omgivningen. För att ta ett exempel så har vattenverken i Görväln och Lovö redan idag exempelvis ”tydliga föroreningar av PFAS”. Personerna anser att det räcker med miljöskandaler.

Inför byggstarten 2008 av deras bostadsrättsförening, uttalar sig olika aktörer och reserverar sig för beslutet att bygga bostäder i närheten, 200-300 meter, till den dåvarande/nuvarande Lövstaanläggningen. Anser därför att i samma stund som beslutet att bygga hus fattades, så innebar det samtidigt att man indirekt beslutade att det inte skulle byggas något kraftvärmeverk här. Anser även att livskvalité och det ekonomiska värdet på området kommer påverkas negativt om kraftvärmeverket blir byggt. Läget med närhet till Mälaren, vilda djur, friluftsliv och grönområden är det som är

bra med att bo i området, och folk som flyttar hit, gör just det för att få lite "lugn och ro".

Kollektivtrafiken i Hässelby Villastad är undermålig och brist på infartsparkeringar och annat gör att många känner sig tvungna att köra mycket bil för att få vardagen att gå ihop. Området är helt enkelt inte byggt för en stor ökning av tung lastbilstrafik.

Bygg nya kraftvärmeverk i Norge och England istället (det är rimligare att enskilda länder tar hand om sina egna sopor på plats så att säga) och använd sen vinsten till att bygga solceller på Stockholms alla byggnader. Klimatkrisen kräver mer radikala lösningar än era.

HEH

Utseende

Anläggningen kommer att synas från hela Hässelby. Att bo i skuggan av en förbränningsanläggning blir inte attraktivt.

Bilder som visats hittills är avsiktligt ur en betraktningssvinkel högt uppifrån för att inte visa hur byggnaderna helt kommer att dominera hela Hässelby.

Lufthälsa

Vid viss väderlek går luften nedåt och Hässelby kommer att täckas av rök från sopförbränningen. I samband med rötslamsövertäckningen av kullarna i Lövsta som pågick under två år var stanken outhärdlig när vindriktningen låg fel eller det var vindstilla och dimma.

Enligt luftföroreningskartor är luften renast i hela Stockholm just i Lövstaområdet. Med förbränningsanläggningen förorenas luften och sveper sedan in över hela Stockholm då vinden vanligen är västlig. Exakt vad kommer att släppas ut? Finns det några garantier för vad som inte kommer att släppas ut? Hur kommer det att säkerställas?

Buller

De få sandbåtar som går förbi idag bullrar kraftigt. En stor ökning av bullrande båtar, särskilt bogserbåten TED, skedde när sprängsten från tunnelbygget av Förbifarten började fraktas norrut på Mälaren. Med ökad båttrafik kommer bullret att öka ytterligare. Från dagens återvinningsanläggning hörs buller redan idag. Men det är bara på dagtid. Om bullret i framtiden ska pågå dygnet runt blir det ett stort störmoment, inte minst nattetid.

Kyrkhamn är ofta nämnd som Stockholms tystaste plats. Det kommer den inte längre kunna vara med den verksamhet som förbränningsanläggningen skulle innebära.

Friluftsliv

Området utnyttjas idag för motion av olika slag, ridning med mera. Att ta sig igenom ett industriområde varje gång någon motionerar är mindre lockande, speciellt när luftkvaliteten försämrats.

Båttrafik som angör Lövsta skulle permanent skära av möjligheten att åka skridskor mot Görväln. Vikingarännet som lockar åkare från hela Europa skulle aldrig mer kunna hållas längs den klassiska sträckningen Uppsala – Stockholm.

Miljö

Det framgår redan i beskrivningen från Exergi att miljöpåverkan kommer att bli betydande för boende i närheten. Då de är partiska befaras att det är en underdrift. Boende saknar information om hur mycket miljön kommer att försämrats. Från sopförbränningsanläggningen i Västerås som också använder importerade sopor som bränsle hörs historier om att ovanliga insekter dykt upp som inte funnits i Sveriges natur tidigare. Soporna riskerar att föra med sig inte bara miljögifter utan även arter som sprids här med oanade konsekvenser.

Vatten

Dricksvatten tas från Mälaren inte långt ifrån Lövsta. Situationen är redan riskabel idag med läckage från deponin och inte minst rasrisken. Tittar man på äldre foton från platsen ser man att hela området består av deponi med okänt innehåll som tömts direkt i Mälaren. Dåtidens vik är idag en udde. Skulle ett skred ske ned mot djupet mitt i Lövstafjärden skulle man få stora föroreningar frigjorda i Mälaren, inte långt ifrån vattenverket i Gjärväln. Hur många år Stockholm skulle bli utan dricksvatten kan man bara spekulera i. Båttrafik och bygge skulle kunna påverka negativt.

Historia

Då trakten varit bebyggd under lång tid finns det även arkeologiska intressen i området. Ett bygge av förbränningsanläggning skulle kunna förstöra outgrävda arkeologiska områden.

Natur

Kommer boenden att fortsätta kunna se havsörnar sväva över Lövsta i framtiden eller kommer de att skrämmas bort av en förbränningsanläggning?

Slutsats

Undersökningar som gjorts har inte tagit hänsyn till alla aspekter. Därför ska de göras om eller ska hela projektet läggas ned.

Om bygget blir av kommer värdet på bostäderna i området att minska så pass att det antagligen blir mer attraktivt att flytta till en annan del av Sverige. Kommunal skatten kommer m.a.o. att betalas in någon annanstans.

HF

Det nya kraftvärmeverket i Lövsta

- planeras bli dubbelt så stort som det nuvarande kraftvärmeverket i Hässelby.
- ligger på en deponiplats innehållande de giftiga resterna från mer än 100 års sophantering
- deponin i sin tur ligger på en lerskiktslänt/glidlager mot Mälaren
- och Mälaren är vattentäkt åt 2 miljoner människor

Vid en attack mot Stockholm skulle nya Lövstaverket vara ett primärt mål för att slå ut en stor del av både energi- och vattenförsörjningen för Stockholm. Anser därför att det inte ska byggas ett nytt värmeverk på den plats som föreslagits i Lövsta.

HM

Deponin är till största delen täckt för att undvika att regnvatten kommer ner i deponin och tar med sig föroreningar från tippmassorna ner i Mälaren. Det är av stor vikt att området kring tippområdet förblir opåverkat för att därigenom minimera att skadliga ämnen från deponin eller deponins närhet att rinna ner i Mälaren. Det betyder att byggnadsarbeten och anläggningsarbeten i närheten av deponin är olämpliga. T.ex kan markarbeten såsom pålning för byggnadskroppar och kajanläggning skapa markvibrationer. Dessa vibrationer och muddringen för närliggande hamn gör att föroreningar från tippen och dess förorenade närområde kan läcka ut så att föroreningshalten ökar i Mälaren.

Stockholm Exergis undersökningar visar på en hög föroreningsgrad i både mark, grundvatten och sediment orsakad av den tidigare avfallsverksamheten. Detta betyder att det kan i deponi området och kring deponi området i grundvattnet finnas sådana föroreningar som t.ex. dioxiner som är starkt giftiga i mycket låga halter. Dioxiner bör analyseras på nanogram nivån. Dessa kan genom anläggningsarbete i närheten av deponi området hamna i Mälaren. Privatpersonen vill

få information om vilka ämnen som har analyserats och dess halter samt var dessa har geografiskt påträffats. Det är viktigt att provtagning sker i Mälarens botten-sediment i en ring runt deponin så att en bild kan skapas av föroreningssituationen.

Mälaren är en stor dricksvattentäkt och intag finns vid Görväln. Sannolikt bör intaget av vatten från Mälaren utökas i framtiden för att klara ett ökat vattenbehov för en växande befolkning i kommunerna norr om Stockholm. Att kunna använda Mälaren som råvatten för dricksvatten måste vara ett stort regionalt intresse. För att minimera risken för utsläpp av skadliga och giftiga ämnen från deponierna i Lövsta anser undertecknad att det inte ska ske något anläggningsarbete närmare än 150 m från deponierna. Detta bör gälla slå spont, pålning, muddring, grävning och annat byggnadsarbete. Av detta skäl bör inte ett kraftvärmeverk anläggas enligt det redovisade preliminära layout förslaget i Lövsta. Om verket byggs bör båttransporter till kraftvärmeverket undvikas om dessa kan grumlar upp botten med sina propellrar.

HD

Anser att utvidgning av Hässelbyverket bör utredas ytterligare. Skälet är att anläggningen kommer att förstöra näraliggande natur, tvinga Lövstabadet att flytta och tvinga båtklubbens småbåtshamn att flytta. Vidare är anläggningen alldeles för stor för platsen, särskilt när det gäller det höjden. Om byggnaderna ändå kommer till, bör det med annan teknologi vara möjligt att minska höjden/storleken på huskropparna. Samrådshandlingen sida 23 (62) om gestaltungsprinciper ger en larvig och alltför förskönande bild av byggnadernas kommande utseende.

IS och TH

Anser att samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag, ytterligare utredningar behöver genomföras då vissa påstående saknar vetenskapliga grunder och andra brister i underlaget. Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset/partsintresset av att planen realiserar anser privatpersonerna att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco.

Begär svar på följande frågor:

1. att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas för ca 2 miljoner invånare?

2. att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat kan inte ha en negativ försumbar effekt av planerat bygge? Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.
3. att Lövstabadet kommer att läggas ned när generationer har badat vid denna plats?
4. att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för:
 - a. Hälsan – Cancerframkallande partiklar under ca 50 års tid? Nu ligger det snart två förskolor närmare än 500 meter. Samt, hundratals bostäder inom 1000 meter? Varför bygga ett nytt värmeverk där det finns bostäder i närheten och göra om samma misstag som gjordes vid nuvarande värmeverk i Hässelby Strand? Hur många fler bostäder kommer att byggas i området under de kommande 50 åren?
 - b. Buller – Stockholms tystaste plats med ytterligare buller kommer inte vara en försumbar effekt. Sömnbrist är redan ett stort problem i vårt samhälle idag och varför göra problemet ännu större med mer buller?
 - c. Avfallsdofter - RDF-bränslet kommer ge en konstant doft boende bredvid. Hur kommer ett doftfritt värmeverk planeras?
 - d. Friluftslivet – Hur ser planen ut för alla som vistas i naturen/badet? Ser inte att det är en positiv effekt att springa, rasta hunden eller gå med barnen förbi ett värmeverk.
 - e. Askan efter förbränning av avfall – hur farlig är askan som blir kvar som måste transporteras bort och kan den blåsa iväg, hamna bredvid transporten ifrån värmeverket osv och då kontaminationer av omgivningen?
5. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir? Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
6. Kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
7. Efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.

IS

Har följande synpunkter på byggnation av värmekraftverk vid Lövsta:

1. Oro för miljöpåverkan då gamla deponin påverkas.
2. Mest sopor som kommer eldas, hur påverkar det luft/vatten och vad finns i restavfallet som transporterar på våra vägar?
3. Mälaren är en stor sötvattens täckt för många orter och vattenverken vid Görveln och Lovö hämtar sitt vatten i

- närområdet. Vad händer vid en oljeläcka från dessa båtar som kommer att gå i skytteltrafik?
4. Miljön förändras på ett negativt sätt men en så stor industribyggnad. Landskapsbilden förändras.
 5. Ökad biltrafik med lastbilar var timme som ska frakta bort "aska" längs de redan hårt belastade vägarna. Varför inte ta slaggen i retur på båtarna, det framhålls hela tiden av er att båt/järnväg är att föredra.
 6. Stor vikt att strand promenaden även i fortsättningen blir sjönära och inte påverkas allt för mycket av "industrin".
 7. Lövestabadet försvinner! Tusental människor både från Västerort och Järfälla utnyttjar detta bad. Platsen för det ev. ersättningsbadet ligger i norr och de flesta gillar en badplast med sol under dagen.
 8. Vilka alternativ har båtklubben, MC-klubben och RC-klubben erbjudits?
 9. Brytning av isränna för fartygstransporter försvårar utnyttjandet av isarna för friluftsliv.

Naturreservat och gröna ytor behövs verkligen i området. Kyrkhamn är ett av Stockholm tystade områden, hur går det nu? Ett stort antal bostäder byggs/planeras i närområdet och behov av bad och rekreation ökar men istället för att utöka minskar nu detta. Lövsta har tidigare varit en sopförbränningsanläggning, när den anlades för nästa hundra år sedan valdes platsen för den ansågs ligga långt från staden, Nu blir detta kraftverk mer en del av den ständigt växande staden, Bäst vore att lägga det längre från tätbebyggt område - med båttransport vore detta väl möjligt? Om inte tänk om med placering av hamnen, minska byggnaderna och lyssna/samarbeta med medborgarna i området.

IN

Vill inte att det byggs ett värmekraftverk i Lövsta. Detta pga av miljöpåverkan samt förstörelse utav den fysiska miljön i Stockholms tystaste plats.

IB

Hela Lövsta är ett populärt utflyktsmål bland ungdomar. Att inte bara promenadvägar, utsikten och känslan av området ska förstöras utan även Lövestabadet känns extremt tråkigt och nästan lite jobbigt. Personen frågar om detta har någon betydelse eller ifall det ens är något som kommer lösas. Har inte heller någon annan lösning på "problemet" (om det ens existerar något, antar att det måste finnas någon ganska bra anledning till att det behöver byggas) då personen

inte har tillräckligt med sakkunskap i frågan, men att Lövstaverket sker på bekostnad av hela Riddersviks områdets ungdomar, barn, skolklasser och framtida tonåringar som inser skönheten som alltid funnits framför deras ögon. Personen vill försöka göra den lilla skillnaden hen kan, men undrar om staden kommer att läsa yttrandet och tvivlar på att yttrandet kan påverka.

JN

Anser att befintligt kraftvärmeverk i Hässelby Strand behöver rustas upp, men att bygga ett nytt kraftvärmeverk är ett feltänk i nuvarande klimatsdiskussion. Ett värmeverk som skall försörjas med träflis/pellets och sorterade sopor och regelbundna fartygstransporter från Baltikum är inte miljösmart!

Det som behövs är ett säkerhets- och framtidsstänk som ger oss i Stockholm med omnejd en säker och helt fossil fri kraftkälla. Undersök alla möjligheter till att bygga ett "stadskärnkraftverk", ta hjälp av KTH och vedertagen expertis för att utnyttja de senaste rönen och erfarenheterna. Numera kan ett kärnkraftverk använda säkrare grundmaterial och byggas i mindre format och inte minst betydligt säkrare än tidigare. Ett stadskärnkraftverk i Hässelby kan med rätt kapacitet försörja Stockholm med elenergi och kommande behov. Dessutom får man värme som ett extra tillskott.

En faktor som inte finns med i flytten av kraftvärmeverket är säkerhetsaspekterna. Idag försörjs Stockholm med till stor del el från Norrland med långa kraftledningar och som är lätta att sabotera av någon med onda avsikter. Ett eget kraftverk ger en trygghet för samhället och som för att ytterligare öka säkerheten kan det byggas in i befintligt berggrum som finns i Hässelby Strand. En annan aspekt är också att de nya kärnkraftverken kan laddas med bränsle som räcker i upp till 100 år, dessutom inte minst kan använda uttjänt bränsle från andra kärnkraftverk. Tänk att slippa fartygstrafiken och flishantering samt förbränningen där rökgas måste renas samt hantering av askan.

Starta en utredning och räkna på vilken klimatbelastning nuvarande produktion av värme och till viss del el ger med alla aspekter. Jämför sedan med vad ett väl fungerande kärnkraftverk ger och med tyngdpunkt på elförsörjning och säkerhetsaspekterna för Stockholm. Undersökningar visar att nu är mer än hälften av befolkningen positiva till kärnkraft och flera politiska partier. Ur nationell synpunkt kan man tänka sig att Sverige kan bli en stor exportör av el till de länder som fortfarande är beroende av kol och olja.

Boende ser fram mot att stads och kommunledning tar sig en riktig funderare på förslaget. Det skulle vara ett plus i kanten om Stockholm var i framkant och visar att man kan.

JS

Protesterar mot kraftvärmeverket. Mälaren är vattentäkt för Stockholmsområdet. Förstör inte detta genom mer båttrafik i känsliga delar av Mälaren! Har till exempel Kungliga Drottningholm fått vetskap och godkänt Ert förslag ur miljöhänsyn? Ett kraftvärmeverk ska placeras vid saltvattensläge med möjlighet till djupgående fartygstrafik. En självklarhet när man tänker efter några generationer framåt!

SG

Anser att man bör fundera på förslaget ytterligare en vända och framhåller gör om och gör rätt.

SK

Protesterar mot förslaget.

PV

Protesterar mot planerna.

MW

Protesterar mot förslaget.

MB

Protesterar mot förslaget.

MK och IK

Protesterar mot förslaget.

MB

Vill inte att det ska byggas ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta.

LH och MH

Protesterar mot nytt kraftvärmeverk i Lövsta.

KD

Protesterar mot förslaget.

HP

Vill inte ha något kraftvärmeverk i Lövsta.

GL

Protesterar mot planerna på ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta, vilket kommer att försämra närområdet markant.

GF

Protesterar mot planerna att lägga värmekraftverket i Lövsta.

EB och MB

Protesterar mot förslaget.

DH

Protesterar mot planerna att lägga kraftvärmeverket i Lövsta.

CS

Personen vill inte ha ett kraftvärmeverk i Lövsta och anser att det kommer förstöra natur, bad och vatten.

CM

Protesterar mot planerna.

CR

Protesterar mot planerna.

CN

Protesterar mot planerna på uppförande av ett kraftvärmeverk i Lövsta.

BH och LLH

Anser inte att det bör byggas ett värmeverk vid Lövstabadet.

JB

Tycker att det är orimligt att bygga värmeverk på en plats som betyder så mycket för många. Många människor ägnar sig åt olika

fritidsaktiviteter, något som kommer att försvinna om värmeverket byggs.

JW

Emotsätter sig bygget av ett kraftvärmeverk i Lövsta. Den lilla natur som finns kvar måste få finnas kvar, vi boende måste få kvar några rekreationsområden och ni måste sluta förstöra all natur som finns. Lövstabadet är välbesökt av alla åldrar och vi behöver bevara miljön.

JL

Ställer sig oförstående och protesterar till förslag att bygga ett kraftvärmeverk där det idag bl.a. finns både båtklubb och Lövstabadet utmed Mälaren. Utskick kring detta är rena rama lurendrejeriet där det inte någonstans påpekar om vad som måste flyttas på och vad vi medborgare går miste om.

Kan inte hålla på och ta bort mer saker för framförallt barnfamiljer och ungdomar, det skapar bara mer problem och man tänker inte längre än näsan räcker, ni borde skämmas! Ni upprör och skapar bara irritation med dessa förslag som i mitt tycke inte är genomtänkt för 5-öre, gör om och gör rätt!

JT och AT

Personerna motsätter sig förslaget i dess helhet.

Den omfattning som anläggningarna föreslås få kommer att innebära ett dominerade industriellt inslag som tar död på natur- och kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Den bild av landsbygd som infaller sig efter att man passerat Lövsta återvinningsanläggning i riktning mot Kyrkhamn kommer bryskt raderas bort av den föreslagna anläggningen och dess extremt höga skorsten som kommer att ses vida omkring. Ängarna ovanför Lövstabadet, som idag används för rekreation i form av spontanidrott, hundpromenader, brukshundsklubbar, tältning mm, föreslås asfalteras och bli vinteruppläggningsplats för båtar. Nuvarande verksamheter med fritidsbåtar, radiostyrda bilar, och allmän badplats trängs bort. Golfspelare får spela mot en industriell fond i stället för djur och natur.

Verksamheten kommer innebära miljöbelastning i form av ökade fartygstransporter in i Mälaren, omfattande lastbilstransporter i

anslutning till naturområde och genom bostadsområden, samt utsläpp från förbränning och kylvatten. Det går stick i stäv mot den starka miljöväg som vi upplever nu. Beträffande fartygstransporterna och de miljögifter de för med sig framstår det fullständigt obegripligt att Stockholms stad samtidigt kräver att fritidsbåtar i Mälaren inte längre får ha bottenfärger som förhindrar påväxt.

Fartygstrafik i direkt anslutning till Lövsta gamla soptipp riskerar att röra upp giftigt bottensediment och förstöra Mälaren som vattentäkt. Redan idag förekommer att gamla sopor kommer upp till ytan långt från den gamla soptippen efter att ha drivit längs botten. Grunden för att välja Lövsta som plats för ett nytt vämeverk verkar var att marken i princip är osäljbar. Detsamma gäller inte markerna för värmeverken i Värtan eller Hässelby Strand, som man förstår hellre säljs till bostadsbyggande. Det skulle innebära en kortsiktig vinst på bekostnad av permanent skador på Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn som är ett område dit allmänheten idag söker sig för natur, kultur, rekreation och friluftsliv. Det innebär också ett direkt hot mot miljön. Det går också stick i stäv mot avsikten för något år sedan att göra området till skyddat naturområde.

För boende i Hässelby kommer anläggningen och dess lastbilstrafik utgöra skäl för att överväga andra bostadsorter. Det kommer sannolikt ytterligare öka segregationen i en stadsdel som redan idag är utsatt. Stockholms stad har sedan tidigare lagt ner trädodlingen som låg i Riddersvik. Marken ska bebyggas med bostäder. Dessa bostäder har marknadsförts med närheten till natur. Nu föreslås deras närmsta granne bli ett värmeverk, och på lokalgatan i direkt anslutning till det nya bostadsområdet föreslås över 5 000 lastbilstransporter (!) per år äga rum. Vem kommer vilja släppa ut sina barn under sådana premisser? Boende i närområdet kommer utsättas för höjda mängder av avgaser, buller och extremt ökad risk för olyckor. I förhållande till den tidigare trädodlingen ligger nämligen en av de närmsta grundskolorna på andra sidan Lövstavägen, vilket innebär att mängden barn som behöver ta sig över vägen under dagtid kommer öka när det nya bostadsområdet byggs.

HR

Anser att försiktighetsprincipen måste gälla då det inte till 100 % går att garantera:

- att fartygen inte river upp giftigt bottensediment
- att muddringen inte orsakar att sediment sprids till vattnet

- att rökgasreningen vid haveri inte släpper ut höga halter av gifter t.ex. arsenik
- att dagvatten, processvatten etc. svämmar till Mälaren vid onormal nederbörd. Sthlm vatten svämmar redan idag miljontals kubikmeter orenat avloppsvatten vid kraftig nederbörd.
- att gifter och föroreningar sprids till Mälaren vid arbeten med hamn och hamnplan på mark där Industridestillations varit verksam.

Lägg verket i Värtan eller vid någon av de gamla oljedepåerna!

JG

Personen med familj flyttade till Lövsta för ett år sedan. De valde att flytta ut hit för att komma närmare natur och vatten. Personen är själv uppvuxen i området och har åkt ut till Lövsta alla årstider för både bad samt långa promenader i området. Efter att ha hört om ev. flytt av kraftvärmeverket i Hässelby Strand känner personen sig bestört över att den vackra natur som många vallfärdar ut för att få uppleva kommer att försvinna samt känner sig väldigt orolig över de allvarliga risker detta medför!

Då sjöbotten utanför den gamla soptippen i Lövsta är svårt förorenad av miljögifter och tungmetaller skulle muddring röra upp den förorenade botten. Detta skulle då vara en fara för hundratals personer som har sitt dricksvatten från detta område av Mälaren. Riskerna för ett förorenat dricksvatten är ju som alla vet flera och för att inte tala om den ökade sjötrafiken som kan leda till ökad risk för olyckor!

Personen motsätter mig planförslaget i sin helhet och ser fram emot att höra att kraftvärmeverket kommer att flyttas till lämpligare plats. Den planerade flytten av kraftvärmeverket skulle innebära negativa konsekvenser för naturvärden, kulturvärden, rekreation samt friluftsliv här i området. Därtill skulle även den fina båtklubben samt det populära Lövstabadet behöva läggas ner.

KH

Samma synpunkt som föregående.

SF

Förslaget om ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta är ett mycket ogenomtänkt förslag, av flera olika anledningar som beskrivs nedan.

Personen framhåller att miljön är viktig på många sätt och även att vårt ökade behov av energi också är en utmaning för miljön. Men anser att det finns gränser för hur vi kan göra detta, och ett kraftvärmeverk i Lövsta är inte ett helhetsmässigt miljömedvetet val. För det första ligger verket i ett/nära ett känsligt område som kallas Görvälns naturreservat där människor som älskar miljön älskar att vandra, springa, bada osv. Detta verk kommer att göra den annars rena luften i naturreservatet till en betydligt sämre luft. Dessutom kommer själva tillgången till naturreservatet att kraftigt försämrats. För vem vill åka ut till Kyrkhamn eller till de fina områdena där om det står ett "fult" kraftvärmeverk och blossar smutsig luft?

Personen kommer ursprungligen från Uppsala, där man har ett av Europas modernaste kraftvärmeverk, men där ligger verket naturligtvis i ett industriområde, precis som det ska vara. Personen skäms över att Stockholm stad inte kan tänka förnuftigt och lägga verket där det ska ligga. Det vill säga som i Uppsala, i ett samhällsplanerat industriområde. Hur kan ni ens tänka tanken att lägga det i ett naturreservat och mena att detta skulle vara bra för miljön? Vilken miljö då? Detta bör annars lyftas till EUs-miljödomstol om ni inte sätter stopp för det misstag.

Personen bor i nära anslutning till Görvälns naturreservat och åker ofta till Lövstabadet och badar med familj och vänner. Hela området i Lövsta, Kyrkhamn har en enormt stor potential som Stockholm stad inte riktigt ser (från det att man köpte loss området från Järfälla kommun). Att lägga ett värmeverk där är det största självmål en kommun kan göra. Likaså är marken där värdefull i framtiden för att bygga något t ex för rekreation. Att marken har visst gift går alltid att ordna, på samma sätt som man gör i Järfällas Barkarbyfältet. Dessutom, att få en massa disselfartyg att fara på en känslig vattentäkt som Mälaren är rent samhällsmässigt oförsvarbart. En diselolycka på Mälaren skulle göra hela norra Stockholm till ett katastrofområde.

Dessutom, vet personen också att sopor från båtarna och annat skräp kommer otvivelaktigt att flyta runt i Mälaren och orsaka stora miljöproblem. Och det troliga är att man även kommer att använda lastbilar för att transportera sopor (precis som vid Hässelbyverket). Att då skapa mer trafik på Lövstavägen med tunga lastbilar är beklagligt då det är en cykelled för många barn och ungdomar. Anser att kommunen bör ta sitt förnuft till fånga och hindra denna suboptimerade plan.

Kraftvärmeverk ska anläggas i industriområden, som i många andra städer. Saknas industriområden så får Stockholm, eller någon annan kranskommun anlägga ett industriområde för detta ändamål.

Man får inte vara så blind att man för en mindre mängd bostäders skull förpeta/förstöra ett helt naturreservat/område och den miljö som de närboende befinner sig i. Man kan troligen ändå lägga ner Hässelbyverket utan att bygga ett nytt verk i Lövsta.

Stockholms energiproblem löses inte med ett kraftvärmeverk i Lövsta. För att lösa de stora energiproblemen krävs andra miljöhållbara lösningar. Dessutom, att lägga ner verket i Värtahamnen som fungerar utmärkt och flytta problemet till ett annat ställe ger Stockholms kommun ett mycket dåligt rykte. Och om man ska frakta sopor på sjö är Värtahamnet dessutom ett betydligt bättre alternativ eftersom det inte är en vattentäkt och har dessutom bättre tillgång till större fartyg som vanligtvis åker på havet.

Mälaren är ännu en av Stockholms kvarvarande oaser. Låt inte vinstintresset eller vissa miljölobbyister förstöra detta arv genom ett kortsiktigt beslut. Jag hoppas och tror att Stockholms stad tar sitt förnuft till fånga och stoppar förslaget.

JP

Personen instämmer i föreliggande persons synpunkt samt tillägger:

Att överväga att lägga en sådan anläggning i anslutning till ett naturreservat är djupt felaktigt ur många synvinklar, och jag hoppas och tror att ni kommer stoppa förslaget för att värna om detta för framtiden viktiga område.

KL

Att förlägga ett nytt värmekraftverk i Lövsta är olämpligt med tanke på Mälarens betydelse som dricksvattentäkt. Görvelsens vattenverk ligger runt udden och försörjer 600 000 invånare med dricksvatten. Bottenslammet är starkt förorenat och kommer att rivas upp under byggnadstiden. Nu när det kommer att bli förbjudet med giftfärger på fritidsbåtarna kommer man ta in fraktbåtar minst 2ggr i veckan som är målade med giftigare bottenfärg än vad fritidsbåtarna någonsin haft. Sotet i skorstenarna måste tvättas bort och smutsvattnet ta vägen någonstans. Vart?

Kyrkhamn är ett av Stockholms Stads tystades område.

Att då förlägga verket hit, lär medföra kraftigt ökande buller och trafik med lastbilar. Ynkligt nog var det ingen politiker på plats vid samrådsmötet. Skäms! Bygg inget kraftvärmeverk i Lövsta och äventyra Stockholms dricksvattentäkt.

KLS

Anser att vettet alldeles runnit ut stadsplanerna i staden. Lövsta är ett välkänt och mycket uppskattat natur och rekreationsområde som gränsar till Görvälns Naturreservat, både Lövsta och naturreservatet har återhämtat sig bra från den tidigare sopförbränningen och har nu en rik flora av olika fågelarter, växter och djur. Kungsörnar och Ormvråkar är en daglig syn. När personen flyttade hit 2004 berättade de tidigare ägarna av huset att när sopförbränningen var aktiv och i flera år efteråt så fanns inga fåglar i skogarna runtomkring – och nu är vi på väg dit igen?

Planerna ni har är faktiskt vansinniga och personen är starkt emot denna galenskap. Börja gräva ur den förgiftade mark vi skattebetalare nyligen finansierat inneslutningen av. Ett långt och dyrbart projekt som vi alla minns med fasa då fekaliestanken låg tung över Hässelby – eller har man kanske glömt att de gifter som finns i marken inneslöts av mänsklig avföring från Henriksdalsberget?

Den här dyng- och gifthögen man nu vill börja gräva i – vid Mälardalens största dricksvattentäkt – för att anlägga en galet stor fjärrvärmeanläggning som ska eldas med importerade sopor, kol och så småningom (?) mer miljövänligt material...

Detta ska fraktas på stora dieseldrivna lastbåtar - på ovan nämnda dricksvattentäkt. En hel del tung trafik kommer också belasta området – både före och efter byggplaner – med vilken miljöpåverkan då? Buller, avgaser, breddade vägar etc. Allt rimmar också väldigt illa med era planer på bostadsbyggandet på Ridderviks plantskola? Hur får ni ihop det pusslet? Planerna på att restaurera Tempeludden och Engelska Parken känns ju som ett hån. Gallra träd för att vi ska kunna se ett utsläppstinkande schabrak och tung båttrafik känns ju lite onödigt? Kyrkhamn som Stockholms tystaste plats är ju inget staden längre kommer att kunna stoltsera med heller.

Det här planerade verkets lokalisering innebär ett alldeles för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Det är ett alldeles för stort

intrång i våra barn och framtida barnbarns uppväxtmiljö och bidrar bara till en generell miljöförstöring.

Om planen realiseras kommer ingreppet i Hässelbybornas vardag bli enorm, ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet kommer att behöva läggas ned, båtklubben flyttas och Golfbanan troligtvis gå i konkurs, vem vill golfa i skuggan av en mastodontbyggnad

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och med sin industriella inramning förstöra kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering. De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och man kan undra om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Era planer på denna lokalisering borde omedelbart läggas ner:

- Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- Lövstabadet kommer att läggas ned
- Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet
- Detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

KF och PF

Personerna motsätter sig hela förslaget att anlägga en ett värmeverk i Lövsta. De ser det som ett vansinnesförslag som inte är genomtänkt och får oerhört negativt för miljön. Den gamla sopstationen i Lövsta efterlämnade mycket farliga gifter vilket innebär att bottenlammet är starkt förgiftat. Fartyg och utsläpp från

ett nytt värmeverk kommer med säkerhet röra upp slammet. Att dricksvattendepån vid Görväln är nära samt naturbadplatser/berg gör detta förslag till något hazardliknande.

Det kommer också köras lastbilar till och från Lövsta. Lövstavägen är smal och för liten redan idag. Mer bostäder planeras, innebär ökad belastning. Busstiden till Vällingby kommer förlängas (Även Bergslagsvägen är eftersatt och har inte utvecklats sedan 50-talet, hur ser det ut vid t.ex. Brommaplan?). Inte bara det nya värmeverkets utsläpp och buller ska belasta de boende i närheten utan även utsläpp och buller från fartyg och lastbilar.

Detta område ligger nära bebyggelse samt mitt i ett stort rekreationsområde: Riddervik, Engelska parken med paviljong, häststall, hagar och ridvägar. Golfbana. Småbåtshamn. Lövstabadet med cafe. Scoutstugor. Badberg. Skogsområde. Kyrkhamn. Personerna anser det finns andra platser att undersöka, som är mer lämpade.

Den bör INTE ligga i Mälaren. Ska sopor importeras från utlandet, fraktas över Östersjön, slussa in i Mälaren, för att sedan nå Lövsta, och där, riskera ytterligare en stor miljöpåverkan?

För oss, är det sunt förnuft att motsätta förslaget.

KE

Vill härmed protestera mot byggandet av ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta och allt som detta för med sig i ett naturskönt område. Stockholm stad bygger nya bostäder en masse i området och var ska alla dessa nya människor ha för rekreation. Dessutom lär transport till och från Lövsta med tunga fordon ske regelbundet och detta på en lokalgata. Hur tänker ni?

KA och LA

Vill framföra att det är ett synnerligen dåligt förslag att bygga nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Det påverkar naturen otroligt mycket för väldigt många människor. Hela andningshållet, som Lövsta och Kyrkhamn är idag för många människor, kommer att få negativ påverkan. En stor blaffig och hög byggnad som kommer att förstöra grönområdet och helhetsbilden av hur det ser ut idag. Och all ytterligare trafik som kommer att bli längst Lövstavägen är mycket negativt.

Era framförda förslag om vart småbåtshamnen ska flytta och vart badplatsen ska flytta känns som ogenomtänkta och ytterligare

väldigt mycket påverkan av naturen. Har ni verkligen varit på platsen och sett hur det ser ut? Vad ger oss rätten att förstöra en vacker miljö och fina kulturhus som även framtidens befolkning ska ha rätt att ta del av. Låt småvägarna i grus vara kvar längst med naturens former - de ska inte breddas eller läggas om.

Bygg om och bygg nytt på befintlig plats vid Hässelby Värmeverk eller vid Värtan. Det kan bara inte vara omöjligt! Varför inte bygga om bägge nuvarande värmeverk? Det kan säkerligen finnas många fördelar med att ha två istället för en jätteanläggning.

Hoppas ni lyssnar och tar in vår oro.

KS och KS

Personerna är bestörta och ledsna över planerna på kraftvärmeverk i Lövsta. Menar att det byggs bostäder, det förtätas, men undrar vart medborgare ska leva, andas, återhämta sig, så att de kan gå till jobbet och betala skatter? Lövsta har under alla år varit ett andningshål för de som bor i närheten med vackra vyer, rent vatten, promenadstråk och bad, båtliv, ja avkoppling och friskvård.

Nu vill man ta bort det för här bor det människor som inte brukar protestera, dvs. en del lågutbildade etc. Anser att man bör bygga i Bromma där det finns orörda grönområden, utveckla i Hässelby där det redan finns ett kraftverk. Men bygg inte i Lövsta och förstör en plats där vi kan återhämta oss.

KK

Personen vill lämna förslag på att klä fasaden med solpaneler för att producera el alternativt att ha solpaneler på sidan vid tippberget. Värmekraftverket har det perfekta läget för solelproduktion. Storleken på anläggnings får bestämmas av experter.

KW

Bygg inte ett kraftvärmeverk i Lövsta! Personen badar där och det gör så många andra människor också! Vet att ni inte kanske bryr er men andra gör det och vi vill inte att ni ska förstöra Lövsta bara för ni kan.

KSB

Ända sedan jag var ett litet barn spenderat tid vid Lövstabadet då jag gick på friluftsdagis. Vi flyttade ut hit till Hässelby när personen var 4 år gammal då vi ville ha närmare till hav och skog. Ända

sedan hen började på dagiset har personen varit intresserad av fågelskådning. Allt oväsen kraftvärmeverket för med sig kommer göra att djur inte trivs i närheten av Gåseborg- och Lövsbadsområdet.

Man snackar ofta om att man ska satsa mycket på drogbekämpning hos ungdomar, att då ta bort en sysselsättning som kan dra ungdomar från droger hos ungdomar är ju inte en så värst bra idé. Personen har bott här i närmare 13 år och vet med sig att detta kraftvärmeverk kommer ha negativ påverkan på folks fysiska samt psykiska hälsa däribland hos ungdomar. Precis som när man snackar om droger snackar man om hur ungdomar rör på sig för lite och om något kommer färdigställandet av detta kraftvärmeverk bara öka lathet hos ungdomar.

Vill man att detta ska bli ett välfärdssamhälle eller industrisamhälle? Anser att allmän välfärd och psykisk hälsa är viktigare än att industrialisera strandområdet i Lövsta och sabba levnadsvillkoren för djuren i närheten. Säger nej till färdigställandet av detta värmekraftverk.

KH

Personen är starkt emot detta förslag av nedanstående anledningar:

- förbränna sopor vilket är helt oacceptabelt med tanke på luft- och miljö
- kommer att ligga mycket nära tätbebyggt område
- kommer att förstöra unikt naturområde och det är fruktansvärt att man från staden ens funderar på att förstöra såväl naturområde som vattenlinje med ett stort kraftvärmeverk
- innebär att båtklubb och bad förstörs
- innebär att vattenkvaliteten i Mälaren kommer att försämrats
- innebär att trafiken med bla sopor kommer öka betydligt och denna trafik påverkar såväl boende som luftkvaliteten i området.

KR och KR

Personerna anser att Stockholm stad måste omvärdera och lägga ner detta förslag. Vi ber er att bygga ut befintliga anläggningar t.ex. i Värtahamnen.

Fram till 1986 var sopförbränningsanläggningen i Lövsta i drift. Medan anläggningen var i drift gjordes en miljöutredning av Miljöbalans AB och Gustav Sundström. Gustav Sundström fann att

anläggningen var i mycket dåligt skick men också att den låg så nära bebyggelse och Mälarens vatten, att den med sin miljöpåverkan kom att utgöra en risk för både Mälarens vatten och de boende i Hässelby Villastad.

Gustav Sundströms utredning ledde till att anläggningen stängdes ner. Gustav Sundström skrev i sin utredning bl.a. att marken var så kraftigt förgiftad och att det var direkt olämpligt att bo eller att vistas i området och att vattentäkterna i närheten troligen också var hotade. Ett antal år senare täcktes tippen över och man var då också noga med att lägga plast över de förgiftade områdena för att inte sprida gifterna mer.

I samband med en byggnation av ett nytt värmeverk, så kommer dessa gifter åter att utgöra en risk för att Mälarens vatten. Stockholms vattentäkter i området kan bli förgiftade och därmed drabba hela Stockholms befolkning. Personerna kräver därför att Gustav Sundströms utredning, som resulterade i nedläggning av Lövsta sopförbränningsstation, skall aktualiseras och ligga till grund för nuvarande utredning av ett nybyggt värmeverk.

Ni skriver att det kommer att påverka området måttligt. Hur har ni gjort undersökningen och vad innebär måttligt för oss boende i närområdet? Personerna kräver att den planerade anläggningen inte ska påverka de boende i Hässelby Villastad överhuvudtaget. Det är helt orimligt att man redan vid byggnation av en ny värmeanläggning påverkar både boende och djurliv i närmiljön, om än måttligt. Stockholm Exergi ägs av Fortum som i sin tur ägs av Stockholm stad. Detta gör att den utredning som gjorts inte är opartisk utan att det föreligger en jävsituation där gemensamma intressen väger tungt.

Vi i Hässelby har mycket få grönområden kvar och Riddersvik är i fara samt nu även vår strand vid Lövstabadet. Människor vallfärdar till badet under hela sommaren. Den livskvalité som finns för boende i Hässelby påverkas mycket negativt. Under vintern, så kommer folk från när och fjärran för att få njuta av Hässelbys och Kyrkhamns isar. Vikingarännen är ett stort lopp som varje år går förbi Hässelby in mot stan. Allt detta blir omintetgjort om fartyg ska lägga till i Lövsta vintertid.

Idag är det redan en hård trafikbelastning med långa köer till och från Hässelby Villastad. Om det läggs till tung trafik i regionen kommer trafiksituationen ytterligare att försämrats i Hässelby Villastad. Kollektivtrafiken fungerar redan dåligt med överfulla

bussar i stillastående köer. Den bristfälliga kollektivtrafiken gör att Hässelbybor ofta är tvungna att använda bilen, vilket ytterligare förvärrar trafiksituationen.

Personerna anser att det är ett mycket dåligt förslag att bygga ett nytt värmeverk, så nära Hässelbys permanentboende och kräver att ny utredning görs, av oberoende instans, med målsättning att finna ett nytt område, som inte påverkar eller utgör en risk för människor och djur som bor i Hässelby Villastad.

KP

Personen protesterar mot planerna att bygga/ lägga kraftvärmeverket i Lövsta. Det kommer att orsaka stor skada i det idag tysta naturreservat, ökad lastbilstransport i området och försämra den fina badplats som idag ligger där och som lätt går att ta sig till. Även försämringar för den båthamn och uppläggningsplats som finns i området.

LN

Som alla känner till har förslagen gällande placeringen av ett värmeverk vid Lövsta kritiserats kraftigt då man dels befarar att giftigt bottensediment riskerar förstöra färskvattenreningen i Görväln och dels för att en badplats och en småbåtshamn helt måste försvinna. Varför har ingen tänkt på att förlägga det nya värmeverket på Lovön, dvs i något söder om "mitt emot" dagens värmeverk?? Ingen småbåtshamn eller badplats försvinner och man har redan idag uppfört en temporär hamn på platsen för att transportera bort spräng- och borrhmassor för bygget av kringfart Stockholm. Följdaktligen borde det fungera även för de fartyg som skall leverera till det kommande värmeverket också. Något giftigt bottensediment finns mig veterligen inte heller. Självfallet måste Stockholms kommun köpa mark från Ekerö kommun om det nu är denna som äger marken.

Den föreslagna platsen skulle också innebära goda möjligheter att ansluta det nya värmeverket till befintligt fjärrvärmenät som finns vid dagens värmeverk.

SL

Personen kan inte förstå hur man kan tycka att det är en miljövinst med att bygga ett nytt värmekraftverk vid ett strandskyddat område. Som dessutom innehåller ett område med så mycket gifter i marken. Miljöpåverkande fartyg som riskerar att riva upp ev. miljögifter i

Mälaren som i sin tur äventyrar dricksvattnet för många stockholmare.

Ev. lastbilstransporter till värmeverket så skulle tynga ner biltrafiken ytterligare. Vore det miljövänligt? Är miljöeffekterna verkligen analyserade? Och hela projektet genomtänkt? Det verkar inte så.

LW och CW

Personerna emotsätter oss planförslaget i sin helhet och framför följande synpunkter.

Samrådsunderlaget är bristfälligt och personerna bedömer inte att det utgör ett fullgott beslutsunderlag. De begär därför att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka vi har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till:

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

Störst risker och negativa konsekvenser för de boende på Lingonrisgränd, dvs. i omedelbar närhet till det planerade Lövstaverket är:

- Miljörisker p.g.a. deponierna med farligt avfall
- Oacceptabla bullernivåer jämfört med nuläget (Stockholms tystaste plats) om tre lossningskranar används både dagtid och framför allt nattetid. Det är ett absolut krav att kranar och annan utrustning förses med ljuddämpning eller byggs in. Klagomålen i drift kommer att bli många annars.
- Utredning av spridning av fartygsbuller till bostäder i Hässelby villastad vid transport till och från energihamnen tycks överhuvudtaget saknas, då fartygen antas vara anslutna till landström i bullerutredningen.
- Lövstabadet försvinner vilket påverkar rekreation
- Utöver det kan nämnas att konsekvenserna och påverkan på andra natur- och rekreationsintressen som skridskoåkning, plogning av Lövstafjärden vintertid samt stallet och Riddersviks Fältrittklubbs möjligheter att nå ridvägarna i

området inte beaktas alls i planförslaget. Ökad vind anser vi är till nackdel för golfbanans driving-range.

Pukter som personerna anser behöver utredas ytterligare:

1. Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
2. Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
3. Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
4. Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
5. Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
6. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
7. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
8. Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
9. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
10. Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
11. Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
12. Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.

12. Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
13. Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
14. Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
15. En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.
16. Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
17. Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

LJ

Personen anser att man inte bör lägga ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Västerortsbor med flera behöver ha vårt grönområde kvar för rekreation. Dessutom är redan våra vägar hårt belastade, vattnet vill vi inte ska förstöras mm m.m. Tänk om! Lagg detta kraftvärmeverk längre bort från tätbebyggelsen.

LM

Personen undrar hur de som styr Stockholms stad, kunnat komma fram till detta beslut? Att anlägga ett stort värmekraftverk, som ska ersätta två nuvarande, i Lövsta. Av alla ställen. Att sedan det ska påverka att ett av de finaste baden och båthamn ska bort. Har inte Hässelby villastad med Lövsta soptipp haft nog med negativ miljö. Nu när det blivit mer med natur och plats att vara på för allmänheten, går det illa ihop med vad ni vill göra. Ett gigantiskt bygge med många negativa konsekvenser. Nej tänk om och placera detta bygge på lämpligare ställe. Eller bygg om de som redan finns. Låt fina Lövsta vara ifred. Att få en buss som går till Lövsta sommartid vore något att prioritera. Det välbesökta Lövstabadet behöver fler parkeringar för bilar mm, men med bättre kommunala färdmedel kanske det skulle lösa sig automatiskt.

Personen protesterar mot att detta bygge verkställs och vill fortsätta kunna åka och bada med barn och barnbarn vid det fina strandbad som funnits så länge. Vill kunna njuta av den fina utsikten från Tempeludden som det nu ser ut. Utan att ett stort bygge ska förstöra både miljö och den vackra utsikten.

LRH

Varför ska man ta bort ett utmärkt bad i Lövsta? Detta bad används flitigt under somrarna. Kan man inte tänka sig att lägga värmeverket någon annanstans?

LJ och AJ

Personerna har följande synpunkter på det helt vansinniga planförslaget för Lövstaverket:

- Placeringen av det nya kraftvärmeverket kunde inte vara sämre valt då det förstör Lövstabadet, småbåtshamnen och det fridfulla naturområdet Kyrkhamn. Även andra föreningar och verksamheter i närområdet skulle drabbas hårt om verket byggs. Naturligtvis så kommer alla boenden drabbas med en så stor och ful byggnad i närområdet.
- Nya platsen för Lövstabadet som redovisades på samrådsmötet är en katastrof och inte ens realistisk. Det redovisades inte hur transporterna till den platsen skulle ske. Befintlig väg kommer inte att klara den trafikökningen och trafiken skulle förstöra det tysta Kyrkhamn.
- I den bullerutredning som finns är det inget nämnt om det buller som ankommande och avgående fartyg kommer att avge. Endast buller vid själva lossningen finns med i utredningen
- De tjänstemän från Stockholms stad som var med på samrådsmötet verkade oengagerade och dåligt insatta i ärendet samt redan helt övertygade om att detta verk kommer att byggas oavsett vad som framkommer under samrådet. Vilket är helt oacceptabelt och nonchalant.

LA

Personen lyfter några konstruktiva förslag:

1. Anlägg en "flytande kaj" från ett mindre landfäste, rakt ut till större vattendjup- så blir fartygens påverkan på bottensedimenten avsevärt mindre. Även i anläggningsskedet minskar risken för spridning av föroreningar.
2. Utrusta kraftvärmeverkets ugnar med kapacitet att bränna deponimaterial samt destruera miljögifter då området efterhand måste saneras... fördelaktigt att hantera denna angelägna uppgift inom Lövstaområdet.

LA

Personen förstår inte hur man kan vilja bygga ett värmeverk i Lövsta. Lyfter att hens barndom har spenderas mycket på dessa platser, och det är så synd att planen ska förstöra dessa minnen.

LG

Personen är starkt bekymrad över planerna för att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta, dels för att det kommer påverka den vackra rekreationsyta och badplats som Lövsta och Kyrkhamn är, platsen är en av de tystaste platserna i Stockholm. Ett ev. kraftvärmeverk i Lövsta är inte bara en lokal fråga för Hässelbyborna och de personer som vill nyttja grönområdet Lövsta-Kyrkhamn utan en fråga för hela Stockholms befolkning som får sitt dricksvatten från Mälaren. Den valda platsen kan äventyra hela Stockholmsområdets dricksvattentäkt då marken och sjöbotten i Lövsta är ett av Sveriges mest förorenade och är för giftig för att bygga bostäder på.

I planeringen anser personen att riskerna kring anläggandet, driften och transporter till och från Lövstaverket, och de konsekvenser som kan uppstå inte är fullt klarlagda och undersökta.

En sammanställning kring några synpunkter och frågor kring det planerade kraftvärmeverket är följande:

1. Stadsbyggnadskontoret har ändrat och anpassat området för kraftvärmeverket att så att den ligger längs med deponiområdet i Lövsta, i den första detaljplanen ingick deponiområdet i området för kraftvärmeverket. Innebär det att Exergi inte behöver ta ansvar för de förorenade områden som ligger i direkt anslutning till kraftvärmeverket och hur anläggning, drift och transporter till och från kraftvärmeverket kan komma att påverka Mälaren och dess närliggande miljöer? Ska man bygga ett kraftvärmeverk eller annan verksamhet på eller vid en intilliggande en starkt förorenad mark som dessutom angränsar mot Sveriges största dricksvattentäkt, är det anmärkningsvärt att man inte ska behöva redogöra för risker för spridning från deponin, varken från direkt påverkan från anläggningen eller från fartygstransporternas påverkan på strandlinjen/deponihögarna.
2. Länsstyrelsen i Stockholms län har meddelat skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde som omfattar detaljplaneområdet (Beteckning 5210-2001-65713). Här anges i 1§ att nya verksamheter som innebär

risk för vattenförorening inte får anläggas. I 7§ anges också att nya energianläggningar inte får anläggas om det finns risk för vattenförorening. Hur kommer det sig att man överhuvud taget planerar att bygga kraftvärmeverket i Lövsta på och intill en av de mest förorenade markerna/sjöbottarna i Sverige som dessutom angränsar mot Sveriges största dricksvattentäkt? En detaljplan som visar att man säkerhetsställa att dricksvattentäktens vattenkvalitet inte äventyras med kraftvärmeverkets uppförande och drift samt att det uppfyller kraven för Östra Mälarens vattenskyddsområde måste finnas innan beslut tas.

3. Sjöbotten och marken där Lövstaverket planeras att byggas på/vid är bland de giftigaste i hela Sverige, enligt provtagning som gjordes av Ingemar Cato/SGU. Mälaren är dricksvattentäkt för ca 2 miljoner människor. Hur säkerhetsställer man att dessa gifter och tungmetaller inte hamnar i Mälaren och i dricksvattnet, dels under anläggning av kraftvärmeverket samt under drift och transporter av avfall till kraftvärmeverket? Detta behöver utredas i detalj innan beslut tas.
4. Vid ett ev. bygge av Lövsta kraftvärmeverk behöver sjöbotten troligtvis muddras. Provresultaten från rapporten gjord av Ingemar Cato/SGU visar att de underliggande lagerna var mer förgiftade än de ytliga i sjöbotten. Det är svårt att mäta föroreningar på djupare vatten. Är det kartlagt hur stort del av sjöbotten är förorenad/förgiftad? Hur stor del av den förgiftade botten kommer behöva tas bort? Kan det finnas tungmetaller/gifter/ämnen i deponin som ännu inte upptäckts i de provtagningar som gjorts hittills? Fullständig kartläggning är nödvändig för att förstå risker samt kunna säkerhetsställa att kvaliteten på dricksvattentäkten inte äventyras i samband med ett ev. kraftvärmeverk i Lövsta.
5. Hur ser mätresultaten ut från den senaste provtagningen av marken och sjöbotten i Lövsta som gjordes av SWECO 2019, i rapporten står det att det provsvaren inte är klara? Eftersom den inte är färdigställd kan den inte ligga till grund för beslut.
6. Denna rapport är beställd av Stockholm Exergi. Sweco skriver exempelvis i (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6) att: "Landskapsanalysen i sin tur ska utgöra underlag för fortsatt planering. Planeringens syfte är att

möjliggöra för ett kraftvärmeverk på platsen för före detta Lövstatippen i nordvästra Stockholm. Kraftvärmeverket ska ersätta Hässelby värmeverk som då läggs ner.” Rapporten borde ligga till grund för att utreda om det överhuvudtaget är möjligt att genomföra planen, inte skriven så att inventeringen ska möjliggöra fortsatt planering och verkställande. Det är anmärkningsvärt att rapporten inte är utförd av en oberoende part och publiceras fast den inte är färdig.

7. Det har tidigare skett flera skred i deponin i Lövsta. Åtgärder har gjorts för att minska risken för detta under de förutsättningar som hittills funnits. Om ett kraftvärmeverk byggs i Lövsta kommer förutsättningarna att ändras. Utredning med risker för skred samt ökade mängder lakvatten från deponier i samband med muddring, byggnation, drift samt transporter till och från kraftvärmeverket behöver ske innan beslut tas.
8. Om kvaliteten på dricksvattentäkten försämras i samband med anläggning, drift och transporter till och från kraftvärmeverket, vilket ansvar kommer Exergi ta. Kommer Exergi betala för den extra kostnaden som uppstår? Idag ansvarar vattenreningsverken för att dricksvattnet är säkert att dricka och att kraven på dricksvattnet enligt SLVFS 2001:30 uppfylls. Om eventuellt utökade reningsprocesser behövs hur påverkar det kapaciteten av dricksvattnet? Är det Stockholm Exergi, eller är det vattenreningsverken som får betala för de extra kostnaderna? En genomgång av alla de gifter/tungmetaller/ämnen som finns i deponin/sjöbotten i Lövsta bör ske för att säkerhetsställa att de metoder som används för nuvarande i vattenreningsverken renar vattnet från dessa. Om de inte kan renas med nuvarande metoder, behöver man installera nya vattenreningsmetoder för att säkerhetsställa dricksvattenkvaliteten. Om det inte finns vattenreningsmetoder för vissa av ämnena från deponin i Lövsta som inte går att rena bort måste man ta ställning till att den planerade platsen för kraftvärmeverket är högst olämplig. Innan beslut tas behöver man utreda hur snabbt avvikelser i intagsvattnetskvaliteten vid vattenreningsverkens i Mälaren upptäcks för de gifter/tungmetaller/kemikalier som finns i mark och sjöbotten i Lövsta deponin. Samt hur många liter vatten förorenat vatten som kan riskera hamna hos konsumenterna och tiden det tar innan konsumenterna får reda på att vattnet

är förorenat. En detaljplan om hur vattenförsörjningen ska ske i Stockholm om Mälarens vatten förorenas så att vattnet blir ohälsosamt att dricka bör också göras, liksom en åtgärdsplan om det visar sig att bygget, drift och transporter till och från kraftvärmeverkets påverkar dricksvattentäckens kvalitet så mycket att en ev. stopp eller nerläggning av kraftvärmeverket behövs.

9. I kraftvärmeverket i Lövsta planeras det att pumpas ut 10-100 m³ vatten/timme med en vattentemperatur på max 40 grader. Detta motsvarar upp till ca 875.000m³, hur har ni kommit fram till att detta inte påverkar miljön? Hur stora mängder kylvatten släpps ut från det befintliga Hässelbyverket? Var släpps detta kylvatten ut? Vilken temperatur har kylvattnet? Vilka konsekvenser har man sett på miljön, fiskar, växter, mikroorganismer och algblooming på grund av kylvattnet från Hässelbyverket?
10. Det står att vattnet från Lövstaverket kommer pumpas ut i Ulvsundasjön eller i Strömmen. Är detta helt bestämt, eller kan kylvattnet pumpas ut i dricksvattentäkten Mälaren?
11. Om kylvattnet istället släpps ut i Mälaren måste man utreda i detalj hur dessa mängder kylvatten och dess temperatur påverkar råvattenkvaliteten, vilka strömmar som uppstår, direkt vid intag/utlopp samt i dess omnejd, samt hur det påverkar miljö, fiskar, växter, mikroorganismer, algblooming mm. samt viken påverkan det har på råvattenkvaliteten vid Görvälns och Lovöns vattenreningsverk samt andra vattenreningsverk i Mälaren?
12. Språngskikt och låg vattentemperatur påverkar vattenreningsprocessen positivt, hur påverkas dessa om kylvatten släpps ut i Mälaren? Hur stort område kommer isläggningsen i området kring kraftvärmeverkets intag och utlopp påverkas?
13. Utredning om hur klimatförändringar kan komma att påverka Lövstas deponihögar i framtiden saknas. Enligt Naturvårdsverkets handlingsplan för klimatanpassningar kan klimatförändringar påverka och öka risken för spridning från bland annat deponier detta kan påverka vattentäckter på ett negativt sätt. Eftersom bygget och drift av ett ev kraftvärmeverk i Lövsta gör påverkan i området och ligger i

angränsning till deponin i Lövsta, bör man se över de risker som finns med att placera ett kraftvärmeverk i området.

14. Askan från Lövsta kraftvärmeverk planeras förvaras i slutna bergsrum i Norge. Kan planerna ändras så att askan istället läggs på deponi i annat land eller läggas på "öppen" deponi liknande den som finns vid Bro? Innan beslut tas i frågan behöver man ha en detaljplan om var och hur askan får/ska läggas på deponi och att det görs på ett ansvarsfullt och miljömässigt riktigt sätt.
15. I protokollet från Stadsbyggnadsnämnden den 23 maj 2018, står det "...en grön entré skapas för att öka tillgängligheten till det kommande naturreservatet..". Hur skapas en grön passage om man behöver antingen gå bredvid eller under delar av kraftvärmeverket eller dess transportbanor för att ta sig till naturreservatet? Hur ser skönhetsrådet på utformningen av Lövsta värmeverk?
16. I området för det planerade kraftvärmeverket i Lövsta, vilka fler verksamheter förutom Återvinningscentralen planeras att ligga i området? Finns det planer idag att utöka storleken på det planerade kraftvärmeverket i Lövsta i framtiden? Om så hur ser de planerna ut?
17. Samrådet för att skapa Naturreservat i Kyrkhamn skedde 2014, men beslut verkar inte vara taget ännu (Diarienummer: E2014-00956). När kommer detta beslut att tas? När kommer beslutet för kraftvärmeverket vara eller inte vara tas? Prioriteras kraftvärmeverket före Naturskyddsområden?
18. De flesta strandbaden i längs med samma landremsa ligger nedströms sett från Lövsta, hur kommer vattenkvalitet att påverkas av ett ev kraftvärmeverk i Lövsta, av föroreningar, fartygstransporter, ev. kylvatten som släpps ut i området? Kommer algblooming i området att öka?
19. Det står att mätningar av grundvattennivåer görs på vissa längs med bl.a. Lövstavägen. Borrningar för dessa mätningar görs under våren 2019. När är dessa resultat färdiga? För att få fram pålitliga resultat för att se vad som händer med grundvatten nivåerna behöver man mäta regelbundet under minst ett år, helst flera år detta för att se hur grundvattnet beter sig under de olika årstiderna. Hur ska

man kunna få fram tillförlitliga resultat som ska vara till grund för beslut om bygget av kraftvärmeverket planeras starta 2020? Ej tillförlitliga resultat kan inte vara beslutsgrundande.

20. Finns det åar, grundvattentäkter, brunnar, insug som kan påverkas negativt om vattnet i Mälaren runt kraftvärmeverk i Lövsta skulle öka förekomsten av gifter/tungmetaller/kemikalier? Kartläggning av detta bör ske innan beslut om ett kraftvärmeverk tas och säkerhetsställa att de reserv vattenverk som bygger på bl.a. grundvattentäkter inte påverkas Mälarens vattenkvalitet skulle försämrast?
21. Det saknas detaljerade utredningar på de skillnader i miljöeffekter som det planerade kraftvärmeverket i Lövsta har i jämförelse med att renovera Hässelby värmeverk alternativt ett nytt värmeverk i Värtan eller på Loudan. I samrådsunderlaget står ingenting om vilka miljökonsekvenser som bygget av kraftvärmeverket i Lövsta kommer att innebära samt hur man ska säkerhetsställa att dricksvatten och natur i området inte påverkas/skadas, vilket är anmärkningsvärt då Lövsta är ett mycket känsligt område med mycket stora miljörisker.
22. Vilka alternativa energikällor har man utvärderat? Är förbränning av sopor (bl.a RDF) och alla dess konsekvenser ett miljöriktigt alternativ? Är det utvärderat hur nanopartiklarna från förbränningen påverkar miljö och människor och annat livs hälsa. Stockholm Exergi framstår som ett miljömedvetet företag på deras hemsida, men uppförande och drift av kraftvärmeverk i Lövsta med förbränning av sopor (bl.a. RDF) i ett naturskönt område, med risk för spridning av miljögifter från förorenad mark och sjöbotten, stämmer inte överens med den information man läser på Stockholms Exergis hemsida.
23. Hur säkerhetsställs att hanteringen av RDF sopor sker på ett miljömässigt riktigt sätt. Sker omlastning av RDF soporna på någonstans på vägen, eller kommer alla fartyg med RDF last från andra länder? Hur säkerhetsställer man att ev omlastning är säker eller att de fartyg som transporterar avfallet som ska förbrännas uppfyller Sveriges krav på lastfartygens skick och att de använder ex båt färger som är tillåtna i Sverige?

24. I händelse av brand eller annan olycka i kraftvärmeverk.

Kommer man släcka en brand med vatten, eller kommer man behöva använda brandsläckningsskum med PFAS eller andra miljögifter som hamnar marken intill Mälaren eller direkt i Mälaren. Det saknas utlåtande från brandförsvaret samt en omfattande handlingsplan vid en eventuell brand eller olycka. En omfattande utredning bör finnas med innan beslut om bygge av kraftvärmeverket tas.

Generellt anser personen att man inte har sett allvaret i alla de risker som finns med att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta. Främst riskerna med att dricksvattnet för ca 2 miljoner människor runt Mälaren kan bli förorenat och förgiftat och kan bli obrukbart. Man har tagit för lättvindigt på att utreda riskerna med de befintliga miljögifterna i området, konsekvenserna med lastbils och fartygstrafiken till och från kraftvärmeverket. Konsekvenser vid ev. olyckor är inte fullständigt utrett och ev. åtgärder som behöver göras och vem tar ansvar om olyckan är framme. Att man dessutom försöker friskriva sig från ansvar vid miljöpåverkan från deponierna i Lövsta om de påverkas av kraftvärmeverket på något sätt är anmärkningsvärt. Ska man bygga i vid eller på deponierna i Lövsta måste man ta fullständigt ansvar för hela kedjan så att inte miljö, natur och människors hälsa och annat liv inte riskeras.

LM och VL

Personerna är emot planerna att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta då det skulle förstöra naturen i området. Anser att man måste bevara Lövstabadet, Mälarens vatten och naturen.

Det är ett naturskönt område och en idyll i Hässelby Villastad. Här har personerna gångavstånd till det idylliska Lövstabadet där är det många som badar om somrarna även barnfamiljer och Lövstabadet har blivit utnämnt till ett EU bad! Mälarens vatten är det många som är beroende av, det är nämligen vårt dricksvatten i hela Stockholmsområdet.

LB

Anser att anläggande av ett nytt värmekraftverk i Lövsta är en synnerligen dålig idé. Stockholms dricksvatten (plus boende i områdets närmiljö) kommer att påverkas starkt negativt då bygget river upp gammal sjöbotten tillika långvarig dumpningsplats av sopor & miljöovänligt material. En mycket obehaglig plan som orsakar stor oro.

LM

I dessa tider med alarmerande klimatrappporter som duggar tätt om den accelererande globala uppvärmningen och med barn som världen över skolstrejkar pga. deras klimatångest är det märkligt att Stockholms stad planerar att riva ett befintligt kraftvärmeverk för att bygga ett nytt ännu större värmeverk för att förbränna än mer sopor, t o m importerade särskilda sorts sopor. Dessutom är det inte bara s.k. industriell mark som bygget är planerat på utan även värdefulla natur och friluftsområden är tänkta att tas i anspråk. Många alarmklockor borde ringa.

Redan tanken att riva för att bygga nytt är ett feltänk i sig och kommer att bidra till ökade klimatutsläpp genom de nya naturresurser som kommer att behöva tas i anspråk.

Många är överens om att det inte går att fortsätta tära på jordens resurser på samma sätt som sker idag. Både EU och FN har en ökad cirkulär ekonomi bland sina mål. Det innebär att medlemsländerna ska arbeta för att en så liten del som möjligt av de använda produkterna går till avfall. Materialen ska istället samlas in och återvinnas för att ingå i ny produktion. Medlemsländerna ska också arbeta för att det som produceras ska användas så länge som möjligt.

EU har också fastställt ett EU-direktiv, den s.k. ”avfallshierarkin”, som är antaget i den svenska miljöbalken. Den innebär att i alla processer så ska man arbeta för att minimera uttaget av nya naturresurser, i andra hand återanvända de resurser som redan är ianspråktagna, i tredje hand återvinna de material som används, först i fjärde hand utvinna energi och slutligen i femte hand deponera.

Det borde vara en självklarhet att EU-direktivet ska ligga till grund för all planering i staden, både stadens planering av nybyggnation och styrning av hur avfall uppstår och hur det ska tas om hand. Både konsumtions- och produktionsmönster behöver förändras. Så istället för att cementera stadens framtida hantering av sopor i ett nytt stort kraftvärmeverk bör en planering ske som utgår från befintliga anläggningar och hur de kan byggas om för största miljö och klimatnytta. Vi behöver styra bort från ökad användning av naturresurser och ökande avfallsmängder och hålla material och produkter i omlopp så länge som möjligt.

Den argumentation som anförs för att planen bygger på en bedömning som varit rådande under lång tid faller just på att den

bygger på ett förlegat synsätt som inte på allvar möter de utmaningar vi har med den globala uppvärmningen, utan på ett konsumtionssamhälle - med ökande flöden av varor och ett system som i huvudsak bygger på att vi producerar varor genom att utvinna och utnyttja naturens resurser, som sedan slängs och blir till avfall med ökande avfallsmängder som resultat.

Det framgår inte heller av planen hur stort det totala utsläppet av växthusgaser blir.

Sen innebär också planen ett kraftigt ingrepp i både natur och kulturvärden och de olika former av rekreation som finns i området och som utgör ett välbefinnande för många av oss som bor i Hässelby men också av tillresta som söker just dessa värden i Riddersvik, Lövsta och Kyrkhamn. Mälaren med öar och strandområden är dessutom klassade som riksintresse för det rörliga friluftslivet. Detta frångås genom den upphävning av strandskyddet som föreslås i planen.

Exploateringsnämnden fattade beslutet om markanvisning till Stockholms Exergi AB 2018-04-19. Det anvisade området innehöll då inte båtklubben eller Lövstabadet utan de områdena har tillkommit i den nu aktuella planen. Resultatet innebär samtidigt inskränkningar i den detaljplan som var tänkt för naturreservatet Kyrkhamn. Kyrkhamn som är ett så viktigt friluftsområde och klassas som ett av Stockholms tystaste områden. Ytterligare intrång i naturreservatsområdet skulle det dessutom bli om ersättningsplatser ska hittas längre bort för både båtklubb och badplats med den ökning av biltrafik som det med stor sannolikhet kommer innebära.

Kopplingen som idag finns mellan Riddersvik och Kyrkhamn, som båda innehar höga kulturmiljövärden, kommer också att försämrats. Det konstateras också att det i och kring planområdet finns kända skyddsvärda arter knutna till äldre tall- och barrskogsmiljöer och också områden med särskilt viktiga funktioner för växt- och djurlivet och som därmed starkt påverkar förutsättningarna för biologisk mångfald i staden. Både själva planområdet och områden i dess direkta närhet ingår också i ett habitatnätverk för groddjur. Kraftiga föroreningar i både mark och i bottensediment riskerar att frigöras både under byggtiden och efter färdigställandet och av alla stora transportfartyg som kommer att trafikera området vilka försiktighetsmått som än vidtas. Det innebär stora risker för Mälaren som vattenskyddsområde och dricksvattentäkt.

Det som hittills räknats upp är bara några av exemplen på de negativa konsekvenserna som planen innebär för området. Allt sammantaget borde utgöra fullt tillräckliga anledningar och skäl för att planen inte ska antas.

Framgår inte heller tillräckligt tydligt i ärendena för det nya kraftvärmeverket hur seriöst alternativ har prövats. Ökad värmeeffekt än nuvarande borde t ex vara möjlig att få till vid en ombyggnad av Hässelbyverket i kombination med en ombyggnad av nuvarande kolkraftverk i Värtan som ju ska avvecklas.

MT

Personen motsätter sig projektet och anser att det behövs andra satsningar i området. En stor anledning till att personen valt att bo här är närheten till naturen, men de pågående planeringsprojekten – som bl.a. Riddersvik och Lövstaverket – är förkastliga och minskar viljan att bo kvar. Ska Hässelby bevara någon stolthet så behövs attraktiva miljöer, för rekreation som kompensation för den brottslighet och segregation som råder här.

MB och IB

Personerna anser att förslaget kommer att ha stor negativ påverkan på närområdet. Den nya anläggningen är jättestor och ful och kommer att hamna intill naturreservatet Kyrkhamn. Detta är ett mycket naturskönt område och populärt rekreativsområde för boende i Västerort/Järfälla. De höga skorstenarna kommer att förfula inte bara naturreservatet utan också utsikten från bl.a. Riddersvik. Badplatsen "Lövestabadet" som är den bästa badplatsen i Hässelby kommer att försvinna.

Alla transporter till och från anläggningen innebär att det inte blir någon lugn oas som nu. Denna plats anses vara den tystaste platsen i Stockholm. Det mest oroande är att kraftvärmeverket kommer att ligga nära vattenverket i Görväln, som förser hela norra Stockholmsområdet med vatten.

MS

Anser att man bör bygga det där det gamla ligger och inte nya bostäder. Personen vill ha Lövestabadet och marinan kvar.

MS

Personen vädjar att beslutet ska omprövas och förslaget läggas ner då hen anser att förslaget förstör ett fantastiskt vackert område med

lång strandremsa. Förslaget innebär att området inte kan utnyttjas till bad eller någonting, och ett schabrak till värmeverk som stör något enormt.

De som bor i närheten använder marinan och badet hela somrarna, och kan skicka barn att cykla dit själva. Här kan folk fika och ha picknick, hundar badar där och mycket mer. Personen inser att ett nytt värmekraftverk behövs, men varför inte lägga det där det gamla ligger nu? Varför utplåna ett rekreationsområde som så många har glädje av? Visst kan man ta sig till Görvälnbadet, men då blir det med bil (miljön!) och barnen kan inte cykla dit själva, inte de yngre i alla fall!

Personen framhåller att alla tycker likadant, utom möjligen de som är involverade i projektet, och det finns protestlistor. Varför inte lyssna på alla vanliga människor som bor i närheten, och kanske se om det finns andra möjligheter. Det måste finnas andra ställen att bygga detta mastodontverk än just vid Lövestabadet. Många har flyttat till området pga. alla rekreationsmöjligheter, golfbanor, skogar och Lövestabadet, som lätt nås med cykel.

MB

Anser att placeringen av ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta är en riktigt dålig idé och förstår inte varför det inte skulle gå att modernisera det befintliga i Hässelbystrand och ev. återanvända delar som exempelvis skorstenar, befintlig infrastruktur för distribution av el/värme mm. Sammantagna kostnader för att bygga en helt ny anläggning med sanering av sjöbotten, flyttning av båtmarinan och återvinningscentralen etc borde överstiga en modernisering. Svårigheten ligger väl i att bygga om utan produktionsbortfall/drifstopp såklart men kul utmaning för ingenjörerna!

Inte okej att det förstör ett friluftsområde inkl. en populär badstrand som flitigt utnyttjas till största delen även under vinterhalvåret. Byggtrafiken till projektet lär bli omfattande och ställa till det när det redan nu tidvis blir köbildning. Dessutom tillkommer ännu mer byggtrafik då byggandet av bostäderna i Riddersvik/trädskolan påbörjas.

MW

Hur kan man i kommunen godta att inte renovera Hässelby verket för en i sammanhanget blygsam kostnad och istället lägga miljarder på att bygga ett nytt värmeverk som ingen vill ha? Tror inte att

försäljning av tomterna i Hässelby och Värtan kommer att väga upp merkostnaden! Dessutom tar man ingen hänsyn till miljöaspekterna (fy skäms miljöpartiet) med förgiftat dricksvatten och förgiftade badplatser i hela Västerort. För Värtan är det nog positivt att slippa stanken från förbränningen men stackars västerort bor som får stanken i stället.

MS

Med referens till ”Samrådshandlingar för detaljplan och miljötillstånd Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby Villastad 36:1” emotsätter personen sig helt planerna på att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta. Anledningen är det stora, negativa, ingreppet det blir i det natur- och kulturhistoriskt viktiga området, de kraftigt ökade transporter till lands och till sjöss i området men framförallt på grund av de samhällsfarliga riskerna med förgiftning av dricksvattentäkten Mälaren på grund av byggnation och fartygstrafik i, på och runt det kraftigt förorenade området.

Sammanfattningsvis anser personen:

- Samrådshandlingarna innehåller ingen riskredovisning för de sluttäckta deponierna, då dessa medvetet lagts utanför det område som redovisas. Detta kan inte bortses ifrån i planarbetet.
- I planeringsstadiet borde inte den omfattande fartygstrafiken med transporter i Mälaren få vara en planeringsförutsättning.
- Stockholmsregionens ökande behov av el och fjärrvärme borde vara en samordnad fråga mellan flera kommuner i regionen
- Att placera en byggnad nästan lika stor som en Hötorgsskrapa i Lövsta förstör hela området och skapar en visuell vy som inte passar in i området.
- Redovisning av bortvalda områden är för bristfällig
- Stockholm stad har förbjudit alla giftiga båtbottnfärger för fritidsbåtar från 2020, då ska inte Stockholm stad sträva efter en ökad fartygstrafik i Mälaren, där fartygen sannolikt har giftiga bottenfärger.
- Dagens fartygstrafik i Lövstafjärden skapar redan idag buller och vibrationer i fastigheter långt ifrån vattnet. En ökad fartygstrafik, möjligen dygnet runt, kan komma att skapa en ökad mängd besvärande buller och vibrationer.

Bakgrund och behov

Området i Lövsta har sedan långt tid tillbaka pekats ut som ett område för staden att ha tillgänglig för att kunna placera teknisk

verksamhet på. Området är hårt förorenat på grund av de verksamheter som har varit där. Detta omöjliggör byggande av bostäder på marken.

Kunskapsnivån idag om urlakningen av det som hamnat i marken och vilka risker det finns med det och den långsiktiga påverkan från gifterna, måste vara högre idag än den var då beslut om anvisning togs. Då borde även riskbilden med att anlägga en storskalig anläggning med allt markarbete som det kräver i området och framförallt vad som kommer att ske med botten, bottensediment och vattnet i området och hur det kan påverka Mälarens vatten omedelbart innebära att alla planer på att genomföra anläggningsarbete i området läggs ner.

Att de samrådshandlingar från Stockholm kommun samt Stockholm Exergi som redovisats inte innehåller riskbedömningar och hantering av de sluttäckta deponierna känns oansvarigt och som ett medvetet val för att påskynda processen utan att behöva göra en analys av totala risker för närområdet och framförallt för Mälaren som dricksvattentäkt.

Placering

Att i planeringsstadiet för ett nytt kraftvärmeverk överhuvudtaget tillåta att fartygstrafik in i Mälaren, med den omfattning som presenterats som ett behov, får vara en tillåten parameter är helt obegripligt. Tillåtna randvillkor för placering av värmekraftverket borde vara, i fallande skala:

1. Lastning/lossning från järnväg
2. Lastning/lossning från hamn i Östersjön
3. Lastning/lossning från lastbil

Baserat på behoven av att stänga ner koleldat kraftverk i Värtan och målet att kunna generera el för att kunna bidra till att täcka Stockholmsregionens ökade behov av el (och även fjärrvärme) så borde frågan om ett nytt kraftvärmeverk vara större än att Stockholms kommun ensam ska lösa det behovet.

Det borde vara en regional fråga som ska lösas samlat över flera kommuner, kanske till och med på länsnivå. Detta då den expansiva Stockholmsregionen måste säkra bland el-och värme-försörjning gemensamt.

Ett exempel är varför det inte skett någon samordning med det nya kraftvärmeverket i Upplands- Bro kommun, Högbytorp?

Området kring Lövsta och Kyrkhamn är ett naturskönt område, som är flitigt använt för rekreation och naturupplevelser. Området är även väldigt tyst, vilket är sällsynt i Stockholmsområdet.

Omgivande bebyggelse är genomgående låg och majoriteten av bebyggelsen döljs av träd/skogen. Området har även stort kulturhistoriskt värde, med Riddersvik i fokus. Det planerade värmekraftverkets huvudbyggnad är enligt ritningar 68 meter hög. Skorstenarna är ännu högre.

Som referens kan Hötorgsskraporna användas, de är 72 meter höga enligt Wikipedia. Det går inte bortse ifrån att huvudbyggnaden totalt kommer dominera landskapsbilden. Helt uppenbart är även den industrialiserade framtoningen något som helt förstör områdets karaktär. Lövsta och Kyrkhamns-området har höga värden som rekreationsområde, både till land och ute på sjön, såväl sommar som vinter. Hela upplevelsen och möjligheten att använda sig av området som rekreation kommer kraftigt försämrats och till viss del helt försvinna. Vintertid kommer isen vara i det närmaste oanvändbar för aktiviteter då en ränna i isen hela tiden kommer vara bruten. Året runt kommer upplevelsen och tillfredsställelsen för alla som använder det natursköna området vara kraftigt försämrad på grund av kraftvärmeverkets dominerande närvaro.

Detta är en kraftig försämring för Järfälla, Hässelby med omnejd men även för Stockholm somhelhet, då ett av de mer natursköna områdena i regionen blir förstört av ett dominerande kraftvärmeverk. Det material som tagits fram från Stockholm kommun och Stockholm Exergi som samrådshandlingar för detaljplan och miljötillstånd redovisar väldigt bristfälligt varför andra undersökta områden valts bort.

Redan industrialiserade områden som ligger nära järnväg i Stockholms kommun, eller i en näraliggande kommun, känns som fullt möjliga att identifiera som lämpliga för byggandet av ett nytt kraftvärmeverk. Det kan även handla om områden i nära anslutning till E4, E18 eller Förbifart Stockholm, i Tomtebodavägen, Rotebo eller andra områden. Att enbart peka ut Lövsta som lämpligt område för ett nytt kraftvärmeverk framstår som ett förhandsbeslut där undersökningar av andra områden enbart har genomförts för syns skull.

Fartygstrafik och giftutsläpp

Enligt redovisade underlag så bedöms behovet av fartygstransporter med bränsle till 3 per dygn till Lövstaverket. Som boende i

Stockholm kommun och som båtägare med Mälaren som hemmahamn har vi blivit ålagda enligt lag att senast 2020 sanera våra båtbottnar från främst TBT men även koppar, zink och andra biocida metaller. Detta är lovvärt och en mycket bra för att inte riskera att förgifta dricksvattentäkten Mälaren. Den tvingande åtgärden har mötts med stort engagemang från båtklubbar och båtägare och många båtbottnar har blivit sanerade från giftig bottenfärg.

Som ett generellt räkneexempel så kan man anta en snittyta på den del av en fritidsbåt som ligger i vatten till ca 25 kvm (8 m lång, ca 1,5 m från vattenlinjen ner till "kölen" x 2 sidor + akterpartiet). En fritidsbåt i Mälaren ligger i vattnet som längst från maj till oktober, dvs ca 180 dagar. En uppskattning på antalet fritidsbåtar inom Stockholm kommun, med hemmahamn i Mälaren kan vara 2000 båtar. Det ger att år 2020 kommer 50 000 Kvm båtbottnar vara giftfria. Baserat på antalet dagar som båtarna ligger i vatten så ger det 9 000 000 giftfria "kvadratmeterdagar"/år.

Ett lastfartyg med bränsle till planerade kraftvärmeverk kommer som längst kunna vara 200 meter, baserat på nya Södertälje sluss. Fartyg som går i trafik ute på Östersjön och haven utanför Östersjön har bottenfärger som inte är biocidfria. Lite sökningar på internet ger att lastbåtar i Mälaren kommer vara som längst 160 meter. Ett antagande är att lastbåtar till Värmekraftverket i Lövsta kommer ha en snittlängd på 125 meter, snittbredd på 18 meter och ett snittdjup på 5 meter, vilket ger ca 10 meter från vattenlinjen till kölen. Det ger en snittyta som ligger i vatten på ca 2500 Kvm (125x10x2) per båt. Baserat på 3 båttransporter per dygn, med antagandet att den omfattningen krävs 200 dagar/år och att varje båt befinner sig 10h inne i Mälaren (från Södertälje, upp till Lövsta och lossa och sen tillbaka till Södertälje) så innebär det att det konstant finns minst en lastbåt i Mälaren dygnet runt, 200 dagar/år. (Troligen är faktisk omfattning större) Det innebär (minst) 500 000 "kvadratmeterdagar"/år som tillför biocider till Mälaren. Över tid kommer de sanerade fritidsbåtbottnarnas bidrag till ett bättre vatten och bottensediment i Mälaren ha ätits upp av den tillförda fartygstrafiken med biocidfärger.

Kontentan, oavsett hur man väljer att applicera sina räkneexempel, är att Stockholms stad ska inte å ena sidan säkerställa att fritidsbåtstrafiken i Mälaren blir giftfri (vilket är mycket bra!) och å andra sidan sträva mot och bidra till en ökad fartygstrafik i Mälaren som har biocider i sina båtbottnfärger.

Buller och trafik

Som boende i Hässelby Villastad, med ett avstånd på 700 meter fågelvägen till strandlinjen och ca 1500 meter till mitten på Lövstafjärden, så har jag idag ett lågfrekvent buller i huset, så även utomhus, som är tydligt då större fartyg passerar på Lövstafjärden. Detta pågår i ca 10-15 minuter per fartyg och blev extra frekvent i samband med att Förbifart Stockholm började köra fartygstransporter från Färingsö.

Detta buller är mycket störande och med en ökad fartygstrafik på Lövstafjärden, till värmekraftverket i Lövsta, så befarar jag att detta buller kommer ske dygnet runt. Lastbilstrafiken från kraftvärmeverket sägs bli 20 lastbilar/dygn, dvs 1 i timmen förutom under rusningstrafik. Självklart kommer det bli mer buller för de som bor närmast Lövstavägen och framförallt kommer lastbilstrafiken pågå dygnet runt, vilket är en mycket stor och negativ förändring i området.

Även om Lövstavägen kommer rätas ut den sista biten bort mot Lövstaområdet så är det fortfarande den ”mindre vägen” i ett bostads- och rekreations-område, dessutom är det en återvändsgränd. Den samlade trafiken är redan idag för hög i förhållande till vad Lövstavägen klarar av. Med en uträtad väg kommer dessutom farterna gå upp. I kombination med befintliga bostadsområden samt det nya, planerade, bostadsområdet på gamla trädplanteringen, kommer en ökad trafik att öka riskerna markant, detta då Lövstavägen korsas frekvent av gående till och från Riddersvik, till/från Kyrkhamn med mera.

Infrastruktur för fjärrvärme och el

Något som ännu inte redovisats tydligt är hur ny, anslutande fjärrvärmeledning ska grävas ner och var och när det ska ske. Det kommer självklart bli en stor påverkan av det arbetet och under lång tid påverka området med både framkomlighet, buller och störningar. Något som inte heller redovisas är hur den genererade elen ska transporteras från kraftvärmeverket. Kommer det bli en luftledning eller kommer kablarna grävas ner?

MA

I Hässelby och Västerort byggs det på varje obebyggd markplätt och grönyta som rymmer ett hus. Redan innan alla dessa byggen bodde här mycket människor. Alla dessa människor, samt nyinflyttning skall dela på de bad som finns i Mälaren. Redan nu är det på sommaren väldigt trångt på baden runt om i Mälaren. Då bestämmer man att ett av baden kanske det mest

natursköna, skall försvinna. Vart skall alla de människorna bada och koppla av? Det blir en väldig massa extra människor som skall tränga ner sig på de andra redan fullsatta baden.

Tillkommer gör även alla från den planerade nya stadsdelen i Riddersvik. Hur tänker man här? Hur skall alla få plats? Och hur skall alla förflytta sig, och parkera? Det byggs ju endast nya bostäder, infrastrukturen och kommunaltrafiken gör man inte ett dugg åt. Dessutom är det stor skillnad på att behöva ta ett fordon och parkera eller kommunalt färdssätt med tidtabeller än att kunna gå eller cykla till badet.

Det som var enkelt blir ett planerande och litet företag. Båtklubbar är ännu mer sällsynta och kön för att få plats är redan nu hur lång som helst. Även denna båtklubb skall då försvinna. Hur är det tänkt att lösa båtlivet för dem som har båt här. Dom kommer aldrig att få plats någon annanstans i Mälaren. Ska dem köa i skärgården miljals hemifrån, där det dessutom också är åratals kö?

Dom står plötsligt med en båt i famnen och har ingenstans att ha den. Det sedan mycket länge utlovade naturreservatet i Kyrkhamn. Hur blir det här? Det kommer ju inte heller gå att rita in som planerat. Och vad händer när man muddrar i den gamla soptipps/industribotten?

Kraftverket kommer att förstöra så mycket för så många som vill kunna njuta av ledighet och rekreation utan att behöva ta bilen för att kunna koppla av och ladda batterierna lite.

Byggs det på det föreslagna sättet är det mycket tragiskt. Det måste finnas ett bättre alternativ någon annanstans där påverkan på folks möjlighet att vistas i naturen och ha trevligt blir mindre kännbar. Någonstans där det redan finns industrier och inte ett rekreativsområde.

NW

Personen ställer mig bakom föreningen Rädda Lövstas skrivelse och står som en av de undertecknande i deras lista.

Dessutom framför personen följande tillägg:

Begär att en hehetsbild för det tänkta Lövstaverkets miljöpåverkan beräknas och redovisas officiellt. Det vill säga hur hela bilden av driften påverkar miljön. Visst, man kan tekniskt ha olika utsläppsriktningar sett "räkna hem" diverse miljöpåverkan. Att göra den typen av beräkningar, som personen upplever har

gjorts i sammanhanget, och uttrycka sig som att Löfstaverket lämnar ett mycket litet miljöavtryck anses inte visa hela bilden.

Hela bilden börjar i England där RDF-soporna sorterats i den fraktion och med det innehåll som Exergis beställning ser ut. Redan här finns osäkerheter.

Vad finns för garantier att kvaliteten på de RDF-sopor som exporteras hit för att driva Löfstaverket verkligen håller den kvalitet som överenskommits? Jämför situationen med soporna som under kvalitetskrav exporterats från Canada. Årslånga rättsliga processer, somligt är nedgrävt, somligt är tillbakaskickat, somligt ligger kvar. Caset är inte utagerat ännu mer än 2 år efter det att felaktigheterna uppdagats. Vad är det som säger att Löfstaverket inte skulle kunna råka ut för samma sak. Denna osäkerhet bör utredas av oberoende part och svaret bör publiceras offentligt.

Kanske inte "bilden" är komplett ens med att RDF-sopornas resa börjar i England. Är det verkligen enbart inhemska Engelska sopor som vi skall ta emot i Löfstaverket? Eller gömmer sig andra sopor i mängden som importerats från annat håll? Till exempel från Italien. Det scenario som diskuteras hänförs till samtliga transporter i sammanhanget och deras totala avtryck i den globala miljön. Istället för att bara stirra sig blind på hur miljömessigt detta är lokalt och vilket miljöavtryck det ger lokalt i Löfstad med omnejd bör man även se på och redovisa hela bilden.

Om vi för enkelhetens skull enbart tittar på transporter så blir miljöavtrycket för Löfstaverket sannolikt stort, till och med eventuellt sett ur globalt perspektiv. I beräkningar skall man då utgå från RDF-materialets totala transporter. Sålunda: Eventuellt inte med England som ursprung. Redan här ett antal nautiska mil med internationell fartygstrafik som kör på olja. Sannolikt inte lågsvavlig olja! Vidare internationell fartygstrafik till flera 100-tals nautiska mil för omlastning i Oxelösund. Dvs över Nordsjön. Vidare genom Öresund och långt upp i den redan mer eller mindre döende Östersjön. Fortfarande på olja, och sannolikt med hög svavelhalt. Vidare slussning in i Mälaren som ju är många vattentäkt. Runt Stockholm enbart ca 2,2 miljoner människor räknat just nu. Hur många är det efter Löfstaverkets beräknade halva drifttid? Hur många efter hela? (En tanke, vad händer om Slussen går sönder?) Hela bilden är synnerligen oroväckande. Vilken olja som används på sträckan Oxelösund - Löfstad har jag inte kunnat läsa någonstans i vare sig planbeskrivning eller där det borde vara relevant, i miljökonsekvensbeskrivningen. Löfstad är dock inte slutet

på transportkomplexiteten. Så mycket som 20% av materialet är obrännbart i Lövestaverket. Dessa 20% av den totala volymen/vikten som är ytterligt giftbemängt uppger man skall transporteras med lastbil till Norge för att deponeras där. Detta scenario, för de totala utsläppen av miljöpåverkade emitteringar orsakade enbart av transporterna som krävs för driften av Lövestaverket, och annan miljöpåverkan ur helhetsperspektiv som inte nämnts här bör utredas och beräknas av oberoende part, och publiceras offentligt. Sweco kan inte anses vara oberoende part i sammanhanget!

PL

Personen tycker förslaget är en mycket dålig idé i och med att det skulle förstöra mycket av naturupplevelsen i området. Det skulle även påverka trafiken på Lövestavägen som redan idag är tungt belastad. Många pendlar med bil idag från Hässelby och om tanken är att tung trafik ska köra brännbart material på samma vägar som idag är fulla av bilar kommer det bli svårt att ta sig fram.

Lövestabadet som är mycket populärt skulle även påverkas och det är också något vi inte vill ska försvinna. Personen hoppas det går att hitta en lösning med befintligt värmeverk eller man kan tänka om och hitta på något bättre förslag.

PS

Befinner mig utomlands och vill meddela att jag anser placeringen olämplig, främsta skälen är:

- Nära Görvelverket
- Naturområde skadas
- "Fejkade bilder" bilden missvisar då den tagits från Tempeludden - bl a skorster högre än Kaknästornet syns betydligt mer.
- Har inte heller erhållit utlovad presentation från samrådsmötet av Peter Bergqvist

PB och EDB

Personerna motsätter sig den föreslagna placeringen av det nya värmeverket i Hässelby framförallt av följande skäl:

- Det skulle innebära att det välbesökta Lövestabadet skulle försvinna. Med tanke på den ökande befolkningen i nya bostäderna i bl.a. Riddersvik och Åkermynatan är det mycket negativt då behovet av rekreation för boenden kommer att öka.

- Det skulle också innebära inskränkningar i friluftsområdet Kyrkhamn, Stockholms tystaste område.
- Det skulle medföra stora risker vad gäller kvaliteten på dricksvattnet eftersom sjöbotten har visat sig vara en av landets giftigaste bottenar.

Personernas förslag är att det nya värmeverket ligger i anslutning till det befintliga i Hässelby Strand. Nuvarande ledningsnät är redan på plats samt finns en fungerande hamnanläggning. Om en förflyttning är nödvändig kan stranden mellan Maltesholmsbadet och Kananbadet vara ett alternativ. Varken bad eller båtplats behöver då försvinna. Sannolikt är inte heller sjöbotten lika giftig.

PB

Personen anser att förlägga värmeverket vid naturreservatet och över Lövsta båtklubb och bad är skandalöst och fel. Har tidigare fått information från er att detta inte är möjligt, och vill veta vad det är personen ska tycka till om.

PL

Personen vill be de som bestämmer i Stockholm att tänka om kring detta kraftvärmeverk i Lövsta. Personen har läst det mesta kring förslaget och kan inte förstå hur denna anläggning ens kan tänkas att byggas. Är så djupt besviken på Er som beslutat att detta ens kommit så här långt.

Förslaget förstör stora delar av det naturområde som finns runt Lövsta. Bostadsområden som går från ett naturnära område till en usel närmiljö med en stor industribyggnad med allt som kommer därtill. Personen hoppas att det verkligen tas tid att läsa alla medborgares röster då det är dessa röster som gör att politiker sitter i dessa positioner.

PL och IL

Personerna emotsätter oss planförslaget i sin helhet. Anledningen är främst planerna på verkets placering och vad det innebär för natur, kultur, rekreation och friluftslivet i området. Allt detta kommer då att försvinna, läggas ned.

Det finns bättre lämpade alternativa lokaliseringar i redan exploaterade och industrialiserade områden som kommer att medföra mindre intrång på miljön, människors hälsa samt ett

mindre ingrepp på strandskyddet jämfört med Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Det som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och vi ifrågasätter dess innehåll. Skillnader i miljöeffekterna på Lövsta och deras alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Samrådsunderlaget är bristfälligt och utgör inte ett fullgott beslutsunderlag. Personerna kräver att detta dåliga förslag stoppas. Det handlar om medborgares välmående och rätten till en bra miljö.

Personerna vill ha svar på följande och hur det kan garanteras:

- Att dricksvattnet inte förorenas? Lövsta ligger vid ett vattenskyddsområde nära vattentäkt.
- Området Lövsta är kraftigt förorenat. Hur ska detta hanteras utan miljöpåverkan?
- Lövsta badet ska läggas ned och ersättas hur, vart?
- Lövstas betydelse för friluftslivet, hur ska det lösas?
- Detaljplaneområdet delvis kommer kollidera med naturreservat?
- Den planerade fartygstrafiken och dess påverkan på sjöbotten, spridning av förorenad sedimentering. Risk för ras och skred från vibrationer, vattenströmmar och vågorna från fartygen. Hur ska det hanteras?
- Utsläppen från fartygen och dess påverkan?
- Planeringen att transportera askan i en redan undermålig infrastruktur med långa köer med lastbilar, hur ska den lösas?
- Utsläppen med illaluktande doft som sprids och lockar till sig ohyra som t.ex. flugor osv. Hur ska det lösas?

PS och UF

Anser att ens komma på tanken att förstöra vacker natur och badplats med att bygga ett industriområde är bedrövligt. Vill fortsätta njuta av naturen och bada i Lövsta och få rent dricksvatten.

PL

personen vill härmed verkligen motsätta sig bygget av det vidriga värmeverket i Lövsta naturområde med allt vad det för med sig.

Listar nedan några punkter som stöd för detta:

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned

- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

Det här är ett område man idag ”flyr” till för att känna lugn i en annars så stressad tid! Hur kan det ens vara ett förslag? Det måste finnas bättre områden där ett bygge av denna storlek skulle göra mindre påverkan! Inte bara om det uppenbara som alla kommer mötas av verket när vi vill ta en promenad i naturen. Att Lövsta sedan lång tid tillbaka är djupt förorenat, det om något borde vara nått att tänka till på. Tänk om detta läcker ut i dricksvattnet? Vem vill ha det på sitt samvete?

PH

Boende i Backlura - har inget emot det nya kraftvärmeverket (med modernare teknik) men det absolut viktigaste är - att ny badplats är anlagd i god tid förhoppningsvis 2020 innan det stora bygget startar upp!

PAC

Undrar hur ett så vansinnigt projekt som ett gigantiskt värmekraftverk i Lövsta kan komma så långt inom Stockholms stad och Stockholms Exergi utan att någon sätter stopp för detta? Det är lika horribelt som det var att bygga en kärnkraftsliknande byggnad (Nobelcenter) på Blasieholmen. Lövstaområdet är efter övertäckningen av soptippen ett fantastiskt rekreationsområde med koloniområde, kulturområde i Kyrkhamn, småbåtshamn, oersättlig badplats, närhet till naturreservat, golfanläggning m.m. samt vattenskyddsområde för vårt dricksvatten,

Placering av Lövstaverket

Verket kommer att helt dominera landskapsbilden och helt förstöra miljön för det så viktiga friluftslivet i området.

Att placera ett gigantiskt värmeverk på gränsen till ett naturreservat i Järfälla och blivande naturreservat inom Stockholms stad är helt oacceptabelt. Verket hamnar invid den oersättliga kulturmiljön vid Kyrkhamn och koloniområdet Lövsta där man kopplar av och odlar frukt och grönsaker för husbehov. Det mycket populära Lövstabadet försvinner.

Ny placering av båtklubbens verksamhet skulle ytterligare förstöra miljön i området då stora naturvärden vid vattnet och ängarna

ovanför skulle gå förlorade. Bryggor, vågbrytare, uppdragningsplats och uppläggningsplats för båtar skulle helt dominera området fram till Kyrkhamn. Båtklubben i dag utgör ett mycket diskret inslag i landskapsbilden.

Området är idag klassad som Stockholms tystaste område. Lövstaverket kommer att dra med sig kraftigt ökat buller från lastbilstrafik under byggtid och produktion samt oväsen från transportbåtar, kranar för avlastning, transportband och trafik inom området.

Området omfattas av det generella strandskyddsområdet inom Stockholms län, ligger nära ett Natura 2000 område och strider mot lagen om Landskapsbildskydd. Om man ställer sig i norra delen av Lövstabadet och blickar mot Lövstatippen så kan man föreställa sig hur stor kajanläggningen och de gigantiska transportbanden kommer att förstöra landskapsbilden.

Om alternativ placering av värmeverket i Lövsta inte är möjlig måste man hitta en omdisponering av området så att Lövstabadet och båtklubben kan bevaras. En alternativ placering av kaj och transportband söder om tippen måste utredas ordentligt, personen bifogar förslag på detta.

Luftföroreningar från Lövstaverket

”Naturskyddsföreningen säger: Och trots att tekniken för att rena avgaserna hela tiden blir bättre leder sopeldningen till utsläpp av koldioxid och miljöfarliga ämnen. Vid förbränning av sopor kan bland annat cancerframkallande dioxiner och furaner bildas. Dioxiner och furaner är svårnedbrytbara och finns därför kvar i naturen under lång tid. Gifterna är cancerframkallande och hormonstörande och påverkar arvsmassan, tillväxten och fertiliteten hos djur och människor. Exakt hur stora utsläppen från den stadigt ökande sopförbränningen är i dag vet ingen.”

”Professor Göran Finnveden säger i Ny Teknik 13 mars 2017: Risken finns alltså att avfallsförbränningen blir en klimatpolitisk gökunge som äter upp utsläppsutrymmet för andra sektorer. Eftersom avfallsbranschen själv inte verkar ha några strategier är det nu viktigt att andra samhällsaktörer, inklusive politiker på nationell och kommunal nivå, agerar för att även avfallssektorn ska kunna minska sina utsläpp av växthusgaser.”

Detta måste klaras ut och spridningsbilden av gaser från verkets skorstenar och spridning av gaser vid hantering inom området måste

redovisas. Personen bor i Viksjö, Järfälla och den dominerande vindriktningen kommer från sydväst och innebär att gaserna från Lövstaverket sprids över vårt område. När man för några år sedan täckte soptippen i Lövsta spreds en fruktansvärd stank över Viksjö och medförde att man i flera månader inte kunde vistas ute på tomten.

Hur kommer utsläppande avgaser från anlöpande fartyg till Lövstaverket att påverka närmiljön och miljön i naturskyddsområdet?

Nedläggning av Lövstabadet

Att lägga ner Lövstabadet vore en katastrof för alla som utnyttjar det fantastiska badet och inte minst för de små barnen som där kan leka på stranden och bada i det grunda vattnet. Där finns gott om gräsytor att ligga och sola och leka på samt gungställning för barnen och volleybollplan. Det finns även en grillplats för de som vill utnyttja badet på ljumma sommarkvällar. Där finns glasskiosk för en fikastund.

Lövstabadet ligger i rakt söderläge med sol hela dagen som värmer upp vattnet och luften i området men där finns även stora vackra träd som ger skugga för den som önskar.

Badplatsen utnyttjas av många varav många är ensamstående föräldrar och invandrar-familjer som i många fall inte har möjlighet att åka på badsemestrar till främmande ort. Deras röster är mycket viktiga men svaga i processen kring Lövstaverket.

Det alternativ som i mycket sent skede i samrådsprocessen slängts fram i form av en skiss till badplats i Kyrkhamn är ett hån mot alla som badar i Lövstabadet. Skissen visar en förljugen bild av möjligheten att skapa en badplats likvärdig Lövstabadet. Viken som är tänkt som badplats i Kyrkhamn ligger i nordvästläge och ger inte på något sätt en likvärdig badplats med sol hela dagen. Vidare är utrymmet för att skapa en badplats i Kyrkhamn betydligt mindre och kan inte rymma alla som i dag badar vid Lövstabadet. Marklutning åt nordväst gör förhållandena olämpliga som badplats. Möjlighet att utföra en grund badplats för de yngsta barnen framgår inte av förslaget. Var ska parkering för bilar anordnas?

Småbåtshamn för båtklubben respektive ny badplats

I samrådsdokumentationen har man redovisat omfattande bilder över hur båtbyggare, vågbrytare, uppdragningsramper, mastkran och vinteruppställning ska kunna ske. Detta till skillnad mot redovisning av en alternativ badplats som redovisas med en slarvigt

gjord skiss. Av detta kan man utläsa att kommunen ser den för barnen så viktiga badplatsen i Lövsta som en bisak man kan ta senare och utanför detaljplanen och utan att allmänheten har någon talan i sak.

Frågan om badplats och båtklubb

Dessa frågor måste lösas inom detaljplanehandläggningen då de är avgörande för samråd och ställningstagande till detaljplanen.

RE

Anser att detta inte får ske och hoppas man förstår och inser hur många barnfamiljer som har valt och väljer att bo i Lövstas närområde just pga. Lövstabadet och dess otroligt fina och unika omgivning samt natur.

Alla förslag på tilltänkta platser för att flytta både badet och båtklubben känns som ett hån och ett övergrepp mot alla oss som älskar denna plats och omgivning. Personen, liksom många är uppväxta här ute och har valt att återvända pga. naturen, tystnaden och djurlivet. Utsikten och solnedgången från Riddersviks klippor över Lövstabadet, lugnet och tystnaden i Kyrkhamns naturreservat (Stockholms tystaste plats) och båtklubbens förträffliga läge. Både människor och djurliv kommer påverkas enormt mycket och förödande negativt av både mer och tyngre trafik i området. Området kring Lövstabadet och Kyrkhamn har ett unikt och känsligt djurliv med sällsynta arter som ugglor och fasaner och likväl naturen med pampiga ekar som stått orörda vid Lövstabadet i hundratals år.

Att placera ett kraftvärmeverk just på denna plats kan jämföras med rivningen av klarakvarteren i city på 60-70 talet. Det går inte att återställa platsen i efterhand när vi, ni som bestämmer, står med ånger och skamset inser hur fel beslutet var.

Protesterna kring det tilltänkta värmekraftverket i Lövsta har nog bara börjat och kommer fortsätta vara massiva. Skärp till er och lyssna på kritiken från mig och tusentals andra.

RS

Att skapa ett energi-ekosystem genom att förstöra miljön för att tjäna pengar verkar vara 60-tal. Men idag finns större kunskap om miljön och vad som påverkar miljön så att anlägga en sopförbränningsanläggning i Lövsta är hög grad vansinne.

För att bara nämna några miljömässiga aspekter:

- Att köra en mängd tunga lastbilar genom Hässelby leder till ökade utsläpp och i början stör trafiken Stockholms tystaste område.
- Själva anläggningen ger ökat buller i Stockholms tystaste område. Även buller för boende i Hässelby Villastad.
- Anläggningen kommer producera väldigt mycket aska, som är klassat som miljöfarligt avfall.

Väldigt mycket av de importerade soporna är plast. De tar bättre för miljön att öka återanvändningen av material, och sopimporten där man bränner avfallet tar bort incitamenten för att göra det.

Att importera sopor till anläggningen är miljömässigt förkastligt. Transporterna sliter på miljön. Och det är bättre att varje land själv tar hand om sina sopor på ett miljömässigt hållbart sätt. Fler länder idag börjar vägrar att ta emot sopor. Personen hänvisar även till artiklar för att stödja sin argumentation.

Stockholm Exergi säger själva i sitt samrådsunderlag att ”Verksamheten är av sådan art att den alltid medför betydande miljöpåverkan”.

På det hela taget, vilka miljöaspekter motiverar att bygga Lövstaanläggningen jämfört med att t.ex. renovera Hässelbyverket och/eller bygga ett nytt kraftvärmeverk i Värtahamnen eller Louden?

RS

Anser att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta är en sådan dålig idé och lista några:

- Det här är ett tätbebyggt område med både nuvarande och planerade bostäder hundratals meter ifrån planerat bygge. Att bygga miljöförstörande verksamhet så nära inpå folks liv är bara det ett svek av gigantiska proportioner. Beslutsfattarna går från planer på ett naturreservat till att bygga ett delvis fossileldat kraftvärmeverk mitt i ett rekreationsområde med hus och trädgårdar inpå knuten. Hur kan ingen annan lösning vara bättre? Värtan? Lovön? Eller är marken mer värd där för bostäder så stackarna ute i Hässelby som förlagt sina liv här för att leva nära naturen får stå ut med skiten istället. Antar beslutsfattarna inte bor här utan i stan eller på andra sidan stan. De planerade bostäderna i Riddersvik blir nog osålda, om de ens byggs.

- Hela byggprocessen kommer påverka hela området under flera års tid och när verket är färdigställt kommer det oavsett vad som eldas att påverka närmiljö med buller, luft, föroreningar. Då planerna även involverar RDF är sannolikheten stor att man inte kommer veta vad man eldar. Inte är det förnybar energi iaf. Nyligen visade det ju sig också att Exergi inte har koll på sina utsläpp av koldioxid. Går Lövstaverket i Högdalenverket fotspår så blir det väl stora kvicksilverutsläpp i luften över Hässelby.
- Från början bedömdes Lövsta vara bästa platsen, men det var innan man insåg att man var tvungen att flytta bad, båthamn, ÅVC och annan verksamhet. Det finns ingen bra lösning på den flytten. Att säga att badet är för litet är bara ett svepskäl för att kunna motivera en flytt. Jag badar där ofta på sommaren och det har aldrig varit fullt. Det går att bygga ut badstranden i nordvästlig riktning istället om man anser att det behövs mer plats.
- Det ska dessutom börja rotas i ett av Sveriges mest kontaminerade områden med risk för inte bara närmiljön utan hela regionens vattenförsörjning och djurliv. Hur kan man som politiker vara så otroligt ansvarslös. "Det går nog bra". Samma sak sade de nog i Tjernobyl 1986 också. "Vi har gjort utredningar". Jo, en del men andra undersökningar ignorerar ni. "Lövsta har alltid varit tänkt för denna typ av verksamhet". Nej, det stämmer att det varit sådan verksamhet i det förflutna men dels var den mycket mindre och den upphörde 1970, innan stora delar av Hässelby Villastad byggdes. Och innan dess var det sot överallt enligt boende. Vad är det för argument förresten? Ska vi fortsätta spränga i Vinterviken också bara för att man gjort det en gång i tiden. Tjänstemannaansvaret är visserligen borttaget men nog ska vi som drabbas se till att alla vet vem som tar dessa beslut.
- En sådan enkelspårighet från beslutsfattarna hade jag aldrig trott möjligt. Det skapar ett sådant politikerförakt. Vilka andra kraftvärmeverk i Sverige byggs i en sån här miljö? Är ni inte kapabla att ändra ståndpunkt när bevisen talar emot den ursprungliga planen? Tänk på framtiden istället. Bygg ett kraftvärmeverk i ett industriområden eller avses med ny teknik som inte förstör vår när- och globala miljö.

RV

Bilägger eget förslag och framför följande synpunkter:

Planeringsinriktningar i promenadstaden enligt kommunfullmäktige:

1. Skapa attraktiva stråk samt bättre möjligheter till rekreation vid stadens vatten.
2. Vidareutveckla mötesplatser och målpunkter för rekreation och idrott i park och grönområden.
3. Kyrkhamn är ett viktigt rekreatjonsområde för boende i västerort och används för motion och friluftsliv både sommar och vinter.

De som bor i Hässelby har varit med om en väldigt stor förtätning. Nu i Riddersvik från planerade 350 lägenheter till 600 st. Nytt kraftvärmeverk som tar bort 300 m strand, med Lövstabadet och båtklubben. Många fotbollsplaner och grönområden har tagits i anspråk för nya bostäder. Väldigt lite har tillkommit i Hässelby för folkets rekreation och välmående på det fysiska planet.

Personen har haft flera kontakter med Stadsbyggnadskontoret och Exergi och förstår att de använder de bästa experterna när det gäller kraftvärmeverket och hamnen. Personens egna hamnförslag faller på bottenbeskaftningen. (för brant berg och lös lera). De övriga punkterna i den bilagda beskrivningen och ritningen är fullt genomförbara.

Personen är född och uppväxt i Hässelby och arbetat sitt liv i området bl.a. som ungdomsledare. Anser att det stora engagemang för Hässelby som hen har, den livslånga erfarenhet och kunskaper härifrån har gjort personen till något av en expert på området. Hen känner att den kan prata för "vanliga Hässelbybor" och hoppas att hens kunnande kan vara till hjälp i arbetet med Kyrkhamnsområdet.

RÖ

Med anledning av att personen konsumerar dricksvatten från Mälaren, bor i närheten och tidigare varit anställd på Industridestillation anføres följande:

Platsen där båtarna ska lägga till vid land enligt senaste förslaget är platsen där Industridestillation tidigare haft sin verksamhet. SAKAB kom också att ha sin mottagningsstation på platsen innan verksamheten upphörde i mitten på 1980-talet.

F.d. laboratoriechef på Industridestillation och personen har båda arbetat på laboratoriet under flera år medan verksamheten pågick och har en unik kunskap i frågan. Dels gjordes analyser kopplade till driften av de olika verksamheterna oljerening, destillation och förbränning, dels gjordes analyser på det miljöfarliga avfall som togs emot från hushåll och näringsidkare.

De vet att både marken och botten utanför är kraftig förorenade. Det kommer bli svårt att få bukt med dessa föroreningar när området ska projekteras. För närvarande tjänar platsen som varv- och bryggplatser åt en båtklubb. Uttrycker intresse att tillsammans med Stockholm Exergi fördjupa sig i områdets föroreningar dels genom dokument från arkiv och dels med hjälp av de minnen vi har från verksamheten och laboratoriearbetet. Det finns fler vittnen att tillkalla, om så behövs, bland de kollegor som arbetade på Industridestillation på 70- och 80-talet.

Hittills har personen identifierat minst 1000 sidor från de dokument som upprättades av ledningen för Industridestillation, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket m.fl. Där framgår det tydligt vad verksamheten ställt till med och vad som gjordes för att återställa marken så gott det gick. Dessa dokument hittades helt nyligen och har bara hunnit gås igenom summariskt. Nästkommande veckor kommer en fördjupning och en granskning av dessa skrifter ske.

Har på onsdagen 2019-06-05 föreslagit till Stockholm Exergis Hållbarhetsansvarige Ulf Wikström att personen gärna ser att någon kemist från utredningen deltar i denna fördjupning. Ulf Wikström föreslog att någon från Sweco kan och bör vara med så att relevant information från dokumenten tas med i ansökan till Miljödomstolen.

Redan nu vill personen peka på några frågeställningar som bör belysas i bolagets kommande ansökan. Området kring Lövsta är ett av de mest förorenade åtminstone i Stockholms län, kanske i hela landet. Halterna i sedimenten i Mälaren i anslutning till området är i samma storleksordning som de utanför Rönnskärsverken vad gäller bl.a. kadmium och kvicksilver. Rönnskärsverken har under många år varit Sveriges i särklass största utsläppare av giftiga tungmetaller som kadmium och kvicksilver.

Följande punkter är enligt personens åsikt avgörande för bedömningen av lokaliseringen av det nya kraftvärmeverket. Vill dock också framföra att hen inte sett alla handlingar och att några av punkterna kanske redan är belysta. De verksamheter som kan bidra

till föroreningen av mark och vatten är bl.a. kommunens mångåriga avfallsförbränning, tippningen av avfall, slagg och flygaska i Mälaren. Till detta kan läggas föroreningar från SAKAB:s/Industridestillations verksamhet.

Vid SAKAB:s anläggning togs emot miljöfarligt avfall från hela Sverige. En del destruerades i förbränningsugnar på platsen, en del transporterades till andra ställen för destruktion eller deponering. Spillolja återvanns och lösningsmedel från fr.a. läkemedelsindustrin destillerades och renades. På området hanterades stora mängder bekämpningsmedel. T.ex. så förbrändes stora mängder träimpregneringsmedel med pentaklorfenol i ugnen för flytande avfall. Innan beslut fattas som låser lokaliseringen av en så omfattande verksamhet som anläggningen av ett nytt kraftvärmeverk, så måste riskerna utredas noga. Den kommande verksamheten riskerar att frigöra och exponera miljön för de miljögifter som kan finnas i sediment, i mark och i vatten.

I den rapport från SGU som vi sett är hälsofarligheten dominerande och stor vikt läggs vid halten av föroreningar och deras påverkan på människors hälsa. Detta är naturligtvis mycket viktigt. Vad gäller föroreningarnas långsiktiga påverkan på miljön är det snarare de totala mängderna som är avgörande i kombination med tillgängligheten. Överslagsberäkningar av hur mycket av bl.a. PCB, bekämpningsmedelsrester, dioxiner och andra svårnedbrytbara, bioackumulerbara och eller toxiska ämnen som årligen kan tillföras omgivningen saknas såvitt vi sett. Detta är en kärnfråga vid en riskbedömning av påverkan från den planerade verksamheten.

I sedimenten har påträffats mycket höga halter av tungmetaller. Den riskanalys som gjorts av SWECO bör kompletteras med en utredning av risken för att de föroreningar som ligger mer eller mindre bundna i sedimenten kan frigöras av anläggningsarbeten och båttrafik. Mängderna tungmetaller i sedimenten bör uppskattas.

Kanske kommer kompletterande analyser och mätningar behöva att göras dels i mark, dels i vatten och dels i biomassan i och kring området.

Olyckligt är att den rapport som avser provtagningar på området inte är färdigställd under samrådstiden utan blir klar och officiell först om några veckor. Utan den rapporten blir arbetet att kommentera och yttra sig över områdets kondition och att eventuellt komma med kritik och åtgärdsförslag omöjlig under samrådstiden. Alltså måste en tidsutdräkt ske.

Viktigt kommer bli att bedöma de halter av gifter som finns och om och hur de ska tas omhand. Eftersom bl.a. förbränning av kemiskt avfall skett vid låga temperaturer kan man frukta att det finns besvärliga gifter att handskas med.

Personen emotser att Ulf Wikström och Sweco, eller annan utredare med kemistkunskaper, återkommer inom kort så att någon lämplig, tillsammans med personen kan gå igenom dokumenten och ge dess bild av ID-verksamheten och dess följder. Kanske kommer personen fram till och påstår att platsen är helt olämplig för ändamålet när analysen är klar och Miljödomstolen ska ta ställning? Det får det kommande arbetet utvisa.

SF

I samrådsmaterialet för ändrad detaljplan och uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk och hamn m.m. (inklusive byggnader och maskiner för att hantera bränsle mm) konstateras flertalet risker med föroreningar i mark, störning via buller samt lukt. Vidare finns även konsekvenserna av transporter under byggtid och när anläggningen står klar.

Att alla dessa risker finns och är så påtagliga visar på att placeringen i Lövsta är olämplig. Att påbörja fullskalig etablering och drift av denna storlek på en före detta soptipp med närheten till boende, vattentäkt, badplatser, fornlämningar, rekreationsområden, naturreservat mm framstår som helt fel.

Om inte annat så bäddar det för onödigt stora kostnader för staden och stora konsekvenser för närboende. Placeringen verkar vara vald utifrån närheten till vatten, där hänsyn till risker och konsekvenser förminskas. Närheten till vatten ger rimligtvis enklare hantering för bränsletransport när anläggningen står klar, men väldigt många anläggningar av denna typ är uppförda utan direkt anslutning till en hamn. En hamn som inte heller finns utan måste anläggas den med. På en populär badplats och båtklubb.

En jämförelse med andra relativt nya anläggningar visar att dessa har uppförts i industriområden, och längre från boende (jämför med Söderenergi Igelsta, Stockholm Exergi Högdalenverket & Bristaverket, Eon Högbytorp m.fl.).

Det som verkar skett över tid är att gamla anläggningar hamnat nära bostadsområden och man ser behov av att lägga ner dessa t.ex. Hässelbyverket. Då är det oklokt att uppföra en enorm anläggning

som hamnar ca 300 m från närmaste boende. Jämför med Eon Högbytorp, Stockholm Exergi Bristaverket och Högdalenverket där närmast boende bor på betydligt större detta avstånd (undersökt via karttjänst maps.google.com).

I detta fall planeras en jämförelsevis flera gånger större anläggning med några hundra meter till boende, naturreservat, badplatser och det stora nybyggnadsområdet vid Riddersvik

Lägg till att i princip alla typer av bränsle ska hanteras. Enligt samrådsmaterialet så anges:

- Balat avfall från hushåll och industri
- Bioolja & fossil eldningsolja
- i princip alla sorters träbränsle, inklusive flis från returträ som kan antas innehålla miljögifter (Naturvårdsverket, förbränningsanläggningar Vägledning del 2 Avfallsförbränningsreglerna 2010)

Hantering av dessa bränslen i kombinationen med närliggande bostäder har tidigare gett problem med lukt och buller. (T.ex. Mälarenergi AB, Granskning av Block 6 med anledning av problemen med luktstörning)

I samrådsmaterialet anges att bara ”det mesta” av bränslehanteringen sker inomhus (Stockholm Exergi, Underlag för samråd, punkt 6.5), vilket lämnar öppet för att bygga som det behågas, både vad gäller bränsletyp och hantering. Rimligtvis undviker man att gräva i marken för vad som kan upptäckas på platsen, vilket ytterligare begränsar handlingsfriheten på hur man kan uppföra anläggningen.

Lambarfjärden och vattnet utanför Lövsta och Görveln kommer påverkas stort av ökade båttransporter och lossning av bränsle. Risk att material från båtar vid lossning hamnar i vattnet är överhängande. I samrådsmaterialet visas tre kranar för lossning av bränsle. Det vore väldigt illa med tanke på de bränslen som anges (t.ex. avfall).

Mängder med Lastbilstransporter kommer krävas under byggskede och när anläggningen är uppförd, dessa går genom utpräglade bostadsområden och störa boende. Troligtvis kommer väl mängder av fjärrvärme och kraftledningar även behöva förläggas.

I miljörapporter m.m. går att utlösa att även stora mängder andra kemikalier hanteras på en kraftvärmeanläggning, t.ex. ammoniak.

Hur ett storskaligt utsläpp av detta kan påverka är inte undersökt vad det verkar.

Att uppföra en ny jättestor anläggning på en gammal soptipp i ett av stadens lugnaste områden utan bra tillfartsvägar på land och där ökad båttrafik inte rekommenderas, är inte rätt väg att gå. Sammanvägt med ekonomiska och miljömässiga risker framstår det som att man inte lärt från andra stora projekt som kört i diket. Här kan Stockholms Stad och vi skattebetalare få vårt eget projekt likt tunneln genom Hallandsåsen.

Medvetenheten om allt detta påvisar att andra lokaliseringar behöver utredas ytterligare.

SF

Med tanke på den infrastruktur som idag finns kring det område som är tänkt att härbärgera ett kraftvärmeverk så verkar det helt underdimensionerat för den trafik som kommer att behövas för att försörja verksamheten. Detta gäller både under byggtiden samt när verket är i drift, med lastbilstrafik. Det finns idag en väg som leder ner till återvinningsstationen, båtklubben och Lövestadbadet. Det är en smal 50-väg som delvis är 30-väg alldeles nära återvinningsstationen.

Eftersom det också planeras att byggas 600 bostäder i Riddersvik, anser personen att det vore synd att förfula det närliggande grönområdet och möjligheten till god rekreation. Det är många som idag nyttjar grönområden, bad och golf i de här trakterna.

Förutom ovan tycker personen att idén att flytta Lövestadbadet ännu längre upp i Kyrkhamn är riktigt dåligt förslag. Personen med familj har badat många gånger vid Lövestadbadet och tar oftast cykel, men många gånger behöver man ta bilen ned. Den som varit i Kyrkhamn vet att det inte är dimensionerat för att hantera den trafik som Lövestadbadet kräver.

Personen nämner även att marken för det planerade bygget ligger i utkanten av en gammal deponi som ligger på svajig mark och skulle kunna orsaka stora föroreningar när man börjar gräva och bygga på, och i närheten av, den.

SE

Personen instämmer i yttrandet från Rädda Lövsta och framför:

- Förstör inte en av Stockholms tystaste platser!

- Lövstavägen är inte lämplig för den ökade trafik, tunga trafik, det skulle innebära!
- Vill ha Lövstabadet kvar!
- Det är inte lämpligt i miljösynpunkt att bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta.
- Friluftslivet i området blir förstört.
- Kraftvärmeverket blir på tok för stort och fult. Hela Lövsta blir förstört.

SH och AH

Personerna har bott i området i snart 4 år och har småbarn som utnyttjar badplatsen i Lövsta samt att de promenerar ofta i området. Badplatsen är den absolut bästa i området då det är många barnfamiljer som utnyttjar den, vilket gör att stämningen inte blir så mycket "ungdomsgård". Det har även startat ett nytt café där, vilket är trevligt med nya företagsverksamheter i området.

Personerna förstår att man måste förnya värmeverk och bygga nya bostäder, men det måste också finnas plats för områden där vi som bor här kan komma ut i naturen, bada och leka. Att ni inte redan nu har en ersättningsplats för badplatsen gör att de tvivlar på att detta någonsin kommer hända. Det finns andra badplatser, men alla badplatser är redan idag överfyllda med folk så att ta bort en badplats skulle aldrig hålla. Personerna ser även problem med att bygga nya badplatser runt Tempeludden och bortanför befintliga badplatsen då det består mest av klippor och inte alls lämpliga för barnfamiljer med små barn.

Personerna ser att det finns stora risker för att miljön ska påverkas negativt då platsen nya värmeverket ska byggas på innehåller gammalt nedgrävt avfall och att vatten och området där vi bor kommer försämrats. Det finns alltid risker och att gräva upp nedgrävt avfall ser vi som en stor orosmoment.

Det kommer även bli mer och tyngre bil- och båttrafik till värmeverket i ett område där väldigt många barnfamiljer bor. Vägarna är idag små och dåliga, många familjer är i området. Blir det mer båttrafik så kommer en stor del av naturupplevelsen att försvinna, och det blir mindre trevligt att bada även fast ni hittar en ersättningsplats till badplatsen. Personerna önskar att man försöker hitta en annan plats till värmeverket än Lövsta. Lövsta är en stor bidragande orsak till valet att flytta hit, och personerna skulle bli väldigt besvikna om man väljer att förstöra det.

SE

Enligt framtagna 3D modeller kommer personen att se Lövstaverket från sin tomt. Det går att se en stor del av verket från huset som är ca 2,5 km bort. För Norra Hässelby kommer vyn av värmeverket att vara dominerande i ett område där det finns ett naturreservat och det planerade projekterade bygget av Riddersviksområdet. Det bör även tas fram flera vyer som förval från de olika stadsdelarna för att lättare se helheten.

SE

Undrar om det är bättre för miljön att bygga ett kraftvärmeverk och en energihamn i Lövsta än att t.ex. renovera Hässelbyverket och/eller bygga ett nytt kraftvärmeverk i Värtahamnen eller Loudden?

SS

Personen är uppväxt i Västra Hässelby och har upplevt när det brändes sopor vid Lövsta förra gången. Då förstod man inte bättre men det gör man nu, eller? En granne till personen påminde om att det inte hördes en enda fågel i skogen under många år då.

Förutom att förslaget kommer förstöra en nu helt underbar del av yttre Stockholm är att det kommer brännas sopor igen. Som kommer via båt. Detta är inte alls miljövänligt hur än man försöker slingra sig om att det är. Marken och framförallt sjöbotten kring Lövsta har uppmätt de högsta värden av alla olika gifter. Västra Stockholm och Järfälla tar sitt dricksvatten från Mälaren, strax norr om denna tänkta plats. Det kommer att bli en katastrof när kommunen och Stockholm Exergi inser att detta är ett faktum och då är det försent. Allt rimmar också väldigt illa med de planerna som finns på bostadsbyggandet på Ridderviks plantskola.

Planerna på att restaurera Tempeludden och Engelska Parken känns ju som ett hå. Gallra träd för att man ska kunna se ett utsläppstinkande schabrak och tung båttrafik känns ju lite onödigt? Kyrkhamn som Stockholms tystaste plats är ju inget staden längre kommer att kunna stoltsera med heller.

Denna del är även en naturskön del av Stockholm.

Görvelnreservatet går där och upp norr. Lövstabadet, naturstråken längs Mälaren till Tempeludden. Personen undrar hur man tänkt kompensera detta för alla som bor i området och undrar om man är beredda att betala priset detta kommer att kosta.

SJ

Personen vill veta vilken teknik som ska användas för muddring och inneslutning av bottensediment i Lövsta samt vart man använder eller har använt den tekniken.

TK

Personen är starkt kritisk till förslaget och anser att projektet bör läggas er. Hen bor vid kommungränsen till Stockholms stad och har promenadavstånd till Lövsta. Personen, dess barn och många andra använder badet flitigt under sommaren. Inget annat bad finns på gång eller cykelavstånd. Lövsta har ett värdefullt rekreationsvärde och har många naturvärden både på land och vatten som går till spillo. Stor risk är att vattnet förorenas om botten muddras och den stora frekvensen av fartygstrafik utgör också risker. Det blir katastrof om närliggande vattenverk som försörjer stockholmarna med dricksvatten förorenas.

TM

Personen vill motsäga sig den tilltänkta byggnationen av kraftvärmeverk i Lövsta vid Görvelns naturreservat och framför följande synpunkter:

1. Hur ska det gamla kulturarvet med hantverk och gamla traditioner kunna ersättas med en enorm byggnation i detta naturområde?
2. Mälaren försörjer miljontals av hushåll med dricksvatten och just här planeras byggnationen på en av det giftigaste platserna i Sverige, är detta verkligen genomtänkt och genomförbart?
3. Finns det tillräckligt med vägar runt området för transport av avfall från den tilltänkta byggnationen? Brandförsvar, räcker stegbilarna för dessa höjder? Polis, ambulans och andra akuta transporter?
4. Hur ser Försvarsmakten på det hela? Är de informerade?

TÖ

Personen har bott i området sedan hen var liten och framför att det bästa med Riddersvik är den fridfulla och tysta naturen, med möjligheten att få uppleva den friska naturen som inte har rörts av byggnader som bidrar till växthuseffekten eller alla världsproblem som sker i världen. Att bygga ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta kan personen verkligen inte förstå sig på och känner sig nästan lite lurad att detta inte blivit en större grej eller tagits upp betydligt mycket mer än vad det gjorts. Personen fick reda på detta av en kvinna som personligen gick och spred detta och hoppas verkligen att man

tänker om kring projektet. Man bör hjälpa unga att få en minst lika bra möjlighet till naturen och världen som tidigare generationer fick.

TA

Personen anser att planerna på att bygga kraftvärmeverk i Lövsta ska läggas ner. Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Begär att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till:

- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

TE

Personen framför samma synpunkter som föreningen Rädda Lövsta.

TS

Personen anser att projektet ur en miljösynpunkt är en dålig idé ur alla tänkbara perspektiv och kräver att denna satsning omgående läggs ned. Istället förespråkas en framtidssäkrad och klimatneutral lösning med förnyelsebar energi och som inte bidrar till försämrad livskvalitet för boende, miljöförstöring och klimatpåverkan.

UE

Dricksvatten

Med tanke på att området är dricksvattentäkt för ett antal hundratusen av Storstockholms boende känns det mycket vågat, rent av dumdrigt att inleda en industriell verksamhet beroende av båttransporter i området. Dels för risken med själva båtarna och att de kan grundstöta (vilket inte var längesen det skedde) och orsaka utsläpp. Dels att det tänkta kajområdet, muddring eller inte, är bland de mer förorenade i Sverige och att omrörning i denna soppa under byggfas och kontinuerliga lossningar känns ytterst riskfylld, med utsläpp av gifter till ett flertal vattenverk som konsekvens. Personen påminner om att senaste regeringsförklaringen (21 jan 2019) innehöll ett stycke om att "... och tillgången till dricksvatten skyddas.

Naturmiljö

Det finns inte många områden kvar i Stockolm (ens i förorterna) där man kan strosa och få en vy som inte är störd av bostäder och industriell verksamhet. Ja, det låter fortfarande i området, men där ligger inte en jättekoloss som pyser och bullrar och stör den lilla sinnesfrid man hinner uppnå under de korta promenader som vardagslivet tillåter. Många människor tar sig inte iväg hela vägen upp till Kyrkhamn och Hummel Mora naturreservat. Man vill kunna gå hemifrån och inte ta bilen för en rogivande promenad.

Nu vill ni tvinga iväg folk med bil långt upp i skogen (om man inte hamnar i kö eller blir överkörd av alla de transporter ni väntas köra till och från verket för avfallshantering). Vad blir påverkan på folkhälsan när många människor får längre till naturen? Det må vara en gammal soptipp, men det är rätt vackert som det är idag utan störande kolosser och hamnar.

Säkerhet - redundans

Personen noterade att detta nya verk är tänkt att ersätta Hässelbyverket samt delar av produktionen i Värtan. Hässelbyverket för att det är gammalt och att ni vill kunna sälja ut marken till bostäder. Värtan för att enligt utsago kunna minska koleldning, och att en renovering av Hässelby inte täcker Värtan. Men är det verkligen klokt att satsa större delen av värmeproduktionen på ett verk? Det är ju inte så att vädren blivit tryggare och visst är det bekvämt för en terrorist att sabotera bara ett verk och inte flera, för att Stockholmarna ska frysa om vintern?

Rusta Hässelbyverket för framtiden och bygg nytt i Värtan istället för att sanera och försöka bygga bostäder där med. Jösses - Stockholms stad slösar miljoner på att renovera gamla badhus istället för att riva och bygga nytt, så lägg lite krut på att renovera gamla värmeverk också då. Ja, man missar skalfördelar som ett jätteverk tros ge, men ökad redundans och säkerhet kostar lite.

Rekreation

Nej, det är inte rimligt att flytta badet upp till Kyrkhamn. Det är ett planerat naturreservat långt ifrån bostadsområden och lokaltraffik. Många fler kommer att ta bilen. Till Kyrkhamn börjar det bli för långt för de tappra som fullpackade sommarkvällen faktiskt tar cykeln till badet. Vägen är liten och trång och tål varken ökad trafik eller klarar det säkerhetsmässigt. Personen kan inte tänka sig att man tänkt bygga stor ny väg upp i skogen. Så - man vill helt enkelt ta ifrån Stockholmarna en bra badplats som i dagsläget ligger på rimligt avstånd från bostäder. Och, den nya föreslagna badplatsen,

har man funderat på om den möjligen bara har sol sen eftermiddag och kväll?

Boende

Det finns flera boende i området som köpt sina bostäder för att komma ut i lantlig miljö och vill ha den natur som finns här, och många som investerat i sina koloniträdgårdar i närheten. Nu hamnar de mitt i ett industriområde, får se tvätten än svartprickigare och får utsikten från kolonier och naturpromenader förstörd. Men liten möjlighet att få tillbaka investerade slantar och kunna hitta nytt boende i lugnare miljö. Och så tänker vi på alla de nya fina bostäder man vill tränga in i Riddersvik, de som säljs med "närhet till naturområden" om högst smällande argument.

UA och MA

Personerna är emot att anlägga nytt Kraftverk i Lövsta då det inkräktar i ett naturskönt rekreationsområde som utnyttjas av 10000-tals människor från både Hässelby och Järfälla. Att anlägga och förstöra detta både för båtfolk och naturälskare som söker sig hit för att komma från stadens jäkt och få lite frisk luft och avkoppling, är en stor skam.

Dessutom undrar de hur båtfolket ska få nya båtplatser när allt redan är fullbokat och långa köer finns listade. Låt detta "Naturreservat" vara orört och låt boende och besökande människor få behålla denna natur för bad och friluftsliv. En nybyggnad med allt som krävs med muddring och allt omkring skulle förstöra stora delar av vårt rena Mälarvatten och dess stränder långt omkring och även påverka vårt dricksvattenupptag. Istället bör man försöka finna ett nytt och vettigare alternativ.

VC

Personen emotsätter sig byggandet av Lövstaverket i sin helhet och anser att en annan plats som ger mindre påverkan på friluftsliv och miljö behöver utses. Följande synpunkter framförs:

Påverkan friluftsliv

Hur kan denna plats utses som mest lämpad för att bygga ett värmekraftverk? Området innehåller badplats, småbåtshamn och används som rekreationsområde för tusentals boende i Hässelbyområdet och också närliggande Järfälla kommun. Området är otroligt naturskönt och ett värmekraftverk skulle ändra hela området kring Lövsta. Även om ny badplats och småbåtshamn byggs så

avhjälp det inte faktum att området kommer domineras av ett värmekraftverk och bli industrialiserat.

Hela området är levande på sommaren med gående, cyklister, joggare och bilburna gäster. Både klippor, strandbad och närliggande områden används för badande, picknickar, promenader och annan rekreation. Personen har sett Lövsta som det gyllene sommarbarndomsminne som hans barn kommer ha med sig i livet. Tusentals andra besöker platsen varje fin dag på somrarna och personen tror att beslutsfattarna i denna fråga inte är insatta och förstår vilken påverkan detta kraftverk kommer få för boende och miljö i området. Hur vacker och välbesökt platsen är, det är ett skändande av ett fantastiskt område. Istället för att vara den natursköna plats som det är i nuläget kommer området blir industrialiserat. Byggandet av kraftverket kommer påverka livskvaliteten för tusentals invånare i närområden, det är en plats som vi besöker varje dag på somrarna.

Personen anser att ifall byggandet av Lövstaverket bifalles kommer det få en enorm påverkan på hans liv. Personen har varit och badat flera gånger denna vecka med sin familj, sett hur välbesökt platsen är, beundrat utsikten över vattnet, småbåtstrafiken och Färingsö på andra sidan. Tanken på att detta ska förstöras och ett kraftverk byggas ger en stor sorgkänsla.

Miljöaspekt och påverkan omgivande områden Mälaren

Personen var på samrådsmötet där Stockholms Exergis VD lyfte fram miljöaspekten och att transporter av bränsle behöver ske med fartyg för att detta har mindre miljöpåverkan än lastbilstransporter. Framhölls även att tågtransporter är det mest miljövänligt alternativet. Har tre frågor/synpunkter relaterat till detta:

1. Varför byggs verket inte på en plats längre från bebyggelse och friluftsområden och med tillgång till järnvägstransporter istället? Både transporter av sopor till verket samt bortföring av aska efter förbränning kan då ske med det mest miljövänliga alternativet tåg. Detta blir då mest miljövänligt och får mindre påverkan på omgivning.

I underlagen framgår att askan från förbränningen kommer transporteras bort med lastbil, i snitt en lastbil i timmen under produktionsmånaderna. Detta är många tunga lastbilstransporter som får väsentligt miljöpåverkan på Lövsta/Hässelbyområdet. Förutom miljöaspekt får lastbilstransporten en störande inverkan på trafiksituation,

boende och friluftsliv (om det fortfarande kommer finnas något om verken byggs) i närliggande områden.

Varför byggs verket inte på plats där tågtransporter kan användas för till- och bortförsel av bränsle och avfall?

2. Om fartygstransport ändå måste vara möjligt, varför inte välja en plats längs Mälaren som är mindre nyttjad? Finns mil av sjökust runt Mälaren som inte har bad och båtklubb mm och inte påverkar friluftsliv på samma sätt.

Varför måste verket ligga inne i Mälaren? I detta fall ganska långt inne i Mälaren. Tung fartygstrafik behöver då gå in genom Saltsjön/Östersjön och ca 2 mil in i Mälaren. Detta påverkar även sjötrafik, boende och miljö längs hela Mälarkusten från inloppet till plats för det planerade verket. Varför läggs inte verket vid Stockholms inlopp och Östersjökusten? Sopor kommer importeras från hela Europa sjövägen och i mindre utsträckning upptas sopor från närområdet. Varför kan dessa transporter då inte stoppas och hanteras redan vid Stockholms inlopp och Östersjön? Personen förstår inte val av plats och att sopor ska transporteras två mil in i Mälaren för att brännas. Detta påverkar väg- och sjötrafik samt boende väsentligt.

I projektbeskrivningen framgår att sammankopplingsledningar planeras att transportera energi ända in till centrala Stockholm från Lövstaverket. Då bör det också gå att göra åt andra hållet, att verket byggs på plats vid Östersjökust eller mindre nyttjad plats längs Mälaren och att sammankopplingsledningar förser norr/västerort med energi.

3. Ekonomiska intressen får ej styra val av plats. Personen förstår att värmekraftverket kommer ge en väsentlig ekonomisk vinning för Stockholm Exergi och Stockholms kommun. Verket får ersättning för de transporter av sopor som tas emot från andra länder i Europa och kan sälja energi. Då Lövsta har valts som plats är personens slutsats att byggande av verket på denna plats är det mest ekonomiska jämfört med andra alternativ. Andra aspekter, bl.a. de som omnämns ovan, måste tas i beaktande och inte bara ekonomiska intressen. Jag antar att bygga verket vid plats där transporter av avfall kan ske med tåg istället blir mindre ekonomisk fördelaktigt. Då verket ska användas långsiktigt och förse Stockholm med energi bör

miljöaspekten vara den viktigaste frågan för val av plats. Jag ser inte hur detta fakta kan förbigås. Sjötrafik näst bäst ur miljöaspekt men det kommer även användas betydande mängt lastbilstrafik för bortförsel av aska. Finns utredningar inkluderande kostnad för att bygga verket.

VS

Personen framhåller att Lövsta är Hässelbys själ och det finaste stället i området. Det är helt otroligt att ens tänka på tanken att vilja förstöra ett så fint område som Lövsta. Personen och dess vänner är i området hela somrarna långa och personen har en båt i Lövsta. Dessutom är det ett perfekt ställe att golfa på och ta en dagstripp till. Under personens skolgång hade hen ett flertal gånger orientering och idrottsdagar i Lövsta. Lövsta är unikt och går inte att byta ut.

Personen anser att det är fel att det är människor som förmodligen inte bor i Hässelby och Lövsta som beslutar om avgörande saker för väldigt många människor. Ytterligare önskar personen att de som bor här och även nästa generation Hässelbybor får en chans att utforska det fina Lövstaområdet.

WT

Motsätter mig planerna att bygga ett nytt kraftvärmeverk vid Lövsta och framhåller följande skäl:

- Mälaren är Storstockholms vattentäkt. Lovöns-, Görvälns- och Norsborgs vattenverk tar sitt vatten härifrån. Det är för stor risk att dricksvattnet förstörs av den planerade anläggningen. Gamla soptippen kan börja läcka av den tänkta nya aktiviteten. Enbart bränsleleveranserna med båt kan vara riskabelt med tanke på lerbottnar i området. De stora avgasutsläppen från den planerade sopförbränningen utgör en föroreningsrisk.
- På 1980-talet fick de boende i Hässelby stopp på Lövsta Industridestillation. Historien verkar upprepa sig när staden inte tar tillräcklig miljöhänsyn. Till råga på allt planeras det använda sorterade sopor transporterade med båt från Europa och sista biten i vattentäkten Mälaren.
- Om inte ett ombyggt/moderniserat kraftvärmeverk i Hässelbystrand kan fortsätta användas bör ett nytt byggas utmed kustområdet VästerHaninge ner mot Nynäshamn dit fartygen med bränsle kan nå direkt utan att gå in i Mälaren.
- Förbränningen av plastopor från Europa är också ett ineffektivt sätt att förbränna olja (d.v.s. Co2 höjande). Istället bör bränsle från svensk skog användas.

- I bl.a. Hässelby och Vällingby finns på några platser skyltar att området är skyddat som Vattenskyddsområde. Gäller då inte detta för den planerade verksamheten med det nya kraftvärmeverket. Vad säger Länsstyrelsen och Naturvårdsverket om detta?

VH

Personen tycker att det är bra att man vill ersätta kolanvändningen i Stockholm eftersom det blir bättre för miljön. Dock tycker personen inte att förslagens påverkan på Lövstabadet är bra. Personen har använt badet sedan hen var liten och anser att det är det absolut bästa, finaste och mest barnvänliga badet som ligger i västra Stockholm.

Det är redan jättemycket folk vid Görvälsbadet, Baset, mm och vid Lövstabadet. Så om man skulle ta bort Lövstabadet skulle det bli mer folk på de andra ställena och det skulle inte bli så populärt. Eftersom Lövstabadet är det bästa och trevligaste badet tycker personen att man kan bygga kraftvärmeverket någon annanstans eller i alla fall lägga hamnen på annan plats så att Lövstabadet kan vara kvar.

VM

Personen anser att ett förslag som detta överhuvudtaget presenteras är bedrägligt. I en tid då de allra flesta människor känner en stor oro för miljö och klimatförändringar och när man i de flesta hem försöker vidta åtgärder för att minska vår påverkan på klimatet så presenteras detta förslag. Rent krasst så känns allt förgäves, varför ska man bry sig överhuvudtaget när det planeras att "brännas" sopor i ett område som gränsar både till tätbebyggda bostadsområden och fantastiska rekreatiomsområden. Det ska transporteras både bränsle (sopor) och restavfall på sjö och väg.

Det är ganska uppenbart att det endast är av ekonomiska skäl som Kraftvärmeverket planeras att byggas i Lövsta eftersom marken inte går att sälja till någon annan utan att sanera området. Dessutom frigörs området vid Hässelbyverket som man då ämnar att sälja för att bygga bostäder.

Om man nu måste bygga ett nytt Kraftvärmeverk så finns det betydligt lämpligare platser där byggnation som detta både skulle kunna smälta in i omgivningen och dessutom bli mer åtkomligt för transporter av bränsle och restprodukter. Utmed både E18 och E4

finns idag stora områden med industri och lagerbebyggelse, där finns även utmärkta transportvägar i form av räls och väg.

Personen instämmer i övrigt helt och hållet med en skrivelse gjord av Rädda Lövsta.

PM

Samma synpunkt som ovanstående.

YG

Personen anser att det är ett dåligt förslag och ställer sig bakom professor Ingemar Cato analys från hans rapport (2012) om följderna vid en byggnation vid Lövsta i Hässelby. Det riskerar att förgifta det viktiga dricksvattnet och har stora negativa konsekvenser på allt djur- och växtliv i området.

Personen vädjar att bespara oss denna naturkatastrof, samt anser att man istället bör renovera det befintliga värmeverket alternativt bygg nytt på ett område där det inte förstör natur.

Louise Heimler
planchef

Simon Gotthard
stadsplanerare

Martin Forsberg
stadsplanerare